„Unul dintre cele mai bune debuturi!“
The Observer

LECȚII DE CHIMIE

DAMEN TANGO

BONNIE GARMUS

NEMIRA

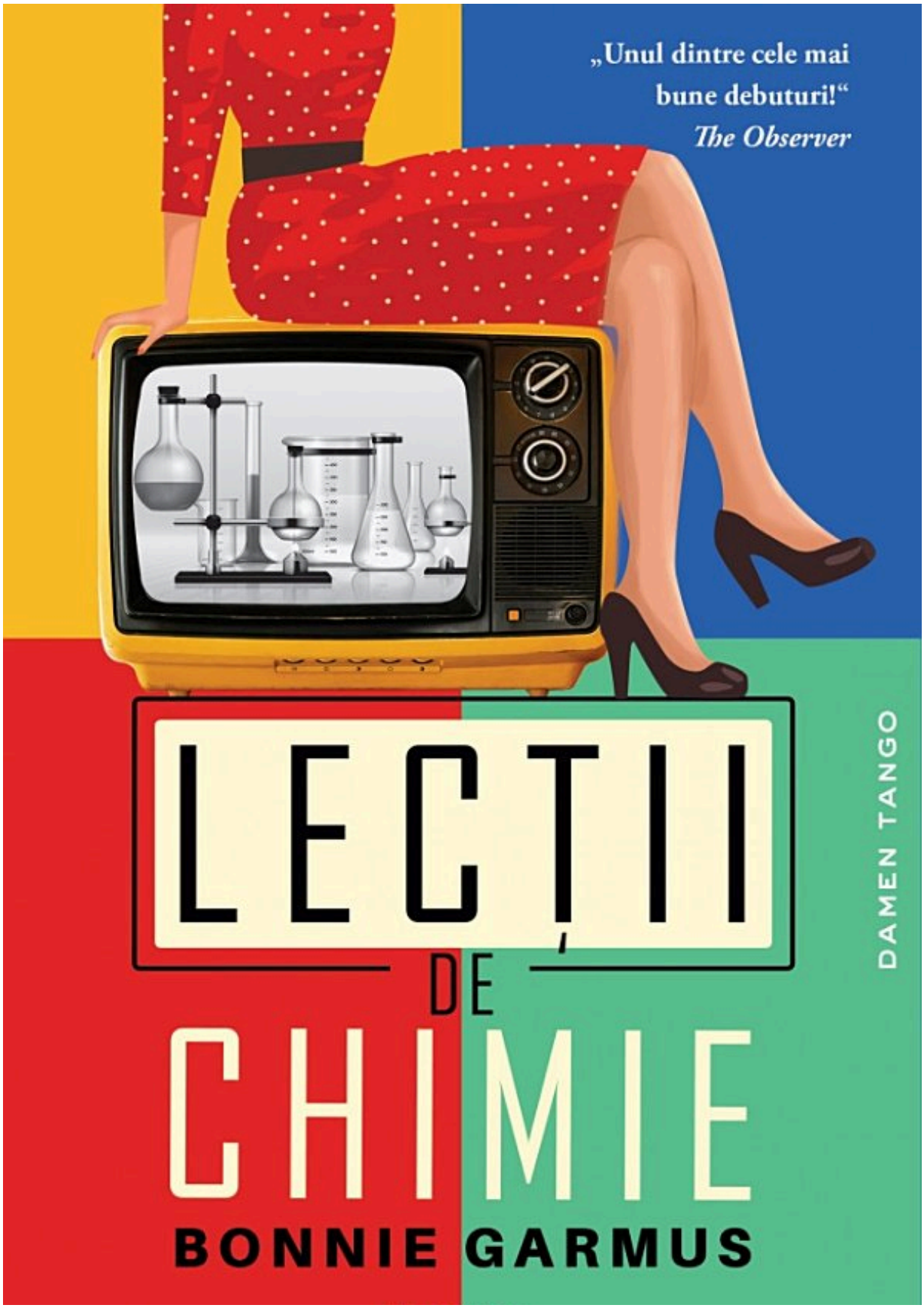
„Unul dintre cele mai bune debuturi!“
The Observer
LECȚII DE CHIMIE
BONNIE GARMUS
DAMEN TANGO

NEMIRA

DAMEN TANGO

BONNIE GARMUS este copywriter/director de creație și a lucrat pentru o mulțime de clienți, concentrându-se asupra domeniilor tehnologiei, medicinei și educației. Este înotătoare, canotoare și mama a două fiice minunate. În prezent, locuiește la Londra, împreună cu soțul ei și cu 99, câinele său.

BONNIE GARMUS

LECȚII DE CHIMIE

Traducere din limba engleză de
Oana Dușmănescu

Redactor-șef: Alina SÂRBU
Coperta: Raluca ILIE
Prepress copertă: Alexandru CSUKOR
Redactor: Andreea ROȘEȚ
Tehnoredactor: Antonela IVAN
Lector: Cătălina MIHAI

Bonnie Garmus
LESSONS IN CHEMISTRY
Copyright © 2022 by Bonnie Garmus
All rights reserved.

Copyright © Nemira, 2022, pentru prezenta ediție în limba română.

Orice reproducere, totală sau parțială,
a acestei lucrări și închirierea acestei cărți
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
și se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-43-1479-6

CUPRINS

Capitolul 1
Capitolul 2
Capitolul 3
Capitolul 4
Capitolul 5
Capitolul 6
Capitolul 7
Capitolul 8
Capitolul 9
Capitolul 10
Capitolul 11
Capitolul 12
Capitolul 13
Capitolul 14
Capitolul 15
Capitolul 16
Capitolul 17
Capitolul 18
Capitolul 19
Capitolul 20

Capitolul 21
Capitolul 22
Capitolul 23
Capitolul 24
Capitolul 25
Capitolul 26
Capitolul 27
Capitolul 28
Capitolul 29
Capitolul 30
Capitolul 31
Capitolul 32
Capitolul 33
Capitolul 34
Capitolul 35
Capitolul 36
Capitolul 37
Capitolul 38
Capitolul 39
Capitolul 40
Capitolul 41

Capitolul 42
Capitolul 43
Capitolul 44
Capitolul 45
Multumiri

Pentru mama mea, Mary Swallow Garmus

Capitolul 1

NOIEMBRIE 1961

În 1961, când femeile purtau rochii strânse în talie, cu nasturi în față, se alăturau cluburilor de grădinărit și plimbau cohorte de copii dintr-un loc în altul în mașini fără centuri de siguranță, fără să se gândească deloc la asta; înainte să-i treacă prin cap cuiva că va urma o mișcare a anilor ’60, cu atât mai puțin una pe care participanții o vor documenta pentru următorii șaizeci de ani; pe vremea când marile războaie se terminaseră și războaiele secrete de-abia izbucniseră, iar oamenii începeau să gândească lucruri noi și să creadă că totul este posibil, mama lui Madeline Zott, o femeie în vârstă de treizeci de ani, s-a trezit, ca de obicei, înainte de venirea zorilor și a știut cu siguranță un lucru: viața ei se sfârșise.

În ciuda acestei certitudini, s-a dus în laborator să pregătească prânzul fiicei sale.

„Combustibil pentru studiu“, a scris Elizabeth Zott pe o bucățică de hârtie pe care a îndesat-o în cutia cu prânzul fetiței sale. Apoi s-a oprit, cu creionul în aer, de parcă s-ar fi răzgândit. „Fă sport în pauză, dar nu-i lăsa pe băieți să câștige automat“, a notat pe o altă hârtie. Apoi s-a oprit din nou, bătând cu creionul în masă. „Nu ți se pare“, a scris pe cea de-a treia bucată de hârtie, „că majoritatea oamenilor sunt oribili?“ Le-a pus pe ultimele două deasupra.

Mulți copii nu știu să citească și, dacă totuși o fac, de obicei e vorba despre cuvinte de tipul „muc“ și „da“. Dar Madeline citea de la trei ani și acum, la

cinci ani, lecturase deja mare parte din opera lui Dickens.

Madeline era tipul *acela* de copil – genul care putea fredona un concert de Bach, dar nu era în stare să-și lege șireturile; care putea explica mișcarea de rotație a Pământului, dar se încurca la X și 0. Și asta era marea problemă. Copiii-minune în domeniul muzical sunt sărbătoriți cu surle și trâmbițe, copiii care încep foarte devreme să citească – nu. Pentru că astfel de cititori timpurii se pricep la un lucru la care se vor pricepe și ceilalți, în cele din urmă. Așadar, să fii primul nu e deloc special – e doar enervant.

Madeline înțelegea lucrul acesta. De-asta se străduia în fiecare dimineață – după ce mama ei pleca și în timp ce bona ei din vecini, Harriet, avea treburi de făcut – să scoată bilețelele din cutia de prânz, să le citească, apoi să le pună laolaltă cu celelalte, pe care le păstra într-o cutie de pantofi, în fundul dulapului său. Când ajungea la școală, se prefăcea că e la fel ca toți ceilalți copii: practic, analfabetă. Pentru Madeline, integrarea conta mai mult decât orice altceva. Iar argumentul ei era unul irefutabil: mama ei nu se integrase niciodată și uite ce pățise.

Zăcea în pat cu ochii închiși și aștepta – acolo, în orașul Commons din sudul Californiei, unde vremea era în mare parte caldă, dar nu prea caldă, unde cerul era albastru, dar nu foarte albastru, iar aerul era curat, pentru că așa era aerul atunci. Știa că în curând cineva o va săruta ușor pe frunte, o va mângâia încetișor pe umeri și-i va murmura la ureche: „Trăiește clipa“. Peste un minut, va auzi motorul unei mașini, un scârțâit de cauciucuri când Plymouth-ul va ieși cu spatele pe alee, schimbătorul trecând din marșarier în viteza întâi. Apoi mama ei veșnic deprimată va porni spre studioul de televiziune, unde își va pune un șorț și va intra pe platoul de filmare.

Emisiunea se numea *Cina la șase,* iar Elizabeth Zott era vedeta sa incontestabilă.

Capitolul 2

PINE

Odinioară cercetătoare în domeniul chimiei, Elizabeth Zott era o femeie cu ten impecabil, care avea comportamentul inconfundabil al unei persoane care nu era mediocră și nu fusese niciodată așa.

Fusese descoperită, așa cum se întâmplă cu toate starurile autentice. Deși, în cazul lui Elizabeth, nu fusese văzută de cineva la o gelaterie, stând întâmplător pe vreo bancă sau la vreo întâlnire norocoasă. Nu, furtul – mai precis furtul de mâncare – dusese la descoperirea ei.

Povestea era simplă: o copilă pe nume Amanda Pine, care savura mâncarea într-un fel pe care unii terapeuți îl consideră încărcat de însemnătate, îi mânca prânzul lui Madeline. Asta pentru că prânzul lui Madeline nu era mediocru. În vreme ce alți copii își molfăiau sendvișurile cu unt de arahide și dulceață, Madeline își deschidea cutia în care găsea o felie zdravănă de lasagna, cu garnitură de dovlecei cu unt, un kiwi exotic tăiat în bucățele, cinci roșii cherry rotunjoare ca niște perle, o solniță micuță marca Morton, două fursecuri cu ciocolată, calde încă, și un termos roșu cu model ecosez, plin cu lapte rece ca gheața.

Acest conținut era motivul pentru care toată lumea tânjea după prânzul lui Madeline, inclusiv Madeline însăși. Dar i-l oferea Amandei, pentru că prietenia cere sacrificii, dar și pentru că Amanda era singura din toată școala care nu râdea de Madeline, care deja știa despre sine că e o ciudată.

De-abia când Elizabeth a observat că hainele atârnă pe silueta ascuțită a lui Madeline ca niște perdele prost croite, a început să se întrebe ce se întâmplă de fapt. Potrivit calculelor sale, consumul zilnic de calorii al lui Madeline era exact cel de care avea nevoie pentru o dezvoltare optimă, iar asta însemna că pierderea în greutate era imposibilă din punct de vedere științific. Să fi fost vorba de un puseu de creștere? Nu. Luase creșterea în considerare în calculele ei. O tulburare alimentară instalată devreme? Puțin probabil. La cină, Madeline mânca de parc-avea o foame de lup. Leucemie? Categoric, nu. Elizabeth nu era prăpăstioasă – nu era genul care să stea noaptea trează, închipuindu-și că fiica ei e atinsă de o boală incurabilă. Ca om de știință, a căutat întotdeauna o explicație rațională și, în clipa în care a cunoscut-o pe Amanda Pine, cu buzele pătate cu roșu de la sosul de roșii, a știut că a găsit-o.

— Domnule Pine, a spus Elizabeth, intrând hotărâtă în studioul local de televiziune, trecând pe lângă o secretară, într-o după-amiază de miercuri. Vă sun de vreo trei zile și nu ați avut curtoazia de a mă suna înapoi. Mă numesc Elizabeth Zott. Sunt mama lui Madeline Zott – fetele noastre sunt colege la Școala Primară Woody – și v-am sunat să vă spun că fiica dumneavoastră pretinde că e prietenă cu fiica mea ca să profite de ea.

Și, pentru că bărbatul părea derutat, a adăugat:

— Fiica dumneavoastră îi mănâncă prânzul fiicei mele.

— P-prânzul? a reușit să rostească Walter Pine, privind femeia absolut superbă care stătea în fața sa, în halatul alb de laborator care arunca o aură de lumină sacră, cu excepția unui singur detaliu: inițialele „E. Z.“ brodate cu roșu deasupra buzunarului.

— Fiica dumneavoastră, Amanda, și-a reluat Elizabeth atacul, îi mănâncă prânzul fiicei mele. Se pare că povestea asta durează de luni întregi.

Walter se holba pur și simplu la ea. Înaltă și osoasă, cu părul de culoarea pâinii prea prăjite și unse apoi cu unt, pe care și-l prinsese cu un creion, Elizabeth stătea cu mâinile în șolduri, cu buzele roșii ca focul, cu pielea luminoasă și nasul drept. Își coborâse privirea asupra lui, de parcă ar fi fost un

medic de pe front care încerca să stabilească dacă pacientul merită sau nu să fie salvat.

— Și faptul că se preface că e prietena lui Madeline doar ca să-i mănânce prânzul, a continuat ea, este absolut reprobabil.

— Ăăă... cine ziceați că sunteți? s-a bâlbâit Walter.

— Elizabeth Zott! s-a răstit ea. Mama lui Madeline Zott!

Walter a dat din cap, străduindu-se să înțeleagă. Fiind de multă vreme producător al emisiunilor de după-amiază, se pricepea la chestiile melodramatice. Dar așa ceva? Continua să se holbeze. Tipa era senzațională. Era practic *uluit* de ea. Venise să dea vreo audiție?

— Îmi cer scuze, a spus el în cele din urmă. Dar toate rolurile de asistentă medicală au fost distribuite.

— Poftim? s-a rățoit femeia.

A urmat o pauză lungă.

— Amanda Pine, a repetat ea.

El a clipit, confuz.

— Fiica mea? Ah, a zis el, brusc alarmat, sărind în picioare. Ce-i cu ea? Sunteți medic? Ați venit din partea școlii?

— Doamne sfinte, nu, a răspuns Elizabeth. Sunt chimistă. Am bătut tot drumul până aici de la Hastings, în pauza mea de prânz, pentru că nu m-ați sunat.

Și când el a continuat să o privească la fel de surprins, ea a clarificat:

— Institutul de Cercetare Hastings? Acolo unde se fac descoperiri științifice de mare impact?

A expirat după ce a rostit sloganul fără noimă.

— Ideea e că depun mult efort să prepar o mâncare hrănitoare pentru Madeline – ceea ce sunt sigură că și dumneavoastră vă străduiți să faceți pentru propriul copil.

Când a observat că el o privește în continuare absent, a adăugat:

— Pentru că vă pasă de dezvoltarea cognitivă și fizică a Amandei. Pentru că știți că această dezvoltare se bazează pe echilibrul aportului de vitamine și

minerale.

— Ideea e că doamna Pine...

— Da, știu. A dispărut de pe fața pământului. Am încercat s-o contactez, dar mi s-a spus că locuiește la New York.

— Suntem divorțați.

— Îmi pare rău să aud asta, dar divorțul nu are nicio legătură cu prânzul.

— Așa s-ar părea, dar...

— Bărbații *pot* pregăti prânzul, domnule Pine. Nu e imposibil din punct de vedere biologic.

— Absolut, a aprobat el, fâstâcindu-se să-i ofere un scaun. Vă rog, doamnă Zott, vă rog, luați loc.

— Am ceva în ciclotron, a zis ea arțăgoasă, uitându-se în treacăt la ceas. Ne-am înțeles sau nu?

— Ciclo...

— Accelerator subatomic de particule.

Elizabeth și-a aruncat o privire spre pereți. Erau plini cu afișe înrămate care făceau reclamă unor telenovele melodramatice și unor concursuri stupide de televiziune.

— Asta e munca mea, a zis Walter, brusc stânjenit de stupiditatea lor. Poate că ați văzut vreo emisiune?

Ea s-a întors spre el.

— Domnule Pine, a continuat pe un ton mai împăciuitor, îmi pare rău că nu am la dispoziție nici timpul, nici resursele necesare pentru a pregăti prânzul fiicei dumneavoastră. Amândoi știm că hrana este catalizatorul care deblochează creierul, e ceea ce ne unește familiile și ne determină viitorul. Cu toate astea...

Și-a lăsat ideea neterminată, studiind cu ochii mijiți afișul unei telenovele în care o asistentă medicală îi acorda unui pacient niște îngrijiri destul de neobișnuite.

— Are cineva timp să învețe o națiune întreagă cum să gătească acea mâncare care contează? Mi-ar plăcea să am, dar nu e cazul. Dumneavoastră aveți?

Când a dat să plece, Pine, pentru că nu voia ca femeia să dispară și pentru că era cât se poate de confuz, a zis:

— Stați, vă rog, opriți-vă – *vă rog*! Ce... ce-ați spus? Că vreți să învățați întreaga națiune cum să prepare mâncare care... care *contează*?

Cina la șase a debutat patru săptămâni mai târziu. Și, chiar dacă Elizabeth nu era foarte încântată de idee – era cercetător în domeniul chimiei –, a acceptat slujba din motivele obișnuite: era bine plătită și ea avea un copil de crescut.

Din prima zi în care Elizabeth și-a pus șorțul și a intrat pe platou, lucrurile au fost clare: avea acel „ceva", o calitate rară care te făcea să o privești cu încântare. Dar era și o persoană profundă – un om care nu accepta aiureli, un om atât de direct, încât ceilalți nu știau cum s-o ia. În vreme ce alte emisiuni de gătit aveau în rolurile principale bucătari cu firi blânde care beau cu nonșalanță cherry în fața camerelor de luat vederi, Elizabeth Zott era serioasă. Nu zâmbea niciodată. Nu făcea glume. Și felurile ei de mâncare erau la fel de cinstite și de firești ca ea însăși.

În decurs de șase luni, emisiunea lui Elizabeth a avut din ce în ce mai mult succes. Peste un an, devenise o adevărată instituție. În doi ani, își dovedise nu doar puterea misterioasă de a-i uni pe părinți cu copiii lor, ci și pe cetățeni cu patria lor. Nu era o exagerare să spui că, atunci când Elizabeth Zott termina de gătit, o națiune întreagă se așeza să mănânce.

Până și vicepreședintele Lyndon Johnson îi urmărea emisiunea.

— Vrei știi ce *cred*? a zis el, în dorința de a scăpa de un reporter insistent. Cred că ar trebui să scrii mai puțin și să te uiți mai mult la televizor. Începe cu *Cina la șase* – tipa aia, Zott sau cum o cheamă, știe foarte bine ce face.

Și chiar știa. Nu o găseai niciodată pe Elizabeth Zott explicând cum se fac minisendvișurile cu castravete sau sufleurile delicate. Rețetele ei erau pentru mâncăruri consistente: tocane, ghiveciuri, lucruri gătite în tigăi mari din metal. Scotea mereu în evidență cele patru grupe de alimente. Credea în porții echilibrate. Și insista că orice fel de mâncare care merită pregătit trebuie să-ți ocupe mai puțin de o oră. Își încheia fiecare emisiune cu o replică pentru care devenise celebră:

— Copii, așezați masa! Mama voastră are nevoie de un răgaz.

Dar apoi, un reporter de seamă a scris un articol intitulat „De ce vom mânca tot ce ne pune-n farfurie“ și, în trecere, a poreclit-o „Lizzie cea Dulce“, un supranume care, pentru că era atât de potrivit în context, s-a lipit extrem de repede de ea. Din acea zi, străinii i-au spus Dulcica, dar fiica ei, Madeline, îi spunea mama și, deși era doar un copil, Madeline și-a dat seama că acea poreclă diminua talentele mamei sale. Era chimistă, nu bucătăreasă la televizor. Iar Elizabeth, stânjenită în fața singurului ei copil, s-a simțit copleșită de rușine.

Uneori, Elizabeth stătea întinsă noaptea în pat și se întreba cum ajunsese viața ei în punctul acesta. Dar întrebarea nu rămânea prea mult timp fără răspuns, căci deja știa motivul.

Numele lui era Calvin Evans.

Capitolul 3

INSTITUTUL DE CERCETARE HASTINGS

Cu zece ani în urmăIanuarie 1952

Calvin Evans lucra și el la Institutul de Cercetare Hastings, dar, spre deosebire de Elizabeth, care muncea la înghesuială, el avea un laborator mare doar pentru sine.

Având în vedere realizările sale, poate că merita acest laborator. Până la vârsta de nouăsprezece ani făcuse deja cercetări cruciale care-l ajutaseră pe faimosul chimist britanic Frederick Sanger să obțină Premiul Nobel; la douăzeci și doi descoperise o cale mai rapidă de a sintetiza proteinele simple; la douăzeci și patru, descoperirea sa privind reactivitatea dibenzoselenofenului l-a propulast pe coperta revistei *Chemistry Today.* În plus, semnase șaisprezece lucrări științifice, primise invitații la zece conferințe internaționale și i se oferise o bursă la Harvard. De două ori. Pe care o refuzase. Tot de două ori. În parte, pentru că Universitatea Harvard îi respinsese, cu ani înainte, cererea de înscriere și, în parte, pentru că – mă rog, nu exista niciun alt motiv. Calvin era un tip genial, dar, dacă avea un mare cusur, acela era faptul că se pricepea de minune să țină ranchiună.

Pe lângă această „abilitate“, avea și reputația că e un om foarte nerăbdător. Ca mulți alți oameni geniali, Calvin pur și simplu nu înțelegea cum de nimeni altcineva *nu pricepe.* Era și introvertit, ceea ce nu reprezenta neapărat un cusur, dar era o însușire care de multe ori îl făcea să pară distant. Iar cel mai rău dintre toate, era canotor.

După cum poate depune mărturie orice om care nu practică acest sport, canotorii nu sunt deloc oameni cu care să te distrezi. Asta pentru că nu vor să discute despre altceva în afară de canotaj. Dacă strângi doi sau mai mulți canotori în aceeași încăpere, conversația trece de la subiecte normale – cum ar fi cele despre muncă sau vreme – la povești lungi și lipsite de sens despre bărci, bătături, vâsle, mânere, ergometre, pene, exerciții fizice, prize, desprinderi, recuperări, timpi, scaune, strocuri, alunecări, starturi, curse, sprinturi și despre apă – dacă era curgătoare sau nu. De-acolo, discuția divaghează de obicei la una despre lucrurile care au mers rău la ultimul antrenament, la cele care ar putea merge rău la următorul și la oamenii care au greșit sau urmează să greșească. La un moment dat, canotorii își întind mâinile și-și compară bătăturile. Dacă ești într-adevăr ghinionist, acest fapt poate fi urmat de câteva minute de reverențe pline de respect în timp ce unul dintre ei povestește despre cursa perfectă, când totul a părut atât de ușor.

În afară de chimie, canotajul era singurul lucru pentru care Calvin nutrea o pasiune autentică. De fapt, canotajul fusese motivul pentru care se înscrisese la Harvard din capul locului: în 1945, a vâsli pentru Harvard însemna a vâsli pentru cei mai buni. Sau, mai bine zis, pentru cei mai buni de pe *locul al doilea*. Cei de la Universitatea din Washington erau *cei mai buni*, dar aceasta era în Seattle și se știe că în Seattle plouă mult. Calvin ura ploaia. De aceea, a căutat mai departe, la celălalt Cambridge, din Anglia, spulberând astfel unul dintre cele mai mari mituri despre oamenii de știință: faptul că s-ar pricepe la cercetare.

În prima zi în care Calvin a ieșit cu barca pe Cam, a plouat. În a doua zi, a plouat. În a treia zi, la fel.

— Așa plouă pe-aici *tot* timpul? s-a văicărit Calvin în timp ce căra pe umeri, alături de coechipierii lui, ambarcațiunea grea din lemn, lăsând-o apoi pe ponton.

— Oh, în niciun caz, l-au liniștit ei, de obicei vremea e blândă în Cambridge.

Apoi s-au uitat unii la alții ca și cum și-ar fi confirmat ceea ce bănuiau de mult timp: americanii erau idioți.

Din păcate, idioțenia sa se extindea și la relații – ceea ce era o mare problemă, de vreme ce Calvin își dorea foarte mult să se îndrăgostească. În toți cei șase ani singuratici pe care i-a petrecut la Cambridge, a reușit să invite în oraș cinci femei și, dintre cele cinci, doar una a fost de acord să iasă cu el și a doua oară. Și asta doar pentru că a crezut că era altcineva la telefon când a răspuns. Principala lui problemă era lipsa de experiență. Era ca un câine care, după ani întregi de strădanii, prinde o veveriță și apoi nu are nici cea mai vagă idee ce are de făcut cu ea.

— Salutare... ăăă, a spus el, iar inima îi bătea puternic, mâinile i s-au umezit de emoție și mintea i s-a golit dintr-odată când femeia i-a deschis ușa. Debbie?

— Mă cheamă *Deirdre,* a oftat aceasta, aruncând o privire nefericită spre ceas, gest pe care avea să-l repete de nenumărate ori.

La cină, conversația a oscilat între descompunerea moleculară a acizilor aromatici (Calvin) și filmele care rulau pe-atunci (Deirdre), între sinteza proteinelor nonreactive (Calvin) și întrebarea dacă lui îi place sau nu să danseze (Deirdre), trecând apoi la „uite cât e ceasul", era deja 8:30 seara și el trebuia să vâslească de dimineață, așa că urma s-o ducă direct acasă (Calvin).

Nu mai e nevoie să pomenim că n-a avut parte de prea mult sex în urma acestor întâlniri. De fapt, n-a avut parte deloc de sex.

— Nu-mi vine să cred că nu-ți iese combinația, i-au zis colegii de echipă de la Cambridge. Fetele îi *adoră* pe canotori.

Ceea ce nu era adevărat.

— Și, chiar dacă ești american, nu arăți rău.

Ceea ce, de asemenea, nu era adevărat.

O parte a problemei era postura lui Calvin. Avea o înălțime de un metru și nouăzeci și cinci de centimetri, era deșirat și subțire, dar gârbovit spre dreapta – probabil efectul poziției în care vâslea. Dar cel mai mare necaz era fața. Avea o înfățișare singuratică, exact ca un copil care fusese nevoit să crească de unul singur, cu ochi mari și cenușii, un păr blonduț și ciufulit și niște buze purpurii, aproape în permanență umflate, pentru că avea tendința să și le muște. Avea tipul acela de chip pe care unii l-ar considera ușor de uitat, o fizionomie submediocră care nu dădea de gol nici setea de cunoaștere, nici inteligența care se ascundeau dincolo de ea, cu excepția unei singure trăsături de o importanță crucială: dinții, care erau albi și drepți și care-i salvau întreaga față de fiecare dată când zâmbea. Din fericire, mai ales după ce s-a îndrăgostit de Elizabeth Zott, Calvin zâmbea tot timpul.

Prima oară s-au întâlnit – sau, mai degrabă, au avut un schimb de replici – într-o marți dimineață, la Institutul de Cercetare Hastings, laboratorul particular din însoritul sud al Californiei, unde Calvin, care își dăduse doctoratul la Cambridge în timp-record și primise patruzeci și trei de oferte de angajare, a acceptat o slujbă parțial datorită reputației locului, dar mai ales datorită lipsei precipitațiilor. În Commons nu ploua prea mult. Elizabeth, pe de altă parte, a acceptat oferta celor de la Hastings pentru că era singura pe care o primise.

Stând la intrarea în laboratorul lui Calvin Evans, Elizabeth a observat mai multe indicatoare mari și amenințătoare:

NU INTRAȚI!

EXPERIMENT ÎN DERULARE!

ACCESUL INTERZIS!

PĂSTRAȚI DISTANȚA!

Apoi a deschis ușa.

— Bună, a strigat ea peste glasul lui Frank Sinatra, care urla dintr-un difuzor așezat strâmb în mijlocul încăperii. Trebuie să vorbesc cu cine e responsabil aici.

Calvin, surprins să audă o voce, și-a scos capul de după o centrifugă mare.

— *Iertați-mă, domnișoară!* a țipat iritat, purtând o pereche uriașă de ochelari care-l protejau de chestia care clocotea în dreapta sa, dar intrarea e interzisă în zona aceasta. N-ați citit semnele?

— Ba le-am citit, a țipat și Elizabeth, ignorându-i tonul și traversând laboratorul ca să închidă muzica. Gata. Acum ne putem auzi.

Calvin și-a mușcat buzele și a repetat:

— Nu aveți voie aici. *Semnele.*

— Da, mă rog, mi s-a spus că e un surplus de pahare Berzelius în laboratorul dumneavoastră, iar la parter am rămas fără. Scrie aici, a zis ea, vârându-i sub nas o hârtie. Mi-a dat voie managerul de inventar.

— N-am auzit nimic despre asta, a replicat Calvin, studiind hârtia. Și îmi pare rău, dar nu se poate. Am nevoie de toate paharele. Poate c-ar fi mai bine să discut cu un chimist de la parter. Spuneți-i șefului dumneavoastră să mă sune.

Și s-a întors la treaba lui, pornind din nou boxa. Elizabeth nu s-a clintit.

— Vreți să vorbiți cu un chimist? Cu altcineva, nu cu MINE? a strigat ea peste cântecul lui Frank.

— *Da,* a răspuns el.

Apoi s-a mai înmuiat.

— Uitați, știu că vina nu vă aparține, dar n-ar trebui să trimită o secretară să le facă treaba murdară. Știu că poate fi greu de înțeles pentru dumneavoastră, dar tocmai eram în mijlocul unui lucru important. Vă rog. Spuneți-i șefului dumneavoastră să mă sune.

Elizabeth a mijit ochii. Nu-i plăceau oamenii care făceau presupuneri bazate pe ceea ce ea considera că ar fi niște indicii vizuale demodate și nu-i plăceau nici bărbații care credeau, chiar dacă ea ar fi avut jobul ăsta, că a fi secretară înseamnă că ești incapabilă să înțelegi și alte cuvinte în afară de „dactilografiază hârtia asta în trei exemplare".

— Ce coincidență! a strigat ea, ducându-se direct la un raft, luând de-acolo o cutie mare cu pahare. Și eu sunt ocupată.

Apoi a ieșit cu pași hotărâți.

La Institutul de Cercetare Hastings lucrau peste trei mii de oameni – de-asta lui Calvin i-a luat mai mult de o săptămână să-i dea de urmă – și, când a găsit-o în sfârșit, ea părea să nu-și amintească de el.

— Da? a zis Elizabeth, întorcându-se să vadă cine intrase la ea în laborator, purtând o pereche imensă de ochelari de protecție care-i făceau ochii mari și mănuși de cauciuc care-i acopereau inclusiv brațele.

— Bună, a zis el. Eu sunt.

— Eu? a întrebat ea. Poți fi mai precis? a continuat, întorcându-se la ceea ce făcea.

— Eu, a spus Calvin. Lucrez cinci etaje mai sus? Mi-ai luat paharele.

— Mai bine stai dincolo de perdeaua aceea, a zis ea, întorcându-și capul spre stânga. Am avut un mic accident săptămâna trecută.

— Ești greu de găsit.

— Mă lași, te rog? a întrebat ea. Acum *eu* am ceva important de făcut.

A așteptat răbdător ca femeia să-și termine măsurătorile, să le noteze în caiet, să reexamineze rezultatele testului din ziua anterioară și să meargă la toaletă.

— Tot aici ești? a zis ea la întoarcere. N-ai treabă de făcut?

— O grămadă.

— Nu-ți dau paharele înapoi.

— Deci îți amintești de mine.

— Da. Dar nu cu mare plăcere.

— Am venit să-mi cer scuze.

— Nu e nevoie.

— Ce-ai zice să luăm prânzul împreună?

— Nu.

— Cina?

— Nu.

— Bem o cafea?

— Ascultă, a zis Elizabeth, punându-și mâinile cu mănuși uriașe în șolduri, trebuie să știi că începi să mă enervezi.

Calvin s-a uitat în altă parte, stânjenit.

— Îți cer scuze din toată inima, a spus el. Plec chiar acum.

— Ăla era Calvin *Evans*? a întrebat un tehnician laborant, uitându-se cum Calvin își croiește drum printre cei cincisprezece oameni de știință care munceau cot la cot într-un spațiu cât un sfert din laboratorul său privat. Ce căuta aici?

— Am avut o problemă minoră legată de dreptul de proprietate asupra paharelor Berzelius, a spus Elizabeth.

— Avea treabă cu paharele? a zis el șovăitor. Stai așa!

A ridicat unul dintre paharele noi.

— Cutia aia mare cu pahare pe care ai zis c-ai găsit-o săptămâna trecută... Erau ale *lui*?

— N-am spus niciodată că le-am găsit. Am spus că *am făcut rost* de ele.

— De la Calvin Evans? a zis el. Ești nebună?

— Nu cu acte.

— Ți-a spus el că le poți lua?

— Teoretic, nu. Dar aveam un formular.

— Ce formular? Știi că trebuie să treacă pe la mine. Știi că e treaba mea să comand materiale.

— Înțeleg. Dar am așteptat mai mult de trei luni. Te-am rugat de patru ori, am completat cinci ordine de achiziție, am discutat cu doctorul Donatti despre asta. Sincer, nu știam ce să mai fac. Cercetarea mea depinde de materialele astea. *Sunt doar niște pahare.*

Tehnicianul a închis ochii.

— Ascultă, a spus el, deschizându-i apoi încet, de parcă voia să adauge un strop de dramatism prostiei ei. Sunt aici de mai mult timp decât tine și cunosc niște lucruri. Știi pentru ce anume este celebru Calvin Evans, nu-i așa? Pe lângă chimie?

— Da. Pentru faptul că are resurse în exces.

— Nu. E celebru pentru că ține ranchiună. E ranchiunos!

— Serios? a întrebat ea, brusc interesată.

Și Elizabeth Zott era ranchiunoasă. Doar că-și păstra aceste sentimente în special pentru o societate patriarhală, fondată pe ideea că femeile erau mai puțin valoroase. Mai puțin capabile. Mai puțin inteligente. Mai puțin inventive. O societate care credea că bărbații mergeau la muncă și făceau lucruri importante – descopereau planete, dezvoltau produse, creau legi –, iar femeile stăteau acasă și creșteau copii. Ea nu voia copii – știa asta despre sine –, dar mai știa că multe alte femei își doreau *și* copii, *și* carieră. Și ce era în neregulă cu asta? Nimic. Fix de asta aveau parte bărbații.

Citise recent despre o țară unde ambii părinți munceau și luau în același timp parte la creșterea copiilor. Unde o fi fost asta? În Suedia? Nu-și mai amintea. Dar rezultatele dovedeau că lucrul ăsta funcționa de minune. Productivitatea era sporită; familiile erau mai puternice. Se imagina trăind într-o astfel de societate. Într-un loc în care nu erai automat confundată cu o secretară, un loc unde, când îți prezentai descoperirile într-o ședință, nu trebuia să-ți iei inima în dinți ca să te lupți cu bărbații care vorbeau peste tine sau, și mai rău, își asumau meritele pentru munca ta. Elizabeth a clătinat din cap. Când venea vorba despre egalitate, anul 1952 era o mare dezamăgire.

— Trebuie să-i ceri scuze, a insistat laborantul. Când îi duci nenorocitele alea de pahare înapoi, umilește-te puțin. Riști pielea tuturor celor din laboratorul nostru și mă pui și pe mine într-o lumină proastă.

— Totul va fi bine, a spus Elizabeth. Sunt doar niște pahare.

Dar, în dimineața următoare, paharele dispăruseră, fiind înlocuite de priviri urâte venite de la unii dintre colegii ei chimiști, care acum credeau la rândul lor că-i aruncase în calea primejdioasă a ranchiunei legendare de care putea da dovadă Calvin Evans. A încercat să discute cu ei, dar fiecare a tratat-o cu răceală în felul lui și, mai târziu, când trecea prin camera de odihnă, i-a auzit fără să vrea pe câțiva dintre ei bârfind-o; spuneau că se ia prea în serios, că-și imaginează că e mai bună decât ceilalți, că le refuză tuturor invitațiile în oraș, inclusiv bărbaților necăsătoriți. Și că singurul fel în care obținuse masteratul în chimie organică de la UCLA fusese pe calea cea *grea* – cuvânt însoțit de gesturi obscene și de râsete înfundate. Cine se credea, mă rog?

— Cineva ar trebui s-o pună la punct, a spus unul dintre ei.

— Nici măcar nu-i atât de deșteaptă, a subliniat altul.

— E o pizdă proastă, s-a auzit o voce bine cunoscută.

Era șeful ei, Donatti.

Elizabeth, obișnuită cu primele cuvinte, dar absolut uluită de cele din urmă, s-a lipit de perete, copleșită de un val de greață. Era a doua oară când i se spunea așa. Prima oară – ce moment oribil! – fusese pe vremea când mergea la UCLA.

Se întâmplase cu aproape doi ani în urmă. Fiind masterandă, cu zece zile înainte la absolvire, era încă în laborator, la nouă seara, convinsă că descoperise o problemă cu protocolul de testare. În timp ce bătea cu creionul în hârtie, explorându-și intuiția, a auzit ușa deschizându-se.

— E cineva acolo? a strigat ea.

Nu aștepta pe nimeni.

— Tot aici ești, s-a auzit un glas deloc surprins.

Era îndrumătorul ei.

— Ah! Bună seara, domnule doctor Meyers, a zis ea, ridicând privirea. Da, parcurgeam protocolul de testare pentru mâine. Cred că am găsit o problemă.

Acesta a deschis ușa mai larg, pășind înăuntru.

— Nu ți-am zis să faci asta, a spus el cu iritare în glas. Ți-am spus că totul e pregătit.

— Știu, a replicat ea. Dar voiam să arunc o ultimă privire.

Această abordare cu *ultima privire* nu era un lucru care să-i placă lui Elizabeth – era un lucru pe care știa că *trebuie* să-l facă pentru a-și păstra locul în echipa de cercetare a doctorului Meyers, formată numai din bărbați. Nu că i-ar fi păsat prea tare de cercetarea lui: făcea lucruri mediocre, nicidecum descoperiri senzaționale. În ciuda faptului că era în mod evident lipsit de creativitate, iar absența unor noi descoperiri științifice era alarmantă, Meyers era considerat unul dintre cei mai importanți cercetători în domeniul ADN-ului din Statele Unite.

Lui Elizabeth nu-i plăcea Meyers; nimeni nu-l plăcea. În afară, poate, de conducerea universității, care-l iubea pentru că omul publicase mai multe lucrări în domeniul său decât oricine altcineva. Dar care era secretul lui Meyers? Nu scria el lucrările, ci studenții săi. Dar își asuma întotdeauna meritul pentru fiecare cuvințel, uneori schimbând doar titlul și câteva fraze ici-colo, înainte de a pretinde că e o cu totul altă lucrare, lucru pe care-l putea face lejer, căci cine stă să citească o lucrare științifică de la cap la coadă? Nimeni. Așa că numărul lucrărilor sale creștea și, odată cu acesta, și reputația lui. Așa a devenit Meyers cercetător de top în domeniul ADN-ului: grație cantității.

Pe lângă talentul său pentru lucrări inutile, Meyers avea și faima că e un desfrânat. Nu erau multe femei în cadrul catedrelor științifice de la UCLA, dar puținele care erau – majoritatea secretare – au devenit centrul atenției sale nedorite. De obicei, femeile plecau după șase luni, cu încrederea în sine zdruncinată și ochii umflați de plâns, invocând motive personale. Dar Elizabeth nu a plecat – nu putea, avea nevoie de masterat. Așa că a suportat umilințele zilnice – atingeri, comentarii libidinoase, sugestii neplăcute – arătându-i clar că nu e deloc interesată. Până în ziua în care a chemat-o la el în birou, prefăcându-se că trebuie să discute despre admiterea ei în programul lui de doctorat și, în schimb, și-a vârât mâna pe sub fusta ei. Furioasă, i-a îndepărtat-o forțat, apoi l-a amenințat că-l raportează.

— Cui? a întrebat el râzând.

Apoi a dojenit-o că nu știe să se distreze și i-a tras o palmă la fund, cerându-i să-i aducă haina din garderobă, pentru că știa că, atunci când va deschide ușa, o va găsi plină cu poze ale unor femei fără sutien, câteva cu picioarele desfăcute, cu figuri lipsite de expresie, în patru labe, cu un pantof bărbătesc sprijinit triumfător de spatele lor.

— Chiar aici, i-a spus ea doctorului Meyers. Pasul 91 de la pagina 232. Temperatura. Sunt foarte sigură că e prea ridicată, ceea ce înseamnă că enzima va deveni inactivă și va denatura rezultatele.

Doctorul Meyers o privea din ușă.

— Ai mai arătat cuiva asta?

— Nu, a spus ea. Abia acum am observat.

— Așadar, nu ai vorbit cu Phillip.

Phillip era cel mai bun asistent cercetător al lui Meyers.

— Nu, a zis ea. Tocmai a plecat. Cred că pot să-l ajung din urmă...

— Nu e nevoie, a întrerupt-o el. Mai e cineva aici?

— Din câte știu, nu.

— Protocolul e corect, a spus el tăios. Nu ești tu experta. Încetează să-mi mai pui autoritatea la îndoială. Și nu pomeni nimănui altcuiva despre asta. Pricepi?

— Încercam doar să ajut.

S-au uitat la ea ca și cum ar fi cântărit cât de sinceră e oferta ei.

— Iar eu am nevoie de ajutorul tău, a spus el.

Și apoi s-a întors spre ușă și a încuiat-o.

Prima lovitură a fost una cu palma deschisă, care i-a răsucit capul spre stânga, ca o minge perfect lovită. A gâfâit șocată, apoi a reușit să se redreseze, cu gura plină de sânge și cu ochii căscați de uimire. El s-a strâmbat de parcă n-ar fi fost mulțumit de opera sa, apoi a lovit-o din nou, de data aceasta făcând-o să cadă de pe taburet. Meyers era un bărbat solid – avea aproape o sută douăzeci de kilograme – iar forța lui era rezultatul densității, nu al mușchilor. S-a înclinat acolo unde ea zăcea la podea și, înșfăcând-o de șolduri, a ridicat-o așa cum o macara ridică o încărcătură de cherestea, trântind-o la loc pe taburet ca pe o păpușă de cârpe. Apoi a întors-o cu fața în sus și, lovind scaunul cu piciorul, a trântit-o cu fața și cu pieptul de suprafața de oțel inoxidabil.

— Stai într-un loc, pizdă proastă, i-a ordonat când ea a început să se zbată, vârându-și degetele dolofane sub fusta ei.

Elizabeth a tras greoi aer în piept. Gura i se umplea de gust metalic în timp ce el o molesta, cu o mână trăgându-i fusta peste mijloc, cu cealaltă ciupind-o de pielea de pe interiorul pulpelor. Cu fața lipită de masă, abia mai putea răsufla, darămite să țipe. Dădea din picioare, furioasă, ca un animal prins în capcană, dar refuzul ei de a-i ceda nu făcea decât să-l întărâte și mai tare.

— Nu te pune cu mine, a avertizat-o, în timp ce sudoarea îi picura de pe burtă pe coapsele ei.

Dar când el s-a mișcat, brațul ei și-a recâștigat libertatea.

— Stai *într-un loc*, a spus el autoritar, în vreme ce ea se sucea dintr-o parte în alta, gâfâind șocată, iar trunchiul lui umflat îi turtea corpul ca pe o clătită.

Într-o strădanie finală de a-i aminti femeii cine-i șeful, a înșfăcat-o de păr și a smucit-o cu putere. Apoi a pătruns-o ca un bețiv împrăștiat, gemând de satisfacție până când s-a întrerupt brusc, urlând de durere.

— Ce mama dracului! a țipat Meyers, retrăgându-și greutatea de pe ea. Doamne, ce naiba! Ce a fost asta?

A împins-o într-o parte, derutat de durerea fulgerătoare care-i izvora din partea dreaptă a trupului. S-a uitat în jos la burta lui atârnândă, încercând să înțeleagă de unde vine durerea, dar nu vedea decât o mică gumă roz ieșindu-i din fosa iliacă dreaptă. Era înconjurată de un șanț îngust de sânge.

Era un creion numărul doi. Cu mâna liberă, Elizabeth l-a găsit, l-a prins și l-a înfipt în trupul lui, în lateral. Nu doar puțin, ci pe de-a-ntregul. Mina ascuțită, lemnul galben, banda aurie strălucitoare – toți cei optsprezece centimetri ai creionului au fost implântați în optsprezece centimetri ai lui. Făcând asta, nu-i perforase doar lui intestinul mare și intestinul mic, ci-și ciuruise și cariera ei academică.

— *Chiar* înveți aici? a zis polițistul din campus, după ce ambulanța l-a luat pe Meyers. Vreau să-ți văd legitimația de studentă.

Elizabeth, cu hainele sfâșiate, pe a cărei frunte începea să înflorească o vânătaie, s-a uitat la el, nevenindu-i să creadă.

— E o întrebare cât se poate de îndreptățită, a spus ofițerul. Ce-ar putea să caute o femeie într-un laborator la ora asta?

— Sunt... sunt studentă aici, s-a bâlbâit ea, simțind cum i se face rău. Studiez chimia.

Polițaiul a răsuflat cu putere, ca și cum n-ar fi avut timp pentru asemenea prostii, apoi a scos un carnețel.

— Ia spune-mi ce *crezi* tu că s-a întâmplat.

Elizabeth i-a oferit toate detaliile, cu glasul frânt de șoc. Polițistul părea că notează ce aude, dar când s-a răsucit să-i spună unui alt ofițer că „are totul sub

control“, ea a remarcat că paginile carnețelului sunt goale.

— Vă rog. Am... am nevoie de un doctor.

El a închis repede carnețelul.

— Dorești să dai o declarație în care să-ți exprimi regretul?

Apoi a aruncat o privire spre fusta ei, de parcă materialul în sine ar fi fost o invitație evidentă.

— Ai înjunghiat un om. Ar fi mai bine pentru tine dacă ai da dovadă de remușcări.

Ea l-a privit fără expresie.

— Ați... ați înțeles greșit, domnule ofițer. El m-a atacat pe mine. Eu... eu doar m-am apărat. Am nevoie de un medic.

Polițistul a expirat iritat.

— Fără declarație de regret, deci? a spus el, închizându-și pixul.

Ea s-a holbat la polițist, cu gura ușor deschisă, tremurând din toate mădularele. Și-a coborât privirea la propria coapsă, unde se vedea conturul mâinii lui Meyers, care căpătase o culoare violet-deschis. Și-a stăpânit cu greu nevoia de a vomita.

A ridicat privirea și a observat cum bărbatul s-a uitat la ceas. Acel mic gest i-a fost de ajuns. S-a întins și și-a smuls cardul de identitate dintre degetele lui.

— Ba da, domnule ofițer, a zis ea cu glasul tăios ca o sârmă ghimpată. Acum că mă gândesc mai bine, am un regret.

— Așa, foarte bine, a spus el. Acum ești pe calea cea bună.

Și-a deschis din nou pixul.

— Să auzim.

— Creioane, a spus Elizabeth.

— Creioane, a repetat el, notând.

Ea a înălțat capul ca să-l privească în ochi, cu un firișor de sânge curgându-i din tâmplă.

— Regret că nu am mai multe.

Atacul, sau „evenimentul nefericit“, așa cum l-a numit comitetul de admitere înainte de a-i respinge în mod oficial cererea de înscriere în programul de

doctorat, fusese opera ei. Doctorul Meyers o prinsese copiind. Încercase că schimbe un protocol de testare ca să altereze rezultatele experimentului – doctorul avea dovada chiar aici – și, când o luase la întrebări, ea i se aruncase în brațe, propunându-i o partidă de sex. Când asta nu a mers, a avut loc o confruntare fizică și, înainte ca el să-și dea seama ce se petrece, ea îi înfipsese deja un creion în burtă. Era norocos că scăpase cu viață.

Aproape nimeni nu crezuse povestea asta. Meyers avea o reputație urâtă. Dar era și un personaj important, iar UCLA nu avea nicio intenție de a pierde pe cineva de rangul lui. Elizabeth a fost dată afară. Terminase masteratul. Vânătăile aveau să i se vindece. Cineva i-a scris o recomandare. Ca să plece de-acolo.

Așa a ajuns la Institutul de Cercetare Hastings. Și acum iat-o aici, lângă camera de odihnă de la Hastings, cu spatele lipit de un perete, simțind cum i se face rău la stomac.

A ridicat privirea și l-a zărit pe tehnician trăgând cu ochiul la ea.

— Te simți bine, Zott? a întrebat el. Arăți un pic ciudat.

Ea nu i-a răspuns.

— E vina mea, Zott, a recunoscut el. Nu trebuia să fac atâta bâlci cu paharele alea. Cât despre ăștia, a zis el, arătând cu capul spre încăpere – era clar că și el auzise conversația – așa sunt bărbații. Ignoră-i.

Dar nu-i putea ignora. De fapt, a doua zi, șeful ei, doctorul Donatti – cel care spusese că e o pizdă proastă – a repartizat-o în echipa unui nou proiect.

— Va fi ceva mult mai ușor, a spus acesta. Mai potrivit pentru capacitatea ta intelectuală.

— De ce, doctore Donatti? a întrebat ea. Am greșit ceva?

Ea fusese vântul din pânzele actualului proiect de cercetare de grup și, drept urmare, se apropiau de publicarea rezultatelor. Dar Donatti i-a arătat ușa. A doua zi a fost inclusă într-un studiu neimportant despre aminoacizi.

Tehnicianul laborant, observându-i nemulțumirea crescândă, a întrebat-o de ce-și dorește să fie om de știință.

— Nu vreau să fiu om de știință, s-a răstit ea. *Sunt* om de știință!

Iar în mintea ei nu voia să lase vreun grăsan de la UCLA, ori pe șeful ei sau câțiva colegi meschini s-o împiedice să-și îndeplinească obiectivele. Se mai confruntase cu situații dure și înainte. Avea să le țină piept și celor ce aveau să urmeze.

Dar rezistența implică și uzură. Odată cu trecerea timpului, tăria ei a fost pusă la încercare în mod repetat. Singurul lucru care-i oferea un răgaz era teatrul, dar și acela era uneori dezamăgitor.

Era sâmbătă seara, la vreo două săptămâni după incidentul cu paharele. Își cumpărase bilet la *The Mikado,* o operetă care ar fi trebuit să fie amuzantă. Deși de-abia așteptase spectacolul, pe măsură ce se desfășura acțiunea, Elizabeth și-a dat seama că nu i se pare deloc amuzantă. Libretul era rasist, actorii erau albi și era mai mult decât evident că personajul principal feminin avea să fie învinovățit pentru ticăloșiile celorlalți. Toată tărășenia i-a amintit de locul ei de muncă. A decis s-o lase baltă înainte ca lucrurile să se înrăutățească și a plecat la pauză.

Printr-o coincidență, Calvin Evans era și el acolo în acea seară și, dacă ar fi fost în stare să urmărească acţiunea cu atenție, ar fi împărtășit opiniile lui Elizabeth. Însă era la prima întâlnire cu o secretară de la departamentul de Biologie *și* îi era rău la stomac. Întâlnirea era o greșeală: secretara îl invitase la operetă doar pentru că femeia credea că dacă e faimos înseamnă că e bogat, iar el, reacționând la parfumul ei, care-l făcea să lăcrimeze, clipise de câteva ori, gest pe care ea l-a înțeles drept: „Mi-ar plăcea foarte mult“.

Greața a început în actul I, dar, spre sfârșitul actului al II-lea, se transformase deja într-o fierbere tulburătoare.

— Îmi pare rău, a șoptit el, dar nu mă simt bine. O să plec.

— Cum adică? a întrebat ea bănuitoare. Mie mi se pare că ești cât se poate de bine.

— Mă doare stomacul, a murmurat el.

— Ei bine, îmi pare rău, dar am cumpărat rochia asta special ca s-o port la spectacol și nu plec până n-o port patru ore, cât durează.

Calvin a aruncat niște bani de taxi spre fața ei șocată, apoi a ieșit în goana mare în hol, cu o mână pe abdomen, îndreptându-se spre toaletă, atent să nu-și zdruncine stomacul chinuit.

Tot printr-o coincidență, Elizabeth a ajuns în hol în același moment, și, asemenea lui Calvin, și ea se ducea la toaletă. Dar când a văzut coada interminabilă, s-a răsucit iritată și s-a izbit direct de el, care a vomitat instantaneu pe ea.

— O, Doamne, a zis el, printre icnete, o, Isuse!

Uluită inițial, Elizabeth și-a revenit și, ignorând faptul că-i făcuse rochia praf, a pus o mână alinătoare pe trupul lui aplecat.

— Omului ăstuia îi e rău, le-a strigat Elizabeth celor din coada la baie, fără să-și dea seama cine e bolnavul. Poate să cheme cineva un doctor?

Dar n-a făcut-o nimeni. Toți cei care voiau să meargă la baie s-au speriat de duhoarea și de zgomotele provocate de suferința lui violentă și au părăsit zona imediat.

— O, Doamne, rostea Calvin la nesfârșit, ținându-se de stomac, *o, Doamne!*

— Îți aduc un prosop din hârtie, a spus cu blândețe Elizabeth. Și îți chem un taxi.

Apoi s-a uitat mai bine la chipul lui și a zis:

— Stai un pic, nu cumva te cunosc?

Douăzeci de minute mai târziu, îl ajuta să intre la el în casă.

— Cred că putem exclude din discuție dispersarea prin aerosoli a adamsitei, a spus ea, de vreme ce nimeni n-a fost afectat.

— Arme chimice? a oftat el, ținându-se de stomac. Sper.

— Probabil e de la ceva ce-ai mâncat, a zis ea. Toxiinfecție alimentară.

— Ah, a gemut el. Mi-e atât de rușine! Îmi pare *foarte* rău. Rochia ta... O să-ți plătesc curățătoria.

— E-n regulă, a zis ea. E doar o pată.

L-a ajutat să se așeze pe canapea, unde s-a trântit neajutorat.

— Nu... nu-mi amintesc când am vomitat ultima oară. Cu atât mai puțin s-o fi făcut în *public.*

— Se mai întâmplă.

— Eram la o întâlnire, a spus el. Îți poți închipui? Am lăsat-o acolo.

— Nu, a zis ea, încercând să-și amintească ultima oară când ieșise la o întâlnire.

Au tăcut mâlc câteva minute, apoi el a închis ochii. Ea a considerat că ăsta e momentul în care ar trebui să plece.

— Vreau să zic din nou că îmi pare foarte rău, a șoptit el, auzind că femeia se îndreaptă spre ușă.

— Te rog. Nu e nevoie să-ți ceri scuze. A fost o reacție, o incompatibilitate chimică. Suntem oameni de știință. Înțelegem astfel de lucruri.

— Nu, nu, a spus el încetișor, dorind să lămurească lucrurile. Pentru că am presupus atunci că ești secretară – când ți-am spus să mă sune șeful tău, a adăugat. Îmi pare *foarte rău.*

Elizabeth nu avea niciun răspuns la asta.

— Nu ne-am prezentat niciodată cum trebuie, a zis el. Eu sunt Calvin Evans.

— Elizabeth Zott, a spus ea, strângându-și lucrurile.

— Ei bine, Elizabeth Zott, a zis el, reușind să zâmbească slab, mi-ai salvat viața.

Dar era clar ca ea nu-l auzise.

— Cercetarea mea din domeniul ADN s-a concentrat asupra acizilor polifosforici ca agenți condensanți, i-a spus ea lui Calvin la cafea, în cantină, săptămâna următoare. Și a mers bine până acum. Luna trecută am fost repartizată la un alt proiect. Un studiu despre aminoacizi.

— Dar de ce?

— Donatti – nu lucrezi și tu pentru el? Mă rog, a ajuns la concluzia că munca mea nu este necesară.

— Dar cercetarea agenților condensanți e fundamentală pentru înțelegerea aprofundată a ADN-ului...

— Da, știu, *știu*, a încuviințat ea. Asta plănuisem să studiez la doctorat. Deși ceea ce mă interesează pe mine cu adevărat este abiogeneza.

— Abiogeneza? Teoria conform căreia viața a luat naștere din forme simple, fără viață? Fascinant. Dar tu nu ți-ai susținut doctoratul.

— Nu.

— Dar abiogeneza se studiază la doctorat.

— Am un masterat în chimie. La UCLA.

— Lumea academică, a dat el înțelegător din cap. E o chestie învechită. Voiai să scapi de ea.

— Nu chiar.

A urmat o lungă tăcere stânjenitoare.

— Uite, a spus ea, inspirând profund, asta e ipoteza mea despre acizii polifosforici...

Nici nu și-a dat seama că a vorbit timp de o oră. Calvin dădea din cap și lua notițe, întrerupând-o din când în când cu întrebări elaborate, la care ea răspundea cu ușurință.

— Aș fi ajuns mai departe, a continuat Elizabeth, dar, după cum am menționat, am fost „redistribuită". Și înainte de asta mi s-a dovedit că e aproape imposibil să primesc materialele fundamentale pentru a-mi continua munca.

De-asta, a explicat ea, fusese nevoită să fure echipament și materiale din alte laboratoare.

— Dar de ce a fost așa de greu să primești materiale? a întrebat Calvin. Hastings are o grămadă de bani.

Elizabeth l-a privit de parcă ar fi întrebat cum e posibil să fie atâția copii muritori de foame în China, în ciuda faptului că sunt atât de multe orezării.

— Discriminare sexuală, a răspuns ea, luând creionul numărul doi pe care îl ținea mereu după ureche sau în păr, lovind apăsat cu el în masă. Dar și din cauza politicii, a favoritismului, a inegalității și a incorectitudinii generalizate.

El și-a mușcat buza.

— Dar mai ales din cauza discriminării sexuale, a adăugat Elizabeth.

— Ce discriminare sexuală? a întrebat el, nevinovat. De ce n-am vrea femei în domeniul științei? Nu are nicio logică. Avem nevoie de toți oamenii de

știință pe care-i putem găsi.

Elizabeth l-a privit uluită. Trăise cu impresia că Evans e un bărbat inteligent, dar acum își dădea seama că e posibil să fie unul dintre acei oameni care sunt deștepți într-o singură direcție, și aceea limitată. L-a cercetat cu mai multă atenție, ca și cum ar fi încercat să descopere cum ar fi trebuit să procedeze ca să-l facă să înțeleagă. Și-a apucat părul cu ambele mâini și l-a răsucit de două ori, făcându-și un coc în vârful capului. Apoi l-a prins cu creionul.

— Când erai la Cambridge, a spus ea cu precauție, punându-și mâinile pe masă, câte femei oameni de știință ai cunoscut?

— Niciuna. Dar facultatea mea era doar pentru bărbați.

— Ah, înțeleg, a zis ea. Dar, desigur, femeile aveau aceleași oportunități în altă parte, corect? Deci câte femei oameni de știință cunoști? Să n-o pomenești pe *madame* Curie.

El a privit-o din nou, presimțind pericolul.

— Problema, Calvin, a continuat ea, e că jumătate din populație se irosește. Nu e vorba doar că nu pot primi materialele de care am nevoie pentru a-mi definitiva munca, ci și despre faptul că femeile nu au acces la educația necesară pentru a face ce trebuie să facă. Și, chiar dacă merg la facultate, aceasta nu se ridică niciodată la nivelul uneia cum e Cambridge. Ceea ce înseamnă că nu vor avea parte de aceleași oportunități profesionale și nici nu li se va acorda același respect. Vor începe de la zero și acolo vor rămâne. Ca să nu mai vorbesc despre salariu. Și toate astea din cauză că nu au învățat la o școală care oricum nu avea de gând să le primească.

— Vrei să spui, a zis el lent, că, de fapt, mai multe femei vor să activeze în domeniul științei.

Ea a făcut ochii mari.

— *Sigur că vrem.* În știință, în medicină, în afaceri, în muzică, în matematică. Orice domeniu ți-ar trece prin cap.

A făcut o pauză, căci adevărul era că, de fapt, cunoștea doar câteva femei care-și doreau să lucreze în domeniul științei sau în oricare altul. Majoritatea

femeilor pe care le întâlnise în facultate spuneau că sunt acolo doar ca să se mărite. Era derutant, de parcă toate ar fi băut ceva care le tâmpea temporar.

— În schimb, a continuat ea, femeile sunt acasă, făcând copii și curățând covoare. Asta e sclavie legalizată. Chiar și femeile care-și doresc să fie casnice descoperă că munca lor e înțeleasă complet aiurea. Oamenii par să creadă că cea mai importantă decizie pe care o poate lua o femeie cu cinci copii este să aleagă culoarea ojei cu care să-și facă unghiile.

Calvin și-a imaginat cinci copii și s-a cutremurat.

— În ce privește munca ta, a zis el, străduindu-se să schimbe subiectul, cred că pot repara situația.

— Nu am nevoie să repari nimic, a spus ea. Sunt perfect capabilă să-mi rezolv singură problema.

— Ba nu, nu ești.

— Poftim?

— Nu poți repara nimic, pentru că lumea nu funcționează așa. Viața nu-i corectă.

Replica asta a înfuriat-o – faptul că *el* îi vorbea *ei* despre incorectitudine. Habar nu avea ce spune. Elizabeth a dat să comenteze, dar el a întrerupt-o.

— Uite, a zis Calvin, viața nu a fost niciodată corectă și totuși tu continui să acționezi ca și cum ar fi – ca și cum, dacă îndrepți câteva nedreptăți, totul se va așeza la locul său. N-o să se întâmple asta. Vrei sfatul meu?

Și, înainte ca ea să spună nu, a adăugat:

— Nu aștepta nimic de la sistem. Fii mai deșteaptă decât el.

Ea a tăcut, cântărindu-i cuvintele. Aveau o logică enervantă într-un fel teribil de nedrept.

— Uite ce coincidență norocoasă: am tot încercat anul trecut să regândesc acizii polifosforici și nu am ajuns nicăieri. Cercetările tale ar putea schimba asta. Dacă-i spun lui Donatti că trebuie să lucrez cu descoperirile tale, te vei întoarce de mâine la proiect. Și, chiar dacă nu mi-ar folosi munca ta – dar îmi folosește –, îți sunt dator. O dată pentru remarca legată de secretară și a doua oară pentru incidentul cu voma.

Elizabeth tăcea în continuare. Deși rațiunea n-o sfătuia să procedeze așa, simțea că ideea îi surâde. Nu voia s-o facă: nu-i plăcea gândul că trebuie să fii mai deștept decât sistemul. De ce nu puteau sistemele să fie inteligente de la bun început? Și ei, cu siguranță, nu-i plăceau favorurile. Favorurile miroseau a înșelătorie. Cu toate astea, avea propriile obiective și, la naiba, de ce să stea deoparte? Statul deoparte nu ajutase pe nimeni niciodată.

— Uite, a spus ea tăios, dându-și la o parte o șuviță de păr de pe față. Sper că nu crezi că mă grăbesc să trag concluzii, dar am mai avut probleme în trecut și vreau să fie limpede: nu mă văd cu tine. Asta e muncă, nimic altceva. Nu mă interesează relațiile de niciun fel.

— Nici pe mine, a subliniat el. E doar muncă. Atât și nimic mai mult.

— Atât și nimic mai mult.

Apoi și-au strâns farfuriile și cești̦ile și au pornit în direcții diferite, sperând din tot sufletul că celălalt nu a vorbit serios.

Capitolul 4

INTRODUCERE ÎN CHIMIE

Vreo trei săptămâni mai târziu, Calvin și Elizabeth se îndreptau spre parcare, discutând cu înflăcărare.

— Ideea ta e complet eronată, a zis ea. Treci cu vederea natura esențială a sintezei proteice.

— Dimpotrivă, a zis el, gândindu-se că nimeni nu-i spusese vreodată că ideile sale sunt eronate, iar acum, când cineva o făcuse, nu-i plăcea deloc senzația, nu-mi vine să cred că tu ignori total structura molec...

— *Nu* o ignor...

— Uiți cele două legături covalente...

— Sunt *trei* legături covalente...

— Da, însă doar când...

— Uite, l-a întrerupt ea cu asprime când s-au oprit lângă mașina ei. Asta e o problemă.

— Ce e o problemă?

— *Tu,* a zis ea ferm, arătând cu ambele mâini spre el. Tu ești problema.

— Pentru că nu suntem de acord?

— Nu de asta, a spus Elizabeth.

— Atunci *de ce*?

— Este...

A fluturat nesigură din mână, apoi s-a uitat în depărtare.

Calvin a expirat cu putere și, sprijinindu-se cu mâna de plafonul vechiului ei Plymouth albastru, a așteptat refuzul categoric care urma să vină.

În ultimele câteva săptămâni, el și Elizabeth se întâlniseră de șase ori – de două ori la prânz și de patru ori la cafea – și de fiecare dată întrevederea lor fusese cel mai frumos și, în același timp, cel mai urât moment al zilei. Cel mai frumos, pentru că ea era cea mai inteligentă, cea mai perspicace, cea mai surprinzătoare – și, da – cea mai atrăgătoare femeie, într-un mod alarmant, pe care o cunoscuse vreodată. Cel mai urât, pentru că părea mereu că e pe grabă. Iar de fiecare dată când ea pleca, el cădea pradă disperării și depresiei pentru restul zilei.

— Descoperirile recente despre viermii de mătase, a spus ea. În ultima ediție din *Science Journal.* La asta mă referam cu partea complicată.

El a dat din cap ca și cum ar fi priceput, dar nu înțelegea nimic, și nu doar în privința viermilor de mătase. De câte ori se întâlneau, se străduia din răsputeri să-i demonstreze că nu e deloc interesat de ea dincolo de capacitățile sale profesionale. Nu se oferise să-i cumpere cafea, nu-i propusese să-i ducă tava cu mâncarea de prânz, nu-i deschisese nicio ușă – nici măcar atunci când Elizabeth avea brațele atât de pline de cărți, încât nici măcar nu i se vedea capul. Nici n-a leșinat când ea s-a lovit din greșeală cu spatele de el la chiuvetă și a simțit, în treacăt, parfumul părului ei. Habar n-avea că părul poate mirosi în felul acesta – ca și cum ar fi fost spălat într-un vas plin cu flori. Oare chiar nu aprecia faptul că se comportase cât se poate de profesionist cu ea? Toată povestea asta era de-a dreptul exasperantă.

— Partea despre feromonul bombicol, a zis ea. La viermii de mătase.

— Sigur, a răspuns el posomorât, gândindu-se cât de cretin fusese când o întâlnise.

O luase drept secretară. O dăduse afară din laboratorul lui. Iar mai târziu... Vomitase pe ea. Elizabeth spusese că nu contează, dar mai purtase vreodată acea rochie galbenă? Nu. Era limpede pentru el că, deși ea spusese că nu-i poartă pică, exact asta făcea. Ca un om care se pricepea de minune să poarte pică altora, știa cum funcționează.

— E un mesager chimic, a zis ea. La femelele de vierme de mătase.

— Viermi, a spus el sarcastic. Minunat.

Elizabeth a făcut un pas înapoi, surprinsă de frivolitatea lui.

— Nu te interesează, a spus ea, simțind cum i se înroșesc vârfurile urechilor.

— Deloc.

Elizabeth a tras o gură scurtă de aer și și-a făcut de lucru, scotocind în geantă după chei.

Ce dezamăgire uriașă! Întâlnise și ea, într-un final, un om cu care putea discuta, pe care-l considera extraordinar de inteligent, de perspicace, de surprinzător (și de atrăgător, într-un mod alarmant, de câte ori zâmbea) –, iar el nu era deloc interesat de ea. Deloc. Se întâlniseră de șase ori în ultimele câteva săptămâni și de fiecare dată ea se rezumase la treburile strict profesionale – la fel procedase și el –, deși atitudinea lui era la limita impolitețiii. Își amintea de ziua în care ea aproape că nu vedea pe unde merge pentru că avea brațele pline de cărți. El nici măcar nu se deranjase s-o ajute. Cu toate astea, de câte ori erau împreună, simțea dorința aproape irezistibilă de a-l săruta. Un lucru *complet* necaracteristic ei. Totuși, după fiecare întâlnire – pe care ea o încheia cât putea de repede pentru că-i era teamă c-o să-l sărute – se simțea disperată și deprimată toată ziua.

— Trebuie să plec, a zis ea.

— Treburi multe, ca de obicei, a replicat el.

Dar niciunul dintre ei nu s-a clintit, întorcându-și capul în direcția opusă, ca și cum s-ar fi uitat după persoana cu care trebuia de fapt să se întâlnească în parcare, deși era aproape ora șapte într-o seară de vineri și în parcarea din partea de sud nu mai erau acum decât două mașini: a ei și a lui.

— Ai planuri mari pentru weekend? a întrebat el, în cele din urmă.

— Da, a mințit ea.

— Distracție plăcută! s-a răstit el, apoi s-a răsucit și a plecat.

S-a uitat o clipă după el, apoi a intrat în mașină și a închis ochii. Calvin nu era prost. Citea *Science Journal.* Sigur știa la ce se referă când pomenise despre bombicol, feromonul eliberat de femelele de vierme de mătase ca să atragă

masculii. *Viermi,* spusese el, aproape cu cruzime. Ce nemernic. Și ce proastă fusese – să aducă atât de direct vorba despre iubire într-o parcare, doar ca să aibă parte de respingere.

Nu te interesează, zisese ea.

Deloc, îi răspunsese el.

A deschis ochii și a băgat cheia în contact. Oricum, el probabil credea că intenția ei era să facă rost de mai mult echipament de laborator. Pentru că, în mintea unui bărbat, pentru ce alt motiv ar pomeni o femeie despre bombicol într-o seară de vineri, într-o parcare goală, când briza blândă bătea de la vest, purtând cu ea aroma șamponului ei extrem de scump drept în cavitățile lui nazale, dacă nu pentru a face rost de și mai multe pahare Berzelius? Nu se putea gândi la alt motiv. În afară de cel real. Se îndrăgostea de el.

Exact atunci s-a auzit o bătaie hotărâtă în geamul din stânga. A ridicat privirea și l-a văzut pe Calvin făcându-i semn să coboare geamul.

— Nu vreau nenorocitul tău de echipament de laborator! s-a răstit ea când a lăsat în jos sticla care îi despărțea.

— Iar problema nu sunt eu, s-a răstit și el, aplecându-se ca s-o privească drept în față.

Elizabeth s-a uitat la el, plină de furie. Cum *îndrăznește*?

Calvin a privit-o și el. Cum îndrăznește *ea*?

Apoi a copleșit-o din nou sentimentul acela, cel pe care-l avea de câte ori era în compania lui, dar de data asta a acționat. Și-a întins mâinile și i-a tras fața spre a ei. Primul lor sărut a cimentat o legătură permanentă, pe care nici chimia nu o putea explica.

Capitolul 5

VALORI DE FAMILIE

Colegii ei de laborator au presupus că Elizabeth ieșea cu Calvin Evans dintr-un singur motiv: pentru că era faimos. Cu el la degetul ei mic, era de neatins. Dar motivul era unul mult mai simplu:

— Pentru că-l iubesc, ar fi răspuns ea oricui ar fi întrebat-o.

Dar n-a întrebat-o nimeni.

La fel era și pentru el. Dacă l-ar fi întrebat cineva, Calvin ar fi spus că Elizabeth Zott era ceea ce prețuia cel mai mult pe lume, și nu pentru că era drăguță, nu pentru că era deșteaptă, ci pentru că ea îl iubea și el o iubea într-un fel desăvârșit, cu o convingere și o încredere care subliniau devotamentul reciproc. Erau mai mult decât niște prieteni, mai mult decât niște confidenți, mai mult decât niște aliați și mai mult decât niște amanți. Dacă relațiile erau asemenea unor puzzle-uri, atunci al lor era rezolvat din start – era ca și cum cineva răsturnase piesele din cutie și privea de sus cum fiecare dintre acestea aterizase exact unde trebuie, unindu-se una cu cealaltă, sub forma unei imagini care avea sens pe de-a-ntregul. Altor cupluri li se făcea greață când îi vedeau.

Noaptea, după ce făceau dragoste, rămâneau mereu întinși în aceeași poziție, pe spate, el cu piciorul atârnat peste al ei și capul înclinat spre ea, iar Elizabeth cu brațul peste coapsa lui, și vorbeau: uneori, despre dificultățile pe care le întâmpinau, alteori, despre viitorul lor, întotdeauna despre munca lor. În ciuda ostenelii de după copulație, conversațiile lor durau de multe ori până la orele

mici ale dimineții și, de câte ori era vorba despre o anumită descoperire sau formulă, în cele din urmă unul dintre ei trebuia neapărat să se ridice din pat și să ia câteva notițe. În vreme ce în alte cupluri apropierea tinde să le afecteze activitatea profesională într-un fel negativ, pentru Elizabeth și Calvin era fix pe dos. Ei munceau și când *nu* munceau – își alimentau reciproc creativitatea și inventivitatea cu câte un nou punct de vedere – și, deși întreaga comunitate științifică se minuna de productivitatea lor, ar fi fost și mai mirați dacă ar fi aflat că mare parte din rezultatele lor erau obținute în pielea goală.

— Ești trează? a șoptit ezitant Calvin într-o noapte când stăteau întinși în pat. Pentru că vreau să vorbesc ceva cu tine. Despre Ziua Recunoștinței.

— Ce e cu ea?

— Păi, se apropie și mă-ntrebam dacă te duci acasă și, dacă te duci, dacă o să mă inviți și pe mine – a făcut o pauză, apoi a continuat, într-un suflet – să-ți cunosc familia.

— *Poftim?* a șoptit și Elizabeth. *Acasă?* Nu. Nu merg acasă. Mă gândeam să sărbătorim Ziua Recunoștinței aici. Doar dacă... Mă rog. Asta dacă nu plănuiești *tu* să mergi acasă.

— Cu siguranță nu, a spus el.

În ultimele câteva luni, Calvin și Elizabeth discutaseră despre aproape orice – cărți, carieră, credințe, aspirații, filme, politică, ba chiar despre alergii. Un singur lucru făcea excepție: familia. Nu fusese ceva intenționat – la început, cel puțin –, dar, după ce trecuseră câteva luni fără ca subiectul să fie deschis, devenise clar că era posibil să nu fie deschis niciodată.

Nu se putea spune că nu erau curioși despre rădăcinile celuilalt. Cine nu vrea să se scufunde în ascunzișurile copilăriei altcuiva și să cunoască personajele care i-au influențat viața – părintele cel strict, frații competitivi, mătușa zurlie? Nu ei, cu siguranță.

Astfel, subiectul familiei era asemenea unei încăperi izolate din cadrul turului unei case istorice. Cineva putea vârî capul pe o ușă imaginară pentru a înțelege vag cum Calvin crescuse undeva (în Massachusetts?) și că Elizabeth avea frați (sau poate surori?), dar nu avea cum să intre de-a dreptul și să arunce o privire

în dulapul cu medicamente. Până când Calvin a adus în discuție Ziua Recunoștinței.

— Nu-mi vine să cred că întreb asta, a îndrăznit el în cele din urmă să spargă tăcerea grea. Dar îmi dau seama că nu știu de unde ești.

— Ah, a zis Elizabeth. Ei bine. Din Oregon, în principiu. Tu?

— Iowa.

— Serios? s-a mirat ea. Credeam că ești din Boston.

— Nu, a zis el repede. Ai frați? Surori?

— Un frate, a spus ea. Tu?

— N-am.

Glasul lui era lipsit de intonație. Ea stătea întinsă, neclintită, remarcându-i tonul.

— Și nu ți-a fost urât? a întrebat Elizabeth.

— Ba da, i-a răspuns el tăios.

— Îmi pare rău, a zis ea, luându-l de mână pe sub cearșafuri.Părinții tăi nu și-au mai dorit copii?

— Greu de spus, a continuat Calvin, cu glasul subțiindu-se. Nu prea e genul de chestie despre care un puști își întreabă părinții, nu-i așa? Dar probabil că voiau. Mai mult ca sigur.

— Și atunci...

— Au murit când aveam cinci ani. Mama era însărcinată în opt luni.

— O, Doamne! Îmi pare atât de rău, Calvin, a zis Elizabeth, ridicându-se în capul oaselor. Ce s-a *întâmplat*?

— Un tren, a zis el direct. I-a lovit.

— Calvin, îmi pare foarte rău... Habar nu aveam.

— E OK, a spus el. S-a întâmplat demult. Nu prea mi-i mai amintesc.

— Dar...

— E rândul tău, a spus el brusc.

— Nu, stai, stai puțin, Calvin, pe tine cine te-a *crescut?*

— Mătușa mea. Dar și ea a murit.

— Poftim? *Cum?*

— Eram în mașină și a suferit un atac de cord. Mașina a ajuns pe trotuar și s-a izbit de un copac.

— Doamne!

— Poți să-i spui tradiție de familie. Să mori în accidente.

— Nu e amuzant deloc.

— Nu încercam să fiu amuzant.

— Câți ani aveai? a insistat Elizabeth.

— Șase.

Ea a strâns din ochi.

— Și apoi ai fost trimis într-un...

N-a terminat propoziția.

— Într-un orfelinat catolic pentru băieți.

— Și... l-a îmboldit să-și amintească, urându-se pentru asta. Cum a fost?

El a făcut o pauză pentru a găsi un răspuns sincer la o întrebare atât de simplă, încât părea obscenă.

— Greu, a spus în cele din urmă, cu glasul atât de scăzut, încât ea abia l-a auzit.

La vreo jumătate de kilometru distanță, un tren a fluierat și Elizabeth s-a crispat. Câte nopți stătuse Calvin întins aici și auzise fluieratul acela, gândindu-se la părinții lui morți și la fratele sau sora lui nenăscută, fără să rostească o vorbă? Sau poate că nu se gândea niciodată la ei – spusese că și-i amintește ca prin ceață. Însă atunci *de cine* își amintea? Și *cum* fuseseră oamenii aceia? Iar când spusese *greu*, ce *voia* să spună, de fapt? Voia să întrebe, dar tonul lui – atât de misterios, atât de ciudat, atât de grav – a avertizat-o să nu meargă mai departe. Și viața lui de mai târziu? Cum de învățase să vâslească în mijlocul statului Iowa și, mai mult de-atât, cum ajunsese la Cambridge, să vâslească pentru ei? Și la facultate? Cine plătise pentru asta? Dar educația lui timpurie? Un cămin pentru băieți din Iowa nu părea să ofere prea multe șanse pentru o educație bună. Una e să fii genial, dar să fii genial fără să ai nicio oportunitate, asta era cu totul altceva. Dacă Mozart s-ar fi născut într-o familie săracă din Bombay în locul unei familii cultivate din Salzburg, ar mai fi compus el

Simfonia 36 în Do major? Nicio șansă. Atunci, cum se ridicase Calvin din nimic pentru a deveni unul dintre cei mai respectați oameni de știință din lume?

— Așadar, cum spuneai, a zis el cu glas tăios, lipind-o din nou cu spatele de el. Oregon.

— Da, a încuviințat ea, temându-se să-și spună propria poveste.

— Cât de des te duci acasă? a întrebat Calvin.

— Niciodată.

— Dar *de ce*?

Calvin aproape că a țipat, șocat că era capabilă să arunce pe fereastră o familie perfectă. Sau, mă rog, o familie care era încă în viață.

— Din motive religioase.

Calvin a făcut o pauză, ca și cum i-ar fi scăpat ceva.

— Tatăl meu era... un soi de expert în probleme religioase, a zis Elizabeth.

— Un ce?

— Un soi de comis-voiajor pentru Dumnezeu.

— Nu prea pricep...

— Cineva care predică despre moarte și sfârșitul lumii ca să câștige bani. Știi tu, a zis ea, cu stânjeneală în glas, genul de om care bate câmpii despre faptul că pieirea omenirii e aproape, dar că el are o soluție – un botez specializat sau o amuletă scumpă – care va amâna un pic Ziua Judecății.

— Se fac bani din asta?

Elizabeth și-a întors capul spre el.

— O, da!

A rămas mut, încercând să-și imagineze cum ar funcționa așa ceva.

— În fine, a spus ea, din cauza asta a trebuit să ne mutăm frecvent din loc în loc. Nu le poți spune la infinit tuturor că va veni sfârșitul, iar sfârșitul să nu vină niciodată.

— Și mama ta?

— Ea confecționa amuletele.

— Nu, adică și ea e o persoană religioasă?

Elizabeth a ezitat.

— Doar dacă lăcomia e o religie. E un domeniu foarte competitiv, Calvin, pentru că e extrem de productiv. Dar tata avea un talent special și noul Cadillac pe care și-l lua în fiecare an era dovada acestui fapt. Dar, dacă mă gândesc bine, cred că talentul tatei de a intra în combustie spontană l-a făcut să iasă în evidență.

— Stai. *Ce?*

— E foarte greu să ignori pe cineva care strigă: „Trimite-mi un semn" și ia dintr-odată foc.

— Stai. Vrei să spui...

— Calvin, a zis ea, revenind la tonul academic standard, știai că fisticul este inflamabil în mod natural? Din cauza conținutului crescut de grăsimi. În mod normal, fisticul este depozitat în condiții stricte, într-un loc unde se controlează umiditatea, temperatura și presiunea, dar dacă aceste condiții se schimbă, lipazele din fistic produc acizi grași liberi care se descompun atunci când semințele absorb oxigen și generează dioxid de carbon. Rezultatul? Apare focul. Trebuie să recunosc că tata are două merite mari: putea să invoce o combustie spontană de câte ori avea nevoie de un semn credibil de la Dumnezeu. Frate, cât fistic am mâncat! a spus ea, clătinând din cap.

— Și celălalt? a întrebat el șocat.

— El a fost cel care mi-a stârnit interesul pentru chimie, a răspuns ea, apoi a răsuflat. Cred că pentru asta ar trebui să-i mulțumesc, a adăugat cu amărăciune. Dar n-o fac.

Calvin și-a întors capul spre stânga, încercând să-și ascundă dezamăgirea. În acel moment, și-a dat seama cât de mult își dorise să-i cunoască familia – cât de mult sperase că va sta la masa de Ziua Recunoștinței, înconjurat de oameni care erau în sfârșit ai lui, pentru că erau ai ei.

— Unde e fratele tău? a întrebat el.

— A murit, a zis ea, cu glas aspru. S-a sinucis.

— *S-a sinucis?* a repetat Calvin, simțind că rămâne fără aer. *Cum?*

— S-a spânzurat.

— Dar... dar *de ce*?

— Pentru că tata i-a spus că Dumnezeu îl urăște.

— Dar... dar...

— Cum spuneam, tata era foarte convingător. Dacă tata zicea că Dumnezeu voia ceva, Dumnezeu obținea de obicei ce voia. Dumnezeu fiind tata.

Lui Calvin i s-a pus un nod în stomac.

— Erați... erați apropiați?

Ea a inspirat profund.

— Da.

— Dar nu pricep, a insistat el. De ce să facă tatăl tău una ca asta?

Calvin și-a îndreptat privirea spre tavanul întunecat. Nu avea prea multă experiență cu familiile, dar crezuse mereu că e important să faci parte din una: era o condiție necesară pentru stabilitate, un element pe care te puteai baza când dădeai de necazuri. Nu-și închipuise vreodată că familia poate fi necazul în sine.

— John – fratele meu – era homosexual, a spus Elizabeth.

— Ah, a zis el, ca și cum acum ar fi înțeles. Îmi pare rău.

Ea s-a proptit într-un cot și l-a privit contrariată în întuneric.

— Ce-ar trebui să însemne *asta*? a replicat Elizabeth.

— Păi... dar... cum de-ai știut? Cu siguranță nu el v-a spus că e homosexual.

— Sunt om de știință, Calvin, mai ții minte? Am *știut.* În orice caz, nu e nimic în neregulă să fii homosexual; e complet normal – e un lucru de bază al biologiei umane. Nu pricep de ce oamenii nu știu asta. N-o mai citește nimeni pe Margaret Mead? Ideea e că eu știam că John e homosexual, iar el știa că știu. Vorbeam despre asta. Nu a ales să fie așa; era pur și simplu o parte a ființei sale. Cel mai tare lucru era, a spus ea cu nostalgie, că și el știa despre mine.

— Știa că ești...

— *Om de știință!* s-a răstit Elizabeth. Uite, îmi dau seama că ți-e greu să-ți imaginezi toate astea, din cauza situației tale îngrozitoare, dar dacă ne naștem într-o familie sau alta nu înseamnă că-i și aparținem.

— Dar aparținem...

— Nu. Trebuie să înțelegi, Calvin. Oamenii de genul tatei predică despre iubire, dar sunt plini de ură. Niciun om care le amenință crezurile înguste nu poate fi tolerat. În ziua în care mama l-a prins pe fratele meu ținându-se de mână cu un alt băiat, totul s-a terminat. După un an în care i s-a spus încontinuu că e o anomalie a naturii și că nu merită să trăiască, s-a dus în magazie cu o frânghie.

A vorbit cu o voce ridicată, străduindu-se să nu izbucnească în plâns. Calvin s-a întins spre ea, iar Elizabeth l-a lăsat s-o ia în brațe.

— Câți ani aveai? a întrebat el.

— Zece, a zis ea. John avea șaptesprezece.

— Spune-mi mai multe despre el, a îndemnat-o el cu blândețe. Cum era?

— Ah, știi tu, a mormăit ea. Bun. Protector. John era cel care-mi citea în fiecare seară, care-mi bandaja genunchii juliți, care m-a învățat să citesc și să scriu. Ne mutam foarte des și nu prea reușeam să-mi fac prieteni, dar îl aveam pe John. Ne petreceam foarte mult timp la bibliotecă. Devenise sanctuarul nostru – singurul lucru pe care puteam conta la nesfârșit dintr-un oraș în altul. Era oarecum haios, dacă stai să te gândești.

— Ce vrei să spui?

— Pentru că părinții mei făceau practic *afaceri* cu sanctuare.

El a dat din cap.

— Dar am învățat un lucru, Calvin: oamenii vor dori întotdeauna o soluție simplă la problemele lor complicate. E mult mai ușor să crezi într-un lucru pe care nu-l poți vedea, nu-l poți atinge, nu-l poți explica și nu-l poți schimba, decât să crezi în ceva vizibil și explicabil.

A oftat.

— Sinele cuiva, adică.

Și-a încordat stomacul. Au stat amândoi întinși, în tăcere, scufundați în mlaștina trecutului lor.

— Unde sunt acum părinții tăi?

— Tata e la închisoare. Unul dintre semnele pe care le-a primit de la Dumnezeu a omorât trei oameni. Iar mama a divorțat de el, s-a recăsătorit și s-

a mutat în Brazilia. Nu avem tratat de extrădare cu brazilienii. Ți-am spus că părinții mei nu au plătit niciodată taxe?

Calvin a fluierat lung. Când ai crescut obișnuit cu suferința, e greu să-ți imaginezi că alții au avut parte de și mai multă durere.

— Deci după ce fratele tău... a murit... ai rămas doar cu părinții tăi...

— Nu, l-a întrerupt ea. Doar eu. Părinții mei erau deseori plecați săptămâni la rând și, fără John, a trebuit să-nvăț să mă descurc singură. Așa că asta am făcut. Am învățat să gătesc și să repar lucrurile prin casă de capul meu.

— Și școala?

— Ți-am zis deja – mergeam la bibliotecă.

— Asta e tot?

Ea s-a întors spre el.

— Asta e tot.

Au rămas întinși unul lângă altul ca niște trunchiuri doborâte de copaci. De la câteva străzi distanță a răsunat clopotul unei biserici.

— Când eram copil, a zis Calvin în liniște, îmi spuneam că fiecare zi e un nou început. Că orice se poate întâmpla.

Elizabeth l-a luat din nou de mână.

— Te-a ajutat?

Calvin s-a întristat când și-a amintit ce-i destăinuise despre tatăl lui episcopul de la căminul de băieți.

— Cred că n-ar trebui să ne mai lăsăm purtați în trecut.

Ea a dat din cap, imaginându-și un băiețel rămas orfan de curând, încercând să se convingă că va avea un viitor mai bun. Acesta trebuia să fie un fel cu totul special de curaj – un copil care îndură tot ce e mai rău pe lume și, în ciuda tuturor legilor universului, a tuturor circumstanțelor potrivnice, decide că a doua zi va fi mai bună.

— Fiecare zi e un nou început, a repetat Calvin, de parcă ar fi fost și acum copil.

Dar amintirea lucrului pe care-l aflase despre tatăl său se dovedea și acum copleșitoare, așa că s-a oprit.

— Sunt obosit. Hai să-ncheiem aici.
— Ar trebui să dormim puțin, a spus ea, fără să caște.
— Putem discuta despre asta cu altă ocazie, a zis el, deprimat.
— Poate mâine, a mințit ea.

Capitolul 6

CANTINA DE LA HASTINGS

Nu e nimic mai enervant decât să fii martorul fericirii altcuiva și, pentru unii dintre colegii lor de la Institutul de Cercetare Hastings, Elizabeth și Calvin nu-și meritau fericirea. El, pentru că era genial, ea, pentru că era frumoasă. Când au devenit un cuplu, partea lor de fericire nemeritată s-a dublat, devenind insuportabil de nemeritată.

Partea cea mai rea, dacă era să-i asculți pe acești oameni, era că nu făcuseră nimic ca să-și merite fericirea – pur și simplu așa se născuseră, ceea ce însemna că fericirea lor nedreaptă izvorâse nu din muncă grea, ci dintr-un noroc bazat pe genetică. Și faptul că acest cuplu hotărâse să-și combine darurile nemeritate și să obțină o relație plină de dragoste și, probabil, plină de sex, relație la care colegii erau nevoiți să fie martori în fiecare zi la prânz, înrăutățise totul exponențial.

— Uite-i, a zis un geolog de la etajul șapte. Batman și Robin.

— Am auzit că trăiesc în concubinaj – știați chestia asta? a întrebat colegul lui de laborator.

— *Toată lumea* o știe.

— Eu nu, a spus sumbru un al treilea, pe nume Eddie.

Cei trei geologi au privit cum Elizabeth și Calvin se așază la o masă liberă din mijlocul cantinei. În jurul lor, zăngănitul tăvilor și al tacâmurilor se auzea de parc-ar fi fost focuri de armă. În timp ce duhoarea vitei Stroganoff de la

cantină amenința să-i asfixieze pe cei din încăpere, Calvin și Elizabeth au așezat niște caserole pe masă. Pui cu parmezan. Cartofi gratinați. Nu știu ce fel de salată.

— Ah, am priceput, a zis unul dintre geologi. Deci mâncarea de-aici nu e suficient de bună pentru ei.

— Pisica mea are mâncare mai bună decât asta, a spus celălalt geolog, împingându-și tava într-o parte.

— Hei, băieți! a ciripit domnișoara Frask, secretara veselă, cu fund mare, de la Personal.

Frask și-a pus tava jos, apoi și-a dres glasul, așteptând ca Eddie, tehnicianul laborant de la Geologie, să-i tragă scaunul. Frask ieșea cu Eddie de trei luni și, deși ea și-ar fi dorit să spună că lucrurile merg foarte bine, nu era deloc adevărat. Eddie era imatur și avea obiceiuri grosolane. Îi plăcea să mestece cu gura deschisă, râdea la glume care nu era deloc amuzante, spunea lucruri gen *va-va-va-vum*. Însă avea un atu foarte important: era burlac.

— Mulțumesc, Eddie, a zis ea, în timp ce el s-a înclinat și i-a tras scaunul. Ce drăguț din partea ta!

— Continuă pe riscul tău, a avertizat-o unul dintre geologi, înclinând capul spre Calvin și Elizabeth.

— De ce? a zis ea. La ce ne uităm aici?

S-a răsucit pe scaun, urmărindu-le privirea.

— Doamne sfinte, a zis ea, spionând fericitul cuplu. *Din nou?*

Toți patru au urmărit în tăcere cum Elizabeth a scos un carnețel și i l-a întins lui Calvin. Acesta a studiat pagina respectivă, apoi a făcut niște comentarii. Elizabeth a clătinat din cap, arătând spre ceva anume. Calvin a încuviințat și, lăsându-și capul într-o parte, a început să-și muște încet buzele.

— Nu e *deloc* atrăgător, a zis Frask dezgustată.

Dar, pentru că era de la Personal, iar funcționarii din acest departament nu comentează niciodată aspectul fizic al unui angajat, a adăugat:

— Și mă refer doar la faptul că nu-i stă bine în albastru.

Unul dintre geologi a luat o îmbucătură de vită Stroganoff, apoi a pus furculița jos, cu resemnare.

— Ați auzit ultimele vești? Evans a fost din nou nominalizat la Nobel.

Toți cei de la masă au oftat la unison.

— Păi, asta nu înseamnă nimic, a spus unul dintre geologi. Oricine poate fi nominalizat.

— Ah, pe bune? Tu ai fost nominalizat vreodată?

Au continuat să privească fascinați cum, peste câteva minute, Elizabeth s-a aplecat și a scos un pachet înfășurat în hârtie cerată.

— Ce credeți că e acolo? a întrebat unul dintre geologi.

— Bunătăți scoase din cuptor, a zis Eddie, cu glasul încărcat de uimire. Tipa mai și *gătește*.

S-au uitat cum Elizabeth îi oferă niște negrese lui Calvin.

— Ah, Dumnezeule mare, a zis Frask, exasperată. Cum adică *mai și gătește*? Oricine poate să gătească.

— Eu n-o înțeleg, a spus unul dintre geologi. A pus mâna pe Evans. De ce mai e aici?

A făcut o pauză, cântărind toate posibilitățile.

— Doar dacă nu cumva, a urmat el, Evans *nu vrea* să se însoare cu ea.

— De ce să cumpere vaca, dacă dă lapte pe gratis? a sugerat celălalt geolog.

— Am crescut la o fermă, s-a băgat și Eddie în vorbă. E foarte greu să muncești la vaci.

Frask l-a privit pe furiș. O enerva faptul că bărbatul își tot întindea gâtul spre Zott ca o plantă spre lumina soarelui.

— Sunt specialistă în comportamentul uman, a zis ea. La un moment dat, voiam să-mi dau doctoratul în psihologie.

S-a uitat la colegii ei de la masa de prânz, în speranța că o vor întreba mai multe despre aspirațiile sale academice, dar niciunul nu părea câtuși de puțin interesat.

— În orice caz, de asta vă pot spune cu toată încrederea că *ea* se folosește de *el.*

În celălalt capăt al încăperii, Elizabeth și-a pus hârtiile în ordine, apoi s-a ridicat în picioare.

— Scuze că plec atât de repede, Calvin, dar am o ședință.

— O ședință? a zis el, de parcă l-ar fi anunțat că merge să urmărească o execuție. Dacă ai lucra la mine în laborator, n-ar mai trebui să te duci la ședințe.

— Dar nu lucrez la tine în laborator.

— Dar *ai putea.*

Ea a oftat, făcându-și de lucru cu caserolele. Desigur, i-ar fi plăcut să lucreze în laboratorul lui, dar nu era posibil. Era chimistă începătoare. Trebuia să-și croiască propriul drum.

— Încearcă să înțelegi, îi spusese ea de mai multe ori.

— Dar locuim împreună. E următorul pas logic.

Când era vorba despre Elizabeth, Calvin știa că logica este motivul suprem.

— A fost o decizie de ordin economic, i-a reamintit ea.

Ceea ce, la suprafață, era adevărat. Calvin avusese ideea, spunând că oricum își petreceau mare parte a timpului liber împreună și avea sens și din punct de vedere financiar să locuiască în același loc. Totuși, era anul 1952 și, în 1952, o femeie nemăritată nu se muta cu un bărbat. Așa că a fost puțin surprins când Elizabeth a acceptat fără să clipească.

— Voi plăti jumătate din cheltuieli, a zis ea.

Și-a scos creionul din păr și a bătut cu el în masă, așteptând răspunsul lui. Nu voia de fapt să spună că va plăti jumătate. I-ar fi fost imposibil să plătească atât. Salariul ei era ridicol de mic; nici nu putea fi vorba despre jumătate. Oricum, casa era pe numele lui – doar el primea reducerea de taxe. De aceea, jumătate nu ar fi fost cinstit. Îi acordase un moment ca să facă și el calculele. Jumătate era ceva scandalos.

— Jumătate, a spus el gânditor.

Știa deja că ea nu-și permite să plătească jumătate. Nu-și permitea să plătească nici măcar un sfert din cheltuieli. Asta se întâmpla pentru că Hastings o plătea mizerabil – cam jumătate din salariul unui bărbat care ocupa aceeași

poziție –, fapt pe care el îl descoperise în dosarul ei de angajat, la care trăsese cu ochiul în mod ilegal. În orice caz, el nu avea ipotecă. Își plătise micul bungalow anul trecut, cu banii câștigați la un premiu pentru chimie, și regretase imediat. Știți cum spun oamenii: „Nu-ți pune toate ouăle într-un singur coș?“ El așa făcuse.

— Sau, a zis ea, luminându-se, poate că facem un acord comercial. Știi tu, cum procedează națiunile.

— Un acord?

— Chirie contra servicii prestate.

Calvin a înțepenit. Bârfele referitoare la laptele gratuit ajunseseră și la urechile lui.

— Cina, a spus ea. Patru seri pe săptămână.

Înainte ca el să poată răspunde, a adăugat:

— Bine. *Cinci.* Dar asta e ultima mea ofertă. Sunt o bucătăreasă bună, Calvin. Gătitul e o știință serioasă. De fapt, e de-a dreptul chimie.

Așa că s-au mutat împreună și totul s-a rezolvat ca prin miracol. Dar ideea cu laboratorul? Elizabeth nici nu voia să se gândească la asta.

— Tocmai ai fost nominalizat la Premiul Nobel, Calvin, i-a reamintit ea, punând capacul peste cartofii rămași în recipient. Cea de-a treia ta nominalizare în cinci ani. Vreau să fiu judecată pentru propria muncă – nu după cea pe care oamenii cred că o faci în locul meu.

— Cine te cunoaște n-ar crede niciodată așa ceva.

Ea a închis caserola, apoi s-a întors spre el.

— Asta e problema. Nu mă cunoaște nimeni.

Așa se simțise întreaga ei viață. Fusese definită nu de ceea ce făcuse, ci de ceea ce făcuseră alții. În trecut, fusese odrasla unui incendiator, fiica unei neveste pe interes, sora unui homosexual care se spânzurase sau absolventa unui profesor desfrânat renumit. Acum era iubita unui chimist faimos. Dar niciodată nu fusese pur și simplu Elizabeth Zott.

Și, în rarele ocazii când nu era definită de acțiunile altora, lumea credea imediat fie că era lipsită de importanță, fie că avea relații din interes, totul

bazându-se pe lucrul pe care-l ura cel mai mult la persoana ei. Înfățișarea. Care, întâmplător, aducea cu a tatălui ei.

El era motivul pentru care Elizabeth nu mai zâmbea prea mult. Înainte de a deveni evanghelist, tatăl el își dorise să se facă actor. Avea și carisma, și dinții necesari pentru asta, pe care și-i îmbrăcase profesionist. Singurul lucru care-i lipsea? Talentul. Așa că, atunci când devenise evident că actoria ieșea din discuție, își redirecționase talentele spre corturile de circ, unde, cu ajutorul zâmbetului său fals, le vindea oamenilor sfârșitul lumii. De aceea, la vârsta de zece ani, Elizabeth se oprise din zâmbit. Astfel, asemănarea dintre ei pălise.

Abia când l-a întâlnit pe Calvin Evans a început din nou să zâmbească. Prima dată a fost în seara de la teatru, când îi vomitase pe rochie. Nu-l recunoscuse din capul locului, dar, când și-a dat seama cine e, în ciuda dezastrului din jur, s-a aplecat ca să se uite mai bine la chipul lui. Calvin Evans! E adevărat, fusese puțin nepoliticoasă cu el după ce și el fusese nepoliticos cu ea – incidentul cu paharele –, dar între ei a existat o atracție imediată și irezistibilă.

— Mai mănânci? a întrebat ea, arătând spre recipientul aproape gol.

— Nu, a zis el, mănâncă tu. Ai nevoie de niște energie în plus.

De fapt, chiar avusese de gând să mănânce, dar era dispus să renunțe la niște calorii în plus, dacă o făcea să mai stea cu el. La fel ca Elizabeth, nici el nu fusese vreodată prea sociabil; de fapt, până când nu descoperise canotajul, nu avusese nicio legătură reală cu alți oameni. Suferința fizică, învățase el cu mult timp în urmă, îi leagă pe oameni așa cum viața de zi cu zi n-o poate face. Încă păstra legătura cu cei opt coechipieri ai săi de la Cambridge – se întâlnise cu unul dintre ei luna trecută, când mersese la New York la o conferință. Numărul Patru – încă se strigau unii pe alții în funcție de așezarea în barcă – devenise neurolog.

— Ce ai zis că ai? a spus, surprins, Numărul Patru. *Iubită*? Păi, bravo ție, Șase! a adăugat acesta, bătându-l pe spate. Era și momentul!

Calvin a dat din cap cu entuziasm, explicându-i în detaliu munca, obiceiurile, râsul lui Elizabeth și tot ce mai adora la ea. Dar, pe un ton mult mai serios, i-a spus și că el și Elizabeth își petreceau tot timpul liber împreună –

locuiau împreună, mâncau împreună, mergeau și se întorceau împreună de la serviciu –, și tot nu i se părea destul. Nu era ca și cum n-ar fi putut funcționa fără ea, i-a spus el Numărului Patru, ci că mai degrabă nu vedea *rostul* în a mai funcționa fără ea.

— Nu știu cum s-o numesc, a mărturisit el, după o expunere amănunțită. Sunt dependent de ea? Sunt dependent într-un fel pervers? Oare am vreo tumoare pe creier?

— Doamne, Șase, se numește fericire, a explicat Numărul Patru. Când e nunta?

Dar asta era problema. Elizabeth spusese cât se poate de clar că nu o interesa deloc măritișul.

— Nu înseamnă că dezaprob căsătoria, Calvin, i-a spus ea de nenumărate ori, deși mă calcă pe nervi toți oamenii care se uită urât la noi pentru că nu suntem căsătoriți. Tu nu?

— Da, a fost de acord Calvin, gândindu-se cât de mult i-ar fi plăcut să-i spună acest cuvânt în fața altarului.

Dar când Elizabeth s-a uitat la el, așteptând mai mult, a adăugat iute:

— Cred că suntem norocoși.

Apoi ea i-a zâmbit atât de frumos, încât ceva din creierul lui a luat-o razna. Imediat după ce s-au despărțit, el s-a dus la bijutierul local, cercetând exponatele până când a găsit inelul cu cel mai mare diamant mic pe care și-l putea permite. Extrem de entuziasmat, a păstrat cutiuța în buzunar vreme de trei luni, așteptând momentul potrivit.

— Calvin? a zis Elizabeth, adunându-și ultimele lucruri de pe masa de la cantină. Mă asculți? Spuneam că mă duc la o nuntă mâine. De fapt, *am un rol de îndeplinit* în cadrul nunții, dacă-ți vine să crezi.

A ridicat agitată din umeri.

— Așa că probabil ar trebui să discutăm despre studiul acela cu acizi diseară, dacă ai chef.

— Cine se mărită?

— Prietena mea, Margaret – secretara de la Fizică. Cu ea trebuie să mă întâlnesc peste un sfert de oră. La o probă.

— Stai așa. Ai o *prietenă*?

El credea că Elizabeth are doar colegi de serviciu – oameni de știință care erau conștienți de capacitățile ei și-i subminau rezultatele. Elizabeth a fost curpinsă de stânjeneală.

— Păi, da, a zis ea jenată. Eu și Margaret ne salutăm pe holuri. Am stat de vorbă de câteva ori lângă aparatul de cafea.

Calvin s-a forțat să afișeze o expresie prin care să transmită că asta era o descriere cât se poate de rezonabilă a prieteniei.

— A fost ceva de ultim moment. Una dintre domnișoarele ei de onoare s-a îmbolnăvit și Margaret spune că e important ca numărul fetelor să fie egal cu numărul cavalerilor de onoare.

Imediat după ce a rostit asta, și-a dat și ea seama de ce avea nevoie cu adevărat Margaret: de o femeie care poartă rochii mărimea 34 care n-are planuri în weekend.

Adevărul era că Elizabeth nu se pricepuse niciodată să-și facă prieteni. Își spunea că acest lucru era din cauza faptului că se mutase prea mult, că avusese părinți răi, că-și pierduse fratele. Dar știa și alți oameni care trecuseră prin greutăți și nu aveau această problemă. Din contră, unii dintre ei păreau că se pricep *și mai bine* la a-și face prieteni – ca și cum spectrul schimbării permanente sau al suferinței profunde le dezvăluise importanța de a crea legături oricând și oriunde s-ar fi găsit. Care era problema ei?

Apoi mai era și arta lipsită de logică a prieteniei feminine, felul în care aceasta părea să îți ceară să ai abilitatea atât de a ține, cât și de a destăinui secrete la momentul potrivit. De câte ori se muta într-un alt oraș, fetele o luau deoparte la școala de duminică și-i mărturiseau dintr-o răsuflare cine erau băieții de care erau îndrăgostite. Ea le asculta confesiunile, promițându-le solemn că n-o să spună nimănui. Și chiar nu spunea. Ceea ce era greșit, pentru că se dovedea că *ar fi trebuit* să spună mai departe. Misiunea ei de confidentă era să spargă acest

lanț al încrederii spunându-i Băiatului X că Fata Y crede că e drăguț, inițiind astfel o reacție în lanț de interes între cele două părți implicate.

— De ce nu-i spui *tu*? le zicea ea acestor așa-zise prietene. E chiar *acolo*.

Fetele se dădeau în spate, absolut îngrozite.

— Elizabeth, a zis Calvin. Elizabeth?

S-a aplecat peste masă și i-a atins mâna.

— Scuze, a spus el când ea a tresărit. Cred că te-ai pierdut în gânduri pentru o clipă. În orice caz, cum spuneam, îmi plac la nebunie nunțile. O să merg cu tine.

De fapt, ura nunțile. Ani la rând îi aduseseră aminte că era încă neiubit. Dar acum o avea pe ea și mâine Elizabeth avea să fie în apropierea unui altar, iar el a presupus că o astfel de apropiere îi va revizui părerea despre căsnicie. Această teorie avea chiar un nume științific: interferență asociativă.

— Nu, a spus ea repede. Nu am o invitație în plus și, pe lângă asta, cu cât mă văd mai puțini oameni îmbrăcată în această rochie, cu atât mai bine.

— Haide, a zis el, întinzându-și brațul lung în spațiul dintre ei, făcând-o să se așeze din nou. Nu cred că Margaret se așteaptă să vii neînsoțită. Și, în privința rochiei, sunt sigur că nu e atât de rea.

— Ah, ba chiar *este*, a zis ea, revenind la tonul rațional al certitudinii științifice. Rochiile domnișoarelor de onoare au rolul de a le face complet neatrăgătoare pe cele care le poartă; în acest fel, mireasa arată mai bine decât de obicei. E o practică general acceptată, o strategie fundamentală de apărare, cu rădăcini pur biologice. În natură, vezi genul ăsta de lucruri tot timpul.

Lui Calvin i-a zburat mintea la nunțile la care participase și și-a dat seama că e posibil ca Elizabeth să aibă dreptate: nici măcar nu avusese dorința de a invita o domnișoară de onoare la dans. Oare o rochie chiar avea atâta putere? S-a uitat peste masă la Elizabeth, la mâinile ei ferme care fluturau prin aer în timp ce descria rochia: avea căptușeală suplimentară pe șolduri, materialul se aduna neglijent în jurul taliei și al pieptului, o fundă mare acoperea posteriorul. Calvin s-a gândit la oamenii care făceau astfel de rochii; probabil că, la fel ca

producătorii de bombe sau ca starletele porno, erau nevoiți să păstreze oarecum secretul în privința sursei lor de venit.

— E foarte frumos din partea ta că vrei s-o ajuți. Dar credeam că nu-ți plac nunțile.

— Nu, doar căsnicia nu-mi place. Am mai vorbit despre asta, Calvin; știi care e opinia mea. Dar mă bucur pentru Margaret. În mare parte.

— În mare parte?

— Păi, a zis Elizabeth, repetă la nesfârșit că sâmbătă seară va fi, în sfârșit, doamna Peter Dickman. De parcă schimbarea numelui este linia de sosire a unei curse pe care a început-o când avea șase ani.

— Se mărită cu *Dickman*? a zis el. De la Biologie Celulară?

Nu-l plăcea pe Dickman.

— Exact, a răspuns ea. N-am înțeles niciodată de ce atunci când se mărită femeile lumea se așteaptă să scape de numele vechi ca de niște mașini uzate, pierzându-și numele de familie, ba uneori chiar și pe cel mic – doamna *John* Adams! Doamna *Abe* Lincoln! –, ca și cum identitatea lor anterioară ar fi fost un înlocuitor timp de douăzeci și ceva de ani înainte ca ele să devină, în sfârșit, oameni adevărați. Doamna Peter Dickman. Ca o sentință pe viață.

Pe de altă parte, a gândit Calvin, *Elizabeth Evans suna perfect.* Înainte să se poată opri, a scos cutiuța albastră din buzunar și, fără șovăială, i-a pus-o în față.

— Poate că ăsta o să te ajute să înfrumusețezi rochia, a zis el, cu inima bătându-i cu disperare.

— Hopa, a scos o cutie de inel, a anunțat unul dintre geologi. Pregătiți-vă, fraților: logodnă la orizont!

Dar pe chipul lui Elizabeth se citea ceva care nu era deloc de bun augur.

Elizabeth s-a uitat în jos spre cutie, apoi l-a privit din nou pe Calvin, cu ochii căscați de groază.

— Știu care e părerea ta despre căsnicie, a spus Calvin repede. Dar m-am gândit mult la asta și cred că noi doi am avea un alt fel de mariaj. În niciun caz mediocru. Chiar distractiv...

— Calvin...

— Sunt și multe motive pragmatice să ne căsătorim. Taxe reduse, de pildă.

— Calvin...

— Măcar uită-te la inel! a implorat-o el. Îl port după mine de câteva luni. Te rog.

— Nu pot, a spus ea, privind în altă parte. Va fi și mai greu să spun nu.

Mama ei îi spusese mereu că valoarea unei femei stătea în partida pe care-o prinde.

— M-aș *fi putut* mărita cu Billy Graham, i-a spus aceasta în nenumărate rânduri. Să nu crezi că nu era interesat. Apropo, Elizabeth, când o să te logodești, insistă pe cel mai mare diamant cu putință. În felul acesta, dac-o dai de gard cu măritișul, poți să-l amanetezi.

După cum s-a dovedit, mama ei vorbea din experiență. Când părinții ei au divorțat, a ieșit la iveală faptul că mai fusese măritată de trei ori.

— Eu nu vreau să mă mărit, i-a spus Elizabeth. Voi fi om de știință. Savantele de renume nu se mărită.

— Ah, pe bune? a râs mama ei. Înțeleg. Deci crezi că te vei mărita cu munca ta, așa cum călugărițele se cunună cu Isus? Poți să spui ce vrei despre călugărițe, dar măcar ele sunt sigure că soțul lor nu sforăie.

A ciupit-o pe Elizabeth de braț.

— Nicio femeie nu refuză căsătoria, Elizabeth. Nici tu n-o s-o faci.

Calvin a făcut ochii mari.

— Spui *nu*?

— Da.

— *Elizabeth!*

— Calvin, a spus ea precaută, întinzându-se peste masă și prinzându-l de mâini, privindu-i atentă chipul dezamăgit. Credeam că am stabilit lucrul acesta. Pentru că ești om de știință, știu că înțelegi de ce pentru mine căsnicia nu intră în discuție.

Dar mutra lui nu indica deloc că ar înțelege.

— Pentru că nu pot să risc ca toate contribuțiile mele științifice să rămână consemnate sub numele tău, a lămurit ea lucrurile.

— Sigur, a spus el. Normal. Evident. Deci e un conflict profesional.

— Mai degrabă un conflict social.

— Ăsta e un lucru ÎNGROZITOR! a strigat el, făcându-i pe toți cei care nu se uitau deja la nefericitul cuplu să-și întoarcă privirile într-acolo.

— *Calvin,* a spus Elizabeth. Am discutat despre asta.

— Da, știu. Nu ești de acord cu schimbarea numelui. Dar ți-am sugerat vreodată că vreau să-ți schimbi numele? a protestat el. Nu, ba chiar *m-aș fi așteptat* să ţi-l păstrezi pe al tău.

Ceea ce nu era chiar adevărat. El presupusese că Elizabeth îi va lua numele. Cu toate astea, a adăugat:

— Însă în niciun caz fericirea noastră viitoare n-ar trebui să depindă de o mână de oameni care ți-ar spune în mod greșit doamna Evans. Îi vom corecta pe toți cei care-o s-o facă.

Părea momentul nepotrivit să-i spună că-i trecuse deja numele pe actul de proprietate al micului său bungalow – Elizabeth Evans, acesta era numele pe care i-l comunicase funcționarului districtual. Și-a propus să-l sune pe acesta de-ndată ce se-ntorcea la el în laborator.

Elizabeth a clătinat din cap.

— Fericirea noastră viitoare nu depinde deloc de detaliul acesta, că suntem sau nu căsătoriți, Calvin – în niciun caz pentru mine. Îți sunt devotată în întregime; căsnicia nu va schimba lucrul acesta. Cât privește opiniile celor din jur, nu e vorba doar de o mână de oameni: e vorba despre întreaga societate – mai ales de lumea cercetărilor științifice. Tot ce voi face va trece brusc pe numele tău, ca și cum tu ai fi autorul. De fapt, cei mai mulți vor *presupune* că tu ai făcut totul, pentru că ești bărbat, dar mai ales pentru că ești Calvin Evans. Nu vreau să devin o altă Mileva Einstein sau Esther Lederberg, Calvin; refuz. Și, chiar dacă am urma toate măsurile legale ca numele meu să nu se schimbe, el tot se va schimba. Toată lumea îmi va spune doamna Calvin Evans; voi *deveni* doamna Calvin Evans. Toate felicitările de Crăciun, fiecare declarație

bancară, fiecare informare din partea biroului de taxe locale va veni pentru *domnul și doamna Calvin Evans.* Elizabeth Zott, așa cum o cunoaștem, va înceta să mai existe.

— Și a fi doamna Calvin Evans este cel mai rău lucru care ți s-ar putea întâmpla, a spus el, cu o expresie copleșită de nefericire.

— Vreau să fiu Elizabeth Zott, a zis ea. E important pentru mine.

Au tăcut stânjeniți câteva clipe, cu nesuferita cutiuță albastră înfiptă între ei ca un arbitru nepriceput la un meci cu scorul strâns. Împotriva voinței ei, Elizabeth s-a pomenit că se întreabă cum arată inelul.

— Îmi pare sincer rău, a repetat ea.

— Nicio o problemă, a zis Calvin rigid.

Elizabeth și-a mutat privirea în altă parte.

— Se despart! a șuierat Eddie spre alții. Se duc dracului cu viteza luminii!

Rahat, s-a gândit Frask. *Zott e din nou pe piață.*

Însă Calvin nu putea să renunțe. Treizeci de secunde mai târziu, ca și cum cele câteva zeci de ochi care-i priveau nici n-ar fi fost acolo, a rostit mult mai tare decât ar fi intenționat:

— Pentru numele lui *Dumnezeu*, Elizabeth. E doar un *nume.* Nu contează. Tu ești *tu* – asta contează.

— Mi-ar fi plăcut să fie adevărat.

— *Este* adevărat, a insistat el. Ce înseamnă un nume? Nimic!

Ea a ridicat brusc privirea, cu un strop de speranță în ochi.

— Nimic? Păi, în acest caz, ce-ar fi să-ți schimbi tu numele?

— În ce?

— În numele meu. Zott.

El a privit-o uluit, apoi și-a dat ochii peste cap.

— Foarte amuzant, a spus el.

— Păi, de ce nu? a continuat ea, cu emoția citindu-i-se în glas.

— Știi deja de ce. Bărbații nu fac asta. În plus, e vorba de munca mea, de reputația mea. Sunt...

A șovăit.

— Cum?

— Sunt... sunt...

— *Spune-o.*

— Bine. Sunt *faimos,* Elizabeth. Nu pot să-mi *schimb* pur și simplu numele.

— Ah, a zis ea. Dar dacă n-ai fi fost faimos, *atunci* ar fi fost în regulă să-ți schimbi numele cu al meu. Asta vrei să spui?

— Uite, a zis el, apucând cutiuța albastră. Am priceput. Nu eu am inventat tradiția asta; așa merg lucrurile. Când femeile se mărită, iau numele soțului lor și 99,9% dintre ele nu au nimic împotrivă.

— Și ai vreun studiu care să-ți susțină afirmația? a spus ea.

— Poftim?

— Că 99,9% dintre femei nu au nimic împotrivă.

— Păi, n-am. Dar nici n-am auzit alte reclamații înainte.

— Și motivul pentru care tu nu-ți poți schimba numele este că ești faimos. Deși 99,9% dintre bărbații care nu sunt faimoși își păstrează și ei numele, fără nicio problemă.

— Din nou, a spus el, îndesându-și cutiuța în buzunar cu atâta forță, încât materialul aproape că a cedat la cusătură. Nu eu am inventat această tradiție. Și, cum am spus mai devreme, te susțin – *te susțineam* – în totalitate să-ți păstrezi numele de familie.

— Mă susțineai.

— Nu vreau să mă mai însor cu tine.

Elizabeth s-a lăsat pe spate, supărată.

— Game, set și meci! a croncănit unul dintre geologi. Cutia e la loc în buzunar!

Calvin era furios. Avusese deja o zi grea. În acea dimineață, primise un maldăr de scrisori, majoritatea din partea unor oameni care pretindeau că sunt rudele lui înstrăinate. Nu era un lucru neobișnuit; de când devenise faimos, maeștrii păcălelilor îi scriau în masă. Un „unchi îndepărtat“ își dorea ca Evans să investească în schema lui alchimică; o „mamă îndurerată“ susținea că e

mama lui biologică și voia să-i dea *lui* bani; un așa-zis văr avea nevoie de bani lichizi. Mai erau vreo două scrisori de la femei care pretindeau că sunt mama copilului lui și că acum trebuia să-și plătească datoriile, în ciuda faptului că singura femeie cu care se culcase vreodată era Elizabeth Zott. Când avea să se termine aiureala asta?

— Elizabeth, a implorat-o el, trecându-și degetele prin păr. Te rog, înțelege! Vreau să fim o familie – o familie *adevărată.* E important pentru mine, pentru că mi-am pierdut familia... nu știu. Dar de când te-am întâlnit am simțit că ar trebui să fim trei. Tu, eu și un... un...

Ochii cenușii ai lui Elizabeth s-au mărit, îngroziți.

— Calvin, a zis ea alarmată. Credeam că și asupra acestui lucru am căzut de acord.

— Păi... N-am discutat niciodată cu adevărat despre asta.

— Ba nu, am discutat, a subliniat ea. Am discutat, *categoric*.

— Doar o dată, a spus el, și nu prea a fost o discuție. Nu chiar.

— Nu știu cum poți să spui asta, a zis ea, intrând în panică. Am căzut de acord: fără copii. Nu-mi vine să cred că vorbești așa. Ce s-a întâmplat cu tine?

— Așa-i, dar credeam că putem...

— Am fost destul de clară...

— Știu, a întrerupt-o el, dar mă gândeam...

— Nu poți să te răzgândești în privința asta.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Elizabeth! s-a enervat el. Dacă m-ai lăsa să-mi termin ideea...

— Haide, s-a răstit ea. Termină-ți-o!

Calvin a privit-o furios.

— Mă gândeam că am putea să ne luăm un câine.

A străbătut-o un val de ușurare.

— Un câine? a spus ea. Un câine!

— La naiba, a comentat încet Frask când Calvin s-a aplecat s-o sărute pe Elizabeth.

Toți cei din cafenea au avut aceeași reacție. Din toate direcțiile, tacâmurile au căzut pe tăvi cu un zăngănit resemnat, scaunele au fost împinse înapoi cu ciudă, șervețelele au fost mototolite sub forma unor mingi mici și murdare. Era zgomotul nociv al geloziei profunde, cea care nu are niciodată un final fericit.

Capitolul 7

ȘASE-JUMATE

Mulți oameni merg la o canisă ca să-și găsească un câine, alții se duc la adăpost, dar uneori, mai ales atunci când așa trebuie să fie, câinele potrivit te găsește pe tine.

Era o seară de sâmbătă, o lună mai târziu, și Elizabeth a mers la băcănia locală să cumpere ceva pentru cină. Când a plecat de la magazin, cu brațele încărcate cu o bucată mare de salam și o pungă cu alte cumpărături, un câine jigărit și împuțit, ascuns în umbra aleii, s-a uitat cum trece pe lângă el. Deși câinele nu se clintise de cinci ore, i-a aruncat o ocheadă, s-a ridicat și a urmat-o.

Din întâmplare, Calvin era la fereastră și a zărit-o pe Elizabeth venind spre casă cu un câine urmând-o respectuos, cu cinci pași în spatele ei. A privit-o mergând și un fior ciudat i-a străbătut întregul trup.

— Elizabeth Zott, tu o să schimbi lumea, s-a auzit spunând.

Iar în clipa în care a rostit acest lucru, a știut că se va adeveri. Ea urma să facă un lucru revoluționar, atât de necesar, încât numele ei – în ciuda unei pleiade nesfârșite de opozanți înrăiți – va rămâne în istorie. Și, parcă pentru a-i dovedi că are dreptate, azi își făcuse primul adept.

— Cine e amicul tău? i-a strigat el, alungând acea senzație stranie.

— E Șase-Jumate, a strigat ea, după ce s-a uitat la ceas.

Șase-Jumate avea nevoie urgent de o baie. Înalt, cenușiu, zvelt, cu o blană care semăna cu sârma ghimpată, care-l făcea să arate ca și cum ar fi supraviețuit la limită electrocutării, a stat neclintit cât timp l-au șamponat, cu privirea fixată asupra lui Elizabeth.

— Cred c-ar trebui să-ncercăm să-i găsim stăpânul, a spus Elizabeth cu reticență. Sunt sigură că moare de îngrijorare.

— Câinele ăsta nu are stăpân, a liniștit-o Calvin – și avea dreptate.

Mai târziu au sunat la adăpost și au dat anunțuri la ziar, la rubrica „Obiecte pierdute", dar nimic nu a dat rezultate. Și chiar dacă s-ar fi întâmplat asta, Șase-Jumate își manifestase foarte limpede intențiile: voia să rămână.

De fapt, „stai" a fost primul cuvânt pe care l-a învățat, deși, după câteva săptămâni, știa deja încă vreo cinci. Asta a uimit-o cel mai tare pe Elizabeth – capacitatea de învățare a lui Șase-Jumate.

— Crezi că e un câine neobișnuit? l-a întrebat ea pe Calvin de mai multe ori. Pare să se prindă foarte repede.

— E recunoscător, a zis Calvin. Vrea să ne facă pe plac.

Dar Elizabeth avea dreptate: Șase-Jumate fusese antrenat să se prindă foarte repede.

Mai precis, să se prindă unde sunt bombele.

Înainte de a ajunge pe aleea cu pricina, fusese un câine pregătit pentru detectarea bombelor la Camp Pendleton, baza locală a Marinei Militare. Din nefericire, eșuase lamentabil. Nu doar că nu părea capabil să detecteze bomba la timp, ci era nevoit să îndure și laudele pe care le primeau aroganții ciobănești germani care nu dădeau niciodată greș. În cele din urmă, fusese lăsat la vatră – fără medalii și decorații – de dresorul lui furios, care-l dusese cu mașina pe autostradă și-l părăsise în mijlocul pustietății. Două săptămâni mai târziu ajunsese pe acea alee. Două săptămâni și cinci ore mai târziu, era spălat și șamponat de Elizabeth, care-l botezase Șase-Jumate.

— Ești sigur că-l putem lua la Hastings? a întrebat Elizabeth când Calvin l-a urcat în mașină, luni dimineață.

— Normal, de ce nu?

— Pentru că nu am văzut niciodată un câine la serviciu. Pe lângă asta, laboratoarele nu sunt niște locuri foarte sigure.

— Îl vom supraveghea cu atenție, a zis Calvin. Nu e sănătos ca un câine să rămână singur toată ziua. Are nevoie de atenție constantă.

De data asta, Calvin era cel care avea dreptate. Lui Șase-Jumate îi plăcuse mult la Camp Pendleton, parțial pentru că nu era niciodată singur, dar mai ales pentru că asta îi oferise ceva ce nu avusese până atunci: un scop în viață. Însă existase o problemă.

Un câine care detectează bombe are două variante: ori să găsească bomba la timp pentru a facilita dezamorsarea ei (de preferat), ori să se arunce deasupra ei, făcând sacrificiul suprem pentru a-și salva unitatea (deloc de preferat, deși asta i-ar fi adus o medalie postumă). La antrenamente, bombele erau false, așa că, dacă un câine s-ar fi aruncat peste ele, n-ar fi pățit mare lucru, în afara faptului că trebuia să suporte o explozie zgomotoasă, urmată de o împroșcare masivă cu vopsea roșie.

Zgomotul acela îl speria de moarte pe Șase-Jumate. Așa că, în fiecare zi, când dresorul îi dădea comanda „Găsește“, el pornea imediat spre est, deși nasul lui îl informase deja că bomba se afla la cincizeci de metri spre vest. Adulmeca diverse pietre și aștepta ca unul dintre ceilalți câini mai curajoși să găsească în sfârșit drăcovenia și să-și primească recompensa, sub forma unui biscuit. Asta dacă nu cumva câinele ajungea prea târziu sau era prea repezit și bomba exploda; în acest caz, animalul se alegea doar cu o baie.

— Nu poți aduce un câine aici, doctore Evans, i-a explicat domnișoara Frask. Am primit reclamații.

— Eu n-am primit nicio plângere, a zis Calvin, ridicând din umeri, deși știa că nimeni n-ar fi îndrăznit.

Frask s-a retras imediat.

În câteva săptămâni, Șase-Jumate făcuse inventarul complet al campusului de la Hastings, memorând fiecare podea, fiecare încăpere și fiecare ieșire, ca un pompier care se pregătește pentru o catastrofă. Când venea vorba despre

Elizabeth Zott, era în alertă maximă. Suferise în trecut – câinele simțea asta – și era hotărât s-o apere și să n-o mai lase vreodată să sufere.

La fel era și în cazul lui Elizabeth. Știa că Șase-Jumate trecuse prin mai multe decât abandonul la marginea drumului și simțea, la rândul ei, nevoia de a-l proteja. De fapt, ea insistase ca animalul să doarmă lângă patul lor, deși Calvin sugerase că poate i-ar fi fost mai bine la bucătărie. Dar Elizabeth a avut câștig de cauză și câinele a rămas în dormitor, extrem de mulțumit, în afara momentelor în care Calvin și Elizabeth își înlănțuiau membrele într-un nod încâlcit, iar mișcările lor stângace erau dublate de gâfâieli. Și animalele făceau asta, însă într-un mod mult mai eficient. Oamenii, observase Șase-Jumate, aveau tendința de a complica lucrurile.

Dacă aceste interacțiuni aveau loc dimineața devreme, Elizabeth se ridica în scurt timp din pat ca să pregătească micul-dejun. Deși inițial se angajase să prepare cina de cinci ori pe săptămână în schimbul chiriei, a adăugat apoi micul-dejun și, mai târziu, prânzul. Pentru Elizabeth, gătitul nu era o simplă îndatorire feminină prestabilită. Așa cum îi spusese și lui Calvin, gătitul era chimie. Pentru că, de fapt, gătitul *este* chimie.

„@200° C/35 min = pierdere a unei molecule H_2O per mol. zaharoză; total 4 în 55 min = $C_{24}H_{36}O_{18}$“ – a notat ea într-un carnețel.

— Deci de aia nu-i bun aluatul de biscuiți.

A bătut cu creionul în blat.

— Tot sunt prea multe molecule de apă.

— Cum merge? a strigat Calvin din cealaltă cameră.

— Aproape am pierdut un atom în procesul de izomerizare, i-a răspuns ea. Cred c-o să fac altceva. Te uiți la Jack?

Se referea la Jack LaLanne, faimosul *fitness guru* de la televizor, un pasionat al mișcării fizice care-i încuraja pe oameni să aibă mai multă grijă de trupurile lor. De fapt, nu trebuia să-l mai întrebe – îl auzea pe Jack strigând „sus, jos, sus, jos“, ca un yoyo uman.

— Da, a strigat Calvin, fără suflare, în timp ce Jack mai cerea zece repetări. Vii și tu?

— Eu denaturez proteine, a țipat ea.

— Acum alergați pe loc, a spus Jack.

În ciuda îndemnului lui Jack, alergatul pe loc era singurul lucru pe care Calvin nu voia să-l facă. În schimb, făcea câteva abdomene în plus în timp ce Jack alerga pe loc, încălțat cu niște chestii care semănau cu niște balerini. Calvin nu înțelegea sensul alergării în casă în balerini; el prefera să alerge în aer liber, cu pantofi de tenis. Asta însemna că era un alergător pionier, pentru că alerga de plăcere, înainte ca joggingul să devină popular, chiar cu mult timp înainte de a se numi jogging. Din păcate, pentru că alții nu erau deloc familiarizați cu acest concept, secția de poliție primea nenumărate apeluri despre un tip îmbrăcat sumar care fugea prin cartier scoțând cu zgomot aerul printre buzele sale vinețiii. Cum Calvin alerga mereu pe aceleași patru sau cinci trasee, polițiștii s-au obișnuit în scurt timp cu aceste apeluri indignate.

— Nu e un infractor, ziceau aceștia. E doar Calvin. Nu-i place să alerge pe loc în balerini.

— Elizabeth! a strigat el din nou. Unde e Șase-Jumate? A apărut Happy.

Happy era câinele lui Jack LaLanne. Uneori apărea și el în emisiune, alteori nu, dar când era prezent, Șase-Jumate pleca mereu din cameră. Elizabeth și-a dat seama că ceva în legătură cu ciobănescul german îl făcea nefericit pe Șase-Jumate.

— E cu mine, a strigat la rândul ei.

Cu un ou în palmă, s-a răsucit spre câine.

— Uite un truc, Șase-Jumate: nu sparge niciodată ouăle de marginea castronului – așa cresc șansele să te trezești cu mai multe bucăți de coajă. Mai bine spintecă repede oul cu un cuțit fin și ascuțit, ca și cum ai folosi un bici. Vezi? a zis ea, în timp ce conținutul oului a alunecat în castron.

Șase-Jumate privea fără să clipească.

— Acum distrug legăturile interne ale oului pentru a prelungi lanțul de aminoacizi, a spus ea, amestecând, ceea ce le va permite atomilor eliberați să

creeze legături cu alți atomi eliberați în mod similar. Apoi voi reconstitui combinația într-un întreg neomogen, întinzându-l pe o suprafață din aliaj de carbură de fier, unde-l voi supune încălzirii, agitând continuu amestecul, până când aproape atinge starea de coagulare.

— LaLanne e un animal, a informat-o Calvin, intrând în bucătărie, cu tricoul transpirat.

— De acord, a zis Elizabeth, luând tigaia de pe foc și așezând ouăle pe două farfurii. Pentru că oamenii *sunt* animale. Teoretic vorbind. Deși uneori cred că animalele pe care noi le considerăm animale sunt mult mai evoluate decât animalele pe care le reprezentăm noi, dar nu credem că suntem.

S-a uitat la Șase-Jumate pentru confirmare, dar părea că nici măcar el nu putea analiza această teorie.

— Ei bine, Jack mi-a dat o idee, a spus Calvin, trântindu-și silueta uriașă pe un scaun, și cred c-o să-ți placă la nebunie. O să te învăț să vâslești.

— Dă-mi și mie clorura de sodiu.

— O să-ți placă mult. Putem încerca însă cu două vâsle sau chiar la dublu. O să privim cum răsare soarele pe apă.

— Nu prea sunt interesată.

— Putem începe chiar mâine.

Calvin încă vâslea de trei ori pe săptămână, dar numai la schif. Acest lucru nu era neobișnuit pentru canotorii de elită: din moment ce s-au aflat la un moment dat într-o barcă alături de coechipieri care păreau să se cunoască unii pe alții la nivel celular, uneori le era greu să vâslească cu alte persoane. Elizabeth știa cât îi era de dor lui Calvin de barca lui de la Cambridge. Însă pe ea nu o interesa deloc canotajul.

— Nu vreau. În plus, tu vâslești la patru și jumătate dimineața.

— Vâslesc la cinci, a zis el, ca și cum ar fi fost o oră mult mai rezonabilă. La patru și jumătate plec de-acasă.

— Nu.

— De ce?

— *Nu.*

— Dar de ce?

— Pentru că eu atunci dorm.

— Se rezolvă simplu. Ne culcăm mai devreme.

— Nu.

— Mai întâi îți fac cunoștință cu aparatul de vâslit – îl numim ergometru. Au câteva la hangar, dar voi construi unul pentru acasă. Apoi trecem la barcă. Până în aprilie, o să plutim pe apa golfului, o să privim răsăritul, iar strocul nostru va fi la unison.

Dar, chiar în timp ce vorbea, Calvin și-a dat seama că partea cu vâslitul nu era posibilă. În primul rând, nimeni nu învață să vâslească într-o lună. Majoritatea oamenilor, chiar și cei care beneficiau de instruire specializată, nu puteau vâsli ca lumea nici într-un an, uneori nici în trei ani sau chiar mai mulți. În ceea ce privește partea cu plutitul – nu exista așa ceva. Ca să ajungi în punctul în care canotajul să semene cu plutirea pe apă, trebuia să atingi probabil nivelul olimpic, iar mutra ta, când străbați culoarele de cursă, nu e deloc una calmă și satisfăcută, ci una pe care se citește ceva ce pare a fi un chin etern. Acesta este uneori dublat de o expresie hotărâtă – una care de obicei spune că, imediat după ce se termină cursa, te apuci să-ți cauți un nou sport preferat. Însă, după ce ideea îi încolțise în minte, se îndrăgostise pur și simplu de ea. Să vâslească alături de Elizabeth. Absolut senzațional!

— Nu.

— Dar *de ce*?

— Uite-așa. Pentru că femeile nu vâslesc.

Dar imediat ce a rostit aceste cuvinte, Elizabeth le-a regretat.

— Elizabeth Zott, a spus el, surprins. Vrei să spui oare că femeile *nu pot* da la vâsle?

Așa a rezolvat problema.

A doua zi, în zori, au plecat de la bungalow când era încă beznă. Calvin era îmbrăcat în tricoul lui vechi și în pantaloni de trening, Elizabeth și-a pus pe ea ce găsise prin casă, care să semene cu niște haine de sport. Când au ajuns la

hangar, Șase-Jumate și Elizabeth s-au uitat pe geamul mașinii la câteva siluete care își făceau încălzirea pe pontonul mic.

— N-ar trebui să facă chestiile astea înăuntru? a întrebat ea. Încă e întuneric.

— Într-o dimineață ca asta?

Era ceață.

— Credeam că nu-ți place ploaia.

— Asta nu e ploaie.

Pentru cel puțin a patruzecea oară, Elizabeth s-a îndoit de planul ăsta.

— O să începem încet, a zis Calvin, conducându-i pe ea și pe Șase-Jumate în hangar, o clădire cavernoasă care mirosea a mucegai și a transpirație.

Pe măsură ce treceau pe lângă șirurile lungi de bărci din lemn așezate una peste alta până la tavan, ca niște scobitori perfect organizate, Calvin a dat din cap spre un individ ud leoarcă, iar bărbatul a căscat și a dat din cap în semn de salut, căci conversația nu era încă posibilă. S-a oprit acolo unde a găsit ceea ce căuta – un aparat de vâslit, ergometrul – care fusese îndesat într-un cotlon. L-a scos de-acolo, punându-l în mijlocul hangarului, între șirurile de ambarcațiuni așezate unele peste altele.

— Prima chestie, a zis el. Tehnica.

S-a așezat și a început să vâslească. În scurt timp, răsuflările sale s-au transformat într-o serie de gâfâieli scurte și chinuite, care nu păreau nici ușoare, nici distractive.

— Trucul e să-ți ții încheieturile pe lângă tine, a pufnit el, genunchii jos, mușchii abdominali încordați și...

Dar tot ce a spus apoi nu s-a mai auzit, pierzându-se în respirația sa întretăiată și, preț de câteva minute, a părut să uite că Elizabeth e acolo.

Așa că ea a dispărut, cu Șase-Jumate urmând-o, și s-a dus să exploreze hangarul, oprindu-se în fața unui suport pe care se întindea o pădure de vâsle atât de înaltă, încât părea că acesta era locul de joacă al unor uriași. Într-o parte era o vitrină mare cu trofee, iar lumina zorilor începea să dezvăluie cupele argintii și echipamentele vechi de canotaj, fiecare reprezentând semnul valorii

celor care se dovediseră mai rapizi, mai eficienți sau mai competitivi sau, poate, toate trei la un loc. Oameni curajoși, potrivit spuselor lui Calvin, care dădeau dovadă de acea concentrare care putea aduce oricând locul întâi la finiș.

Lângă echipament erau fotografiile unor tineri zdraveni cu ditamai vâslele, dar lângă ei mai era cineva: un bărbat de statura unui jocheu, mic și serios, cu gura strânsă într-o linie fermă și sumbră. Cârmaciul, îi spusese Calvin, cel care le spunea canotorilor ce să facă și când: să mărească ritmul, să întoarcă, să se întreacă cu o altă ambarcațiune, să vâslească mai repede. Lui Elizabeth îi plăcea că o persoană mititică îi ținea în frâu pe cei opt cai sălbatici – glasul lui le poruncea autoritar, mâinile lui deveneau direcția lor, încurajările sale erau combustibilul care-i propulsa mai departe.

S-a întors și a văzut cum alți canotori intrau în hangar, dând respectuos din cap, în semn de salut, spre Calvin, care continua să vâslească la aparatul zgomotos. Câțiva păreau de-a dreptul invidioși când au observat ritmul la care ajunsese cu atâta ușurință, calitate pe care inclusiv Elizabeth o recunoștea ca semn al unei forțe fizice înnăscute.

— Când o să vâslești cu noi, Evans? a spus unul dintre ei, lovindu-l ușor pe umăr. O să punem noi energia asta la bătaie!

Însă Calvin nu a reacționat, indiferent dacă a auzit sau a simțit ceva. Își ținea ochii ațintiți înainte și trupul drept.

Deci, și-a spus ea, Calvin era și aici o adevărată legendă. Era un lucru evident, nu doar din respectul arătat de ceilalți, dar și din felul slugarnic în care-l abordau, deși se afla într-o poziție absurdă – Calvin așezase ergometrul în mijlocul podelei din hangar. Cârmaciul, evident iritat, a evaluat situația.

— Pregătiți-vă! le-a strigat el celor opt vâslași, făcându-i să-și ocupe pozițiile de-o parte și de alta, cu trupurile gata să ridice ambarcațiunea greoaie. Scoateți-o de aici, a ordonat el. La doi, sus pe umeri!

Dar era clar că nu aveau să plece nicăieri, căci Calvin era încă în mijlocul încăperii.

— Calvin, a șoptit agitată Elizabeth, strecurându-se în spatele lui. Le stai în drum. Trebuie să te dai la o parte.

Dar el trăgea în continuare la aparatul de vâslit.

— Isuse, a spus cârmaciul, răsuflând exasperat. Omu' *ăsta*.

I-a aruncat o privire lui Elizabeth, apoi i-a făcut nervos semn să se dea la o parte, ghemuindu-se pe vine fix lângă urechea stângă a lui Calvin.

— Bravo, Cal, a mârâit el, păstrează lungimea, nemernicule. Mai avem cinci sute de metri până la finiș și nu ți-ai terminat treaba. Se apropie cei de la Oxford la tribord și încep să bage viteză.

Elizabeth l-a privit, uluită.

— *Mă scuzi,* dar... a dat ea să zică.

— Știu că poți mai mult, Evans, a rânjit el, întrerupând-o. Nu mi te împotrivi, mașinărie nenorocită; în două secunde vreau douăzeci de bătăi în forță, în *două* secunde*,* la comanda *mea*, o să-i lași la mal pe labagiii ăștia de la Oxford; o să-i faci pe băieții ăștia să-și dorească să fi murit deja; o să-i ucizi, Evans, bagă tare, frate, suntem la treizeci și doi în drum spre patruzeci, în pizda mă-sii, la comanda mea: unu, doi, pregătește, DOUĂZECI ÎN FORȚĂ, NENOROCITULE! a țipat el. ACUM!

Elizabeth nu știa ce e mai șocant: limbajul omulețului sau intensitatea cu care Calvin a reacționat la el. Imediat după ce a auzit cuvintele „mașinărie nenorocită" și „labagii", Calvin a căpătat o expresie turbată, pe care o vedeai de obicei în filmele cu zombi realizate cu buget redus. A vâslit mai tare și mai repede, expirând atât de zgomotos, încât ai fi zis că-i tren. Cu toate astea, omulețul nu era mulțumit; continua să urle la Calvin, cerându-i mai mult și primind mai mult în timp ce număra strocul ca un cronometru înfuriat: *Douăzeci! Cincisprezece! Zece! Cinci!* Apoi numărătoarea a ajuns la final și nu s-au mai rostit decât două simple cuvinte cu care Elizabeth era în întregime de acord.

— Gata, suficient, a spus cârmaciul.

După care Calvin s-a prăbușit greoi înainte, ca și cum ar fi fost împușcat în spate.

— Calvin! a strigat ea, alergând lângă el într-un suflet. Doamne!

— N-a pățit nimic, a zis cârmaciul. Nu-i așa, Cal? Acum mută naibii mașinăria asta imbecilă din calea noastră.

Și Calvin a dat din cap, trăgând oxigen în piept.

— Sigur... că... da... Sam, a spus el gâfâind între gurile de aer, și... mulțumesc... Dar... mai întâi... aș vrea... să... faci... cunoștință... cu... Eliz... Eliz... Elizabeth Zott. Noua mea parteneră... din barca... de doi.

Elizabeth a simțit cum toți ochii din hangar se îndreaptă instantaneu spre ea.

— La dublu cu Evans, a spus unul dintre canotori, cu ochii căscați de uimire. Ce vrei să faci? Să câștigi medalia de aur la Olimpiadă?

— Poftim?

— Deci ai vâslit într-un echipaj feminin? a întrebat cârmaciul, brusc interesat.

— Păi, nu, eu nu prea...

Și atunci s-a oprit brusc.

— Există echipaje *feminine?*

— E începătoare, a explicat Calvin, recăpătându-și suflul. Dar are toate calitățile necesare.

A inspirat profund, apoi s-a dat jos de pe aparat și a început să-l tragă într-o parte.

— Până la vară, o să ștergem pe jos cu voi.

Elizabeth nu știa ce înseamnă asta. Să șteargă pe jos cu ei? Nu se referea la competiții, nu-i așa? Unde dispăruse răsăritul acela romantic privit din barcă?

— Mă rog, a zis ea încet, răsucindu-se spre cârmaci când Calvin s-a dus să se șteargă cu prosopul. Nu sunt sigură că asta e pentru...

— Este, a întrerupt-o cârmaciul înainte să-și termine ideea. Evans n-ar ruga pe nimeni să i se alăture în barcă dacă nu s-ar descurca.

Apoi a închis un ochi și l-a mijit pe celălalt.

— Mda. Văd și eu asta.

— Ce anume? a spus ea, surprinsă.

Dar omul se întorsese deja cu spatele, ordonând răstit ca barca să fie dusă la ponton.

— Un picior înăuntru și jos! l-a auzit strigând.

În câteva clipe, ambarcațiunea a dispărut într-o ceață densă, iar chipurile bărbaților păreau ciudat de îndârjite, în ciuda primilor stropi zdraveni de ploaie rece care-i avertizau în privința condițiilor grele în care aveau să-și desfășoare activitatea.

Capitolul 8

CÂND TE ÎNTINZI MAI MULT DECÂT ȚI-E PLAPUMA

În prima zi pe apă, ea și Calvin au răsturnat perorul[1] și au căzut în valuri. În a doua zi, s-au răsturnat. În a treia zi, s-au răsturnat.

— Ce fac greșit? a răsuflat ea, clănțănind din dinți în timp ce împingeau barca lungă și subțire spre ponton.

Uitase să-i menționeze lui Calvin un mic detaliu despre ea. Habar nu avea să înoate.

— Totul, a șoptit el.

— După cum am spus înainte, a început el zece minute mai târziu, arătând spre ergometru și indicându-i să se așeze, deși avea hainele ude. Canotajul cere o tehnică perfectă.

În timp ce ea își ajusta extensoarele pentru picioare, el a explicat că, de obicei, canotorii se antrenau în ergometre când apa era agitată, când trebuiau cronometrați sau când antrenorul era într-o dispoziție extrem de proastă. Și, când făceai lucrul acesta ca lumea, mai ales în timpul unui test fizic, vomitai. Apoi a menționat că aparatul de vâslit avea felul său special de a face ca ziua cea mai nasoală pe apă să ți se pară o splendoare.

Și totuși, exact de asta aveau parte, la nesfârșit: de cele mai nasoale zile cu putință. A doua zi de dimineață, s-au întors pe apă. Și asta deoarece Calvin

omitea un adevăr simplu: perorul este cel mai greu de vâslit dintre toate bărcile. E ca și cum ai încerca să înveți să zbori pe un bombardier. Dar ce putea să facă? Știa că bărbații nu-i vor permite să vâslească alături de ei într-o barcă mai mare, cum ar fi cea de opt; pe lângă faptul că era femeie, lipsa ei de experiență însemna că le va strica ritmul. Mai rău de-atât, probabil se va încurca[2] și-și va rupe câteva coaste. Încă nu-i pomenise de accidentele din barcă. Din motive evidente.

Au îndreptat ambarcațiunea și s-au urcat în ea.

— Problema e că nu ai răbdare când bagi vâsla în apă. Trebuie să încetinești naibii, Elizabeth.

— Dar merg încet.

— Nu, te grăbești. E una dintre cele mai oribile greșeli pe care le poate comite un canotor. Știi ce se întâmplă de câte ori grăbești intrarea vâslei în apă? Dumnezeu ucide un pisoiaș.

— Vai, Calvin, pentru numele lui Dumnezeu!

— Și startul tău e prea lent. Ideea e să înaintezi cât mai repede, ții minte?

— Ei bine, în felul ăsta lucrurile sunt mult mai clare, s-a răstit ea de la pupa. Trebuie să merg încet ca să merg repede.

El a bătut-o ușor pe umăr; în sfârșit, se prindea care e treaba.

— Exact!

Tremurând din toate mădularele, Elizabeth a strâns vâsla cu putere. Ce sport absurd! În următoarele treizeci de minute a încercat să răspundă comenzilor lui contradictorii: *Ridică mâinile; nu, coboară-le! Apleacă-te-n afară; Doamne, nu atât de mult! Isuse, te pleoștești, ești prea bățoasă, te grăbești, vâslești prea târziu, vâslești prea devreme!* Până când însăși barca a părut că s-a săturat de toată tărășenia și i-a aruncat din nou în apă.

— Poate că e o idee proastă, a zis Calvin când se întorceau la hangar și barca grea le apăsa dureros pe umerii uzi.

— Care e problema mea principală? a zis ea, luându-și inima în dinți și așteptându-se să audă cele mai rele lucruri, în timp ce așezau barca în standul

ei.

Calvin insistase întotdeauna pe ideea că vâslitul necesită cel mai înalt nivel de muncă în echipă – o problemă, din moment ce, potrivit spuselor șefului lui Elizabeth, ei nu-i plăcea să lucreze în echipă.

— Spune-mi și gata. Nu mă menaja.

— Fizica, a zis Calvin.

— Fizica, a spus ea, ușurată. Slavă Domnului!

— Am priceput, a zis ea, răsfoind mai târziu în acea zi un manual de fizică la serviciu. Canotajul e o simplă chestiune de energie cinetică contra rezistenței bărcii și a centrului de masă.

A scris repede câteva formule.

— Și gravitație, a adăugat ea, și flotabilitate, raport, viteză, echilibru, avantaj mecanic, lungimea vâslei, tipul lamei...

Cu cât citea mai mult, cu atât scria mai mult, iar tainele canotajului i se dezvăluiau în algoritmi complicați.

— Ah, pentru numele lui Dumnezeu, a zis ea, lăsându-se pe spate. Canotajul nu e *atât de* greu!

— Isuse! a exclamat Calvin două zile mai târziu, în timp ce barca lor gonea nestăvilită pe apă. Cine *ești* tu?

Ea n-a zis nimic, repetând formulele în minte. Când au depășit echipajul de opt care se odihnea, toți vâslașii s-au întors să-i privească.

— Ați văzut? a strigat nervos cârmaciul echipajului său. Ați văzut cum ea câștigă în lungime *fără* să se întindă prea mult?

Totuși, o lună mai târziu, șeful ei, doctorul Donatti, i-a reproșat fix opusul.

— Te întinzi mai mult decât îți e plapuma, domnișoară Zott, a zis el, oprindu-se și strângând-o ușor de umăr. Abiogeneza e mai degrabă genul de subiect de doctorat atât de plictisitor, încât nimănui nu-i pasă de el. Și nu mi-o lua în nume de rău, dar îți depășește capacitățile intelectuale.

— Și cum *ar trebui* să iau lucrul acesta?

I-a dat mâna la o parte.

— Ce s-a întâmplat aici? a zis el, ignorându-i tonul și luându-i în mâini degetele bandajate. Dacă te chinui cu echipamentul de laborator, poți cere ajutorul unui coleg.

— Învăț să vâslesc, a zis ea, trăgându-și degetele înapoi.

În ciuda progreselor sale recente, următoarele câteva ședințe de vâslit fuseseră niște eșecuri totale.

— Să vâslești, ei? a comentat Donatti, dându-și ochii peste cap.

Evans.

Donatti fusese și el canotor, ba chiar la Harvard, unde avusese incredibilul ghinion de a concura o singură dată împotriva lui Evans și a prețioasei sale bărci de la Cambridge, la nenorocitul de Henley, concursul anual de canotaj. Înfrângerea lor catastrofală (la șapte lungimi de barcă), observată de o mână de oameni care reușiseră să vadă peste marea de pălării imposibil de mari, fusese atribuită unor platouri cu pește și cartofi prăjiți pe care le înfulecaseră cu o seară înainte, nicidecum tonelor de bere cu ajutorul cărora le „dăduseră pe gât".

Cu alte cuvinte, fuseseră toți beți criță la start.

După cursă, antrenorul le-a spus să se ducă și să felicite gloriosul echipaj de la Cambridge. Atunci a aflat Donatti că unul dintre băieții de acolo e american – un american care le purta ranchiună celor de la Harvard. Când i-a strâns mâna lui Evans, Donatti abia a reușit să-l felicite.

— Frumoasă cursă.

Însă, în loc să-i răspundă cu aceeași monedă, Evans a zis:

— *Doamne ferește, ești beat?*

Donatti a simțit imediat că tipul îi e antipatic, o antipatie care s-a triplat când a aflat că Evans nu doar că studia chimia, ci era *acel* Evans – *Calvin* Evans – tipul care-și pusese deja amprenta într-un mod important în lumea chimiei.

Era oare surprinzător faptul că, peste câțiva ani, când Evans acceptase oferta incredibil de jignitoare a celor de la Hastings, pe care Donatti însuși o pusese la cale, Donatti nu fusese prea entuziasmat? Mai întâi, Evans nu-și amintea de

el – ce nesimțit! În al doilea rând, Evans părea să-și fi menținut forma fizică – ce enervant! În al treilea rând, Evans le spusese celor de la publicația *Chemistry Today* că acceptase postul nu datorită reputației excepționale a Institutului Hastings, ci pentru că *îi plăcea nenorocita de vreme de acolo.* La modul cel mai serios, omul era un dobitoc. Totuși, exista și o micuță consolare. El, Donatti, era directorul departamentului de Chimie, și nu pentru că tatăl său juca golf cu directorul executiv al institutului, ori pentru că se întâmpla ca el însuși să fie finul acestuia și nici pentru că se însurase cu fiica lui. Una peste alta, marele Evans se afla în subordinea *lui.*

Pentru a sublinia această ordine ierarhică, a convocat o ședință cu arogantul ăla, la care a venit intenționat cu douăzeci de minute mai târziu. Din păcate, a ajuns într-o sală de ședințe goală, pentru că Evans nu și-a făcut deloc apariția.

— Scuze, Dino, l-a anunțat mai târziu Evans. Nu-mi prea plac ședințele.

— Mă cheamă *Donatti.*

Și acum? Elizabeth Zott. N-o plăcea pe Zott. Era insistentă, isteață, zgomotoasă. Mai rău de-atât, avea un gust oribil la bărbați. Spre deosebire de alții, el nu o considera pe Zott atrăgătoare. Și-a coborât privirea spre fotografia în ramă argintie a familiei sale: trei băieți cu urechi clăpăuge, între Edith cea cu buze țuguiate și el însuși. El și Edith erau o echipă într-un fel în care cuplurile trebuiau să fie o echipă, nu împărtășind pasiuni precum *canotajul,* ce mama mă-sii, ci așa cum sexele se completau din punct de vedere social și fizic. El punea pâine pe masă; ea scotea copii pe bandă rulantă. Era o căsnicie normală, productivă, aprobată de Dumnezeu. Dacă se culca și cu alte femei? Ce întrebare! Nu așa făcea toată lumea?

— ...ipoteza mea de bază... a spus Zott.

Ipoteză de bază pe naiba! Acesta era celălalt lucru pe care-l detesta la Zott: era neobosită. Inflexibilă. Nu știa când să renunțe. Calități standard pentru un vâslaș, dacă se gândea mai bine. El nu mai vâslise de ani întregi. Chiar exista un echipaj feminin în oraș? Evident, Elizabeth nu avea cum să vâslească *alături de* Evans. Un canotor de elită ca Evans nu s-ar fi înjosit să urce în ambarcațiune alături de o novice, chiar dacă se culcau împreună. De fapt, *mai ales* dacă se

culcau împreună. Probabil că Evans o băgase în vreun echipaj de începători, iar Zott, vrând să-și dovedească valoarea – *ca de obicei* –, a acceptat provocarea. S-a cutremurat gândindu-se la niște canotori debutanți, chinuiți, ale căror vâsle lovesc apa ca niște spatule scăpate de sub control.

— ...sunt hotărâtă s-o urmez până la capăt, doctore Donatti, a zis Zott.

Da, da, iată acel cuvânt. Femeile ca ea foloseau mereu cuvântul „hotărâtă". Păi și el era hotărât. Exact așa cum seara trecută născocise o cale de a gestiona relația cu Zott. Avea de gând să i-o fure de sub nas lui Evans. Exista un mod mai bun de-a se răzbuna pe el? Apoi, după ce distrugea complet povestea lor de dragoste, urma s-o părăsească și să se întoarcă la nevasta lui casnică, care era din nou gravidă, și la copiii lui incredibil de gălăgioși, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Planul lui era simplu: mai întâi, avea de gând să atace respectul de sine al lui Zott. Femeile erau atât de ușor de zdrobit!

— După cum spuneam, a subliniat Donatti, ridicându-se în picioare, sugându-și burta și împingând femeia spre ieșire. Nu ești îndeajuns de inteligentă.

Elizabeth a ieșit pe coridor, iar tocurile ei băteau un staccato primejdios pe gresie. A încercat să se calmeze inspirând profund, dar senzația revenea cu viteza unui uragan. Oprindu-se brusc, a lovit cu pumnul în perete, apoi și-a luat un răgaz pentru a-și trece opțiunile în revistă.

Să-și susțină din nou cauza.

Să renunțe.

Să dea foc clădirii.

Nu voia să recunoască, dar cuvintele lui erau ca o canistră de benzină turnată peste vâlvătaia mereu crescândă a îndoielii de sine. Nu avea nici educația, nici experiența altora. Nu-i lipseau doar calificările, ci și diplomele, sprijinul colegilor, ajutorul financiar și premiile. Și totuși, ea știa – *știa* – că urmează să facă o descoperire. Unii oameni au un talent înnăscut; ea era unul dintre ei. Și-a lipit mâna de frunte, ca și cum ar fi încercat să facă în așa fel încât să nu-i explodeze capul.

— Domnișoară Zott? Scuze. Domnișoară Zott?

Vocea părea să vină de nicăieri.

— Domnișoară Zott!

De după următorul colț s-a ivit un bărbat cu păr rar, cu un teanc de hârtii în mână. Era doctorul Boryweitz, un coleg de laborator care-i cerea deseori ajutorul, așa cum făceau majoritatea, când nimeni altcineva nu era prin preajmă.

— Mă-ntrebam dacă te poți uita puțin la asta, a spus el coborând tonul, făcându-i semn să se apropie, încruntându-se neliniștit. Ultimele rezultate ale testului meu.

I-a vârât o foaie de hârtie în mână.

— Aș spune că am făcut o descoperire, nu-i așa?

Mâinile îi tremurau.

— Ceva nou?

Expresia lui era una obișnuită pentru el – înfricoșat, ca și cum ar fi văzut o fantomă. Era un mister cum de Boryweitz își luase doctoratul în chimie, darămite faptul că obținuse o slujbă la Hastings. Uneori, și el părea la fel de uluit.

— Crezi că tânărul dumitale ar fi interesat de asta? a întrebat el. I-aș putea arăta și lui. Te-ndrepți într-acolo? Spre laboratorul lui? Aș putea veni și eu?

A înșfăcat-o de antebraț de parcă acesta ar fi fost colacul lui de salvare, ceva de care se putea agăța până când vaporul cel mare, sub forma lui Calvin Evans, apărea la orizont.

Elizabeth i-a tras cu grijă hârtiile din mână. Îl plăcea pe Boryweitz, în ciuda faptului că putea deveni sâcâitor cu nevoile lui. Era politicos, profesionist. Și aveau ceva în comun: amândoi se aflau în locul nepotrivit la momentul nepotrivit, deși din motive cu totul diferite.

— Faza e, doctore Boryweitz, a spus ea, încercând să-și lase deoparte propriile probleme cât timp îi analiza cercetările, asta e o macromoleculă cu unități care se repetă, legate prin amide.

— Corect, corect.

— Cu alte cuvinte, e o poliamidă.

— O poli...

Bărbatul a rămas înmărmurit. Chiar și el știa că poliamidele erau pe pământ dintotdeauna.

— Cred că te înșeli, a zis el. Mai uită-te o dată.

— Nu e o descoperire rea, a spus ea cu blândețe. Doar că a fost deja demonstrată.

El a clătinat din cap, înfrânt.

— Deci n-ar trebui să-i arăt asta lui Donatti.

— Practic, ai redescoperit nailonul.

— Chiar așa, a spus el, privindu-și rezultatele. La naiba!

Și-a plecat capul. A urmat o tăcere stânjenitoare. Apoi s-a uitat la ceas, ca și cum ar fi căutat un răspuns acolo.

— Ce-ai pățit? a întrebat-o el în cele din urmă, arătând spre degetele ei bandajate.

— Ah! Sunt canotoare. Mă rog, încerc să fiu.

— Te pricepi?

— Nu.

— Atunci de ce-o faci?

— Nu sunt sigură.

El a clătinat din cap.

— Frate, să mor dacă te înțeleg.

— Cum îți merge proiectul? a întrebat-o Calvin pe Elizabeth câteva săptămâni mai târziu, în timp ce luau prânzul împreună.

A luat o mușcătură din sendvișul cu carne de curcan, mestecând zdravăn ca să ascundă faptul că știa deja. Toată lumea știa.

— Bine, a zis ea.

— Ai întâmpinat vreo problemă?

— Niciuna.

Ea a sorbit niște apă.

— Știi că... dacă ai vreodată nevoie de ajutorul meu...

— ...nu am nevoie de ajutorul tău.

Calvin a oftat, iritat. Era o formă de naivitate, și-a spus el, felul acesta în care ea continua să creadă că tot ce-aveai nevoie ca să treci prin viață e tăria de caracter. Desigur, aceasta e un lucru fundamental, dar îți mai trebuie și noroc și, dacă norocul nu ți-e la îndemână, atunci ai nevoie de ajutor. *Toată lumea* are nevoie de ajutor. Dar poate pentru că nu avusese niciodată parte de așa ceva, acum refuza să creadă în el. Calvin nici nu mai știa de câte ori o auzise spunând că dacă dădea tot ce avea mai bun în ea avea să câștige, în ciuda dovezilor serioase care susțineau contrariul. Mai ales la Hastings.

Când și-au terminat prânzul – ea abia se atinsese de porția sa –, Calvin și-a jurat că nu va interveni în numele ei. Era important să-i respecte dorințele. Ea voia să se descurce singură. Așa că el *nu* se va implica.

— Care-i problema ta, Donatti? a urlat el aproximativ zece minute mai târziu, dând buzna în biroul șefului său. E faza cu originea vieții? Presiunea din partea comunității religioase? Abiogeneza e, de fapt, încă o dovadă că Dumnezeu nu există și tu îți faci griji că asta s-ar putea să nu le pice bine oamenilor din Kansas? De-aia anulezi proiectul lui Zott? Și mai îndrăznești să te consideri om de știință!

— Cal, a început Donatti, stând relaxat cu mâinile la ceafă. Oricât de mult mi-ar plăcea micile noastre conversații, acum sunt destul de ocupat.

— Pentru că cealaltă explicație plauzibilă, l-a acuzat Calvin, vârându-și mâinile în buzunarele voluminoase ale pantalonilor săi kaki, e că nu-i *înțelegi* munca.

Donatti și-a dat ochii peste cap și a pufnit scurt, parcă fără să vrea. De ce oamenii geniali erau atât de bătuți în cap? Dacă Evans ar fi avut vreun strop de minte, l-ar fi acuzat că o hărțuiește sexual pe frumoasa lui iubită.

— De fapt, Cal, a zis Donatti, stingând o țigară, încercam să-i fac cariera să avanseze nițel. I-am dat șansa să lucreze direct cu mine la un proiect foarte important. Să evolueze în alte direcții.

Iată, și-a zis Donatti. *Să evolueze în alte direcții – putea fi oare mai evident de-atât?* Dar Calvin a început să vorbească despre ultimele ei rezultate științifice de

parcă ar fi vorbit în continuare de muncă. Omul habar nu avea pe ce lume se află.

— Primesc săptămânal oferte, l-a amenințat Calvin. Hastings nu e singurul loc unde-mi pot desfășura cercetările!

Iarăși cu amenințarea asta. De câte ori o auzise Donatti până acum? Desigur, Evans era un loz câștigător în lumea științei și, da, o mare parte din fondurile lor se bazau doar pe simpla lui prezență. Însă doar pentru că finanțatorii credeau, în mod eronat, că numele lui Evans atrăgea și alte talente cu IQ-uri mari. Ceea ce nu se întâmplase. În orice caz, nu-și dorea ca Evans să plece; dar își dorea să eșueze – să-și piardă în așa hal mințile din cauza iubirii, încât să se autodistrugă, stricându-și reputația și ratând toate proiectele științifice în derulare. *După* asta, n-avea decât să plece.

— Cum ziceam, a replicat Donatti, cu glas cumpătat, încercam să-i acord domnișoarei Zott o șansă de a se dezvolta personal – încerc să-i sprijin cariera.

— Poate să aibă și singură grijă de cariera ei.

Donatti a râs.

— Serios? Cu toate astea, *iată-te* aici.

Dar Donatti nu i-a spus lui Calvin că o muscă enormă aterizase de curând în rahatul numit generic scapă-de-Evans-cu-ajutorul-lui-Zott. Era vorba despre un donator cu niște buzunare incredibil de adânci.

Bărbatul apăruse din senin, cu două zile mai devreme, cu un cec în alb, insistând că vrea să finanțeze – dintre toate domeniile posibile – abiogeneza. Donatti i-a făcut o contraofertă politicoasă. De ce nu metabolismul lipidelor? sugerase el. Sau diviziunea celulară? Însă bărbatul a insistat: abiogeneza sau nimic. Așa că Donatti nu a avut de-ales: a pus-o pe Zott să-și reia misiunea absurdă.

Adevărul era că nici nu făcea vreun progres cu ea. Tipa refuza în mod constant să cedeze în fața umilințelor lui, când el insista că nu e prea deșteaptă. Indiferent de câte ori repetase acest lucru, ea nu-i răspunsese niciodată așa cum trebuie. Ce se întâmplase cu stima scăzută de sine? Unde-i erau lacrimile? În

momentele în care nu-și repeta plictisitoarea pledoarie pentru abiogeneză într-o manieră profesionistă, ea spunea:

— Mai pune o dată mâna pe mine și o să regreți amarnic.

Ce mama dracului vedea Evans la femeia asta? N-avea decât să se spele pe cap cu ea. O să găsească alt mod de a se răzbuna pe el.

— Calvin, a zis Elizabeth, dând buzna la el în laborator în acea după-amiază. Am vești grozave. Ți-am ascuns ceva și-mi cer scuze, a fost doar pentru că nu voiam să-ți bagi nasul unde nu-ți fierbea oala. Donatti mi-a anulat proiectul acum câteva săptămâni și m-am luptat din răsputeri să-l recapăt. Astăzi am izbândit. Și-a schimbat decizia – a spus că mi-a revizuit eforturile și a hotărât că e un proiect mult prea important ca să nu continue.

Calvin a zâmbit larg, sperând că exprimă o uimire cât se poate de reală – plecase de la Donatti din birou cu mai puțin de o oră în urmă.

— Serios? Pe bune? a spus el, bătând-o ușor pe spate. A încercat să anuleze abiogeneza? Păi asta ar fi fost o mare greșeală de la bun început.

— Îmi pare rău că nu ți-am spus. Voiam să mă descurc de una singură și acum mă bucur că am procedat așa. Simt că munca mea a primit un adevărat vot de încredere – și eu la fel.

— Categoric!

Ea l-a privit mai atent, apoi a făcut un pas înapoi.

— Am reușit asta *pe cont propriu*. Tu n-ai avut *niciun* amestec.

— E prima dată când aud despre așa ceva.

— Nu ai discutat *niciodată* cu Donatti, a insistat ea, nu ți-ai băgat *deloc* coada.

— Jur, a mințit el.

După ce ea a plecat, Calvin și-a împreunat mâinile într-un acces tăcut de bucurie, a pornit pick-upul și a pus „Sunny Side of the Street“. Salvase pentru a doua oară persoana pe care o iubea cel mai mult și partea cea mai bună era că ea habar nu avea.

A luat un taburet, a deschis un carnețel și a început să scrie. Ținea jurnale de pe la șapte ani, notând faptele și temerile vieții lui printre ecuații chimice.

Chiar și acum laboratorul lui era plin de caiete cu scris aproape imposibil de deslușit. Era unul dintre motivele pentru care toată lumea avea impresia că face foarte multe lucruri: volumul mare.

— Ai un scris imposibil de citit aici, a observat Elizabeth de mai multe ori. Ce zice aici?

A arătat spre o teorie legată de ARN cu care el cocheta de câteva luni.

— O ipoteză despre adaptarea enzimatică, a răspuns el.

— Și aici?

A arătat mai jos pe pagină. Scrisese ceva despre ea.

— Tot așa, a zis el, aruncând carnețelul într-o parte.

Nu scria nimic oribil la adresa ei – dimpotrivă. De fapt, nu-și putea asuma riscul ca Elizabeth să descopere faptul că era obsedat de ideea ca nu cumva ea să moară.

Hotărâse de multă vreme că el e piază rea și deținea dovezi solide în acest sens: toți oamenii pe care-i iubise vreodată muriseră, fără excepție, în accidente stupide. Singura cale de a pune capăt acestui tipar letal era să pună capăt iubirii. Și așa făcuse. Însă apoi o întâlnise pe Elizabeth și, fără să vrea, începuse din nou să iubească, absurd și egoist. Acum ea era chiar aici, direct în raza de acțiune a blestemului care-l urmărea.

Din postura de chimist, își dădea seama că obsesia pentru blesteme nu era deloc științifică; era o superstiție. Mă rog, asta e! Viața nu era o ipoteză pe care cineva o poate testa și retesta fără consecințe – întotdeauna ceva se prăbușea, în cele din urmă. De aceea era în permanență atent la lucrurile care ar fi putut să o pună în primejdie și, din acea dimineață, acel lucru era canotajul.

Răsturnaseră din nou perorul – din vina lui – și, pentru prima oară, ajunseseră amândoi în apă pe aceeași parte a bărcii, moment în care el a făcut o descoperire îngrozitoare: ea nu știa să înoate. După stilul ei de a da din membre ca un câine panicat, era clar că nu luase nici măcar o lecție de înot în viața ei.

Acesta era motivul pentru care, în timp ce Elizabeth era în baia hangarului, el și Șase-Jumate îl abordaseră pe căpitanul echipajului masculin, pe doctorul

Mason. Era sezonul timpului urât; dacă el și Elizabeth își doreau să continue cu vâslitul – ea chiar își dorea –, cel mai bine ar fi fost să facă parte din echipajul de opt. Era mai sigur. În plus, dacă barca de opt s-ar fi răsturnat – puțin probabil –, ar fi fost mai mulți oameni capabili să o salveze. În orice caz, Mason încerca să-l recruteze de mai bine de trei ani; merita să facă o încercare.

— Ce părere ai? l-a întrebat pe Mason. Dar o să trebuiască să ne iei pe amândoi.

— O *femeie* în echipajul de opt? i-a răspuns acesta, aranjându-și șapca peste tunsoarea soldățească.

Fusese pușcaș marin și urâse acest lucru. Dar păstrase freza.

— E bună, a spus Calvin. Foarte rezistentă.

Mason a dat din cap. Acum era obstetrician. Știa deja cât de rezistente puteau fi femeile. Totuși, o femeie? Cum ar fi funcționat treaba asta?

— Hei, ghici ce? i-a zis Calvin lui Elizabeth un minut mai târziu. Băieții vor să vâslim azi în echipajul lor de opt.

— Serios?

Obiectivul ei dintotdeauna era să se alăture echipajului de opt plus unu. Bărcile mari se răsturnau rareori. Nu-i spusese niciodată lui Calvin că nu știe să înoate. De ce să-și facă griji?

— Tocmai m-a abordat căpitanul echipei. Te-a văzut vâslind, a zis el. Recunoaște talentul când îl vede.

De jos, Șase-Jumate a expirat zgomotos. *Minciuni, minciuni și iar minciuni.*

— Când începem?

— Acum.

— *Acum?*

A simțit un fior de panică. Deși își dorea să facă parte din echipajul de opt plus unu, mai știa că barca mare cere un nivel al sincronizării pe care ea nu-l stăpânea încă. Când o ambarcațiune are succes, se întâmplă pentru că oamenii din ea au reușit să rezolve conflictele meschine și discrepanțele de ordin fizic, ajungând să vâslească la unison. Armonie perfectă – acesta era țelul. Odată, îl auzise pe Calvin spunându-i cuiva de la hangar că antrenorul lui de la

Cambridge zicea că ar fi trebuit să și clipească la unison. Spre surprinderea ei, tipul îl aprobase:

— A trebuit să ne tăiem unghiile de la picioare la aceeași lungime. A contat enorm.

— O să vâslești în căruciorul[3] numărul doi, a zis el.

— Super, a încuviințat Elizabeth, sperând că el n-o să observe că mâinile îi tremurau violent.

— Cârmaciul va da comenzile; o să te descurci de minune. Fii atentă la lama din fața ta. Și, orice ai face, nu cumva să te uiți în afara bărcii.

— Stai! Cum pot să mă uit la lama din față dacă nu mă uit în afara bărcii?

— N-o face și gata, a avertizat-o el. Te debusolează complet.

— Dar...

— Și relaxează-te.

— Eu...

— Pregătiți-vă! a strigat cârmaciul.

— Nu-ți face griji, a spus Calvin. Totul va fi bine.

Mai demult, Elizabeth citise că 98% din lucrurile pentru care oamenii își fac griji nu se adeveresc niciodată. Însă ce se întâmplă, s-a întrebat ea, cu procentul de 2% care devine realitate? Și cine a născocit cifrele astea? Doi la sută pare suspect de puțin. Ea ar fi zis mai degrabă că e vorba de zece procente – chiar douăzeci. În ceea ce privea viața ei, procentul se apropia de 50%. Nu voia să-și facă griji în privința vâslitului în barca de opt, dar își făcea. Exista o posibilitate de 50% s-o dea în bară.

În timp ce duceau ambarcațiunea la ponton, în beznă, bărbatul din fața ei s-a uitat nedumerit peste umăr, ca și cum n-ar fi înțeles de ce tipul care vâslea de obicei pe locul numărul doi părea mai mic.

— Elizabeth Zott, a spus ea.

— Fără vorbărie! a strigat cârmaciul.

— Cine? a întrebat suspicios bărbatul.

— Eu vâslesc azi de pe poziția a doua.

— Liniște acolo în spate! a strigat din nou cârmaciul.

— Numărul doi? a șoptit omul, nevenindu-i să creadă. *Tu* vâslești de pe poziția a doua?

— E vreo *problemă*? a șuierat Elizabeth.

— Ai fost grozavă! a țipat Calvin, două ore mai târziu, bătând în volan cu atâta entuziasm, încât Șase-Jumate s-a temut că vor face accident înainte de a ajunge acasă. Toți au fost de aceeași părere!

— Care toți? a spus Elizabeth. Nimeni nu mi-a adresat nici măcar un cuvințel.

— Păi, pe ceilalți canotori îi auzi spunând ceva doar când sunt ofticați. Ideea e că facem parte din echipa de miercuri.

A surâs triumfător. O salvase din nou – mai întâi la muncă și acum aici. Poate că asta era calea de a pune capăt blestemului – să-ți iei precauții realiste, pe care să le ții doar pentru tine.

Elizabeth s-a întors și s-a uitat pe geam. Oare canotajul poate să susțină egalitarismul? Sau era vorba doar despre frică? Era posibil ca bărbații ăștia, canotorii, la fel ca oamenii de știință, să se teamă de legendara ranchiună a lui Calvin.

Pe măsură ce înaintau de-a lungul coastei, îndreptându-se spre casă, răsăritul soarelui a luminat siluetele câtorva surferi, cu plăcile lor lungi îndreptate spre țărm, cu capetele întoarse, sperând să prindă câteva valuri înainte de a merge la serviciu; lui Elizabeth i-a trecut prin cap că ea nu văzuse niciodată cum se manifestă presupusa lui ranchiună.

— Calvin, a zis ea, răsucindu-se spre el, de ce spune toată lumea că ești ranchiunos?

— Ce-nseamnă asta? a zis el, incapabil să-și șteargă zâmbetul de pe față.

Precauții realiste, știute doar de tine. Asta era soluția la problemele vieții!

— Știi ce vreau să zic, a continuat ea. Umblă o vorbă pe la muncă. Oamenii spun că, dacă nu sunt de acord cu tine, o să-i distrugi.

— Ah, la asta te refereai, a zis el vesel. Zvonuri. Bârfe. Gelozie. Sunt oameni pe care nu-i plac, firește, dar să fac eforturi ca să-i distrug? Categoric nu.

— Normal, a zis ea. Dar tot sunt curioasă. Există cineva în viața ta pe care nu-l vei ierta niciodată?

— Nu-mi vine nimeni în minte, a răspuns el cu voioșie. Dar tu? E vreun om pe care plănuiești să-l urăști pentru restul vieții?

S-a răsucit ca s-o privească: avea chipul încă îmbujorat de la vâslit, umed de la stropii de apă și o expresie serioasă. Își ținea mâinile în față, de parcă ar fi numărat ceva pe degete.

1 Barcă de două persoane în canotaj (n. tr.).

2 *Catching a crab,* în original – când unul dintre canotori pierde controlul vâslei, care fie rămâne prinsă sub barcă, fie nu atinge deloc apa, riscând să-l lovească și să-l dărâme pe canotor (n. tr.).

3 Denumirea scaunelor mobile din bărcile de canotaj (n. tr.).

Capitolul 9

RANCHIUNA

Când Calvin a susținut că nu poartă pică și nu urăște pe nimeni, a făcut-o așa cum unii oameni spun că uită să mănânce. Adică a mințit. Indiferent cât de mult ar fi încercat să pretindă că lăsase trecutul în urmă, ranchiuna era chiar acolo, rozându-i inima. O mulțime de oameni îi greșiseră, dar pe unul singur nu-l putea ierta. Exista o persoană pe care jurase s-o urască până pe patul de moarte.

Îl văzuse pe omul ăsta când avea zece ani. O limuzină lungă se oprise la porțile căminului de băieți și din ea coborâse un bărbat. Era înalt, elegant, îmbrăcat foarte îngrijit, într-un costum făcut la comandă, cu butoni de argint, nimic din toate acestea potrivindu-se cu peisajul din Iowa. Calvin se apropiase de gard laolaltă cu ceilalți copii. O vedetă de cinema, își dăduseră ei cu părerea. Poate un jucător profesionist de baseball.

Erau obișnuiți cu asta. Cam de două ori pe an, oameni faimoși veneau la cămin, cu reporterii după ei, ca să facă fotografii cu unii dintre băieți. Din când în când, în urma acestor vizite primeau câteva mănuși de baseball sau câteva poze cu autograf. Dar bărbatul acesta avea doar o servietă. Copiii s-au desprins cu toții de gard.

Însă, la vreo lună după vizita lui, au început să sosească tot felul de lucruri: manuale de știință, jocuri matematice, seturi de chimie. Și, spre deosebire de pozele cu sportivi sau de mănușile de baseball, acestea erau din belșug.

— Domnul dăruiește, a zis preotul, oferindu-le copiilor un teanc de cărți noi-nouțe de biologie. Asta înseamnă că voi, amărâților, o să tăceți și o să stați naibii cuminți. Voi, băieții din spate, potoliți-vă, vorbesc serios!

A pocnit cu o riglă într-un pupitru și toți copiii au tresărit.

— Scuzați-mă, părinte, a zis Calvin, răsfoindu-și exemplarul, dar cartea mea are o problemă. Lipsesc câteva pagini.

— Nu *lipsesc,* Calvin, a spus preotul. Au fost rupte.

— De ce?

— Pentru că sunt greșite, de-aia. Acum deschideți cărțile la pagina 119. O să începem cu...

— Lipsește evoluția, a insistat Calvin, parcurgând în viteză paginile.

— De ajuns, Calvin.

— Dar...

Rigla s-a abătut cu furie peste degetele sale.

— Calvin, a spus episcopul, epuizat. Ce tot ai? E a patra oară când ești trimis la mine săptămâna asta. Ca să nu punem la socoteală reclamațiile pe care le-am primit de la bibliotecar în privința minciunilor tale.

— Care bibliotecar? a întrebat Calvin, luat prin surprindere.

Sigur episcopul n-avea cum să se refere la preotul bețiv care se ascundea deseori în micuța debara ce adăpostea colecția jalnică de cărți a căminului.

— Părintele Amos spune că pretinzi că ai citit toate cărțile de pe rafturile noastre. Minciuna e un păcat, dar lauda mincinoasă de sine? Nu există ceva mai rău.

— Dar chiar le-am citit...

— Gura! a țipat episcopul, tronând deasupra băiatului, intimidându-l. Unii oameni se nasc răi, a continuat el. Asta pentru că părinții erau și ei soi rău. Însă, în cazul tău, habar nu am de unde vine asta.

— Cum adică?

— Adică, a spus episcopul, aplecându-se spre el, bănuiesc că te-ai născut bun și te-ai stricat pe parcurs. Te-ai pervertit, a zis el, ca urmare a mai multor alegeri proaste. Cunoști teoria conform căreia frumusețea vine din interior?

— Da.

— Ei bine, interiorul tău se potrivește perfect cu urâțenia ta exterioară.

Calvin și-a atins degetele umflate, încercând să nu izbucnească în plâns.

— De ce nu poți fi recunoscător pentru ceea ce ai? a zis episcopul. Jumătate din paginile unei cărți de biologie sunt mai bune decât niciuna, nu-i așa? Doamne, știam eu că asta va fi o problemă.

S-a îndepărtat de birou și a început să se plimbe prin încăpere.

— Cărți de știință, seturi de chimie. Asta trebuie să înghițim dacă vrem să primim finanțare.

S-a întors furios spre Calvin.

— Chiar și *asta* e din vina ta, a zis el. Nu s-ar fi ajuns aici dacă n-ar fi fost tatăl tău...

Calvin a ridicat brusc capul.

— Nu contează.

Episcopul a revenit la birou, răsfoind niște hârtii.

— N-aveți voie să vorbiți despre tata, a spus Calvin, simțind cum i se înfierbântă obrajii. Nici măcar nu l-ați cunoscut!

— Pot să vorbesc cum vreau despre oricine am chef, Evans, s-a încruntat episcopul. Și, oricum, nu vorbeam despre taică-tău care a murit în accidentul de tren. Ci, a continuat el, despre tatăl tău *adevărat*; idiotul care ne-a împovărat cu toate cărțile astea nenorocite de știință. A venit aici acum vreo lună, într-o limuzină mare, căutând un băiat de zece ani ai cărui părinți fuseseră loviți de tren, a cărui mătușă și-a făcut mașina acordeon într-un copac, un băiat care „e posibil să fie foarte înalt". M-am dus direct la fișet și am scos dosarul tău. Am crezut că poate o să vrea să te recupereze, așa cum faci cu o valiză rătăcită – se întâmplă de multe ori când vine vorba despre adopții. Dar când i-am arătat fotografia ta, și-a pierdut interesul.

Calvin a făcut ochii mari, asimilând informațiile. Fusese adoptat? Așa ceva nu era posibil. Părinții lui erau părinții lui, morți sau nu. S-a luptat să-și înăbușe lacrimile, amintindu-și cât era de fericit când mâna mare a tatălui său o adăpostea pe a lui, în timp ce-și rezema capul de pieptul cald al mamei.

Episcopul se *înșela. Mințea.* Băieților li se spuneau mereu povești despre felul în care ajunseseră la All Saints și despre motive: mamele lor muriseră la naștere și tații lor nu se descurcaseră singuri; nu știau să-i crească; erau deja prea multe guri de hrănit. Iar nou-născutul era o gură în plus.

— Apropo, ca să știi, a zis episcopul, ca și cum ar fi selectat informațiile de pe o listă, mama ta adevărată a murit la naștere și tatăl tău nu s-a descurcat singur.

— *Nu vă cred!*

— Înțeleg, a zis sec episcopul, scoțând două hârtii din dosarul lui Calvin: un certificat de adopție și certificatul de deces al unei femei. Micul om de știință cere dovezi.

Calvin s-a holbat la cele două documente printr-o perdea de lacrimi. N-a fost în stare să scoată niciun cuvânt.

— Bun, a spus episcopul, împreunându-și palmele. Sunt convins că toate astea te șochează, Calvin, dar privește partea bună a lucrurilor. Tu *ai* un tată și el *are grijă* de tine – sau măcar de educația ta. E mult mai mult decât ceea ce primesc ceilalți băieți. Încearcă să nu fii egoist. Ai fost norocos. Mai întâi ai avut niște părinți adoptivi de treabă; acum ai un tată bogat. Gândește-te la darul lui – a șovăit puțin – ca la o amintire. Ca la un tribut pentru mama ta. Un omagiu.

— Dar dacă ar fi tatăl meu adevărat, a spus Calvin, refuzând să-l creadă, m-ar lua de-aici. Ar vrea să fiu alături de el.

Episcopul și-a coborât privirea spre Calvin, cu ochii căscați de uimire.

— Poftim? Nu. Ți-am zis: mama ta a murit la naștere, iar tatăl tău nu s-a descurcat. Nu, am căzut amândoi de acord – mai ales după ce ți-a citit dosarul – că ar fi mai bine dacă ai rămâne aici. Un copil ca tine are nevoie de un mediu plin de moralitate, disciplinat. Mulți oameni bogați își trimit copiii la internat; All Saints nu e atât de diferit.

A mirosit, adulmecând aromele acre venind din bucătărie.

— Însă a insistat să ne bage pe gât cadourile sale educaționale, fapt pe care îl consider arogant, a adăugat el, culegându-și câteva fire de păr de pisică de pe

mânecă. Practic, ne-a spus nouă – cadre didactice profesioniste – cum să vă educăm.

S-a ridicat în picioare, întorcându-se cu spatele la Calvin, privind pe fereastră la acoperișul lăsat din aripa de vest a clădirii.

— Vestea bună e că ne-a lăsat o grămadă de bani – nu doar pentru tine, ci și pentru ceilalți băieți. Foarte generos din partea lui. Sau așa ar fi fost dacă n-ar fi lăsat toate fondurile pentru știință și sport. Doamne, bogătașii! Întotdeauna își imaginează că ei le știu pe toate.

— El... e om de știință?

— Am *spus* eu că e om de știință? a întrebat episcopul. Uite. A venit, a pus întrebări, a plecat. A lăsat și un cec. A făcut mult mai mult decât majoritatea haimanalelor de tați.

— Dar când se întoarce? a întrebat Calvin rugător, dorindu-și mai mult ca orice să scape de cămin, chiar dacă asta ar fi însemnat că trebuie să plece cu un bărbat pe care nu-l cunoaște.

— Va trebui să așteptăm să vedem ce se întâmplă, a zis episcopul, întorcându-se ca să privească din nou afară pe fereastra cu vitralii. Nu a precizat.

Calvin s-a târât înapoi în clasă, gândindu-se la acel bărbat – gândindu-se cum să-l facă să se întoarcă. *Trebuia* să se întoarcă. Dar singurele lucruri care își făceau apariția erau cărțile, din ce în ce mai multe cărți de știință.

Dar Calvin era copil și, așa cum fac copiii, și-a păstrat speranța mult timp după ce aceasta ar fi trebuit să se stingă. A citit toate cărțile pe care le trimisese părintele lui proaspăt apărut pe fața pământului – le-a devorat ca și cum acestea ar fi fost iubire, peticindu-și inima frântă cu teorii și algoritmi, hotărât să scoată la iveală acea parte a chimiei pe care el și tatăl lui o împărtășeau, legătura indestructibilă care-i unea pe viață. Însă, în urma studiului individual, și-a dat seama că gradul de complexitate al chimiei trecea dincolo de drepturile dobândite prin naștere, că, uneori, aceasta se sucea și răsucea în feluri lipsite de omenie. Și astfel a fost nevoit să trăiască mai departe știind nu doar că celălalt

tată al său îl respinsese – fără ca măcar să-l *întâlnească* –, dar și că însăși chimia îi trezise ranchiuna pe care nu putea nici s-o ascundă, nici s-o depășească.

Capitolul 10

LESA

Elizabeth nu mai avusese niciodată un animal de companie, și nici acum nu era sigură că are unul. Șase-Jumate nu era om, dar părea să posede un soi de umanitate care o întrecea de departe pe cea pe care ea o observase la mulți semeni de-ai ei.

De-asta nu-i cumpărase lesă – părea un lucru greșit. De-a dreptul jignitor. Rareori cățelul se îndepărta de ea, nu traversa niciodată strada fără să se asigure, nu fugărea pisici. De fapt, singura dată când o rupsese la fugă fusese de Ziua Independenței, când o petardă îi explodase în față. După câteva ceasuri de căutări pline de îngrijorare, ea și Calvin îl găsiseră până la urmă în spatele unor tomberoane de pe o alee, tremurând rușinat.

Dar când consiliul local a aprobat prima lege care făcea lesa obligatorie, Elizabeth s-a trezit reconsiderând ideea, deși motivele erau mult mai complicate. Pe măsură ce atașamentul ei față de câine creștea, la fel se întâmpla și cu gândul de a atașa câinele de ea.

Așa că i-a cumpărat o lesă și a agățat-o de cuierul din hol, așteptând ca obiectul să fie observat de Calvin. Însă, după o săptămână, el tot n-o văzuse.

— I-am cumpărat lesă lui Șase-Jumate, l-a anunțat ea în cele din urmă.

— De ce? a întrebat Calvin.

— Așa e legea, i-a explicat ea.

— Ce lege?

I-a descris noua lege, iar el a izbucnit în râs.

— Ah – legea aia. Păi, nouă nu ni se aplică. E doar pentru oamenii care nu au un câine ca Șase-Jumate.

— Nu, e pentru toată lumea. E nouă. Sunt sigură că e o chestie serioasă.

El a zâmbit.

— Nu-ți face griji. Trec în fiecare zi pe lângă secție cu Șase-Jumate. Polițiștii ne cunosc.

— Dar asta se va schimba, a insistat ea. Probabil pentru că a crescut mortalitatea printre animalele de casă. Foarte mulți câini și pisici ajung sub roțile mașinilor.

Habar n-avea dacă era adevărat, dar, categoric, putea fi.

— În orice caz, ieri l-am scos pe Șase-Jumate la o plimbare și i-am pus lesa. I-a plăcut.

— Nu pot să alerg cu lesa în mână, a zis Calvin, ridicând privirea. Urăsc să mă simt legat. Iar el stă mereu aproape de mine.

— S-ar putea întâmpla ceva.

— Ce să se-ntâmple?

— Ar putea s-o ia la goană pe stradă. Sau să-l lovească o mașină. Mai ții minte petarda aia? Nu pentru tine îmi fac griji, a zis ea. Ci pentru el.

Calvin a zâmbit pentru sine. Iată un lucru pe care nu-l mai văzuse la Elizabeth: instinctul matern.

— Apropo, a zis el, la meteo au anunțat că o să fie descărcări electrice. A sunat doctorul Mason; antrenamentele au fost anulate pentru restul săptămânii.

— Ah, ce păcat! a spus ea, încercând să nu pară extrem de ușurată.

Vâslise deja de patru ori în barca de opt plus unu și de fiecare dată se simțise mai epuizată decât ar fi dorit să recunoască.

— A mai spus ceva?

Nu voia să dea impresia că cerșește complimente, dar exact asta făcea. Doctorul Mason părea un om de treabă; mereu îi vorbea ca unui egal. Calvin îi pomenise că e obstetrician.

— A zis că suntem în echipajul pentru săptămâna viitoare, a zis Calvin. Și că ne roagă să participăm la regata din primăvară.

— Adică la o cursă?

— O să-ți placă la nebunie. E distractiv.

De fapt, Calvin era aproape sigur că ei n-o să-i placă deloc. Cursele erau stresante. Teama de înfrângere era destul de nasoală, dar mai era și faptul că vâslitul în sine era ceva dureros, că odată ce se striga cuvântul „Atenție!“, canotorul era dispus să riște să facă un atac de cord, să se aleagă cu coaste rupte sau să ajungă pe lista de transplant pentru plămâni – orice era necesar – doar ca să câștige la final o medalie de doi bani. Să termini pe locul al doilea? Te rog! Nu era degeaba numit locul primul învins.

— Sună interesant, a mințit ea.

— Chiar e, a mințit și el.

— Antrenamentul a fost anulat, mai știi? a zis Calvin două zile mai târziu, surprins s-o vadă pe Elizabeth îmbrăcându-se pe întuneric.

S-a întins după ceasul deșteptător.

— E patru dimineața. Vino-napoi în pat.

— Nu pot dormi, a zis ea. Cred că mă duc mai devreme la muncă.

— Nu, a implorat-o el. Rămâi cu mine.

A tras așternuturile și i-a făcut semn să se întoarcă în pat.

— Las mâncarea în cuptor, la foc mic, a spus ea, încălțându-se. O să-ți prindă bine la micul-dejun.

— Știi ce, dacă pleci tu, plec și eu, a zis el, căscând. Dă-mi câteva minute.

— Nu, nu, a insistat ea. Tu rămâi să dormi.

Calvin s-a trezit o oră mai târziu, singur în casă.

— Elizabeth? a strigat el.

S-a dus la bucătărie, unde, pe blat, îl aștepta o pereche de mănuși de bucătărie. „Savurează cartofii“, scrisese ea pe un bilețel. „Ne vedem în curând. Pupici, E.“

— Hai să alergăm până la serviciu în dimineața asta, i-a strigat el lui Șase-Jumate.

De fapt, nu avea chef să iasă la alergare, dar așa se puteau întoarce toți trei acasă cu o singură mașină. Nu pentru că ar fi vrut să facă economie de combustibil, ci pentru că nu suporta gândul ca Elizabeth să fie la volan de una singură. Erau copaci pe drum. Și trenuri.

Ei nu i-ar fi plăcut să afle cât de multe griji își făcea el, așa că nu i le împărtășea. Dar cum să nu-și facă griji pentru persoana pe care o iubea mai mult decât orice altceva, mai mult decât părea posibil să poți iubi? Pe lângă asta, și ea își făcea griji pentru el – se asigura că mănâncă, îi sugera permanent să alerge în interior cu Jack, ba chiar cumpărase și o lesă.

Cu coada ochiului, a zărit niște facturi și și-a propus să îndosarieze ultimul val de corespondență inutilă. Primise încă o scrisoare de la femeia care pretindea că-i este mamă – „Mi-au spus că ai murit", îi scria ea mereu. Primise una și de la un analfabet care pretindea că Evans îi furase toate ideile și alta de la un așa-zis frate rătăcit, care voia bani. În mod ciudat, nimeni nu-i scrisese vreodată pretinzând că e tatăl lui. Poate pentru că tatăl său adevărat era încă acolo, pe undeva, prefăcându-se că nu avusese niciodată un fiu.

De când plecase de la căminul de băieți, singura persoană, în afara episcopului, căreia îi mărturisise vreodată ranchiuna față de tatăl său era – ca să vezi – un prieten prin corespondență. Nu-l cunoscuse niciodată pe acest bărbat, dar reușiseră să pună bazele unei prietenii solide. Poate pentru că, asemenea unei spovedanii, amândurora li se părea mai simplu să vorbești cu cineva pe care nu-l poți vedea. Dar când s-a ajuns la discuția despre tați – la un an de corespondență în care niciun subiect nu fusese considerat tabu –, totul s-a schimbat. Calvin a lăsat să-i scape faptul că spera ca tatăl său să fie mort, iar corespondentul lui, aparent șocat, reacționase într-un fel la care Calvin nu se așteptase deloc. Încetase să-i mai scrie.

Calvin a presupus că depășise o limită– spre deosebire de el, bărbatul respectiv era religios; poate faptul că speri că tatăl tău e mort nu e un lucru pe care oamenii îl recunosc în cercurile evlavioase. Dar, oricare ar fi fost motivul, intimitatea dintre ei se încheiase. A fost deprimat luni întregi după aceea.

De-asta decisese să nu-i pomenească lui Elizabeth despre tatăl său, care era cât se poate de viu. Își făcea griji serioase că va reacționa și ea ca fostul lui amic și-l va părăsi sau va deveni dintr-odată conștientă de acel defect fatal pe care-l pomenise odinioară episcopul: imposibilitate lui înnăscută de a se face iubit. Calvin Evans, urât și pe dinăuntru, și pe dinafară. Ea îi refuzase deja cererea în căsătorie.

În orice caz, dacă i-ar fi spus acum, era posibil ca ea să întrebe de ce nu-i spusese mai devreme. Și acesta era un lucru periculos, pentru că s-ar mai fi putut întreba ce *altceva* îi mai ascundea.

Nu, era mai bine ca unele lucruri să rămână nespuse. Până la urmă, ea ținuse pentru sine problemele pe care le avea la muncă, nu-i așa? E normal să ai câteva secrete într-o relație apropiată.

A îmbrăcat vechii lui pantaloni de pijama, apoi a răscolit în sertarul comun cu șosete. Dispoziția i s-a îmbunătățit când a simțit o adiere a parfumului ei. Nu fusese niciodată adeptul dezvoltării personale – nu terminase cartea lui Dale Carnegie despre cum să-ți faci prieteni și să influențezi oamenii, pentru că, după zece pagini, și-a dat seama că nu-i pasă ce cred alții. Dar asta era înainte ca Elizabeth să apară în viața lui – înainte de a conștientiza faptul că, dacă o făcea pe ea fericită, era și el fericit. Ceea ce, și-a spus el, luându-și tenișii, trebuie să fie definiția exactă a iubirii. Să *vrei* din tot sufletul să te schimbi pentru altcineva.

S-a aplecat să-și lege șireturile și a fost copleșit de o nouă senzație. Era oare recunoștință? El, băiețelul orfan, care nu fusese niciodată iubit până atunci, neatrăgătorul Calvin Evans, găsise, cum-necum, o femeie, un câine, un studiu științific, canotajul, alergarea, pe Jack. Era mult mai mult decât se așteptase vreodată, mult mai mult decât merita.

S-a uitat la ceas: 5:18 a.m. În laborator, Elizabeth era cocoțată pe un taburet, cu aparatul de centrifugat la viteză maximă. L-a fluierat pe Șase-Jumate să vină la el, la ușa de la intrare. Până la serviciu avea de parcurs puțin peste opt kilometri și, alergând împreună, puteau ajunge acolo în patruzeci și două de

minute. Dar, când Calvin a deschis ușa, Șase-Jumate a șovăit. Afară era întuneric și burnița.

— Hai, băiete, a zis el. Ce-ai pățit?

Apoi și-a amintit. S-a întors, a luat lesa, s-a aplecat și a prins-o de zgarda lui Șase-Jumate. Legat în siguranță de câine pentru prima oară, Calvin s-a răsucit și a încuiat ușa în urma sa.

Treizeci și șapte de minute mai târziu era mort.

Capitolul 11

TĂIERI DE BUGET

— Hai, băiete, i-a zis Calvin lui Șase-Jumate, hai mai repede!

Șase-Jumate și-a luat locul cu cinci pași în fața lui Calvin, apoi s-a uitat din când în când urmă, de parcă ar fi vrut să se asigure că omul e tot acolo. Când au cotit la dreapta, au trecut pe lângă un stand de ziare. „BUGETUL ORĂȘENESC A AJUNS LA FUNDUL SACULUI“, striga un titlu, urmat de; „POLIȚIA ȘI POMPIERII ÎN PERICOL“.

Calvin a tras de lesă, direcționând câinele s-o ia la stânga printr-un cartier mai vechi, cu case mari și peluze pe măsură.

— Într-o bună zi vom locui aici, l-a asigurat Calvin în timp ce alergau. Poate după ce câștig Premiul Nobel.

Șase-Jumate știa sigur c-o să-l câștige, pentru că așa îi spusese Elizabeth.

Când au cotit din nou, Calvin aproape că a alunecat pe niște mușchi înainte de a-și redobândi echilibrul.

— Cât pe-aci să cad, a pufnit el când se apropiau de secția de poliție.

Șase-Jumate s-a uitat în față la mașinile de patrulă aliniate ca niște soldați gata de inspecție.

Dar mașinile nu fuseseră inspectate, pentru că departamentul de poliție trecuse printr-o nouă tăiere de buget – cea de-a treia în decurs de patru ani. Toate cele trei tăieri fuseseră cauzate de inițiativa „Fă mai mult cu mai puțin!“,

sloganul visat într-o noapte de vreun manager din departamentul de relații publice al primăriei. Dar de data asta însemna că slujbele polițiștilor erau în primejdie. Salariile fuseseră tăiate. Creșterile salariale nu mai existau. Urmau concedierile.

Așa că ofițerii au făcut tot ce le-a stat în puteri ca să țină la distanță reducerile de personal; au luat inițiativa „Fă mai mult cu mai puțin!“ și au trimis-o unde merita să fie trimisă: afară, în parcare, alături de mașinile de patrulă. Să suporte automobilele mizeria cu tăierile de salariu de data asta. Gata cu îmbunătățirile, schimburile de ulei, repararea frânelor, reșaparea, schimbarea farurilor, gata cu toate!

Lui Șase-Jumate nu-i plăcea parcarea poliției, mai ales felul în care ofițerii se retrăgeau într-o grabă haotică. Nu-i plăceau nici măcar polițiștii prietenoși care uneori le făceau cu mâna când trecea cu Calvin în pas alergător, cu gesturile lor lente atât de contrastante cu vigoarea lui Calvin. În opinia lui Șase-Jumate, păreau deprimați, stânjeniți de salariile mici, plictisiți de rutină și nu aveau parte de nicio provocare în afara șirului nesfârșit de urgențe minore care nu le cereau niciodată să apeleze la pregătirile de salvare a unor vieți pe care le deprinseseră la academia de poliție.

Pe măsură ce el și Calvin se apropiau, Șase-Jumate a adulmecat aerul. Era încă întuneric. Soarele urma să răsară peste vreo zece...

POC!

Din beznă s-a auzit o bubuitură oribilă. Era ca o petardă – deranjantă, zgomotoasă, malefică. Șase-Jumate s-a făcut mic de frică – *Ce-a fost asta?* A sărit, sau cel puțin a încercat, dar era tras îndărăt de lesa care-l lega de Calvin. Iar Calvin a reacționat – *Alea au fost împușcături?* – și a zbughit-o în direcția opusă. *POC! POC! POC!* Exploziile se auzeau repetat, ca o mitralieră. Drept reacție, Calvin a ridicat un picior și s-a lansat înainte, trăgându-l pe Șase-Jumate *pe-aici,* în vreme ce Șase-Jumate, cu ochii căscați de groază, și-a ridicat labele din față și l-a smucit înapoi, ca și cum ar fi vrut să spună: *Nu, pe-aici!* Iar lesa, încordată ca o sârmă de acrobații, nu a lăsat loc niciunui compromis. Calvin și-a lăsat piciorul jos, într-o baltă de ulei de motor, alunecând ca un

patinator stângaci. Pavajul s-a apropiat repede, ca un vechi prieten care abia aștepta să-l salute.

BAM!

În vreme ce o dâră subțire de sânge desena un halo întunecat în jurul capului lui Calvin, Șase-Jumate s-a întors să dea o mână de ajutor, dar ceva se pogora deasupra lor – silueta unui obiect uriaș care s-a mișcat cu atâta forță, încât a rupt lesa în două, aruncându-l într-o parte.

A reușit să ridice capul la timp ca să vadă cum roțile mașinii de patrulă trec peste trupul lui Calvin.

— Doamne, ce-a fost asta? a spus polițistul spre partenerul lui.

Erau obișnuiți ca mașinile lor să dea în permanență rateuri, dar asta era altceva. Au sărit din vehicul, speriindu-se când au zărit un bărbat înalt zăcând la pământ, cu ochii cenușii larg deschiși, cu sângele din rana de la cap inundând rapid caldarâmul. A clipit de două ori spre polițistul care stătea lângă el.

— O, Doamne, noi l-am lovit? O, Doamne! Domnule – mă auziți? Domnule? Jimmy, cheamă o ambulanță!

Calvin zăcea acolo, cu craniul fracturat și cu brațul rupt în două de forța mașinii de poliție. În jurul încheieturii îi atârna ce mai rămăsese din lesă.

— Șase-Jumate? a șoptit el.

— Ce-a fost asta? Ce-a spus, Jimmy? O, Doamne Dumnezeule!

— Șase-Jumate? a șoptit din nou Calvin.

— Nu, domnule, a zis polițistul aplecându-se deasupra lui. E aproape șase, dar nu chiar. De fapt, e cam cinci și cincizeci de minute. Asta înseamnă cinci-cinci-zero. Acum o să vă luăm de-aici – vă ducem să vă facem bine, nu vă faceți griji, domnule, nu aveți de ce să vă faceți griji.

În spatele lui, polițiștii ieșeau puzderie din clădire. În depărtare, o ambulanță și-a anunțat strident intenția de a ajunge acolo mai repede.

— Ah, ce păcat, a zis unul dintre ei în timp ce aerul ieșea grăbit din plămânii lui Calvin. Nu e tipul din cauza căruia sună mereu lumea, tipul care aleargă?

La vreo trei metri distanță, Șase-Jumate, cu omoplatul dislocat și cu cealaltă jumătate de lesă atârnându-i de gâtul traumatizat, privea cuminte. Și-ar fi dorit mai mult decât orice pe lume să se ducă lângă Calvin, să-și lipească fața de nările lui, să-i lingă rănile, să împiedice lucrurile să meargă și mai departe decât merseseră deja. Dar știa. Chiar dacă era la trei metri distanță, știa. Ochii lui Calvin au clipit rapid și s-au închis. Pieptul său nu s-a mai mișcat.

A privit cum îl suiau în ambulanță, cu trupul acoperit cu un cearșaf, cu mâna dreaptă atârnând peste marginea tărgii, cu lesa ruptă încă prinsă de încheietură. Șase-Jumate s-a răsucit, bolnav de durere. Cu capul în pământ, a plecat să-i dea lui Elizabeth vestea cea rea.

Capitolul 12

DARUL DE DESPĂRȚIRE AL LUI CALVIN

Când Elizabeth avea opt ani, fratele ei, John, o provocase să sară de pe o stâncă și ea o făcuse. Sub ea era o gaură plină cu apă turcoaz, în care se aruncase ca o rachetă. Degetele ei de la picioare au atins fundul și s-a trezit împinsă în sus, uimită să vadă, când a ieșit la suprafață, că fratele ei era deja acolo. Sărise imediat după ea. „Ce mama dracului ai avut în cap, Elizabeth?“ a țipat el, cu glasul plin de spaimă, trăgând-o într-o parte. „Glumeam! Puteai să mori!“

Acum, stând incomod pe taburetul din laborator, îl auzea pe polițist vorbind despre cineva care murise, altcineva insista să-i ofere batista, iar altcineva spunea ceva despre un veterinar, dar nu se putea gândi decât la momentul acela din trecut, când degetele ei de la picioare atinseseră fundul moale și mătăsos al apei, care o invita să rămână acolo. Știind ceea ce știa acum, nu putea gândi decât un singur lucru: *Asta ar fi trebuit să fac.*

Era vina ei. Asta a încercat să-i explice polițistului. Lesa. Ea o cumpărase. Dar indiferent de câte ori i-a repetat, el părea să nu priceapă și, din cauza asta, ea s-a gândit că poate totul fusese doar în închipuirea ei. Calvin nu era mort. Vâslea. Era într-o drumeție. Era cinci etaje mai sus, notând ceva în carnețelul lui.

Cineva a zis „du-te acasă“.

În următoarele câteva zile, ea și Șase-Jumate au zăcut pe patul ei nefăcut, fiindu-le imposibil să doarmă, darămite să mănânce, tavanul devenind singura lor priveliște, așteptându-l să intre pe ușă. Singurul lucru care i-a tulburat a fost telefonul. De fiecare dată era aceeași voce plângăreață – un antreprenor de pompe funebre, dintre toți oamenii care-ar fi putut suna – care spunea: „Cineva *trebuie* să ia deciziile astea!“ Era nevoie de un costum pentru sicriul cuiva.

— Al cui sicriu? a zis ea. Cine e la telefon?

După mai multe apeluri, Șase-Jumate, probabil epuizat de starea ei de confuzie, a împins-o spre dulap și a bătut ușor cu lăbuța în ușă. Și atunci ea a văzut priveliștea: cămășile lui atârnând ca niște cadavre de o spânzurătoare. Și atunci a știut: Calvin nu mai era.

La fel ca după sinuciderea fratelui său și ca atunci când fost atacată de Meyers, nu a putut să plângă. O armată de lacrimi stătea dincolo de ochii ei, dar a refuzat să ridice tabăra. Era ca și cum tot aerul dispăruse din trupul ei: indiferent cât de mult se străduia să respire profund, plămânii ei nu voiau nici în ruptul capului să se umple. Își amintea că, atunci când era copil, a auzit un bărbat cu un singur picior spunându-i bibliotecarei că fierbea cineva apă printre rafturi. Era periculos, a explicat el; femeia ar trebui să ia măsuri. Bibliotecara a încercat să-l liniștească, spunându-i că nimeni nu fierbea apă – era o bibliotecă formată dintr-o singură încăpere, vedea pe toată lumea –, dar el insista și țipa la ea și, din cauza asta, doi bărbați au fost nevoiți să-l scoată de-acolo, iar unul dintre aceștia a explicat că bietul om încă era traumatizat de război. Probabil că nu și-a mai revenit niciodată.

Problema era că, acum, și ea auzea apă fierbând.

Ca telefonul să se oprească din sunat, a fost nevoită să găsească un costum. Calvin nu avea așa ceva, așa că a adunat ceea ce simțea că și-ar fi dorit el să poarte: echipamentul de canotaj. Apoi a dus grămăjoara de haine la casa funerară și i le-a dat antreprenorului.

— Uitați, a zis ea.

Având o experiență îndelungată în arta de a discuta cu oameni îndoliați, bărbatul cel solemn a luat hainele amestecate, dând curtenitor din cap. Dar imediat după ce Elizabeth a plecat, i le-a dat asistentului său și a spus:

— Mortul din Camera 4 poartă mărimea 46, mai lung.

Asistentul a luat grămăjoara și a aruncat-o într-un dulap nemarcat, unde hainele lui s-au alăturat micului munte format din alte ținute inadecvate pe care membrii familiilor, orbiți de durere, le aduseseră de-a lungul timpului. Asistentul s-a dus la un șifonier mare, a luat un costum 46 mai lung, a scuturat pantalonii și a suflat ușor ca să alunge praful de pe umerii sacoului, îndreptându-se apoi spre Camera 4.

Înainte ca Elizabeth să fi ajuns la zece străzi distanță, bărbatul reușise să îndese trupul de-acum rigid a lui Calvin în costum, împingându-i mâinile care o ținuseră aproape în mânecile lungi și închise la culoare; îi înghesuise picioarele care se încolăciseră odinioară în jurul trupului ei în cracii de lână ai pantalonilor. Apoi i-a închis cămașa, i-a încheiat cureaua, i-a aranjat cravata și i-a înnodat șireturile, în tot acest timp îndepărtând praful care făcea parte din moarte de la un capăt la celălalt al costumului. A făcut un pas înapoi să-și admire opera, apoi a mai aranjat puțin un rever. S-a întins după un pieptene; s-a răzgândit. A închis ușa și a mers pe hol să-și ia punga maronie cu mâncare, oprindu-se doar să dea niște instrucțiuni unei femei care stătea într-un mic birou, în fața unei mașini uriașe de calculat.

Înainte ca Elizabeth să fi ajuns la douăsprezece străzi distanță, costumul cel prăfuit îi fusese adăugat la nota de plată.

La înmormântare a venit foarte multă lume. Câțiva canotori, un reporter, vreo cincizeci de angajați de la Hastings, printre aceștia numărându-se câțiva care, în ciuda capetelor plecate și a hainelor cernite, nu erau la înmormântarea lui Calvin ca să plângă, ci ca să se bucure. *Ding-dong,* se bucurau ei în tăcere. *Regele a murit.*

În timp ce oamenii de știință mișunau, câțiva au observat-o pe Zott de la distanță, cu câinele lângă ea. Blestematul de câine nu era în lesă – în ciuda noii

legi și în ciuda semnelor care erau prezente peste tot în cimitir, care interziceau prezența animalelor. Aceeași poveste, la infinit. Chiar și în moarte, Zott și Evans se purtau ca și cum regulile nu li se aplicau și lor.

De la distanță, Elizabeth și-a pus mâna streașină la ochi ca să observe mulțimea. Un cuplu băgăcios, îmbrăcat elegant, stătea deoparte, lângă un alt mormânt, privind evenimentul de parcă ar fi fost un accident în lanț cu cincizeci de mașini. Ea și-a sprijinit mâna de bandajele lui Șase-Jumate și s-a întrebat ce ar trebui să facă. Adevărul era că se temea să se apropie de sicriu, pentru că știa că ar încerca să-l deschidă și să se urce în el ca să fie îngropată odată cu Calvin, iar asta însemna că ar fi trebuit să le facă față tuturor oamenilor care s-ar fi străduit s-o oprească, și ea nu voia să fie oprită.

Șase-Jumate a simțit că își dorește să moară, motiv pentru care o păzise toată săptămâna, nu cumva să se sinucidă. Singura problemă era că și el voia să moară. Mai rău de-atât, suspecta că și ea e în aceeași situație – că, în ciuda propriilor ei dorințe sumbre, se simțea obligată să-l țină *pe el* în viață. Mare porcărie mai era și devotamentul!

Fix în acel moment s-a auzit de undeva din spate:

— Mă rog, măcar Evans a primit în dar o zi frumoasă.

De parcă vremea urâtă ar fi stricat înmormântarea altminteri festivă.

Șase-Jumate a ridicat privirea și a văzut un om slăbănog, cu maxilar puternic, care ținea în mână un carnețel.

— Scuze că te deranjez, i-a zis omul lui Elizabeth, dar te-am văzut stând aici singură-singurică și m-am gândit că m-ai putea ajuta. Scriu un articol despre Evans, mă-ntrebam dacă-ți pot pune câteva întrebări – doar dacă nu te superi; știu că a fost un faimos om de știință, dar asta e tot. Mi-ai putea spune unde l-ai cunoscut? Poți să-mi spui o anecdotă? Îl știai de mult timp?

— Nu, a zis ea, evitându-i privirea fixă.

— Nu... tu...?

— Nu, nu-l cunoșteam de mult timp. Categoric nu de suficient timp.

— Ah, OK, a zis el, dând din cap, am înțeles. De-asta ești aici – nu ești o prietenă apropiată, însă vrei să-i aduci totuși un ultim omagiu; am priceput.

Erați vecini? Poate mi-i arăți și mie pe părinții lui. Frați? Veri? Mi-ar plăcea să aflu câte ceva despre trecutul lui. Am auzit multe lucruri despre el; unii spun că era un dobitoc. Ai ceva de comentat despre asta? Știu că nu era căsătorit, dar oare ieșea cu cineva?

Iar când femeia a continuat să se uite fix în depărtare, el a adăugat, cu glas coborât:

— Apropo, nu știu dacă ai văzut semnele, dar câinii nu au voie în cimitir. Sub nicio formă. Administratorul e obsedat de regula asta. Poate cu excepția, știu eu, faptului că ai avea nevoie de un câine pentru nevăzători, de exemplu, pentru că ești... înțelegi tu...

— Sunt.

Reporterul a făcut un pas înapoi.

— O, da, serios? a spus el cu părere de rău. Ești... Ah, îmi cer scuze. Nu pari deloc...

— Sunt, a repetat ea.

— Și e permanent?

— Da.

— Ce păcat! a spus el, curios. Boală?

— Lesă.

El a mai făcut un pas înapoi.

— Vai, mare păcat! a repetat el, fluturându-și ușor mâna în fața ochilor ei, ca să vadă dacă reacționează.

Evident, nicio reacție.

În depărtare și-a făcut apariția un preot.

— Se pare că începe petrecerea, a spus el, povestindu-i ce vede. Oamenii iau loc, preotul își deschide Biblia și...

S-a lăsat mult pe spate, ca să vadă dacă mai veneau oameni din parcare .

— ...tot nu-i văd familia. Unde o fi? Nu e nici măcar un om pe rândul din față. Deci poate chiar era un dobitoc.

S-a uitat în spate ca să primească un răspuns, surprins s-o vadă pe Elizabeth ridicându-se în picioare.

— Hei, doamnă? a zis el. Nu trebuie să mergi până acolo; oamenii înțeleg o situație ca a ta.

Ea l-a ignorat, pipăind ca să-și găsească geanta.

— Atunci, dacă tot ai de gând s-o faci, mai bine lasă-mă să-ți dau o mână de ajutor.

S-a întins s-o prindă de cot, dar în clipa în care i-a atins brațul Șase-Jumate a mârâit.

— Frate, a zis el. Încercam doar să te ajut.

— *Nu era* un dobitoc, a șuierat Elizabeth printre dinți.

— Ah, a zis el, stânjenit. Nu. Sigur că nu. Îmi pare rău. Repetam și eu ce am auzit. Știi tu, bârfe. Îmi cer scuze. Dar parcă ai spus că nu-l cunoșteai prea bine.

— Nu asta am spus.

— Cred că...

— Am spus că nu-l cunoșteam de *suficient de mult timp*, a continuat ea cu glas tremurat.

— Asta am zis și eu, a replicat el pe un ton liniștitor, întinzând din nou mâna spre cotul ei. Nu-l cunoșteai de mult.

— Nu mă atinge.

Și-a smuls cotul din strânsoarea lui și, cu Șase-Jumate alături, și-a croit drum de-a lungul ierbii îngrijite, evitând cu pricepere îngerii de piatră și florile ofilite, așa cum numai o persoană cu acuitate vizuală normală ar fi fost în stare s-o facă și, îmbrățișând singurătatea primului rând de scaune, a ales un loc chiar în fața sicriului lung și negru.

Au urmat prostiile obișnuite: fețele triste, lopata murdară, slujba plictisitoare, rugăciunile absurde. Însă când primele mâini de pământ s-au revărsat peste sicriu, Elizabeth a întrerupt omagiul final al preotului, anunțând:

— Trebuie să plec.

S-a răsucit și, cu Șase-Jumate lângă ea, s-a îndepărtat.

A fost o plimbare lungă până acasă: zece kilometri, pe tocuri, îmbrăcată în negru – doar ei doi. Și a fost ciudat atât traseul care i-a purtat prin porțiuni

rele, dar și bune de mers, cât și contrastul, o femeie lipsită de culoare și un câine rănit plantați în contextul unei primăveri timpurii. Pe oriunde se plimbau, chiar și în cel mai sărăcăcios dintre cartiere, mugurii florilor explodau printre crăpăturile din caldarâm și de prin straturi, țipând și fălindu-se și atrăgând atenția asupra lor, amestecându-și aromele în speranța creării unor parfumuri complexe. Iar ei erau fix în mijlocul acestei primăveri, singurele lucruri moarte, deși încă în viață.

Mașina funerară s-a ținut după ea vreun kilometru și jumătate sau cam așa ceva. Șoferul a tot rugat-o să urce, informând-o că n-o să reziste nici cincisprezece minute pe tocurile alea și aducându-i aminte că a plătit pentru drum. Apoi și-a cerut scuze că, deși el nu putea lua și câinele, era convins că-l putea lua cineva dintr-o altă mașină. Dar ea era surdă la rugămințile lui, cum fusese oarbă în fața curiozității reporterului și, în cele din urmă, șoferul și restul lumii au renunțat, iar Elizabeth și Șase-Jumate au făcut singurul lucru care avea vreo logică: au continuat să meargă.

A doua zi, fiindu-i imposibil să stea acasă și pentru că nu aveau un alt refugiu, s-au întors la muncă.

Asta era o problemă pentru colegii ei. Își epuizaseră deja toate replicile de condoleanțe. „Îmi pare foarte rău. Dacă te pot ajuta vreodată cu ceva…“; „Ce tragedie! Sunt sigur că nu a suferit. Sunt aici pentru tine.“; „Acum e în mâinile Domnului.“ Așa că o evitau.

— Ia-ți cât timp liber ai nevoie, îi spusese Donatti la înmormântare, punându-i mâna pe umăr și dându-și seama, în același timp, că nu prea-i stătea bine în negru. Sunt aici pentru tine.

Dar când a văzut-o stând pe taburet în laborator, confuză, și el a evitat-o. Mai târziu, când a devenit evident că toată lumea urma „să fie acolo“ pentru ea atâta vreme cât ea nu era „acolo“, Elizabeth i-a urmat sfatul lui Donatti și a plecat.

Singurul loc unde se putea duce era laboratorul lui Calvin.

— Asta s-ar putea să mă omoare, i-a șoptit ea lui Șase-Jumate, stând în fața ușii lui Calvin.

Câinele și-a lipit capul de coapsa ei, implorând-o să nu meargă mai departe. Însă ea a deschis ușa și amândoi au pășit înăuntru. Mirosul substanței cu care se făcuse curățenie i-a lovit ca o locomotivă.

Oamenii erau ciudați, și-a spus Șase-Jumate, se luptau cu praful și cu pământul cât timp existau în lumea de la suprafață, dar, după moarte, se îngropau în el de bunăvoie. La înmormântare, nu i-a venit să creadă cât de mult pământ fusese necesar ca să-i acopere sicriul lui Calvin și, când a văzut dimensiunea lopeții, s-a întrebat dacă nu cumva ar trebui să-i ajute și să-și folosească labele din spate ca să umple groapa. Iar acum praful era din nou o problemă, dar în sens invers. Orice urmă de-a lui Calvin fusese ștearsă. A privit-o pe Elizabeth, care rămăsese nemișcată în mijlocul încăperii, cu o expresie șocată.

Carnetele lui dispăruseră. Fuseseră vârâte în cutii și deja depozitate, în timp ce conducerea institutului aștepta cu emoție să vadă dacă vreo rudă se va ivi din senin și le va revendica. Nu mai trebuia spus că ea, care-i cunoștea și-i înțelegea cercetările mai bine decât oricine altcineva și care fusese mai apropiată de el decât orice rudă, nu avea niciun drept.

Rămăsese un singur lucru; o cutie unde oamenii de la Hastings îi aruncaseră obiectele personale: o poză cu ea, niște discuri cu Frank Sinatra, niște tablete pentru dureri de gât, o minge de tenis, mâncare pentru cățel și, la fundul acesteia, cutia lui de mâncare – care, și-a dat Elizabeth seama cu inima împovărată, probabil conținea încă sendvișul pe care chiar ea i-l făcuse cu nouă zile mai devreme.

Dar când a deschis-o, inima aproape că i-a stat în loc. Înăuntru era o cutiuță albastră. Și în aceasta era cel mai mare diamant mic pe care-l văzuse vreodată.

Chiar atunci, domnișoara Frask și-a vârât capul pe ușă.

— Aici erai, domnișoară Zott, a zis aceasta, cu ochelarii ei în formă de ochi de pisică împodobiți cu strasuri agățați de gât cu un lanț ca un lasou larg. Sunt domnișoara Frask. Știi, de la Personal?

A făcut o scurtă pauză.

— Nu vreau să te deranjez, a zis ea, deschizând ușa puțin mai larg, dar...

Apoi a observat că Elizabeth se uită prin cutie.

— Ah, domnișoară Zott, nu poți face asta. Lucrurile acestea sunt obiectele lui personale și, deși știu și recunosc – cum să-i zic – relația neobișnuită de care te bucurai cu domnul Evans, trebuie să mai așteptăm – conform legii – încă puțintel timp ca să vedem dacă nu cumva altcineva – vreun frate, vreun nepot, vreo rudă *de sânge* – nu apare să le revendice. Înțelegi prea bine. Nu am nimic împotriva dumitale sau a... înclinațiilor personale; nu fac nicio judecată de ordin moral. Dar în absența oricărui document care să spună că ți-a lăsat ție toate aceste lucruri, mi-e teamă că trebuie să urmăm litera legii. Am făcut demersurile necesare pentru a-i pune deoparte în siguranță munca de cercetare. Toate sunt puse bine, sub zăvor.

S-a oprit brusc, privind-o pe Elizabeth cu atenție.

— Te simți bine, domnișoară Zott? Arăți de parcă o să leșini.

Când Elizabeth s-a prăbușit cu capul înainte, domnișoara Frask a deschis larg ușa și a intrat în laborator.

După acea zi de la cantină – când Eddie s-a uitat la Zott într-un fel în care la ea nu s-a uitat niciodată –, Frask a considerat-o pe aceasta demnă de ură.

— Eram azi în lift, a început plin de încântare Eddie, și a urcat și domnișoara Zott. Am mers împreună patru etaje.

— Ați avut o discuție plăcută? a zis Frask, strângând din dinți. Ai aflat care e culoarea ei preferată?

— Nu, a spus el. Dar data viitoare sigur o s-o întreb. Frate, femeia aia e altceva!

Frask auzise exact *în ce fel* Zott era altceva de cel puțin douăsprezece ori pe săptămână de-atunci. Eddie nu trăncănea decât despre asta: Zott pe-aici și pe dincolo; vorbea despre ea nonstop – însă, de fapt, toată lumea făcea asta. Zott, Zott, Zott. Se săturase *la culme* de Zott.

— Sunt sigură că nu trebuie să-ți spun eu, a zis Frask, punându-și mâna grăsuță pe spinarea lui Elizabeth, că e prea devreme să revii la muncă – mai ales

aici.

A înclinat din cap spre încăperea care odinioară îi aparținuse lui Calvin.

— Nu-ți face bine. Ești în stare de șoc și ai nevoie de odihnă.

Mâna i se mișca în sus și-n jos, sub forma unei mângâieri stângace.

— Acum, eu *știu* ce spun oamenii, a continuat ea, consolidându-și rolul de personaj fundamental în bârfa de la Hastings, și știu că și *tu* știi ce spun oamenii, a adăugat, convinsă de faptul că Elizabeth habar nu are, dar, după părerea mea, faptul că domnul Evans primea sau nu laptele gratis nu înseamnă că moartea lui prematură ar trebui să te afecteze mai puțin. De fapt, după părerea mea, e laptele *tău* și, dacă ai chef să-l arunci pe fereastră, te privește doar pe *tine*.

Gata, și-a spus ea, satisfăcută. *Acum Zott știe ce spun oamenii.*

Elizabeth a ridicat privirea către Frask, uluită. S-a gândit că trebuie să ai un talent special ca să spui fix lucrul nepotrivit la momentul nepotrivit. Poate că era o cerință pentru un post la Personal – un soi de ignoranță neîndemânatică și plină de voioșie, care-ți oferea abilitatea de a-i jigni pe cei care tocmai pierduseră pe cineva.

— Am tot încercat să dau de dumneata din diverse motive, a spus Frask, primul dintre ele fiind câinele domnului Evans. El, a continuat femeia, arătând cu degetul spre Șase-Jumate, care a privit-o sumbru. Din păcate, nu mai poate sta aici. Înțelegi de ce. Institutul de Cercetare l-a venerat pur și simplu pe domnul Evans și, din această cauză, i-a trecut cu vederea înclinațiile ciudate. Dar acum că domnul Evans ne-a părăsit, mi-e teamă că și câinele trebuie să facă la fel. Din câte înțeleg, câinele era, de fapt, al lui.

S-a uitat la Elizabeth, așteptând o confirmare.

— Nu, e câinele *nostru*, a reușit ea să spună. Câinele *meu.*

— Înțeleg, a zis Frask. Dar de-acum înainte va trebuie să rămână acasă.

Din colțul său, Șase-Jumate a ridicat capul.

— Nu pot sta aici fără el, a spus Elizabeth. Pur și simplu nu pot.

Frask a clipit, ca și cum în încăpere ar fi fost prea multă lumină. Apoi, nu se știe de unde, a scos un clipboard pe care a scris câteva lucruri.

— Desigur, a zis ea, fără să ridice ochii, și mie îmi plac câinii – deși nu-i plăceau – dar, după cum spuneam, pentru domnul Evans făceam excepții. Era foarte important pentru noi. Dar, la un moment dat, a adăugat ea, punându-și o mână pe umărul lui Elizabeth și începând s-o mângâie din nou, trebuie să-ți dai seama că favoritismele se opresc aici.

Elizabeth s-a schimbat brusc la față.

— Favoritismele?

Frask și-a ridicat privirea de la clipboard, străduindu-se să pară profesionistă.

— Cred că știm cu toții.

— Nu am apelat la el pentru favoritisme.

— Nici n-am spus că ai făcut-o, a zis Frask, prefăcându-se surprinsă.

Apoi și-a coborât glasul, ca și cum ar fi mărturisit un secret.

— Pot să spun ceva?

A tras o gură mică de aer.

— O să mai fie și alți bărbați, domnișoară Zott. Poate nu la fel de celebri sau influenți ca domnul Evans, dar tot bărbați. Am studiat psihologia – cunosc multe despre lucrurile acestea. L-ai ales pe Evans, era faimos, necăsătorit, poate că te-a ajutat în carieră, cine să te condamne? Dar nu a mers. Iar acum a murit și ești tristă – *firește că ești tristă.* Dar privește partea plină a paharului: ești liberă din nou. Și mai sunt o mulțime de bărbați drăguți, *de-a dreptul arătoși.* Unul dintre ei o să te ceară în căsătorie.

A făcut o scurtă pauză, amintindu-și-l pe urâtul de Evans înainte de a și-o închipui pe frumoasa de Zott înapoi pe piața întâlnirilor, cu zeci de bărbați adunați în jurul ei ca niște clăbuci într-o cadă.

— Și după ce vei găsi un astfel de bărbat, a zis ea, poate un avocat – a simțit nevoia să specifice –, atunci vei înceta cu toate tâmpeniile astea științifice și o să te duci acasă să faci o grămadă de copii.

— Nu asta îmi doresc.

Frask și-a îndreptat spinarea.

— Vai, ești o mică renegată, nu-i așa? a zis ea.

O ura pe Zott, o ura din tot sufletul.

— Mai e un singur lucru, a continuat, bătând cu pixul în clipboard, și e vorba despre concediul dumitale de doliu. Hastings ți-a acordat trei zile în plus. Adică în total cinci zile. Nu s-a mai auzit așa ceva pentru cineva care nu e membru al familiei decedatului – e un lucru foarte, foarte generos, domnișoară Zott – și, din nou, un alt semn că domnul Evans era foarte important pentru noi. De-asta vreau să te asigur că poți și ar trebui să te duci acasă și să rămâi acolo. Cu tot cu câine. Ai permisiunea mea.

Elizabeth nu era sigură dacă i se făcea rău din cauza vorbelor crude ale lui Frask sau din cauza inelușului rece pe care-l strânsese în pumn chiar înainte ca femeia să intre în laborator, dar nu s-a mai putut abține și s-a întors să vomite în chiuvetă.

— Normal, a zis Frask, plimbându-se prin toată încăperea ca să găsească niște șervete de hârtie. Ești încă în stare de șoc.

După ce a pus un al doilea prosop pe fruntea lui Elizabeth, și-a aranjat mai bine ochelarii în formă de ochi de pisică și a privit-o cu atenție.

— Ah, a oftat ea, cu un aer critic, lăsându-și capul pe spate. Ah! Înțeleg.

— Ce anume? a murmurat Elizabeth.

— Hai, pe bune, a zis Frask, cu un ton dezaprobator. La ce te așteptai?

Apoi a plescăit din limbă suficient de zgomotos ca să-i dea de înțeles lui Zott că știe. Dar când cealaltă femeie nu dădea semne să recunoască faptul că știa ce știa Frask, aceasta din urmă s-a întrebat dacă nu cumva exista o mică șansă ca Zott *să nu știe* de fapt. Asta era problema cu oamenii de știință. Credeau în ea până când îi lovea în cap.

— Ah, era să uit, a spus Frask, scoțând un ziar de sub braț. Voiam să fiu sigură că vezi asta. E o fotografie frumoasă, nu crezi?

Era articolul reporterului care fusese la înmormântare. „Un geniu îngropat“ era titlul, urmat de povestea conform căreia personalitatea dificilă a lui Evans îl împiedicase, cel mai probabil, să-și atingă adevăratul potențial științific. Și, pentru a-și susține punctul de vedere, în dreapta articolului era o poză cu Elizabeth și Șase-Jumate stând în fața sicriului său, cu explicația „De fapt,

dragostea *nu e* oarbă“, însoțită de un mic text în care scria că inclusiv iubita lui spusese că abia dacă îl cunoștea.

— Cum să scrii un lucru atât de oribil? a șoptit Elizabeth, strângându-se de stomac.

— N-o să ți se facă iarăși rău, sper, a certat-o Frask, întinzându-i alte câteva prosoape de hârtie. Știu că ești chimistă, domnișoară Zott, dar *cu siguranță* ai anticipat chestia asta. Ai studiat biologia.

Elizabeth a ridicat privirea, cenușie la față, cu ochii pustii și, pentru o clipă foarte scurtă, Frask s-a pomenit că i-e milă de femeia asta și de câinele ei urât, și de borâtura ei, și de toate problemele care urmau să vină. În ciuda minții sale strălucite și a frumuseții sale, și a atitudinii ei desfrânate, Zott nu era cu nimic mai bună decât restul femeilor.

— *Ce* să anticipez? a zis Elizabeth. Unde vrei să ajungi?

— *Biologie!* a mugit Frask, lovind ușor cu pixul în burta lui Elizabeth. Zott, te rog! Suntem femei! Știi foarte bine că Evans ți-a lăsat *o mică atenție*!

Iar lui Elizabeth, căreia i s-au mărit deodată ochii pentru că i-a picat fisa, i s-a făcut din nou rău.

Capitolul 13

IDIOȚII

Conducerea Institutului de Cercetare Hastings avea o mare problemă. Cu savantul lor vedetă mort și apariția unui articol de ziar care insinua că personalitatea lui infectă îl împiedicase să realizeze ceva cu adevărat uluitor, binefăcătorii institutului – Armata, Marina, câteva companii farmaceutice, câțiva investitori privați și câteva fundații – începură să vorbească despre „revizuirea proiectelor existente la Hastings“ și „regândirea viitoarelor finanțări“. Acesta e necazul cu cercetarea – se află la mila celor care plătesc pentru ea.

Motiv pentru care conducerea de la Hastings era hotărâtă să îngroape această poveste absurdă. Evans *făcuse* progrese serioase, nu-i așa? Biroul lui dădea pe dinafară de carnețele și mici ecuații ciudate indescifrabile, punctate cu semne ale exclamării și sublinieri groase, precum cele pe care le-ar face cineva când se află foarte aproape de o mare descoperire. De fapt, era programat să prezinte o lucrare despre progresul său la Geneva peste doar o lună. Și chiar asta s-ar fi întâmplat dacă n-ar fi fost călcat de o mașină de poliție care dădea cu spatele, doar pentru că insistase să alerge în aer liber, în ploaie, în loc să alerge în balerini, ca restul lumii.

Ce ți-e și cu oamenii de știință! Tot timpul vor să fie *diferiți*.

Și asta era o parte a problemei. Majoritatea oamenilor de știință de la Hastings nu erau cu nimic deosebiți – sau, cel puțin, nu îndeajuns de diferiți.

Erau normali, banali, în cel mai bun caz, puțin peste medie. Nu erau proști, dar nici geniali. Erau fix genul de oameni care formează majoritatea angajaților oricărei companii – adică normali –, oameni normali care fac treburi normale și care, din când în când, sunt promovați în poziții de conducere, cu rezultate dezamăgitoare. Oameni care nu aveau să schimbe lumea, dar care nici n-aveau s-o arunce, întâmplător, în aer.

Nu, conducerea trebuia să se bazeze pe pionierii săi și, pentru că Evans nu mai era, asta însemna că baza de selecție de talente veritabile era foarte redusă. Nu toți se aflau în poziții înalte precum Calvin; de fapt, câțiva dintre ei nici nu-și dădeau seama că erau priviți ca niște adevărați pionieri. Dar conducerea de la Hastings știa că aproape toate ideile și descoperirile importante veneau de la ei.

Singurul necaz real cu acești oameni, pe lângă problemele ocazionale de igienă personală, era faptul că întotdeauna considerau că eșecul e un rezultat pozitiv. „N-am eșuat", îl citau ei la nesfârșit pe Edison, „am descoperit zece mii de feluri în care chestia asta nu va funcționa". Lucru complet acceptabil în domeniul științei, dar de nerostit într-o încăpere plină cu investitori care caută un tratament imediat și profitabil pentru cancer. Dumnezeu să-i apere de leacurile adevărate! E mult mai greu să faci bani de pe urma cuiva care nu mai are nicio problemă. Din acest motiv, Hastings făcea tot ce-i stătea în puteri să-i țină pe acești oameni departe de presă, dacă nu cumva era vorba despre presa din domeniu, care nu se punea la socoteală, pentru că nimeni n-o citea. Dar acum? Evans cel mort era pe pagina unsprezece din *LA Times* și cine era lângă sicriul lui? Zott și câinele ăla nenorocit.

Aceasta era cea de-a treia problemă a conducerii. Zott.

Ea era unul dintre pionierii lor. Nerecunoscută, desigur, dar se purta ca și cum ar fi știut. Nu trecea nici măcar o săptămână fără ca șefii să nu primească vreo reclamație referitoare la ea – felul în care-și făcea cunoscute opiniile, în care insista ca numele ei să apară pe propriile lucrări, faptul că refuza să facă o cafea; lista era nesfârșită. Și, cu toate astea, progresele ei – sau poate îi aparțineau de fapt lui Calvin? – erau imposibil de negat.

Proiectul ei, abiogeneza, fusese aprobat doar pentru că un investitor pe care-l dădeau banii afară din casă apăruse de nicăieri și insistase să finanțeze exact acest proiect dintre toate cele existente. Care erau *șansele*? Deși acesta era exact genul de lucru de-a dreptul bizar pe care-l făceau multimilionarii: să finanțeze cai verzi pe pereți. Bogătașul spusese că citise o lucrare scrisă de un anume E. Zott – una veche, de la UCLA – și fusese fascinat de posibilitățile de extindere ale acesteia. Încercase, de atunci, să dea de urma lui Zott.

— Zott? Dar domnul Zott lucrează aici! i-au spus, pentru că-i luase gura pe dinainte.

Bogătașul a părut sincer surprins.

— Sunt în oraș doar pentru o zi, dar mi-ar plăcea foarte mult să mă întâlnesc cu domnul Zott, a zis acesta.

Iar ei șovăiau. *O întâlnire cu Zott,* și-au spus. Ca să afle că *el* e o *ea*? Finanțarea era ca și retrasă.

— Din păcate, nu va fi posibil, i-au comunicat ei. Domnul Zott este în Europa. La o conferință.

— Ce păcat! a spus bogătașul. Poate data viitoare.

Apoi a adăugat că se va mulțumi doar să verifice progresul proiectului odată la câțiva ani. Pentru că înțelege că știința înaintează lent. Pentru că știe că e nevoie de timp, distanță și răbdare.

Timp. Distanță. Răbdare. Omul ăsta era *pe bune*?

— Foarte înțelept, i-au răspuns, luptându-se cu dorința de a face tumbe prin birou. Mulțumim pentru încredere.

Și, înainte chiar ca el să se întoarcă în limuzina sa luxoasă, îi smulseseră deja din banii acordați cu atâta larghețe pentru a finanța și alte domenii promițătoare de cercetare. Îi oferiseră o parte inclusiv lui Evans.

Iarăși Evans. După ce ei fuseseră atât de binevoitori să investească din nou în proiectele sale, pe care nimeni nu le înțelegea de fapt, el dăduse buzna în biroul conducerii zicând că dacă nu se găsea o cale de a o finanța și pe iubita lui cea frumușică, el o să plece și-o să-și ia cu el toate jucăriile și ideile și nominalizările la premiul Nobel. Îl rugaseră să fie rezonabil; îi obliga să

finanțeze abiogeneza? Serios? Dar el refuzase să cedeze, ba chiar susținuse că unele dintre ideile ei erau mai bune decât ale lui. La momentul respectiv, puseseră aceste divagații pe seama faptului că Evans trăsese lozul cel mare – din punct de vedere sexual. Dar acum?

Teoriile ei, spre deosebire de teoriile celor cărora le plăcea să-l citeze pe Edison („Nu am eșuat *în adevăratul sens al cuvântului*"), păreau – cel puțin conform lui Evans – cât se poate de corecte. Darwin spusese cu mult în timp în urmă că viața a izvorât dintr-o bacterie unicelulară, care s-a diversificat și din care s-a dezvoltat o planetă complexă cu oameni, plante și animale. Iar Zott? Zott era ca un copoi aflat pe urma locului de origine a acelei prime *celule.* Cu alte cuvinte, voia să rezolve unul dintre cele mai mari mistere ale chimiei din toate timpurile și, dacă descoperirile ei continuau în acest ritm susținut, nu exista nicio îndoială că avea să reușească. Cel puțin, asta spunea *Evans*. Singura problemă era că probabil avea să dureze vreo nouăzeci de ani. Nouăzeci de ani extrem de costisitori. Investitorul plin de bani sigur avea să moară mult mai repede. Și, mai ales, la fel avea să se întâmple și cu ei.

Mai exista încă un detaliu minor. Oamenii din conducere tocmai aflaseră că Zott e gravidă. *Nemăritată* și gravidă.

Se putea ca ziua asta să fie mai proastă pentru ei?

Evident, trebuia să plece; nu încăpea nicio îndoială. Institutul de Cercetare Hastings avea anumite standarde.

Dar, dacă ea pleca, oare ei cu ce rămâneau în ceea ce privea inovațiile? Cu o mână de oameni care făceau progrese în ritm de melc, fix cu asta rămâneau. Și melcii nu prea sunt genul de lucruri care inspiră finanțări grase.

Din fericire, Zott lucra cu alți trei oameni. Conducerea de la Hastings îi chemase imediat; oamenii din fruntea institutului aveau nevoie de asigurări că actul de cercetare de o importanță așa-zis capitală al lui Zott se putea târî înainte și fără ea – orice ca să pară că banii primiți erau folosiți cum trebuie. Dar în clipa în care cei trei doctori în chimie au intrat în încăpere, conducerea de la Hastings și-a dat seama că a dat de bucluc. Doi dintre ei au recunoscut cu reticență că Zott era principala roată a mecanismului, esențială pentru orice

progres. Cel de-al treilea – un bărbat pe nume Boryweitz – a luat-o pe un alt drum. A pretins că *el* a făcut totul. Însă când n-a fost în stare să-și susțină niciuna dintre afirmații cu explicații științifice însemnate, și-au dat seama că se aflau în prezența unui savant idiot. Hastings era plin de așa ceva. Nicio surpriză. Idioții ajung în toate companiile. Tind să susțină interviuri credibile.

Iar chimistul care stătea acum în fața lor? Nici nu era în stare să scrie corect cuvântul abiogeneză.

Dar cum rămâne cu domnișoara Frask de la Personal, cea care dăduse alarma în privința situației lui Zott? Aceasta își folosise talentele limitate pentru a răspândi zvonul că Zott e borțoasă, asigurându-se că tot Institutul Hastings aflase până la prânz de necazul acesteia. Lucru care i-a înspăimântat la culme pe toți. Efectul de vâlvătaie al zvonurilor însemna doar că e o chestiune de timp până când urmau să afle marii investitori ai Institutului, iar investitorii – toată lumea știe – urăsc scandalurile. Pe lângă asta, mai era și problema fanului bogat al lui Zott. Multimilionarul care scrisese cecul în alb în favoarea abiogenezei – care susținuse că citise o lucrare mai veche a *domnului* Zott. Cum s-ar fi simțit acesta când ar fi aflat că Zott nu doar că e femeie, ci chiar una borțoasă și nemăritată? Doamne! Își imaginau limuzina impunătoare apărând în trombă de după colț, iar șoferul lăsând motorul pornit în timp ce bogătașul intra în clădire cu pași fermi și-și cerea cecul înapoi. „Finanțam o târfă profesionistă?“ s-ar fi rățoit probabil el.

Erau necazuri serioase. Trebuiau să ia imediat niște măsuri în privința lui Zott.

— Mi-e teamă că ne-ați pus într-o postură foarte, foarte delicată, domnișoară Zott, a certat-o doctorul Donatti o săptămână mai târziu, când i-a împins peste masă un aviz de concediere.

— Mă *concediați?* a spus Elizabeth confuză.

— Mi-ar plăcea să parcurgem acest proces cât mai civilizat cu putință.

— De ce sunt concediată? Pe ce bază?

— Cred că știți prea bine.

— Luminați-mă, a zis ea, aplecându-se înainte, cu mâinile împreunate, încordată și cu creionul ei numărul doi de după urechea stângă scânteind în lumină.

Nu știa cum de luase postura asta, dar știa că trebuie s-o păstreze.

Donatti i-a aruncat o privire domnișoarei Frask, care-și făcea de lucru luând notițe.

— Sunteți însărcinată, a spus el. Nu încercați să negați asta.

— Da, sunt însărcinată. E adevărat.

— E adevărat? s-a sufocat el. E *adevărat*?

— Da. E adevărat. Sunt însărcinată. Ce-are asta de-a face cu munca mea?

— Vă rog frumos!

— Nu am vreo boală contagioasă, a zis ea, despreunându-și mâinile. Nu am ciumă. Nimeni n-o să înceapă să facă copii pentru că a luat boala de la mine.

— Aveți foarte mult tupeu, a spus Donatti. Știți prea bine că femeile nu continuă să lucreze când sunt însărcinate. Dar dumneavoastră – nu doar că sunteți gravidă, ci și nemăritată. E o rușine.

— Sarcina e o stare normală. Nu e deloc o rușine. Așa își începe existența orice ființă umană.

— Cum *îndrăzniți?* a zis el, pe un ton ridicat. O femeie să-mi spună *mie* ce e sarcina. Cine credeți că sunteți?

Ea a părut surprinsă de întrebare.

— O femeie, i-a răspuns.

— Domnișoară Zott, a intervenit domnișoara Frask, codul nostru de conduită nu permite acest gen de lucruri și o știți prea bine. Trebuie să semnați această hârtie și apoi trebuie să vă luați lucrurile de pe birou. Avem anumite standarde.

Însă Elizabeth nici nu a tresărit.

— Sunt derutată, a zis ea. Mă dați afară pentru că sunt gravidă și necăsătorită. Dar bărbații?

— Ce bărbați? Vă referiți la Evans? a întrebat Donatti.

— Orice bărbat. Când o femeie rămâne însărcinată și nu e măritată, bărbatul care a lăsat-o gravidă e și el dat afară?

— Poftim? Ce tot spuneți acolo?

— De pildă, l-ați fi concediat pe Calvin?

— Bineînțeles că nu!

— Dacă nu, atunci nu aveți niciun motiv să mă concediați.

Donatti părea confuz. *Ce?*

— Ba sigur că am, s-a poticnit el. Sigur că am! Sunteți femeie! Sunteți cea care a rămas borțoasă!

— Așa funcționează, în general. Dar vă dați seama că o sarcină necesită sperma unui bărbat.

— Domnișoară Zott, vă avertizez. *Aveți grijă la limbaj.*

— Dumneavoastră spuneți că dacă un bărbat necăsătorit lasă gravidă o femeie necăsătorită, pentru el nu există consecințe. Viața lui merge mai departe. Ca de obicei.

— Asta nu e vina *noastră*, a întrerupt-o Frask. Ați încercat să-l păcăliți pe Evans să vă ia în căsătorie. E clar.

— Ceea ce știu eu, a zis Elizabeth, dându-și la o parte o șuviță rebelă de pe frunte, e că eu și Calvin nu ne doream copii. Mai știu și că am luat măsurile de precauție care să asigure acest lucru. Sarcina aceasta este un eșec al contracepției, nu al moralității. De asemenea, nu e treaba voastră.

— Ați făcut-o să fie treaba noastră! a urlat deodată Donatti. Și, în caz că nu știați, există un mod clar prin care să *nu* fiți însărcinată și începe cu litera A! Avem reguli, domnișoară Zott! Reguli!

— Nu, în privința asta nu aveți, a spus calm Elizabeth. Am citit manualul angajatului din scoarță în scoarță.

— E o lege nescrisă!

— Deci inexistentă din punct de vedere juridic.

Donatti s-a uitat urât la ea.

— Lui Evans i-ar fi mare, mare rușine cu dumneata.

— Ba nu, a zis Elizabeth simplu, cu o voce lipsită de inflexiuni, dar calmă. Nu i-ar fi.

S-a lăsat tăcerea. Avea un fel în care continua să li se împotrivească – fără strop de stânjeneală sau melodramă –, ca și cum ea ar fi avut ultimul cuvânt, ca și cum ar fi știut că va avea câștig de cauză în cele din urmă. Era *exact* tipul de atitudine de care se plânseseră colegii ei. Și felul în care insinua că relația ei cu Calvin era la un nivel superior, de parcă ar fi fost meșteșugită dintr-un material indisolubil care supraviețuia oricărei adversități, inclusiv morții. Ce enervant!

În timp ce aștepta ca oamenii ăștia să revină la realitate, Elizabeth și-a întins mâinile pe masă. Pierderea cuiva drag are un fel anume de a aduce la suprafață un adevăr foarte simplu: că timpul, așa cum pretindeau de multe ori oamenii, dar nu țineau nicicând cont de asta, era cu adevărat prețios. Avea treabă de făcut; atât îi rămăsese. Cu toate astea, stătea aici cu oamenii ăștia, care se credeau apărătorii conduitei morale, judecători aroganți lipsiți de discernământ, lui fiindu-i neclar procesul de concepție și cealaltă femeie - cântându-i lui în strună deoarece, ca multe alte femei, avea impresia că a umili pe cineva de același sex cu ea ar înălța-o cumva în ochii superiorilor de gen masculin. Mai rău de-atât, aceste conversații ilogice aveau loc într-o clădire dedicată științei.

— Am terminat aici? a zis ea, ridicându-se în picioare.

Donatti s-a albit la față. Aici trebuia să se termine *tot.* Zott trebuia să dispară imediat din peisaj și să-și ia cu ea și bastardul, cercetarea avangardistă și relația amoroasă care râdea în fața morții. În ceea ce-l privea pe investitorul ei bogat, o să aibă ei grijă de el mai târziu.

— Semnați, a poruncit el, iar Frask i-a aruncat lui Elizabeth un pix. Vrem să plecați din clădire cel târziu până la prânz. Luați salariu până vineri. Nu aveți voie să vorbiți cu nimeni despre motivele concedierii.

— Asigurarea de sănătate expiră tot vineri, a ciripit Frask, bătând cu unghia în veșnicul ei clipboard. Tic-tac.

— Sper că asta vă va fi învățătură de minte și o să începeți să vă asumați responsabilitatea pentru comportamentul dumneavoastră scandalos, a adăugat

Donatti, întinzând mâna pentru a primi avizul de concediere semnat. Și încetați să mai dați vina pe alții. Cum ar fi Evans, a continuat el, după ce ne-a obligat să vă finanțăm. După ce a apărut în fața conducerii de la Hastings și ne-a amenințat că pleacă dacă nu vă dăm bani.

Elizabeth arăta ca și cum tocmai ar fi primit o palmă.

— Ce a făcut Calvin?

— Știți prea bine, a zis Donatti, deschizând ușa.

— Să plecați până la prânz, a repetat Frask, vârându-și clipboardul sub braț.

— Recomandările ar putea fi o problemă, a adăugat el, ieșind pe coridor.

— A tras-o după el, a șoptit Frask.

Capitolul 14

DUREREA

Lucrul pe care Șase-Jumate îl ura cel mai tare când mergea la cimitir era că trecea pe lângă locul unde murise Calvin. Auzise odată pe cineva spunând că e important să-ți amintești eșecurile, dar nu știa de ce. Eșecurile, prin natura lor, erau de-a dreptul imposibil de uitat.

Pe măsură ce se apropia de cimitir, era foarte atent la dușmanul lui, paznicul. Nevăzând pe nimeni, s-a vârât pe sub poarta din spate și s-a furișat printre șirurile de morminte, înhățând un buchet de narcise proaspete de pe un mormânt și ducându-le în fața unei pietre funerare pe care scria:

Calvin Evans

1927–1955

Chimist genial, canotor, prieten, iubit.

Zilele tale sunt numărate.

De fapt, ar fi trebuit să scrie: „Zilele tale sunt numărate. Folosește-le ca să deschizi către soare ferestrele sufletului tău“, un citat din Marcus Aurelius. Dar piatra de mormânt era mică, iar gravorul scrisese prima propoziție cu litere prea mari și rămăsese fără spațiu.

Șase-Jumate s-a holbat la cuvinte. Știa că sunt cuvinte, pentru că Elizabeth asta încerca să-l învețe. Cuvinte. Nu comenzi.

— Câte cuvinte ne spune știința că pot învăța câinii? l-a întrebat ea pe Calvin într-o seară.

— Vreo cincizeci, a răspuns el fără să-și ridice privirea din cartea pe care-o citea.

— Cincizeci? a repetat ea, ținându-și buzele. Păi nu e bine.

— Poate o sută, a zis el, tot adâncit în carte.

— O sută? a insistat Elizabeth, la fel de neîncrezătoare. Cum e posibil? Deja știe o sută de cuvinte.

Calvin a ridicat privirea.

— Pardon?

— Mă-ntreb și eu, a zis ea. E posibil ca un câine să învețe o limbă omenească? Adică totul. Engleza, spre exemplu.

— Nu.

— De ce?

— Ei bine, a zis Calvin încet, dându-și seama că acesta era, probabil, unul dintre acele lucruri pe care ea pur și simplu nu le accepta – erau foarte multe astfel de lucruri. Deoarece comunicarea între specii e limitată de dimensiunile creierului.

Și-a închis cartea.

— De unde știi că înțelege o sută de cuvinte?

— Știe o sută trei, a zis ea, consultându-și carnețelul. Le țin socoteala.

— Și tu l-ai învățat cuvintele astea.

— Folosesc tehnica învățării receptive – identificarea obiectelor. Ca un copil, automat este mai receptiv când vine vorba să memoreze lucrurile de care este interesat.

— Și e interesat de...

— Mâncare.

S-a ridicat de la masă și a început să strângă cărțile.

— Dar sunt sigură că e interesat de multe alte lucruri.

Calvin s-a uitat la ea, nevenindu-i să creadă.

Așa începuse misiunea lor de învățare a cuvintelor: el și Elizabeth stând pe podea, răsfoind cărți pentru copii.

— Soare, îi arăta ea, indicând spre o ilustrație. Copil, spunea mai departe, arătând spre o fetiță pe nume Gretel, care mânca oblonul unei căsuțe din turtă dulce.

Pe Șase-Jumate nu-l surprindea deloc faptul că fetița mânca un oblon. În parc, copiii mâncau orice. Inclusiv ceea ce găseau pe jos.

De undeva din partea stângă, paznicul și-a făcut apariția cu o pușcă rezemată pe umăr – un obiect ciudat, după părerea lui Șase-Jumate, pe care să-l cari într-un loc unde oricum toată lumea e deja moartă. S-a lăsat la pământ și a așteptat ca bărbatul să plece, apoi și-a relaxat corpul în paralel cu sicriul îngropat acolo. *Salutare, Calvin*.

Așa comunica el cu oamenii din lumea sa. Poate că va funcționa; poate că nu. Folosea aceeași tehnică pe care o aplica și în cazul creaturii care creștea înăuntrul lui Elizabeth. *Salutare, Creatură,* transmitea el când își lipea urechea de burta lui Elizabeth. *Sunt eu, Șase-Jumate. Eu sunt câinele.*

De fiecare dată când iniția contactul, se prezenta. Din lecțiile pe care le lua, știa că repetiția e foarte importantă. Secretul era să nu exagerezi repetând – ca să nu devină atât de obositor încât să obții rezultatul complet opus și elevul să uite tot. Asta se numea plictiseală. Potrivit lui Elizabeth, asta era problema educației din ziua de azi: plictiseala.

Creatură, comunicase el săptămâna trecută, *aici Șase-Jumate.* A așteptat un răspuns. Uneori, creatura întindea un pumnișor, lucru care pe el îl entuziasma; alteori, o auzea cântând. Dar ieri Șase-Jumate îi adusese vestea cea proastă – *Trebuie să știi ceva despre tatăl tău* – și ea izbucnise în plâns.

Și-a vârât nasul adânc în iarbă. *Calvin,* a comunicat el. *Trebuie să vorbim despre Elizabeth.*

La ora două dimineața, la vreo trei luni după moartea lui Calvin, Șase-Jumate a găsit-o pe Elizabeth în bucătărie, în cămașă de noapte, cu galoși în picioare, cu toate luminile aprinse. În mână avea un baros.

Spre marea lui surprindere, ea și-a luat elan și a lovit cu barosul direct în peretele plin cu dulapuri. S-a oprit, de parcă ar fi dorit să evalueze măcelul

produs, apoi a izbit din nou, de data asta mai puternic, ca și cum ar fi vrut să dea o lovitură câștigătoare la baseball. Apoi a tot lovit, timp de vreo două ore. Șase-Jumate se uita de sub masă în timp ce Elizabeth culca la pământ bucătăria ca pe o pădure. Atacul ei fulgerător era întrerupt doar de câteva intervenții chirurgicale asupra balamalelor și cuielor. Vechea dușumea era plină cu mormane de piese din metal și plăci, iar praful plutea peste tot ca o ninsoare iscată din senin. Apoi Elizabeth a luat tot gunoiul și l-a târât, pe întuneric, în curtea din spate.

— Aici o să punem rafturile, i-a spus ea, arătând spre pereții găuriți. Și acolo o să așezăm centrifuga.

A scos de undeva o ruletă și, făcându-i semn să iasă de sub masă, i-a băgat un capăt în gură, apoi l-a îndemnat să se ducă în celălalt capăt al bucătăriei.

— Du-te acolo, Șase-Jumate. Încă puțin. Bravo. Rămâi acolo.

A notat niște cifre într-un carnețel.

Pe la opt își schițase deja un plan; pe la zece, făcuse o listă de cumpărături; pe la unsprezece, erau în mașină și se îndreptau spre depozitul de lemne.

Oamenii subestimează deseori lucrurile de care e capabilă o femeie însărcinată, dar întotdeauna subestimează lucrurile de care e capabilă o femeie îndoliată. Bărbatul de la depozitul de lemne a privit-o cu mare curiozitate.

— Soțul dumneavoastră redecorează? a întrebat el, observându-i burtica. Vă pregătiți pentru venirea bebelușului?

— Construiesc un laborator.

— Adică o cameră pentru copil.

— Nu.

El a ridicat privirea de pe schița ei.

— E vreo problemă? a întrebat ea.

Materialele i-au fost livrate mai târziu, în aceeași zi, iar ea s-a înarmat cu un set de reviste *Popular Mechanics* luate de la bibliotecă și s-a pus pe treabă.

— Cui de șapte centimetri, a spus ea.

Șase-Jumate habar nu avea ce e ăla cui de șapte centimetri; însă urma privirea lui Elizabeth spre grămada de cutiuțe din apropiere, apoi îi așeza unul în

palmă.

— Șurub de șapte, i-a cerut un minut mai târziu, iar el a căutat prin altă cutie. Aia e o piuliță, a zis Elizabeth. Mai încearcă.

Au continuat să lucreze toată ziua și o parte bună din noapte, iar munca lor a fost întreruptă doar de lecțiile de învățat cuvinte și atunci când cineva a sunat la ușă.

La vreo două săptămâni după ce fusese concediată, doctorul Boryweitz a trecut pe la ea, aparent ca s-o salute, dar, de fapt, se încurcase la interpretarea rezultatelor unor teste.

— O să dureze doar o secundă, a promis el, dar a durat două ceasuri.

A doua zi s-a întâmplat același lucru, dar, de data asta, venise un alt chimist de la laborator. A treia oară la fel, cu alt personaj.

Atunci i-a venit ideea. Ar trebui să perceapă o taxă. Doar bani gheață. Dacă vreunul avea tupeul să sugereze că plata nu era necesară pentru că nu făceau decât „s-o mențină în formă", atunci avea să ceară dublu. Dacă auzea vreo remarcă deplasată despre Calvin: triplu. Orice apropo la sarcina ei – sclipirea, miracolul – cvadruplu. Așa își va câștiga existența. Făcând munca altor oameni, fără să primească vreo recunoaștere pentru asta. Era exact ca atunci când lucra la Hastings, dar fără obligația de a plăti taxe.

— Am auzit niște bubuieli când veneam pe alee, a zis unul dintre ei.

— Construiesc un laborator.

— Doar nu vorbești serios.

— Eu sunt întotdeauna serioasă.

— Dar o să fii mamă, a continuat el dezaprobator.

— Mamă și om de știință, a răspuns ea, scuturându-și rumegușul de pe mânecă. Tu ești tată, nu-i așa? Tată și om de știință.

— Da, dar eu am un *doctorat,* a subliniat bărbatul, ca să-și dovedească superioritatea.

Apoi a arătat spre un set de protocoale de testare care-i dăduseră bătăi de cap săptămâni la rând. Ea l-a privit perplexă.

— Ai două probleme, a zis ea, bătând ușor în foaia de hârtie. Temperatura e prea crescută. Coboar-o cu cincisprezece grade.

— Înțeleg. Și cealaltă?

Ea și-a înclinat capul într-o parte, privindu-i expresia tâmpă.

— Cealaltă e imposibil de rezolvat.

Transformarea bucătăriei în laborator a durat vreo patru luni și, când a luat sfârșit, ea și Șase-Jumate au făcut un pas înapoi pentru a-și admira opera.

Rafturile, care se întindeau pe toată lungimea bucătăriei, erau proaspăt aprovizionate cu o gamă largă de materiale de laborator: substanțe chimice, sticle, pahare, tuburi, sifoane, borcane goale de maioneză, un set de pile de unghii, un teanc de hârtie de turnesol, o cutie cu pipete, vergele colorate din sticlă, furtunul din curtea din spate și niște țevi nefolosite pe care le găsise în tomberonul de pe aleea laboratorului local de flebotomie. Sertarele în care odinioară stăteau tacâmuri erau acum pline cu mănuși rezistente la acid și găurire și ochelari de protecție. Elizabeth instalase, de asemenea, niște tăvi din metal sub toate arzătoarele, ca să ajute la denaturarea alcoolului, cumpărase o centrifugă folosită, decupase o plasă de ușă ca să-și facă grilaje din sârmă, renunțase la ultimele picături din parfumul ei preferat ca să creeze un arzător cu alcool – ba chiar își tăiase unul dintre tuburile de ruj, pe care-l înfipsese în capacul vechiului termos al lui Calvin, făcând astfel supapa; modelase suporturi de eprubete din sârmă și transformase un grătar pentru condimente într-o structură suspendată pentru diverse lichide.

Blatul prietenos din plastic laminat dispăruse și el, la fel și chiuveta veche din ceramică. În locul lor, ea meșterise un tipar de blat folosind placajul pe care-l cumpărase de la depozitul de lemn, pe care îl dusese apoi unei companii care fabrica metal, care crease o replică identică din oțel inoxidabil, îndoind și tăind metalul ca să se potrivească perfect.

Acum, pe aceste blaturi sclipitoare erau un microscop și două arzătoare Bunsen la mâna a doua, unul dintre ele grație celor de la Cambridge – universitatea i-l oferise lui Calvin drept semn de recunoștință pentru timpul pe care-l petrecuse acolo –, celălalt primit de la laboratorul de chimie al unui liceu

care voia să scape de echipament din cauză că elevii nu erau interesați de această materie. Chiar deasupra noii chiuvete duble se găseau două indicatoare scrise atent de mână. DOAR REZIDUURI scria pe unul dintre ele, SURSĂ H_2O pe celălalt.

Ultima, dar nu cea de pe urmă, era hota.

— Asta va fi responsabilitatea ta, i-a zis ea lui Șase-Jumate. O să am nevoie să tragi de lanț când sunt ocupată cu altceva. Va trebui să înveți și să apeși pe butonul acela mare.

Cal, i-a explicat Șase-Jumate trupului de sub pământ într-o altă expediție la cimitir. *Nu doarme niciodată. Când nu lucrează în laborator, nu le face munca altora sau nu-mi citește mie, vâslește la ergometru. Iar când nu vâslește la ergometru, stă pe un taburet și se uită în gol. Asta nu poate fi bine pentru creatură.*

Și-a amintit că și Calvin se holba deseori în gol.

— Așa mă concentrez eu, îi explicase el lui Șase-Jumate.

Dar și alții se plânseseră de acest uitat în gol, lamentându-se că la orice oră din orice zi îl puteai găsi pe Calvin Evans stând în laboratorul lui mare și fițos, înconjurat de cel mai bun echipament, cu muzica urlând tare, nefăcând absolut nimic. Mai rău de-atât, era plătit să nu facă absolut nimic. Ba, și mai rău, câștiga o groază de premii în felul ăsta.

Dar holbatul ei e altceva, a încercat Șase-Jumate să comunice. *E mai degrabă o privire fixă și furioasă. O privire ucigătoare. Nu știu ce să fac,* s-a confesat el oaselor din pământ. *Și, colac peste pupăză, încă se căznește să mă învețe cuvinte.*

Ceea ce era îngrozitor, pentru că era incapabil să-i dea vreo speranță în privința folosirii pe viitor a acestor cuvinte. Pe lângă asta, chiar dacă ar fi cunoscut fiecare cuvânt al limbii engleze, tot n-ar fi avut idee ce să spună. Pentru că ce-ai putea să-i spui cuiva care a pierdut totul?

Are nevoie de speranță, Calvin, și-a spus el, împingându-se cu putere în iarbă, în cazul în care acest gest ar fi putut schimba ceva.

Ca răspuns, a auzit pocnetul unei siguranțe ridicate. A înălțat ochii și l-a zărit pe paznicul cimitirului îndreptând pușca spre el.

— Câine nenorocit, a zis paznicul, luându-l pe Șase-Jumate în vizor. Vii pe-aici, îmi faci iarba praf, te crezi șef!

Șase-Jumate a încremenit. Cu inima bătându-i puternic, a vizualizat ce urma să se întâmple: Elizabeth iar în stare de șoc, creatura confuză; mai mult sânge, alte lacrimi, alte inimi zdrobite. Un alt eșec pe numele lui.

A sărit înainte, dărâmându-l pe bărbat, iar glonțul i-a trecut pe lângă ureche și s-a înfipt în mormântul lui Calvin. Paznicul a urlat și s-a întins să-și recupereze arma, dar Șase-Jumate și-a dezvelit colții și s-a apropiat de el.

Oamenii. Unii dintre ei nu păreau să-și da seama de adevăratul lor statut în regatul animalelor. S-a azvârlit la beregata bătrânului. O singură mușcătură și totul se termina. Bărbatul a ridicat privirea la el, înspăimântat. Se lovise destul de tare în cădere; lângă urechea stângă i se forma o mică pată de sânge. Câinele și-a amintit de sângele lui Calvin, cât de mare se făcuse pata, cum se transformase dintr-o simplă dâră într-o baltă, apoi într-un lac în numai câteva clipe. Cu reticență, s-a lipit de capul omului ca să încetinească sângerarea. Apoi a lătrat până când și-au făcut apariția niște oameni.

Primul la locul faptei a fost același reporter – cel care scrisese despre înmormântarea lui Calvin –, care scria *în continuare* despre înmormântări, pentru că redactorul-șef nu-l credea capabil de mai mult.

— Tu! a zis reporterul, recunoscându-l instantaneu pe Șase-Jumate ca fiind câinele fals pentru nevăzători, care a călăuzit-o pe frumoasa văduvă non-nevăzătoare – nu văduvă, iubită – de-a lungul mării de cruci până la acest mormânt.

Când și-au făcut și alții apariția în goană și au chemat ambulanța, reporterul a făcut fotografii, scriind povestea în minte, pozând câinele ba aici, ba dincolo. Apoi a luat câinele plin de sânge în brațe, l-a cărat până la mașina sa și l-a dus la adresa de pe plăcuța de la gât.

— Nu te neliniști, nu e rănit, a asigurat-o reporterul pe Elizabeth când aceasta a deschis ușa, începând să plângă la vederea lui Șase-Jumate plin de sânge, în brațele unui bărbat oarecum cunoscut. Nu e sângele lui. Dar câinele dumneavoastră e un erou, doamnă. Sau așa am eu de gând să-l fac să pară.

A doua zi, Elizabeth, încă zdruncinată, a deschis ziarul și a dat de Șase-Jumate la pagina unsprezece, stând exact în același loc în care stătuse cu șapte luni în urmă: pe mormântul lui Calvin.

— „Câinele își jelește stăpânul și salvează viața unui om“, a citit ea cu glas tare. „De-acum, câinii au voie în cimitir.“

Potrivit acestui articol, oamenii se plângeau de mult timp de paznic și de pușca acestuia, iar câțiva chiar spuneau că-l văzuseră trăgând în veverițe și păsări chiar în timpul înmormântărilor. Omul va fi înlocuit imediat, promitea articolul, la fel ca piatra comemorativă.

Elizabeth s-a uitat la prim-planul cu Șase-Jumate și cu piatra de mormânt a lui Calvin, acum distrusă, care, în urma împușcăturii, nu mai avea aproximativ o treime din inscripție.

— O, Doamne, a zis Elizabeth, privind cu atenție rămășițele ciobite.

Calvin E

1927–19

Chimist gen

Zilele tale sunt n

Expresia i s-a schimbat ușor.

— Zilele tale sunt *n*, a citit ea. *Noi.*

S-a înroșit, gândindu-se la noaptea aceea tristă când Calvin îi împărtășise mantra lui din copilărie. Fiecare zi e un nou început.

S-a uitat din nou la fotografie, uluită.

Capitolul 15

SFATURI NESOLICITATE

— Viața ta e pe cale să se schimbe.

— Poftim?

— Viața ta. E pe cale să se schimbe.

O femeie care se afla în fața lui Elizabeth la coadă la bancă s-a întors ca să arate spre burta ei. Avea o expresie sumbră.

— Să se schimbe? a rostit Elizabeth pe un ton nevinovat, coborându-și ochii spre burtica rotundă, de parcă atunci ar fi remarcat-o pentru prima oară. Ce vreți să spuneți?

Era a șaptea oară în acea săptămână când cineva o anunța că viața ei era pe punctul de a se schimba și se săturase de asta. Își pierduse slujba, munca de cercetare, controlul asupra vezicii urinare, nu-și mai vedea degetele de la picioare, nu mai avea parte de somn odihnitor, de un ten normal, de un spate fără dureri, ca să nu mai pomenim de toate acele mici libertăți pe care femeile care nu sunt însărcinate le iau ca și cum li s-ar cuveni – cum ar fi să încapă în spatele volanului. Singurul lucru pe care-l câștigase? Kilogramele.

— Chiar voiam să mă duc la doctor să văd ce e cu asta, a zis ea, punându-și o mână pe burtă. Ce credeți c-ar putea să fie? Sper că nu e vreo tumoră.

Pentru o fracțiune de secundă, ochii femeii s-au făcut mari din cauza șocului, apoi s-au îngustat imediat.

— Nimănui nu-i plac tupeiștii, a mârâit ea.

— Dacă ai impresia că acum ești obosită... a comentat o oră mai târziu o femeie cu păr sârmos, scuturând din cap ca și cum Elizabeth ar fi dat deja semne de slăbiciune de caracter când a căscat stând la coadă la aprozat. Mai așteaptă puțin.

Apoi s-a lansat într-o descriere dramatică a primilor doi ani teribili, a vârstei obositoare de trei ani, a vârstei mizerabile de patru ani, a vârstei îngrozitoare de cinci ani, de-abia luând o gură de aer înainte de a vorbi despre adolescenții furioși, preadolescenții plini de coșuri și, mai ales, mai ales, – Doamne, Dumnezeule! – despre tinerii tulburați, remarcând că mereu băieții erau mai răi decât fetele sau fetele erau mai rele decât băieții și trăncănind așa la nesfârșit, până când și-a vârât cumpărăturile în plase și a fost silită să se urce în mașina ei brec cu caroserie din lemn fals și să se întoarcă acasă, la odraslele ei nerecunoscătoare.

— Ai burta sus, a observat tipul de la benzinărie. Sigur e băiat.

— Ai burta sus, a comentat bibliotecara. Sigur e fată.

— Dumnezeu ți-a oferit un dar, a zis un preot care o remarcase pe Elizabeth la cimitir, stând de una singură în fața unei pietre stranii de mormânt, în decursul aceleiași săptămâni. Slavă lui Dumnezeu!

— N-a fost Dumnezeu, a spus Elizabeth, arătând spre noua piatră funerară. A fost Calvin.

A așteptat până când preotul s-a îndepărtat, apoi s-a aplecat și și-a trecut degetul peste gravura complicată.

— Ca să ne revanșăm față de ceea ce s-a întâmplat, i-au spus cei din administrația cimitirului, nu doar că vă vom oferi o altă piatră funerară, ci ne vom asigura că de data aceasta includem întregul citat.

Însă Elizabeth nu-l voia tot pe Marcus Aurelius, optând în schimb pentru o reacție chimică al cărei rezultat era fericirea.

Calvin Evans
1927–1955

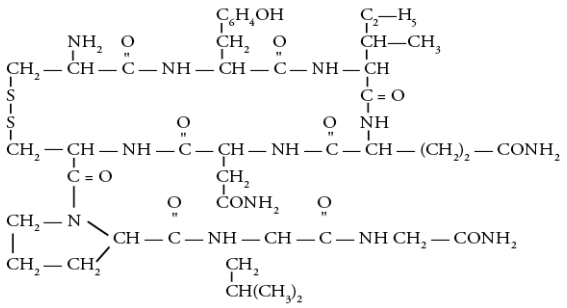

Nimeni altcineva nu a mai recunoscut-o, dar, având în vedere prin ce trecuse, nimeni nu a luat-o la întrebări.

— O să merg până la urmă să mă consulte cineva, Calvin, a spus ea, arătând spre burtica umflată. La doctorul Mason, canotorul, cel care mi-a dat voie să vâslesc în barca masculină de opt plus unu. Mai ții minte?

A privit fix gravura, ca și cum ar fi așteptat un răspuns.

Douăzeci de minute mai târziu, când a apăsat butonul liftului, aflată în compania unui grăsan cu pălărie de paie, și-a luat inima în dinți, așteptându-se la încă un sfat nesolicitat. Și, desigur, acesta a întins mâna și i-a atins burta, ca și cum ar fi fost un exponat interactiv de la Muzeul de Istorie Naturală.

— Pun pariu că e distractiv să mănânci pentru două persoane, a dojenit-o el, bătând-o ușor peste burtică, dar ține mine: una dintre ele este doar un bebeluș!

— Ia mâna de pe mine, a spus ea, sau o să regreți.

— Bada, bada, bada! a cântat grăsanul, bătând în burta ei ca într-un bongo.

— Bada, bada, *bum,* a cântat și ea, pocnindu-l cu geanta direct între picioare.

În geantă avea un mojar greu din piatră pe care-l luase mai devreme de la magazinul cu echipamente pentru laboratoare. Bărbatul a gemut, apoi s-a chircit de durere. Ușile liftului s-au deschis.

— O zi proastă îți doresc, a zis ea.

Apoi a mers hotărâtă pe hol, dând nas în nas cu o barză de vreo doi metri înălțime, care purta ochelari și o șapcă de baseball. Din cioc îi atârnau două legături: una roz, una albastră.

— Elizabeth Zott, a spus ea, trecând pe lângă barză și ajungând la recepționeră. Am programare la domnul doctor Mason.

— Ați întârziat, a răspuns aceasta, pe un ton rece.

— Am venit cu cinci minute mai devreme, a corectat-o Elizabeth, uitându-se la ceas.

— Aveți acte de completat, a informat-o femeia, întinzându-i un clipboard.

Locul de muncă al soțului. Numărul de telefon al soțului. Numărul de asigurare al soțului. Vârsta soțului. Numărul contului bancar al soțului.

— Cine naște copilul la voi? a întrebat Elizabeth.

— Cabinetul cinci, a zis recepționera. Pe hol, a doua ușă pe stânga. Dezbrăcați-vă. Puneți-vă halatul. Terminați de completat formularul.

— Cabinetul cinci, a repetat ea, cu clipboardul în mână. O singură întrebare: de ce o barză?

— Poftim?

— Barza dumneavoastră. Ce rost are în cabinetul unui obstetrician? E ca și cum v-ați promova concurența.

— E distractivă, a zis recepționera. Cabinetul cinci.

— Și, din moment ce toate pacientele dumneavoastră sunt oricum sută la sută conștiente că barza nu le va ușura durerile travaliului, a continuat ea, de ce trebuie să perpetuați acest mit?

— Domnule doctor Mason, i s-a adresat recepționera unui bărbat în halat alb care se apropiase de ele. Programarea de la ora patru. A întârziat. Am încercat s-o trimit în cabinetul cinci.

— N-am întârziat, a corectat-o Elizabeth Zott. Am venit la timp.

S-a răsucit spre doctor.

— Doctore Mason, probabil că nu mă mai țineți minte...

— Soția lui Calvin Evans, a zis el, făcând un pas în spate, surprins. Sau nu, îmi cer scuze, a adăugat el, coborând glasul, văduva lui Calvin.

Apoi a făcut o pauză, ca și cum s-ar fi străduit să decidă ce să spună mai departe.

— Îmi pare foarte rău pentru pierderea dumneavoastră, doamnă Evans, a zis el, luându-i mâinile într-ale lui și scuturându-le de câteva ori, ca și cum ar fi

făcut un mic cocktail. Soțul dumneavoastră a fost un om bun. Un om bun și un canotor de valoare.

— Mă numesc Elizabeth Zott, a zis ea. Eu și Calvin nu eram căsătoriți.

S-a oprit, așteptând dezaprobarea recepționerei sau să fie dată afară de Mason, în schimb, medicul a apăsat pe un pix și l-a vârât în buzunarul de la piept, apoi a prins-o de cot și a condus-o spre cabinet.

— Dumneavoastră și Evans ați vâslit de câteva ori în barca mea de opt – mai țineți minte? Acum vreo șapte luni. Și v-ați descurcat foarte bine. Dar nu ați mai venit niciodată? De ce?

Ea l-a privit uimită.

— Ah, iertați-mă, a zis iute doctorul Mason. Îmi pare foarte rău. Desigur. Evans. Evans a murit. Îmi cer scuze.

Și-a clătinat capul dezamăgit și a deschis ușa cabinetului cinci.

— Vă rog. Intrați.

A arătat spre un scaun.

— Mai vâsliți? Nu, ce tot spun, normal că nu, în starea dumneavoastră.

I-a cuprins mâinile și le-a întors cu palmele spre el.

— Dar e ceva foarte neobișnuit. Încă aveți bătături în palmă.

— Vâslesc la aparat.

— Doamne, Dumnezeule!

— E ceva rău? Calvin a construit un ergometru.

— *Dar de ce?*

— Așa, pur și simplu. E-n regulă, nu-i așa?

— Da, este, a spus el, categoric. Doar că nu am mai auzit niciodată de cineva care să se antreneze de bună voie le ergometru. În niciun caz o femeie însărcinată. Deși, dacă mă gândesc mai bine, vâslitul în ergometru e o pregătire bună pentru aducerea pe lume a unui copil. În ceea ce privește suferința. De fapt, și durerea, și suferința.

Însă apoi și-a dat seama că durerea și suferința fuseseră foarte prezente în viața ei de când murise Evans și s-a întors cu spatele, ca să-și mascheze ultima gafă.

— Hai să aruncăm o privire rapidă, a zis el cu blândețe, făcând un gest spre masa de examinare.

Apoi a închis ușa și a așteptat dincolo de paravan ca ea să îmbrace un halat.

Examinarea a fost rapidă, dar meticuloasă, punctată cu întrebări despre arsuri la stomac și balonare. Îi era greu să doarmă? Copilul se mișca în anumite momente? Dacă da, cât timp, mai exact? Și, în cele din urmă, cea mai importantă întrebare: de ce a așteptat atât de mult timp să vină la doctor? Era deja spre finalul celui de-al treilea trimestru.

— Am muncit, i-a zis ea.

Dar era o minciună. Motivul real era că sperase în tăcere ca sarcina să aibă grijă de ea însăși. Să se oprească din senin, așa cum se întâmplă uneori cu unele lucruri. În anii ’50, nici nu se punea problema avortului. Întâmplător, la fel stăteau lucrurile și cu copiii din flori.

— Sunteți și dumneavoastră om de știință, nu-i așa? a întrebat el din celălalt capăt al trupului ei.

— Da.

— Și Hastings v-a păstrat. Se pare că sunt mai progresiști decât credeam.

— Nu m-au păstrat, a spus ea. Sunt pe cont propriu.

— Un om de știință pe cont propriu. N-am mai auzit de așa ceva. Cum merge chestia asta?

Ea a oftat.

— Nu merge grozav.

Observându-i tonul, el și-a terminat iute treaba, apăsând-o ici-colo pe burtă, ca și cum ar fi fost un pepene-galben.

— Totul pare perfect, a zis el, scoțându-și mânușile.

Și când ea nu a zâmbit și n-a mai a spus nimic, medicul a continuat, pe un ton grav:

— Pentru bebeluș, cel puțin. Sunt convins că dumneavoastră v-a fost extrem de greu.

Era prima dată când cineva o compătimea, iar șocul acestei senzații o sufoca. Simțea cum un val de lacrimi era gata-gata să i se reverse din ochi.

— Îmi pare rău, a zis el cu bunătate, studiindu-i chipul așa cum un meteorolog urmărește evoluția unei furtuni. Vă rog, nu uitați că puteți vorbi oricând cu mine. De la canotor la canotor. Totul e absolut confidențial.

Ea și-a ferit privirea. De fapt, nu-l cunoștea deloc. În plus, în ciuda asigurărilor pe care i le dăduse doctorul, nu era convinsă că sentimentele ei erau permisibile. Ajunsese să creadă că era singura femeie de pe pământ care plănuise să nu aibă copii.

— Dacă e să fiu cât se poate de sinceră, a spus ea în cele din urmă, cu glasul plin de vinovăție, nu cred că pot să fac asta. Nu aveam de gând să devin mamă.

— Nu toate femeile vor să devină mame, a fost el de acord, lucru care a luat-o prin surprindere. Mai mult de-atât, nici nu ar trebui să o facă.

S-a strâmbat, ca și cum s-ar fi gândit la cineva în mod special.

— Totuși, sunt uimit de numărul mare de femei care își doresc experiența maternității, în ciuda faptului că sarcina e un lucru atât de dificil – grețuri matinale, vergeturi, posibil deces. Dar dumneavoastră sunteți bine, a adăugat el repede, văzându-i expresia îngrozită. Noi tindem să privim sarcina ca pe cel mai obișnuit lucru din lume – la fel de banal ca o lovitură la degetul de la picior – când, de fapt, e ca și cum te-ar lovi ditamai camionul. Deși uneori camionul face stricăciuni mai mici.

Și-a dres glasul, apoi a scris ceva pe fișa ei.

— Voiam doar să spun că exercițiile fizice sunt de mare ajutor. Deși habar nu am cum puteți vâsli corect în stadiul ăsta. E problematic să tragi de mânere până la piept. Ce părere aveți despre emisiunea lui Jack LaLanne? O urmăriți vreodată?

Când a auzit numele lui Jack LaLanne, Elizabeth s-a schimbat la față.

— Nu vă place, a zis el. Nicio problemă. Doar aparatul de vâslit, atunci.

— L-am tot folosit, a spus ea coborând vocea, pentru că mă epuizează fizic, ceea ce uneori mă ajută să dorm. Dar și pentru că am crezut că ar putea să...

— Înțeleg, a zis el, întrerupând-o și uitându-se și în stânga, și în dreapta, ca să fie sigur că nu-i aude nimeni. Uitați, nu sunt unul dintre acei oameni care cred că femeile ar trebui să fie nevoite să...

S-a oprit brusc.

— Nici nu cred că...

A făcut o altă pauză.

— O femeie singură... văduvă... e ceva.... Nu contează, a zis el, întinzându-se după fișa ei. Adevărul este însă că probabil ergometrul v-a făcut mai puternică; a făcut și bebelușul mai puternic. Mai mult sânge la creier, o circulație mai bună. Ați observat că vâslitul are un efect liniștitor asupra copilului? Probabil de la legănatul înainte și înapoi.

Ea a ridicat din umeri.

— Cât de mult vâsliți?

— Zece mii de metri.

— *În fiecare zi?*

— Uneori și mai mult.

— Sfântă Fecioară, a fluierat el. Întotdeauna am crezut că femeile însărcinate devin și mai rezistente la suferință, dar zece mii de metri? Uneori *și mai mult*? Asta e ceva – de fapt, nici nu știu ce e asta.

A privit-o cu îngrijorare.

— Aveți pe cineva care să vă ajute? O prietenă sau o rudă, mama dumneavoastră, cineva de genul acesta? Copiii mici înseamnă treabă multă.

Ea a șovăit. Era stânjenitor să spună că nu avea pe nimeni. A decis să vină la consultație la doctorul Mason deoarece Calvin îi spusese întotdeauna că între canotori există un soi de legătură specială.

— Pe nimeni? a repetat medicul.

— Am un câine.

— Îmi place treaba asta, a zis Mason. Câinii pot ajuta foarte mult. Sunt protectori, empatici, inteligenți. Ce fel de câine – un mascul, o femelă?

— Mascul...

— Stați așa, cred că-l țin minte pe câinele dumneavoastră. Trei Ceasuri Rele, ceva de genul ăsta? Urât ca dracu'?

— El e...

— Un câine și un aparat de vâslit, a spus el, notând ceva pe fișa ei. OK. Excelent.

A apăsat din nou pe pix, apoi a pus fișa deoparte.

— Așadar, cât se poate de repede – hai să spunem în decurs de un an – vreau să vă întoarceți la hangar. Barca mea așteaptă să-i fie ocupat căruciorul al doilea și ceva îmi spune că dumneavoastră sunteți persoana potrivită. Va trebui să vă găsiți însă o bonă. Nu avem voie cu bebeluși în barcă. Avem destui în afara ei.

Elizabeth s-a întins să-și ia jacheta.

— Foarte drăguț din partea dumneavoastră, doctore Mason, a zis ea, presupunând că medicul a încercat doar să fie amabil, dar, după spusele dumneavoastră, urmează să fiu lovită de un camion.

— Un accident după care vă veți reveni, s-a corectat el. Să știți că am o memorie impecabilă când vine vorba de canotaj și-mi amintesc perfect stilul dumneavoastră de vâslit. Era bun. Foarte bun.

— Datorită lui Calvin.

Doctorul Mason a părut surprins.

— Nu, domnișoară Zott. Nu doar datorită lui Evans. E nevoie de opt oameni care să vâslească bine. *Toți* opt. În orice caz, să revenim la problema de față. Încep să mă simt mai încrezător în ce privește situația dumneavoastră. Știu că ați trecut printr-un mare șoc odată cu moartea lui Evans și apoi cu asta, a adăugat el, arătând spre burta ei umflată. Dar totul va fi bine. Mai mult decât atât. Un câine, un ergometru, locul numărul doi. Excelent!

Apoi i-a luat mâinile în ale lui și i le-a strâns voios. Și, deși vorbele sale nu aveau o logică desăvârșită, dacă le comparai cu toate replicile pe care Elizabeth le auzise până atunci, erau primele care, în cele din urmă, aveau un strop de noimă.

Capitolul 16

TRAVALIUL

— Mergem la bibliotecă? l-a întrebat Elizabeth pe Șase-Jumate, aproximativ cinci săptămâni mai târziu. Am programare la doctorul Mason mai încolo și aș vrea să înapoiez cărțile astea mai întâi. Cred că ți-ar plăcea *Moby Dick*. E o poveste despre cum oamenii subestimează la nesfârșit celelalte forme de viață. Pe riscul lor.

Pe lângă tehnica învățării receptive, Elizabeth îi citea cu glas tare, înlocuind de mult timp cărțile ușurele pentru copii cu texte mult mai complicate.

— Cititul cu glas tare favorizează dezvoltarea creierului, îi zisese ea la un moment dat, citând dintr-un studiu care-i căzuse în mână. De asemenea, accelerează acumularea lexicală.

Părea să funcționeze, pentru că, potrivit carnețelului ei, Șase-Jumate știa acum trei sute nouăzeci și unu de cuvinte.

— Ești un cățel foarte deștept, îi spusese chiar ieri Elizabeth, iar el ar fi vrut tare mult să-i dea dreptate, dar adevărul era că încă nu pricepea ce înseamnă „deștept“.

Cuvântul părea să aibă mai multe definiții, iar oamenii – cu excepția lui Elizabeth – îl interpretau după reguli proprii, cum și când le convenea.

— Delfinii sunt deștepți, ziceau oamenii. Dar vacile nu.

Asta părea că se bazează parțial pe faptul că vacile nu știau să facă giumbușlucuri. În viziunea lui Șase-Jumate, asta însemna că vacile erau mai

deștepte, nicidecum mai proaste. Dar ce știa el, de fapt?

Trei sute nouăzeci și unu de cuvinte, potrivit lui Elizabeth. Însă, de fapt, doar trei sute nouăzeci.

Pe lângă asta, tocmai aflase că engleza nu e singura limbă vorbită de oameni. Elizabeth îi dezvăluise că erau sute, poate mii de limbi, și nicio ființă umană nu le vorbea pe toate. De fapt, majoritatea oamenilor vorbeau doar una – poate două –, dacă nu cumva erau ceva ce se numea „elvețieni“ și vorbeau opt. Nu era de mirare că oamenii nu înțelegeau animalele. Ei abia dacă se puteau înțelege unii pe alții.

Măcar Elizabeth și-a dat seama că Șase-Jumate nu poate să deseneze. Desenul părea să fie o formă de comunicare preferată de copiii mici, iar câinele le admira eforturile, deși rezultatele erau de-a dreptul dezamăgitoare. Nu trecea nici măcar o zi fără ca el să zărească degețelele care se chinuiau cu creta pe trotuar, conturând case imposibile și niște siluete rudimentare ce se întindeau pe trotuar, relatând o poveste pe care nu o înțelegea nimeni altcineva în afară de artist.

— Ce desen drăgălaș! a auzit el zicând o mămică săptămâna trecută, care admira mâzgăleala oribilă și violentă a copilului său.

Părinții de oameni, a observat el, aveau înclinația de a-și minți copiii.

— E un cățeluș, a spus copilul, cu mâinile pline de praf de cretă.

— Și ce cățeluș drăguț! l-a lăudat ea.

— *Nu,* a zis copilul, nu e deloc drăguț. E mort. A fost *omorât*!

Lucru pe care, după o clipă, Șase-Jumate l-a găsit tulburător de precis.

— *NU* e un cățel mort, a spus cu severitate mama. Este un cățel *foarte* fericit, care *mănâncă* un castron cu înghețată.

Atunci copilul cel furios a azvârlit creta în iarbă și s-a îndreptat, cu pași apăsați, spre leagăne.

Șase-Jumate s-a dus după cretă. Avea să fie un cadou pentru creatură.

Au mers împreună cele cinci străzi, Elizabeth purtând o rochie cu nasturi în față, care-i strângea burta, pășind ca și cum s-ar fi dus la război. În spate avea

un rucsac roșu plin cu cărți; și câinele avea în spate un coșuleț de bicicletă în care căra volumele care nu mai încăpuseră la ea în rucsac.

— Mor de foame, a zis ea cu glas tare în timp ce mergeau prin aerul apăsător de noiembrie. Aș putea mânca un cal. Mi-am monitorizat urina, mi-am analizat proteinele din păr și...

Era cât de poate de adevărat. Elizabeth ținuse socoteala nivelului de glucoză din urină, notase lanțul de aminoacizi din cheratina părului și-și analizase temperatura corporală în laboratorul lor în ultimele două luni. Lui Șase-Jumate nu-i era foarte clar ce însemnau toate astea, dar era bucuros să constate că Elizabeth manifesta mai mult interes față de creatură – mai mult interes științific, cel puțin. Singurul fel practic de a se pregăti fusese achiziționarea unor pătrate albe de pânză și a unor ace de siguranță cu aspect periculos. Mai cumpărase și trei hăinuțe care semănau cu niște saci.

— Pare destul de simplu, i-a spus ea în timp ce se plimbau pe stradă. O să experimentez pretravaliul, apoi voi intra în travaliu. Mai avem două săptămâni, Șase-Jumate, dar cred că e bine să ne gândim de pe-acum la toate astea. Cel mai important lucru pe care trebuie să ni-l amintim, a adăugat ea, este că, atunci când vine sorocul, trebuie să ne păstrăm calmul.

Dar Șase-Jumate nu era calm deloc. Lui Elizabeth i se rupsese apa cu câteva ore mai devreme. Ea nu observase, pentru că nu eliminase decât foarte puțin din dopul gelatinos, dar el remarcase, pentru că era câine. Mirosul era inconfundabil. Cât despre junghiurile ei de foame, nu erau câtuși de puțin așa ceva; erau contracții de pretravaliu. Când s-au apropiat de ușa de intrare în bibliotecă, creatura s-a hotărât să facă lucrurile puțin mai clare.

— Aaaah! a gemut Elizabeth, îndoindu-se de mijloc. O, Doamneeee!

Treisprezece ore mai târziu, doctorul Mason ridica bebelușul ca să-l vadă și Elizabeth, care era absolut epuizată.

— E măricică, a zis el, uitându-se la copil ca și când l-ar fi prins cu undița. Clar e canotoare. Să nu ziceți că nu v-am spus, dar cred că va vâsli la babord.

Și-a coborât privirea spre Elizabeth.

— Bravo, domnișoară Zott! Și ați făcut totul fără anestezie. V-am spus eu că vă va folosi și vâslitul la ceva. Are niște plămâni excepționali.

S-a uitat la mânuțele bebelușului, închipuindu-și viitoarele bătături.

— Veți sta amândouă aici câteva zile. O să trec mâine pe la dumneavoastră. Între timp, odihniți-vă.

Dar pentru că-și făcea griji pentru Șase-Jumate, Elizabeth s-a externat a doua zi de dimineață.

— Categoric *nu,* a zis asistenta șefă. Este complet împotriva protocolului. Domnul doctor Mason o să facă o criză de nervi.

— Spuneți-i că trebuie să vâslesc la ergometru, a spus ea. Va fi de acord.

— *Ergometru?* a strigat asistenta în timp ce Elizabeth chema un taxi. Ce e ăla?

Peste o jumătate de oră, Elizabeth pășea pe alee cu bebelușul strâns la piept. S-a simțit copleșită de ușurare când l-a zărit pe Șase-Jumate, cu coșulețul încă pe spate, păzind ușa de la intrare ca o santinelă.

O, Doamne, a gâfâit Șase-Jumate, *o Doamne o Doamne ești vie ești vie o Doamne câte griji mi-am făcut.*

Ea s-a aplecat și i-a arătat bebelușul.

Creatura era – a mirosit el – *o fetiță!*

— E fată, i-a spus zâmbind Elizabeth.

Salutare, Creatură! Sunt eu! Șase-Jumate! M-am îmbolnăvit de îngrijorare!

— Îmi pare foarte rău, a spus ea, descuind ușa. Cred că mori de foame. Este – s-a uitat la ceas – nouă douăj'doi. N-ai mâncat de peste douăzeci și patru de ore.

Șase-Jumate a dat entuziasmat din coadă. Așa cum alte familii le dădeau copiilor nume care începeau cu aceeași literă (Agatha, Alfred), iar altele preferau rimele (Molly, Polly), familia lui se lua după ceas. El se numea Șase-Jumate în amintirea momentului exact când deveniseră o familie. Iar acum știa cum se va numi creatura.

Salutare, Nouă Douăj'doi! a comunicat el. *Bine ai venit în lumea de afară! Cum ai călătorit? Te rog, intră, intră! Ți-am adus cretă!*

Când au dat toți trei buzna pe ușă, o bucurie ciudată s-a răspândit în atmosferă. Pentru prima oară de la moartea lui Calvin, parcă lucrurile se îmbunătățeau.

Dar zece minute mai târziu, creatura a început să plângă și totul s-a dus naibii.

Capitolul 17

HARRIET SLOANE

— Ce-ai *păţit*? a întrebat Elizabeth de un milion de ori. SPUNE-MI, te rog!

Dar bebeluşul, care plângea nonstop de săptămâni întregi, refuza să-i dezvăluie motivul.

Până şi Şase-Jumate era consternat. *Dar ţi-am povestit despre tatăl tău,* a comunicat el. *Am vorbit despre asta.* Dar creatura încă se văicărea.

Elizabeth se plimba prin micul bungalow la ora două noaptea, legănând bebeluşul în sus şi-n jos, cu braţele rigide ca un robot ruginit, până când s-a împiedicat de un teanc de cărţi, gata-gata să cadă.

— La naiba! a strigat ea, strângând copilaşul la piept cu un gest ocrotitor.

În ameţeala ei de proaspătă mamă, podeaua devenise un loc convenabil de aruncat orice: şosete minuscule, ace de siguranţă pentru scutece neînchise, coji vechi de banană, ziare necitite.

— Cum poate cineva atât de mic să facă o harababură atât de mare? a ţipat ea.

Ca răspuns, copilaşul şi-a lipit gurița de urechea lui Elizabeth, a tras cu putere aer în piept şi a urlat din toţi rărunchii.

— Te rog, a şoptit Elizabeth, trântindu-se într-un scaun. Te rog, te rog, te rog, *opreşte-te*!

Şi-a susţinut fiica pe îndoitura braţului, i-a pus tetina biberonului lângă buzele de păpuşă şi, deşi o refuzase deja de cinci ori până acum, micuţa a prins-

o cu lăcomie, ca și cum ar fi știu că biata ei mamă ignorantă va ajunge, în cele din urmă, în acest punct. Elizabeth și-a ținut respirația, de parcă și cea mai mică gură de aer ar fi stricat din nou totul. Bebelușul era o adevărată bombă cu ceas. La o mișcare greșită, totul ar fi sărit în aer.

Doctorul Mason o avertizase că bebelușii cereau o muncă sisifică, dar asta nu era o simplă muncă – era un contract. Micuța tirană nu era mai puțin dificilă decât Nero; era la fel de nebună ca regele Ludovic al II-lea al Bavariei. Iar plânsul... O făcea să se simtă incapabilă. Mai rău, o făcea să creadă că fiica ei nu o simpatiza. Deja.

Elizabeth a închis ochii și și-a văzut propria mamă, cu o țigară lipită de buza de jos, cu scrumul aterizând în mâncarea pe care Elizabeth tocmai o scosese din cuptor. Da. Era foarte posibil să nu-ți placă propria mamă încă de la bun început.

Pe lângă toate astea, mai era și repetitivitatea – hrănitul, îmbăiatul, schimbatul scutecelor, consolarea, regurgitarea, liniștirea, plimbatul prin cameră în sus și-n jos; pe scurt, volumul de muncă. Multe lucruri erau repetitive – vâslitul, metronomul, artificiile –, dar acestea se terminau în mai puțin de o oră. Chestia asta putea dura ani întregi.

Și când bebelușul dormea, *adică niciodată*, mai avea de făcut și alte treburi: să spele rufe, să pregătească biberoanele, să dezinfecteze, să gătească – plus să recitească în permanență cartea scrisă de doctorul Spock, *Îngrijirea sugarului și a copilului.* Erau atât de multe lucruri de făcut, încât nici nu era capabilă să facă o listă, pentru că asta presupunea un lucru în plus. Pe lângă toate astea, mai avea de făcut și cealaltă muncă a ei.

Hastings. A privit îngrijorată în celălalt capăt al încăperii, la un teanc de jumătate de metru de carnete și de lucrări de cercetare, neatinse, și la alte teancuri, mai înalte, primite de la colegii ei. Când intrase în travaliu, îi spusese doctorului Mason că nu vrea anestezie.

— Pentru că sunt om de știință, minți-se ea. Vreau să fiu în întregime conștientă în timpul nașterii.

Însă motivul real era că nu-și permitea anestezia.

S-a auzit un mic oftat de mulțumire și Elizabeth și-a coborât privirea, uimită să constate că fiica ei adormise. A încremenit, pentru că nu voia să tulbure somnul bebelușului. I-a studiat fața înroșită, buzele țuguiate, sprâncenele subțiri și blonde.

A trecut o oră, timp în care circulația din braț i s-a oprit complet. S-a uitat uluită la copilul care mișca din buze, de parcă ar fi vrut să-i dea explicații.

Așa au mai trecut două ore.

Ridică-te în picioare, și-a spus. *Mișcă-te.* S-a înclinat înainte, ridicându-se ușor din scaun cu bebeluș cu tot, apoi s-a dus, fără să facă vreun pas greșit, în dormitor. S-a întins, așezând cu grijă bebelușul încă adormit lângă ea. A închis ochii. A expirat. Apoi a adormit buștean, fără vise, până când bebelușul s-a trezit.

Adică, potrivit ceasului ei, peste aproximativ cinci minute.

— E un moment potrivit? a întrebat doctorul Boryweitz la ora șapte dimineața, când Elizabeth i-a deschis ușa.

Și-a vârât capul și a trecut pe lângă ea, îndreptându-se spre canapea, trecând prin zona de război.

— Nu.

— Mă rog, nu e chiar muncă, a explicat el. Doar o întrebare rapidă. Oricum, voiam să trec pe-aici să văd cum îți merge. Am auzit că ai născut.

I-a remarcat părul nespălat, bluza încheiată greșit, abdomenul încă umflat. Și-a deschis servieta și a scos din ea un cadou împachetat.

— Felicitări, a zis el.

— Mi-ai… adus… un cadou?

— Un flecușteț.

— Ai copii, doctore Boryweitz?

Ochii lui au alunecat spre stânga. Nu i-a răspuns.

Ea a deschis cutia în care se aflau o suzetă din plastic și un iepuraș din pluș.

— Mulțumesc, a zis ea, dintr-odată bucuroasă că bărbatul a trecut pe la ea.

Era primul adult cu care vorbea după săptămâni întregi.

— Foarte frumos din partea ta.

— Cu mare plăcere, a zis el stângaci. Sper să-i placă bebelușului.

— E fetiță.

Și urlă ca un animal sălbatic, a explicat Șase-Jumate.

Boryweitz a scos din servietă un teanc subțire de hârtii.

— N-am dormit, doctore Boryweitz, s-a scuzat Elizabeth. Chiar nu e un moment potrivit.

— Domnișoară Zott, a implorat-o Boryweitz, cu ochii plecați. Am ședință cu Donatti peste două ore.

A scos câteva bancnote din portofel.

— *Te rog.*

A ezitat la vederea banilor. Nu avusese niciun venit timp de o lună.

— Zece minute, a spus ea, luând banii. Copilul doar moțăie.

Dar Boryweitz a avut nevoie de o oră întreagă. După plecarea lui, surprinsă că bebelușul încă dormea, s-a îndreptat spre laborator, hotărâtă să muncească, dar, fără să vrea, s-a prelins pe podea, ca și cum acolo s-ar fi aflat o saltea, întinzându-și capul pe un manual, ca pe o pernă. În câteva clipe a adormit buștean.

Calvin i-a apărut în vis. Citea o carte despre rezonanța magnetică nucleară. Ea îi citea *Madame Bovary* lui Șase-Jumate, cu glas tare. Tocmai îi spusese acestuia că ficțiunea e problematică. Oamenii susțin mereu că știu ce vrea să spună cartea, în ciuda faptului că scriitorul nu dorise deloc să spună asta și în ciuda faptului că ceea ce li se părea lor că are sens nu avea, de fapt, nicio logică.

— Bovary e un exemplu perfect, a zis ea. Uite, aici unde Emma își linge degetele. Unii cred că reprezintă dorința carnală; alții sunt de părere că pur și simplu îi place puiul. Și ce voia oare să spună Flaubert? Nimănui nu-i pasă.

Chiar atunci Calvin și-a ridicat privirea din cartea pe care o citea și a spus:

— Nu-mi amintesc să fi existat pui în *Madame Bovary.*

Dar înainte ca Elizabeth să poată răspunde, s-a auzit o bătaie insistentă *cioc-cioc-cioc-cioc-cioc-cioc*, ca o ciocănitoare conștiincioasă, urmată de „domnișoară Zott?“, apoi alte *cioc-cioc-cioc-cioc-cioc*-uri, urmate iarăși de „domnișoară

Zott?“, la care s-a adăugat un mic scâncet dublat de un sughiț, care l-a făcut pe Calvin să sară în picioare și să iasă în goană din încăpere.

— Domnișoară *Zott,* s-a auzit din nou vocea, de data asta mai tare.

Elizabeth s-a trezit, dând cu ochii de o femeie masivă și căruntă, cu o rochie de viscoză, cu ciorapi groși, maronii, care apăruse în laboratorul ei.

— Sunt eu, domnișoară Zott. Doamna Sloane. Am aruncat o privire înăuntru și te-am văzut întinsă pe jos. Am bătut de mai multe ori, dar nu ai răspuns, așa că am deschis ușurel ușa. Voiam să mă asigur că ești bine. *Ești* bine? Poate c-ar trebui să chem un doctor.

— S-Sloane.

Femeia s-a aplecat și a cercetat chipul lui Elizabeth.

— Nu, cred că ești în regulă. Îți plânge copilașul. Vrei să mă duc să-l iau? Mă duc să-l iau în brațe.

A plecat, întorcându-se o clipă mai târziu.

— Ah, uită-te la el, a zis femeia, legănând bebelușul înfășat. Cum îl cheamă pe drăcușor?

— Mad. M-Madeline, a spus Elizabeth, ridicându-se de pe podea.

— Madeline, a zis Sloane. E fetiță. Ce drăguț! Tot am vrut să trec pe la voi. De când ți-ai adus mica Satană acasă mi-am tot spus: *Du-te și vezi ce face.* Dar se pare că ai un șir permanent de musafiri. De fapt, pe unul dintre ei l-am văzut de curând. Nu voiam să dau buzna nepoftită.

Femeia a ridicat fundul lui Madeline spre nas, a adulmecat profund, apoi a așezat-o pe masă și, înșfăcând un scutec curat de pe suportul de uscat rufe din apropiere, a schimbat bebelușul agitat așa cum un cowboy leagă fedeleș un vițel.

— Știu că nu are cum să-ți fie ușor, domnișoară Zott, fără domnul Evans, vreau să zic. Îmi pare foarte rău pentru pierderea ta, apropo. Știu că e cam târziu să-ți spun asta, dar mai bine mai târziu decât niciodată. Domnul Evans era un om bun.

— Îl știai... pe Calvin? a întrebat Elizabeth, încă amețită. C-cum așa?

— Domnișoară Zott, a spus tăios femeia. Sunt vecina ta. Stau vizavi. În căsuța albastră?

— Ah, da, desigur, a zis Elizabeth, înroșindu-se și dându-și seama că nu vorbise cu doamna Sloane până atunci.

Își făcuseră doar de câteva ori cu mâna de pe alee, în semn de salut. Asta fusese tot.

— Îmi pare rău, doamnă Sloane, firește că vă cunosc. Vă rog, iertați-mă – sunt obosită. Cred că am adormit pe jos. Nu-mi vine să cred că am făcut una ca asta; e o premieră.

— Păi, să știi că nu va fi ultima oară, a zis doamna Sloane, observând dintr-odată că bucătăria nu e deloc bucătărie.

S-a ridicat și, cu Madeline sprijinită în pliul brațului ca o minge de rugby, a făcut turul încăperii.

— Ai devenit mamă de curând, ești singură-singurică, ești epuizată și de-abia mai poți gîndi – ce mama naibii e *asta*?

A arătat spre un obiect mare, argintiu.

— O centrifugă, a spus Elizabeth. Și nu, mă simt OK, sincer.

S-a străduit să se ridice în capul oaselor.

— Nimeni nu e OK cu un nou-născut, domnișoară Zott. Micul spiriduș o să-ți mănânce toată energia. Uită-te la tine – ai o mutră de condamnat la moarte. Dă-mi voie să-ți fac niște cafea.

A dat să se îndrepte spre cuptor, dar s-a oprit lângă hotă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, a zis ea, ce *mama dracului* s-a întâmplat cu bucătăria asta?

— Fac eu cafeaua, a zis Elizabeth.

În timp ce doamna Sloane o privea cu atenția, Elizabeth s-a dus spre blatul din oțel inoxidabil, de unde a luat o carafă cu apă distilată și a turnat-o într-o retortă. Apoi a închis retorta cu un dop prevăzut cu un tub care-i ieșea prin vârf. După care a prins-o de unul dintre suporturile din metal aflate între cele două arzătoare Bunsen și a aprins un aparat ciudat, tot metalic, care a scos o scânteie, ca atunci când cremenea se lovește de oțel. Flacăra s-a aprins; apa a

început să se încălzească. Elizabeth s-a întins spre un raft și a luat un sac pe care scria $C_8H_{10}N_4O_2$, a turnat puțin din acesta într-un mojar, a mărunțit conținutul cu un pistil, a răsturnat substanța rezultată, de consistența pământului, pe un cântar mare și ciudat, apoi a pus conținutul într-o bucată de tifon de cinsprezece centrimetri pe cincisprezece și a legat-o la gură. Apoi a vârât tifonul într-un pahar mai mare și l-a pus pe al doilea suport din metal, fixând tubul care ieșea din prima retortă în partea de jos a paharului. Când apa din aceasta a început să fiarbă, doamna Sloane, practic închizându-și gura cu mâna, a privit cum apa se ridică de-a lungul tubului și intră în pahar. În scurt timp, retorta mai mică era aproape goală și Elizabeth a oprit arzătorul Bunsen. A amestecat în conținutul paharului cu o tijă din sticlă. Apoi lichidul maroniu a făcut cel mai ciudat lucru din lume: s-a ridicat ca un poltergeist și a revenit în retorta originală.

— Frișcă și zahăr? a întrebat Elizabeth, scoțând dopul retortei și începând să toarne.

— Sfântă Fecioară, a zis doamna Sloane când Elizabeth i-a așezat în față o cană aburindă. N-ai auzit de cafeaua Folger's?

Dar după ce a sorbit lichidul n-a mai zis nimic. Nu mai gustase în viața ei o asemenea cafea. Era raiul pe pământ. Ar fi putut să bea cât era ziua de lungă.

— Și cum ți se pare până acum? Maternitatea.

Elizabeth a înghițit dureros în sec.

— Văd că ai cartea de căpătâi, a adăugat doamna Sloane, remarcând cartea scrisă de doctorul Spock pe masă.

— Am cumpărat-o pentru titlu, a recunoscut Elizabeth. *Îngrijirea sugarului și a copilului.* Pare că există foarte multe absurdități în privința creșterii unui bebeluș – atât de multe complicații nenecesare.

Doamna Sloane i-a studiat chipul. Era o remarcă stranie din partea unei femei care tocmai adăugase vreo douăzeci de pași pentru a obține o simplă ceașcă de cafea.

— Ciudat, nu-i așa? a continuat femeia. Un bărbat scrie o carte despre lucruri pe care nu le cunoaște deloc din proprie experiență – nașterea și

consecințele sale, adică – și bum! Devine bestseller. Părerea mea? Soția lui a scris cartea, apoi au semnat-o cu numele lui. Numele uni bărbat dă cărții mai multă autoritate, nu crezi?

— Nu, a zis Elizabeth.

— De acord.

Amândouă au sorbit din nou din cafea.

— Salutare, Șase-Jumate, a spus doamna Sloane, întinzându-și mâna liberă.

Câinele s-a dus la ea.

— Îl cunoașteți pe Șase-Jumate?

— Domnișoară *Zott.* Locuiesc chiar acolo, vizavi! Îl văd de multe ori, rătăcind liber. Apropo, a intrat în vigoare legea cu lesa...

La auzul cuvântului „lesă", Madeline și-a deschis gurița și a scos un țipăt înspăimântător.

— O, Isuse Hristoase și Măicuța Domnului! a exclamat doamna Sloane, sărind în picioare, cu Madeline încă în brațe. Asta e *de-a dreptul* oribil, copile!

S-a uitat la fețișoara roșie a bebelușului și a început să-l legene, plimbându-se într-o parte și-n alta a laboratorului, vorbind cu glas ridicat, ca să acopere urletele.

— Cu mulți ani în urmă, când abia devenisem mamă, domnul Sloane era plecat în delegație și un bărbat îngrozitor a intrat în casă prin efracție, spunându-mi că, dacă nu-i dau toți banii, o să-mi ia copilul. Nu dormisem și nu făcusem duș de patru zile, nu mă pieptănasem de cel puțin o săptămână, nu mă așezasem de nu mai știu cât timp. Așa că am zis: „Vrei copilul? Ia-l."

A mutat-o pe Madeline pe celălalt braț.

— N-am văzut în viața mea un om în toată firea alergând mai repede.

S-a uitat în jur, părând nesigură.

— Ai vreo metodă ieșită din comun să-i pregătești biberonul sau pot să-l prepar cum se procedează în mod normal?

— Am unul pregătit, a răspuns Elizabeth, scoțând un biberon dintr-un vas cu apă caldă.

— Nou-născuții sunt îngrozitori, a zis doamna Sloane, prinzându-și șiragul de perle false de la gât când Elizabeth i-a luat-o pe Madeline din brațe. Credeam că te ajută cineva, altfel aș fi venit mai devreme. Am văzut atât de mulți, foarte mulți *bărbați* care trec pe la tine la cele mai ciudate ore posibile.

Și-a dres glasul.

— E legat de muncă, a zis Elizabeth, încercând s-o convingă pe Madeline să accepte tetina.

— Cum vrei tu să-i spui, a replicat doamna Sloane.

— Sunt om de știință, a continuat Elizabeth.

— Credeam că domnul Evans era om de știință.

— Și eu sunt.

— Bineînțeles.

Și-a împreunat palmele.

— Bine, atunci. Eu o să plec. Dar acum știi – când ai nevoie de o mână de ajutor, mă găsești vizavi.

Și-a scris cu creionul numărul de telefon direct pe peretele bucătăriei, chiar deasupra telefonului.

— Domnul Sloane a ieșit la pensie anul trecut și e acasă tot timpul acum, așa că să nu-ți imaginezi că deranjezi, pentru că nu e cazul; de fapt, îmi faci o favoare. Ai înțeles?

S-a aplecat ca să scoată ceva din plasa de cumpărături.

— O să las asta aici, a zis ea, scoțând o caserolă împachetată în folie de aluminiu. Nu zic că e cine știe ce, dar trebuie să mănânci.

— Doamnă Sloane, a spus Elizabeth, dându-și seama că nu vrea să fie singură. Mi se pare că știți o grămadă de lucruri despre copii.

— Știu cât de mult se poate ști, a răspuns aceasta. Sunt niște sadici mici și egoiști. Întrebarea e de ce vrea lumea să aibă mai mult de unul.

— Câți aveți?

— Patru. Ce vrei să spui, domnișoară Zott? Îți faci griji într-o anumită privință?

— Păi, a zis Elizabeth, încercând să-și stăpânească tremurul din glas, faza e... doar că...

— Spune-o direct, a sfătuit-o Sloane. Zi și gata.

— Sunt o mamă îngrozitoare, a spus ea dintr-o suflare. Nu doar pentru că m-ați găsit dormind în misiune, sunt multe alte lucruri – de fapt, totul.

— Fii mai precisă.

— Păi, de exemplu, doctorul Spock spune că trebuie să-i fac un program, așa că i-am făcut, dar ea nu-l respectă.

Harriet Sloane a pufnit în râs.

— Și nu am niciun moment dintre cele pe care ar trebui să le am – știți, momentele acelea...

— Nu știu...

— Momentele magice...

— Prostii din revistele pentru femei, a întrerupt-o Sloane. Trebuie să stai departe de chestiile alea. E doar ficțiune.

— Dar sentimentele pe care le am – nu... nu cred că sunt normale. Nu mi-am dorit niciodată copii, a zis ea, și acum am născut și mi-e rușine să recunosc că mi-a venit s-o dau spre adopție de cel puțin două ori până acum.

Doamna Sloane s-a oprit lângă ușa din spate.

— Vă rog, a implorat-o Elizabeth. Să nu vă faceți o părere proastă despre mine...

— Stai așa, a zis Sloane, ca și cum nu ar fi auzit-o bine. Ai vrut s-o dai spre adopție... de două ori?

Apoi a clătinat din cap și a început să râdă într-un fel care a făcut-o pe Elizabeth să se facă mică.

— Nu e amuzant.

— De două ori? Pe bune? De douăzeci de ori dacă spuneai și tot erai la stadiul de amatoare.

Elizabeth s-a uitat în altă parte.

— La naiba, a spus doamna Sloane, cu empatie. Ai cea mai grea slujbă din lume. Nu ți-a spus mama ta?

Când a pomenit de mama ei, Sloane a observat cum umerii tinerei se încordează.

— OK, a adăugat femeia, pe un ton mai blând. Nu contează. Încearcă să nu-ți mai faci atâtea griji. Te descurci grozav, domnișoară Zott. Va fi din ce în ce mai bine.

— Și dacă nu va fi? a zis disperată Elizabeth. Dacă... dacă va fi din ce în ce mai rău?

Deși nu era genul care să atingă alți oameni, doamna Sloane s-a trezit ieșind de la adăpostul cadrului ușii și i-a apăsat ușor umerii tinerei femei.

— Va fi mai bine, a spus ea. Care e numele tău mic, domnișoară Zott?

— Elizabeth.

Doamna Sloane a ridicat mâinile.

— Bine, Elizabeth, eu sunt Harriet.

Și apoi a urmat o tăcere stânjenitoare, ca și cum, rostindu-și numele, dezvăluiseră amândouă mai mult decât plănuiseră.

— Înainte să plec, Elizabeth, pot să-ți dau un mic sfat? a întrebat Harriet. De fapt nu, n-o să-ți dau. Urăsc să primesc sfaturi, mai ales nesolicitate.

S-a rumenit la față.

— Nu-i urăşti pe cei care-ți dau sfaturi? Eu da. Au stilul lor de a te face să te simți aiurea. Și sfaturile lor sunt de obicei extrem de proaste.

— Spune, a îndemnat-o Elizabeth.

Harriet a ezitat, apoi și-a țuguiat buzele.

— OK, bine. Poate că de fapt nici nu e un sfat adevărat. E mai mult un pont.

Elizabeth a privit-o nerăbdătoare.

— Ia-ți un răgaz pentru sufletul tău, a zis Harriet. În fiecare zi.

— Un răgaz.

— Un moment când *tu* să fii prioritatea. Doar tu. Nu copilul, nu munca ta, nu răposatul domn Evans, nu casa ta murdară, nimic altceva. Doar tu. Elizabeth Zott. În acel scurt răgaz, reconectează-te cu lucrurile de care ai nevoie, pe care le dorești, pe care le cauți.

S-a tras scurt de perlele false.

— Apoi revino la sarcinile tale.

Deși Harriet nu a spus că ea n-a urmat niciodată acest sfat – de fapt, doar îl citise într-una dintre acele reviste caraghioase pentru femei – voia să creadă că într-o zi se va întoarce la scopul ei adevărat. Să fie îndrăgostită. Să găsească iubirea *adevărată*. Apoi Harriet a deschis ușa din spate, a dat din cap în semn de la revedere și a închis-o în urma ei. Ca la un semnal, Madeline a început să plângă.

Capitolul 18

NEBUNĂ CU ACTE ÎN REGULĂ

Harriet Sloane nu fusese niciodată frumoasă, dar cunoștea mulți oameni frumoși și știa că aceștia atrăgeau întotdeauna belelele. Fie erau iubiți pentru că erau frumoși, fie erau urâți pentru exact același motiv. Când Calvin Evans a început să iasă cu Elizabeth Zott, Harriet a presupus că asta se datora frumuseții ei. Dar când i-a spionat din living, cocoțată pe un taburet, cu perdelele puțin deschise ca să aibă o vedere clară spre sufrageria lor, a fost nevoită să-și revizuiască bănuielile.

I se părea că Evans și Elizabeth se bucuraseră de o relație ciudată – aproape supranaturală – ca niște gemeni identici, separați la naștere, care dau unul peste celălalt într-o tranșee și, în ciuda valului de moarte din jurul lor, sunt uimiți să descopere nu doar că arată la fel și au amândoi o alergie gravă la scoici, ci și că amândoi îl antipatizează pe Dean Martin.

— Pe bune? și-i imagina ea pe Calvin și pe Elizabeth spunând în același timp. Și eu la fel!

Lucrurile nu stătuseră deloc așa cu ea și cu recent pensionatul domn Sloane. Entuziasmul fusese prezent doar la început, dar se dusese așa cum se duce oja ieftină de pe unghii. I se păruse curajos pentru că avea un tatuaj și părea să nu observe că ea are glezne groase și păr rar. Privind în urmă, acesta ar fi trebuit să fie un indiciu elocvent – faptul că nu o observa, pentru că atunci poate și-ar fi dat și ea seama că nu o va observa niciodată.

Nu-și mai amintea cât de repede și-a dat seama după căsătorie că nu erau îndrăgostiți unul de altul, dar probabil s-a întâmplat cândva între momentul în care Harriet a observat că soțul ei spune *seltar* în loc de *sertar* și descoperirea faptului că îi cădeau în permanență fire din părul des de pe corp, ca semințele unei păpădii, acoperindu-le toată casa.

Da, traiul cu domnul Sloane era revoltător, dar Harriet nu era total dezgustată de defectele lui fizice – și ea năpârlea. Mai degrabă îi detesta prostia de cea mai joasă speță – natura plictisitoare, dogmatică, neștiutoare și lipsită de farmec; ignoranța, bigotismul, vulgaritatea, lipsa de sensibilitate și, mai presus de toate, încrederea de sine, absolut nemeritată. Ca majoritatea oamenilor proști, domnul Sloane nu era suficient de inteligent ca să-și dea seama cât e, de fapt, de prost.

Când Elizabeth Zott s-a mutat la Calvin Evans, domnul Sloane a remarcat imediat. Vorbea despre ea în permanență, cu comentarii obscene și mârâite, ca o hienă soioasă.

— Ia uită-te la asta, spunea el, holbându-se pe geam la tânăra femeie care urca în mașină, frecându-și cu mișcări circulare burta dezgolită, risipind firișoare negre de păr în toate cotloanele încăperii. Mhm...

De câte ori se întâmpla asta, Harriet ieșea din cameră. Știa că ar fi trebuit să se obișnuiască deja cu felul lui de-a fi, cu faptul că-și dorea alte femei. În luna lor de miere se masturbase pentru prima oară chiar lângă ea, în pat, uitându-se la poze cu femei dezbrăcate din reviste. Ea acceptase, pentru că ce altceva putea să facă? În plus, i se spusese că e ceva normal. Ba chiar sănătos. Dar pe măsură ce revistele au devenit din ce în ce mai deocheate, obiceiul a scăpat de sub control și iat-o acum, la cincizeci și cinci de ani, aranjându-i teancul lipicios de reviste cu o mare povară pe inimă.

Și mai era ceva revoltător la el. Ca mulți bărbați indezirabili, domnul Sloane credea din toată inima că alte femei îl consideră atrăgător. Harriet habar nu avea de unde i se trăgea această încredere solidă în sine. Căci, în timp ce oamenii proști pot să nu-și dea seama că sunt proști pentru că sunt proști,

oamenii neatrăgători știu cu siguranță că sunt neatrăgători, fapt datorat existenței oglinzilor.

Nu e nimic greșit în a fi neatrăgător. Și ea era neatrăgătoare și o știa prea bine. Știa și că Evans era neatrăgător, la fel cum câinele slăbănog pe care Elizabeth îl adusese într-o zi acasă era neatrăgător și exista o șansă destul de mare ca și viitorul copil al lui Elizabeth să fie la fel de neatrăgător. Dar niciunul dintre aceștia nu era – și nici n-avea să fie vreodată – urât. Doar domnul Sloane era urât, și asta pentru că era neatrăgător pe dinăuntru. În realitate, singurul lucru cu adevărat frumos din tot cartierul era însăși Elizabeth, iar Harriet o ocolise tocmai din acest motiv. După cum spunea, oamenii frumoși aduceau belele.

Dar apoi domnul Evans a murit și acei oameni caraghioși, cu servietele lor arogante, tot veneau pe-acasă pe la Elizabeth, iar Harriet și-a dat seama că se molipsise, probabil, cu gândirea moralizatoare a domnului Sloane. De-asta se dusese în acea zi să vadă ce face Elizabeth. Pentru că, deși urma să fie doamna Sloane pe vecie – era catolică –, nu voia deloc să se transforme în domnul Sloane. În plus, știa prea bine cum sunt nou-născuții.

Sună-mă, a implorat ea, trăgând cu ochiul prin perdea la casa de vizavi. *Sună-mă! Sună-mă! Sună-mă!*

De cealaltă parte a străzii, Elizabeth luase telefonul ca s-o sune pe Harriet Sloane de cel puțin zece ori în ultimele patru zile, dar renunțase de fiecare dată. Se considerase întotdeauna o ființă capabilă, însă brusc, bazându-se doar pe puținul timp pe care-l petrecuse în prezența lui Harriet, își dăduse seama că nu e deloc așa.

S-a dus la fereastră și s-a uitat peste drum. S-a simțit cuprinsă de un fel de disperare. Născuse un copil și trebuia să-l crească până când avea să devină adult. Doamne – *adult.* Din cealaltă parte a camerei, Madeline a anunțat-o că a venit timpul să fie hrănită.

— Dar tocmai ai mâncat, i-a reamintit Elizabeth.

— EI BINE; NU MAI ȚIN MINTE, a orăcăit Madeline, marcând oficial debutul celui mai puțin amuzant joc din lume: Ghicește ce vreau acum.

Elizabeth mai avea o problemă: de câte ori se uita în ochii fiicei sale, îl vedea pe Calvin. Era enervant. Adevărul era că se simțea în continuare furioasă pe Calvin – pentru că o minți în privința finanțării cercetării sale, pentru că sperma lui sfidase legile contracepției, pentru că alerga în aer liber când restul oamenilor alergau în casă, cu balerini. Știa că e nedrept să fie furioasă pe el, dar așa e durerea: arbitrară. În orice caz, nimeni nu știa cât e de furioasă; păstra acest lucru pentru ea însăși. Mă rog, în afară de travaliu, când e *posibil* să fi urlat niște lucruri de-a dreptul regretabile și e la fel de *posibil* să-și fi înfipt unghiile în antebrațul unei persoane necunoscute atunci când o copleșiseră contracțiile mai puternice. Își amintea că mai era cineva, în afara ei, care țipa și înjura. I se păruse ciudat și deloc profesionist.

Așa că, la ceva timp după ce s-a terminat totul, când o asistentă a apărut cu un teanc de hârtii întrebând-o ceva – poate cum se simțea? – ea s-a hotărât să-i spună.

— *Mad*[4].

— Mad? a întrebat asistenta.

— Da, *mad,* i-a răspuns Elizabeth.

Pentru că așa era.

— Sunteți sigură? a insistat femeia.

— Normal că sunt sigură!

Iar asistenta, care era sătulă până peste cap de femei care nu aveau niciodată mințile la ele – aceasta aproape că-și întipărise numele în brațul ei în timpul travaliului –, a scris „Mad“ pe certificatul de naștere și s-a cărat.

Prin urmare, așa stăteau lucrurile: numele legal al copilului era Mad. Mad Zott.

Elizabeth nu a descoperit problema decât peste câteva zile, acasă, când a dat de certificatul de naștere prin mormanul de acte de la spital încă aruncate la grămadă pe masa din bucătărie.

— Ce-i asta? a zis ea, privind uluită certificatul completat caligrafic. Mad Zott? Pentru numele lui Dumnezeu! Chiar atât de rău te-am zgâriat?

Și-a propus imediat să schimbe numele copilașului, dar mai era o problemă. Inițial, crezuse că numele potrivit va apărea din senin atunci când va vedea chipul fiicei sale, dar lucrul ăsta nu se întâmplase.

Acum, stând în laboratorul ei, privind micul cocoloș care dormea într-un coș mare căptușit cu pături, studia trăsăturile copilului.

— Suzanne? a spus ea cu șovăială. Suzanne Zott?

Dar nu i s-a părut potrivit.

— Lisa? Lisa Zott? Zelda Zott?

Nimic.

— Helen Zott? a încercat ea. Fiona Zott. Marie Zott?

Tot nimic. Și-a pus mâinile în șolduri, ca și cum ar fi vrut să se îmbărbăteze.

— *Mad* Zott, și-a luat ea, în cele din urmă, inima în dinți.

Bebelușul a deschis ochii dintr-odată.

De la locul lui de sub masă, Șase-Jumate a expirat prelung. Își petrecuse suficient timp pe un maidan ca să priceapă că nu poți boteza un copil așa, *oricum,* mai ales când numele acestuia venise pur și simplu dintr-o neînțelegere sau, în cazul lui Elizabeth, din răzbunare. După părerea lui, numele erau mai importante decât genul, decât tradiția, mai mult decât ceva care suna drăguț. Un nume *definea* persoana – sau, în cazul lui, câinele. Era ca un stindard personal pe care-l fluturai toată viața; trebuia să fie potrivit. Așa, ca numele lui, pe care așteptase mai mult de un an ca să-l primească. Șase-Jumate. Se putea mai bine de-atât?

— Mad Zott, a auzit-o șoptind pe Elizabeth. Doamne sfinte!

Șase-Jumate s-a ridicat în picioare și s-a dus în dormitor. Fără știrea lui Elizabeth, pitise biscuiți sub pat luni întregi, un obicei pe care-l deprinsese imediat după ce murise Calvin. Nu era din cauză că se temea că Elizabeth ar putea să uite să-l hrănească, ci mai degrabă pentru că făcuse și el o descoperire chimică importantă. Când avea o problemă gravă, i se părea de ajutor să mănânce.

Mad, s-a gândit el, mestecând un biscuit. *Madge. Mary. Monica.* A mai scos un biscuit din ascunzătoare, rontăindu-l zgomotos. Era foarte mândru de

biscuiții lui – încă o victorie a bucătăriei lui Elizabeth Zott. L-au făcut să se gândească: *De ce nu a numit copilul după ceva din bucătărie? Pot. Pot Zott. Sau din laborator? Beaker. Beaker Zott. Sau poate ceva care să însemne chiar chimie – cum ar fi Chem? Poate Kim. Ca pe Kim Novak, actrița lui preferată din* Omul cu mâna de aur. *Kim Zott.*

Nu. Kim era prea scurt.

Apoi și-a spus: *Dar Madeline?* Elizabeth îi citise *În căutarea timpului pierdut* – Șase-Jumate nu o recomanda –, dar înțelesese măcar o parte. Partea despre madlene. Biscuitul. *Madeline Zott? De ce nu?*

— Cum ți se pare numele Madeline? l-a întrebat Elizabeth, după ce a găsit cartea lui Proust deschisă inexplicabil pe noptieră.

El a privit-o cu o expresie placidă.

Singura problemă era că schimbarea numelui lui Mad în Madeline însemna un drum la primărie, unde ar fi trebuit să completeze un formular care solicita un certificat de căsătorie și alte detalii pe care Elizabeth nu era deloc doritoare să le împartă cu lumea.

— Știi ceva? a zis Elizabeth, întâlnindu-se cu Șase-Jumate pe scări, la ieșirea din clădire. O să păstrăm secretul pentru noi. O cheamă Mad în acte, dar noi o să-i spunem Madeline și nimeni nu va ști adevărul.

Nebună în acte, și-a spus Șase-Jumate. *Ce ar putea să meargă prost?*

Alt fapt despre Mad: se înfuria la culme când oamenii de la Hastings treceau pe-acolo.

— Colici, ar fi diagnosticat-o doctorul Spock.

Dar lui Elizabeth i se părea că asta se întâmpla pentru că bebelușul se pricepea foarte bine la oameni. Lucru care o îngrijora. Pentru că, atunci, ce va crede despre mama ei? O femeie care nu vorbea cu familia sa, care refuzase să se mărite cu bărbatul pe care-l iubea la nebunie, care fusese concediată, care-și petrecea zile întregi învățându-și câinele diverse cuvinte? Oare nu i se va părea egoistă sau nebună, ori chiar amândouă?

Nu era sigură, dar avea senzația că femeia de vizavi știe ce să facă. Elizabeth nu era deloc bisericoasă, dar Harriet Sloane avea o aură de sfântă. Era ca un

preot la îndemână, o persoană căreia îi poți destăinui secretele tale – temerile, speranțele, greșelile – și de la care aștepți în schimb sfaturi înțelepte, nu rețeta simplistă cu rugăciuni și rozarii și nici întrebarea standard a psihologilor: „Și cum te-ai simțit?“ De la care te aștepți să te ajute să te descurci cu problema curentă. Să te ajute să supraviețuiești.

A luat telefonul, fără să știe că, uitându-se prin binoclu de la fereastră, Harriet confirma propriul număr de telefon.

— Alo? a răspuns ea relaxată, vârând la loc binoclul după pernele canapelei. Ați sunat la familia Sloane.

— Harriet. Sunt Elizabeth Zott.

— Vin imediat.

4 „Furioasă, nebună“, în lb. engleză, în original (n. tr.).

Capitolul 19

DECEMBRIE 1956

Oare care e cel mai mare avantaj când ești copilul unui om de știință? Standardele joase de siguranță.

De îndată ce Mad a început să meargă, Elizabeth a încurajat-o să atingă, să guste, să arunce, să sară, să ardă, să sfâșie, să verse, să zgâlțâie, să amestece, să stropească, să adulmece și să lingă aproape orice lucru care-i ieșea în cale.

— Mad! țipa în fiecare dimineață Harriet când intra în casă. Lasă aia jos!

— Jos! aproba Mad, azvârlind ceașca de cafea pe jumătate plină în capătul opus al încăperii.

— Nu! urla Harriet.

— Nu! urla și Mad.

În timp ce Harriet se ducea după mop, Madeline se bălăngănea prin living, ridicând un obiect, aruncând altul, întinzându-și în mod automat mânuțele murdare spre lucrurile ascuțite, fierbinți sau toxice, pe care majoritatea părinților le țin intenționat la distanță de copii – pe scurt, lucrurile cele mai interesante. Cu toate acestea, a supraviețuit.

Lucrul ăsta i se datora lui Șase-Jumate. Era mereu în preajmă, adulmecând pericolul, acoperind prizele, postându-se în dreptul bibliotecii astfel încât, atunci când fetița o escalada – adică aproape zilnic –, el să fie perna care să-i atenueze căderea. Eșuase o dată, când nu reușise să protejeze un om pe care-l iubea. Nu avea să se întâmple și a doua oară.

— Elizabeth, o certa Harriet. Nu poți s-o lași pe Mad să facă doar ce vrea ea.

— Ai perfectă dreptate, Harriet, zicea Elizabeth fără să-și ridice privirea de la cele trei eprubete ale ei. Poate ai remarcat că am mutat cuțitele.

— *Elizabeth,* o implora Harriet. Trebuie s-o supraveghezi. Ieri am găsit-o încercând să se târască în mașina de spălat.

— Nu-ți face griji, spunea Elizabeth, holbându-se mai departe la eprubetele ei. N-am băgat niciodată rufe la spălat fără să verific.

Cu toate acestea, în ciuda stării permanente de alertă, Harriet nu putea contesta faptul că Mad părea să crească într-un fel în care copiii ei n-o făcuseră. Și, mai neobișnuit de-atât, relația mamă-fiică avea o simetrie pe care Harriet n-o putea ignora. Copilul învăța de la mamă, dar și mama învăța de la copil. Era ca o societate de adorare reciprocă – se vedea în felul în care Mad o privea pe Elizabeth când îi citea, după cum striga de bucurie când mama ei îi șoptea la ureche, din felul în care Elizabeth zâmbea când fetița amesteca praf de copt cu oțet și după cum împărtășeau în permanență lucrurile pe care le gândeau și pe care le făceau – chimia, gânguritul, salivatul –, folosind uneori un fel de limbaj tainic care lui Harriet i se părea de-a dreptul exclusivist. Nu oricine putea – și nici nu trebuia – să fie prietenul fetiței, o avertizase ea pe Elizabeth. Așa citise în una dintre revistele ei.

Se uita cum Elizabeth o ridica pe Mad în poală, apoi o ținea aproape de acele eprubete efervescente. Ochii fetiței erau numai curiozitate. Cum numise Elizabeth această metodă de predare? Învățare experimentală?

— Copiii sunt ca niște bureți, a explicat Elizabeth cu o săptămână înainte, când Harriet a dojenit-o că-i citea copilului din *Originea speciilor.* N-o s-o las pe Mad să se usuce prea devreme.

— Mă usuc, a țipat Mad. Mă usuc, mă usuc, mă usuc!

— Dar clar nu pricepe niciun cuvințel din ce a scris Darwin, a spus Harriet. Nu-i poți citi măcar versiunea prescurtată?

Harriet nu citea decât versiuni prescurtate. *Reader's Digest* era, din acest motiv, publicația ei favorită – reduceau cărțile lungi și plictisitoare la niște dimensiuni mai ușor de mestecat, ca aspirina St. Joseph. Odată, auzise fără să

vrea o femeie din parc spunând că *Reader's Digest* ar trebui să comprime Biblia, iar Harriet se trezise spunându-și: *Da – și căsniciile.*

— Nu cred în prescurtări, a zis Elizabeth. În orice caz, cred că lui Mad și lui Șase-Jumate le place să le citesc.

Mai era un lucru – Elizabeth îi citea și lui Șase-Jumate. Lui Harriet îi era drag cățelul; de fapt, uneori i se părea că ea și animalul împărtășeau aceeași îngrijorare în privința stilului de educație *que será, será* al lui Elizabeth.

— Mi-ar plăcea să poți vorbi cu ea, i-a spus Harriet de mai multe ori. Pe tine te-ar asculta.

Șase-Jumate a privit-o, expirând prelung. Elizabeth *chiar* îl asculta – evident, comunicarea nu se limita la conversație. Cu toate acestea, simțea că majoritatea oamenilor nu-și ascultau cățeii. Asta se numea ignorare. Sau, stai așa, nu. Ignoranță. Tocmai învățase acest cuvânt. Apropo, nu voia să se laude, dar ajunsese la patru sute nouăzeci și șapte de cuvinte cunoscute.

Singura persoană în afară de Elizabeth care nu părea să subestimeze cât înțelege un câine sau ce înseamnă să fii mamă muncitoare era doctorul Mason. După cum promisese, a trecut pe la ea pe acasă la vreun an după nașterea fetiței, aparent ca să vadă cum decurg lucrurile, dar mai ales ca să-i amintească despre barca de opt.

— Salutare, domnișoară Zott, a spus el, când ea a deschis ușa la ora 7:15, uimită să-l vadă acolo, îmbrăcat în echipamentul de canotaj, după o sesiune aprigă de vâslit în dimineața cețoasă. Cum merg treburile? Nu vreau să vorbesc despre mine, dar de dimineață am avut o ieșire oribilă pe apă.

A intrat în casă pe lângă ea, croindu-și relaxat drum prin dezordinea normală a unei case cu bebeluș până la laborator, unde a descoperit-o pe Mad contemplând cum să scape din scaunul înalt.

— Ia uită-te la ea! a surâs el. Ce fetiță mare! Și încă în viață. Excelent.

A observat un teanc de scutece proaspăt spălate, a luat unul și a început să-l împăturească.

— Nu pot să stau mult, dar eram prin cartier și m-am gândit să trec pe-aici.

S-a înclinat ca să se uite mai bine la Mad.

— Doamne, dar ce mare e! Cred că-i putem mulțumi lui Evans pentru asta. Cum vă descurcați cu ea?

Dar înainte ca Elizabeth să-i răspundă, el a luat cartea despre bebelușii a doctorului Spock.

— Spock e o sursă decentă de informații. Și el e canotor, să știți. A câștigat medalia de aur la Jocurile Olimpice din 1924.

— Doctore Mason, a spus Elizabeth, surprinsă de cât de mult se bucură să-l vadă când a simțit mirosul oceanului în hainele lui. E frumos din partea dumneavoastră că ați trecut pe-aici, dar...

— Nu vă faceți griji, nu pot sta mult; sunt de gardă. I-am promis soției că am grijă de copii în dimineața asta. Voiam să văd doar cum merg lucrurile. Păreți obosită, domnișoară Zott. Aveți vreun ajutor?

— Mai vine vecina pe-aici.

— Excelent. Proximitatea de cineva e fundamentală. Și dumneavoastră – cum aveți grijă de propria persoană?

— Ce vreți să spuneți?

— Mai faceți sport?

— Păi, eu...

— Mai vâsliți?

— Pu...

— Bravo. Unde e? Aparatul de vâslit.

A intrat în camera următoare.

— O, Doamne, l-a auzit ea exclamând. Evans era un sadic!

— Doctore Mason? a strigat Elizabeth, trăgându-l înapoi în laborator. Mă bucur să vă văd, dar am o întâlnire aici în treizeci de minute și am multe lucruri de...

— Scuze, a zis el, revenind. De obicei nu fac asta... nu trec pe la paciente după naștere. Ca să fiu sincer, nu mi-am mai revăzut vreo pacientă decât dacă a decis să mai crească numărul de copii.

— Sunt onorată, a spus ea. Dar, după cum am spus, sunt...

— Ocupată, a terminat el fraza în locul ei.

Mason s-a dus la chiuvetă și a început să spele vasele.

— Deci, a spus el, aveți copilul, ergometrul, munca pe cont propriu, cercetarea.

I-a bifat pe scurt sarcinile, ridicând mâinile înspumate și privind în jur.

— E un laborator frumușel, apropo.

— Mulțumesc.

— Evans l-a...

— Nu.

— Atunci...

— Eu l-am construit. În timpul sarcinii.

El a clătinat din cap, uimit.

— Am avut ajutor, a zis ea, făcând un gest spre Șase-Jumate, care stătea lângă scaunul lui Mad ca o santinelă, așteptând să pice ceva de mâncare.

— Ah, da, iată-l! Câinii sunt de mare ajutor. Eu și soția mea ne-am dat seama că, pentru noi, câinele a fost un antrenament înainte de a avea copii, a spus el, examinând o tigaie. Aveți un burete de sârmă?

— În stânga dumneavoastră.

— Că veni vorba de antrenamente, a zis el, adăugând detergent. A venit momentul.

— Momentul?

— Momentul să reveniți la vâslit. A trecut aproape un an.

Ea a izbucnit în râs.

— Ce amuzant!

El s-a răsucit spre ea, cu apa picurându-i de pe mâini pe podea.

— Ce e amuzant?

Acum era rândul lui Elizabeth să pară derutată.

— Avem un loc liber. Al doilea. Ne-ar conveni să vă întorceți cât mai repede cu putință. Săptămâna viitoare cel târziu.

— Poftim? Nu. Sunt...

— Obosită? Ocupată? Probabil o să-mi spuneți că nu aveți timp.

— Pentru că nu am.

— Cine are? Să fii adult e un lucru supraestimat, nu credeți? a zis el. Exact când rezolvi o problemă, apar alte zece.

— Zece! a țipat Madeline.

— Singurul lucru decent pe care l-am învățat când eram în Marină a fost cât e de important să-mi fac patul în fiecare dimineață. Dar când simți câteva picături răcoroase de apă pe față stând la tribord, chiar înaintea ivirii zorilor... Treaba asta face lucrurile mai bune.

Elizabeth a sorbit din cafea, iar Mason a trăncănit mai departe. Era cât se poate de conștientă că avea nevoie ca lucrurile să se îmbunătățească. Atinsese un nou nivel al suferinței: de la jalea pe care-o simțea pentru bărbatul de care se îndrăgostise, la cea pentru tatăl care ar fi fost el. A încercat din răsputeri să nu și-l închipuie pe Calvin aruncând-o pe Mad în aer sau așezându-și-o cu ușurință pe umeri. Niciunul dintre ei nu-și dorise copii, iar Elizabeth era în continuare absolut convinsă că nicio femeie n-ar trebui obligată să aibă copii. Însă se trezise în acest punct, era mamă singură, un om de știință care se ocupa de cel mai neștiințific experiment din toate timpurile: creșterea unei alte ființe umane. În fiecare zi, i se părea că maternitatea era ca și cum ai da un examen pentru care nu te-ai pregătit. Întrebările erau descurajatoare și majoritatea nu erau cu alegeri multiple. Din când în când se trezea leoarcă de transpirație, pentru că visa că cineva bate la ușă, iar un om cu expresie autoritară își face apariția ținând un coș gol pentru bebeluși, spunând-i: „Tocmai am analizat ultimul raport al performanței dumneavoastră ca părinte și nu există o variantă delicată de a vă spune că sunteți concediată."

— De ani întregi încerc să-mi conving soția să vâslească, a povestit doctorul Mason. Cred că i-ar plăcea la nebunie. Dar ea refuză mereu și trebuie să presupun că, parțial, asta se întâmplă pentru că nu sunt alte femei la hangar. Nu sunt nebun, domnișoară Zott. Femeile vâslesc. Dumneavoastră vâsliți. *Există* femei în echipajele de canotaj.

— Unde?

— În Oslo.

— Norvegia?

— Asta mică, a zis el, arătând spre Mad, categoric o să vâslească la babord. Vedeți cât de natural își mută greutatea spre dreapta?

Amândoi au privit spre Madeline, care se holba la propriile degete de parcă ar fi fost de-a dreptul surprinsă să afle că nu aveau toate aceeași lungime. Cu o seară înainte, când Elizabeth citea cu glas tare din *Comoara din insulă,* a simțit cum Mad o privește atent, cu buzele întredeschise, plină de admirație. S-a uitat și ea la fiica sa, cu un alt fel de venerație. Trecuse foarte mult timp de când cineva îi arătase atât de multă încredere. A simțit o iubire copleșitoare pentru bietul ei copilaș dezinformat.

— Ați fi surprinsă cât de multe lucruri poți spune despre un bebeluș în stadiul acesta, a zis Mason. Își dezvăluie viitoarea fire în feluri mici și numeroase. Uitați-vă la ea; e conștientă de ce se întâmplă în cameră.

Elizabeth a dat din cap. Săptămâna trecută trăsese cu ochiul la Mad în timp ce fetița ar fi trebuit să doarmă și-o găsise stând în capul oaselor în pătuț, explicându-i ceva lui Șase-Jumate, pe limba ei. Elizabeth rămăsese acolo, privind uimită cum fetița, bălăngănindu-se înainte și-napoi ca un popic gata să se prăbușească, flutura mânuțele, scoțând un șir constant de consoane și vocale la întâmplare, ca niște rufe înșirate pe sârmă, dar rostite cu o pasiune care demonstra că era expertă în acest domeniu. Șase-Jumate stătea lângă pătuț, vrăjit, cu nasul vârât printre stinghii, cu urechile atente la fiecare silabă. Mad s-a oprit brusc, ca și cum pierduse șirul gândurilor, apoi s-a înclinat spre cățel și a luat-o de la capăt.

— Gugugugazozonanouuuuuu, a zis ea, de parcă ar fi vrut să sublinieze o idee. Babadodobabdo.

Să ai un copil, și-a dat seama Elizabeth, seamănă puțin cu a trăi alături de un musafir de pe o planetă îndepărtată. Există un soi de reciprocitate, pentru că musafirul îți învață obiceiurile și tu le deprinzi pe ale sale, dar, treptat, ale lui dispar și ale tale rămân. Lucru pe care ea îl considera regretabil. Pentru că, spre deosebire de adulți, musafirul ei nu se plictisea niciodată, nici măcar de cele mai mici descoperiri; vedea întotdeauna magia lucrurilor obișnuite. Luna

trecută, Mad a scos un țipăt din living, iar Elizabeth a distrus rezultatele unei ore de muncă grăbindu-se să ajungă lângă ea.

— Ce-ai pățit, Mad? a zis ea, aterizând ca un elicopter într-o zonă de război. Ce s-a întâmplat?

Mad, cu ochii mari, a privit-o ridicând o lingură. *Uită-te la chestia asta!* părea ea să spună. *Era fix acolo! Pe jos!*

— Și nu e un simplu exercițiu fizic, a continuat doctorul Mason. Canotajul e un mod de viață. Am dreptate?

Vorbea cu fetița.

— Ate! a strigat Mad, bătând în tăvița ei.

— Apropo, avem un antrenor nou, a zis el, întorcându-se spre Elizabeth. Foarte talentat. I-am povestit despre dumneata.

— Serios? Și i-ați spus că sunt femeie?

— Nu! a țipat Mad.

— Ideea e, domnișoară Zott, a continuat el, evitându-i întrebarea, apucând un prosop pe care l-a umezit, apoi s-a apropiat de scaunul înalt și a șters mâinile lipicioase ale lui Mad, avem mereu o mare problemă cu scaunul doi. Între noi fie vorba, e un canotor prost, are un loc în barcă doar datorită unor vechi legături din facultate. Dar totul s-a terminat weekendul trecut, când și-a rupt piciorul într-un accident de schi.

A încercat să-și ascundă încântarea.

— Și l-a fracturat în trei locuri!

Madeline a întins brațele și doctorul a ridicat-o din scăunel.

— Îmi pare rău să aud asta, a zis Elizabeth. Și apreciez votul dumneavoastră de încredere. Însă nu am experiență. Am vâslit în barca dumneavoastră de câteva ori și asta datorită lui Calvin.

— Alv-in, a zis Mad.

— Bineînțeles că aveți experiență, a zis surprins doctorul Mason. Serios? Pregătită de însuși Calvin Evans? La dublu? Aș prefera oricând genul acesta de experiență în locul oricărui lacheu uriaș care-a trecut pe la facultate.

— În plus, sunt ocupată, a explicat ea din nou.

— La patru jumătate dimineața? O să fiți acasă înainte ca micuța să știe măcar că ați fost plecată. *Locul numărul doi.*

A subliniat această idee ca și cum ar fi fost o ofertă specială care mai avea puțin și dispărea.

— Mai țineți minte? Am discutat despre asta.

Elizabeth a clătinat din cap. Calvin fusese la fel – vorbea despre canotaj ca și cum ar fi fost fără doar și poate deasupra tuturor celorlalte lucruri. Și-a amintit de o dimineață, când câțiva dintre sportivii dintr-o altă barcă își exprimau uimirea că Numărul Cinci al lor nu apăruse. Cârmaciul lor sunase la respectivul acasă, aflând astfel că Numărul Cinci are febră mare.

— OK, dar vii, nu-i așa? întrebase cârmaciul.

— Domnișoară Zott, a zis doctorul Mason, nu vreau să vă presez, dar adevărul e că avem nevoie de dumneata. Am vâslit doar de câteva ori împreună, dar știu ce am simțit. În plus, dacă vă veți întoarce într-o barcă vă *veți* simți mult mai bine. O să ne simțim *cu toții* mai bine, a zis el, gândindu-se la antrenamentul său din acea dimineață. Sunați-vă vecina. Întrebați-o dacă nu vrea să aibă grijă de copilaș.

— La patru și jumătate dimineața?

— Asta e frumos la canotaj, a zis el, dând să plece. Se întâmplă la o oră la care nimeni nu e prea ocupat.

— Mă bag, a spus Harriet.

— Nu vorbești serios.

— O să fie distractiv, a continuat Harriet, ca și cum toată lumea căzuse de acord că era distractiv să te trezești în miezul nopții.

În realitate, era din cauza domnului Sloane. Bea și înjura din ce în ce mai mult și singura modalitate pe care o știa de a gestiona această situație era să stea departe de el.

— Oricum, sunt doar trei dimineți pe săptămână.

— E vorba de o preselecție. E posibil să nu prind lotul.

— O să fie bine, a zis Harriet. O să treci testul cu brio.

Însă, două zile mai târziu, când Elizabeth și-a croit drum spre hangar, câteva grupuri mici de canotori adormiți i-au aruncat priviri surprinse, iar ea a început să simtă că încrederea lui Harriet și nevoile doctorului Mason erau exagerate.

— Bună dimineața, s-a adresat ea la întâmplare vâslașilor. Salutare.

— Ce caută aici? a auzit pe cineva șoptind.

— Doamne! a zis altcineva.

— Domnișoară Zott, a strigat doctorul Mason din celălalt capăt al hangarului. Veniți aici.

Și-a făcut loc prin labirintul de trupuri până la un grup de bărbați ciufuliți, care arătau de parcă primiseră o veste foarte proastă.

— Elizabeth Zott, a spus ea hotărât, întinzând mâna.

Nimeni nu a dat noroc cu ea.

— Zott va vâsli azi din căruciorul doi, a zis Mason. Bill și-a rupt piciorul.

Tăcere.

— Domnule antrenor, a spus doctorul Mason, întorcându-se spre un om care mai avea puțin și omora pe cineva. Acesta e canotorul despre care ți-am povestit.

Tăcere.

— Câțiva dintre voi probabil își amintesc, a mai vâslit cu noi.

Tăcere.

— Aveți vreo întrebare?

Tăcere.

— Atunci, să pornim.

Și-a înclinat capul spre cârmaci.

— Cred că a mers bine, nu? a spus el mai târziu, când se îndreptau spre mașini.

Ea s-a întors spre el. Când era în travaliu, în niște dureri înfiorătoare, convinsă că bebelușul îi umbla prin organele interne, deschizându-i-le ca pe niște valize, de parcă ar fi vrut să se asigure că va avea cu ce să se îmbrace când va ieși în lume, a urlat atât de violent, încât cadrul patului s-a cutremurat.

După ce a trecut contracția, a deschis ochii și l-a văzut pe doctorul Mason aplecat deasupra ei. *Ați văzut?* întrebase el. *N-a fost atât de rău, nu?*

S-a jucat cu cheile mașinii.

— Cred că antrenorul și cârmaciul nu ar fi de acord.

— Ah, ăia, a zis el, dând din mână a lehamite. Firește. Credeam că știți. Omul nou din echipaj e de vină pentru tot. Ați vâslit cel mai mult cu Evans – nu prea sesizați aluziile fine ale culturii canotajului. Mai lăsați-i să-și dea în petic câteva ieșiri; o să vedeți.

Spera că medicul vorbește cu sinceritate, pentru că adevărul era că-i plăcuse la nebunie să fie din nou în barcă. Se simțea epuizată, dar într-un sens bun.

— Ce mi se pare interesant la canotaj, a spus doctorul Mason, e că mereu se vâslește invers. Ca și cum acest sport în sine încearcă să ne învețe să nu ne grăbim, ca să nu greșim.

A deschis portiera mașinii sale.

— De fapt, dacă ne gândim mai bine, canotajul seamănă mult de tot cu creșterea copiilor. Ambele activități necesită răbdare, rezistență, forță și angajament. Și niciuna nu ne permite să vedem încotro ne îndreptăm – ci doar locurile prin care am trecut. Aș zice că e un lucru tare liniștitor, nu credeți? În afara crizelor, desigur. Mi-ar prinde bine mai puține crize.

— Vreți să spuneți obrăznicii.

— Crize, a insistat el, intrând în mașină. Ieri, unul dintre copiii mei l-a pocnit pe celălalt cu o lopată.

Capitolul 20

POVESTEA VIEȚII

Deși abia dacă avea patru ani, Mad era deja mai mare decât majoritatea copiilor care aveau cinci ani și citea mai bine decât mulți elevi de clasa a șasea.

Însă, în ciuda progreselor de ordin fizic și intelectual, avea puțini prieteni, exact ca în cazul mamei sale antisociale și a tatălui ei ranchiunos.

— Mi-e teamă că poate fi vorba despre o mutație genetică, i-a destăinuit Elizabeth lui Harriet. Atât eu, cât și Calvin am putea fi purtători.

— Gena Urăsc Oamenii? a zis Harriet. Există așa ceva?

— *Timiditatea,* a corectat-o Elizabeth. Introversiunea. Așa că, ghici ce: am înscris-o la școală. Noul an școlar începe luni și mi s-a părut că are sens. Mad trebuie să stea printre copii – ai spus-o cu gura ta.

Era adevărat. Harriet își exprimase această părere de cel puțin o sută de ori în ultimii câțiva ani.

Madeline era un copil precoce, cu abilități extraordinare de vorbire și de înțelegere, dar Harriet nu era convinsă că asimila lucruri banale – cum să-și lege șireturile sau cum să se joace cu păpușile.

Chiar deunăzi propusese să facă împreună plăcințele de noroi[5], iar Mad se încruntase, apoi scrisese 3,1415 cu bățul pe pământ, spunând „Gata!“.

Mai mult de-atât, dacă Mad se ducea la școală, ea, Harriet, ce mai avea de făcut toată ziua? Se obișnuise cu gândul că e indispensabilă.

— E prea mică, a spus Harriet. Trebuie să aibă cel puțin cinci ani. Șase, mai bine.

— Au spus și ei asta, a zis Elizabeth. Totuși, au primit-o.

Ceea ce Elizabeth omitea să spună era că acest lucru nu se întâmplase pentru că Madeline era inteligentă, ci mai degrabă pentru că ea, Elizabeth, determinase formula chimică a pastei pixului folosit la redactarea certificatului de naștere al lui Madeline și găsise o cale de a-l măslui. Teoretic vorbind, Mad era mult prea mică pentru a merge la școală, dar Elizabeth credea că nicio formalitate nu trebuie să stea în calea educației fiicei sale.

— Școala Primară Woody, a spus ea, întinzându-i lui Harriet o foaie de hârtie. Doamna Mudford. Sala de clasă cu numărul șase. Îmi dau seama că e posibil să fie puțin mai avansată decât unii dintre ceilalți copii, dar mă-ndoiesc că va fi singura care citește Zane Grey, nu-i așa?

Șase-Jumate a ridicat capul, îngrijorat. Nici el nu era prea încântat de vești. Mad urma să meargă la școală? Dar cum rămânea cu misiunea *lui*? Cum putea proteja creatura dacă ea era într-o sală de clasă?

Elizabeth a strâns cești le de cafea și le-a dus la chiuvetă. Ideea asta subită cu înscrierea la școală nu era atât de subită. În urmă cu câteva săptămâni, fusese la bancă pentru a face un credit ipotecar invers pe bungalow. Erau falite. Dacă Evans n-ar fi trecut și numele ei pe actul de proprietate, fapt pe care îl descoperise după moartea lui, ar fi trăit din ajutor social.

Managerul băncii a evaluat sumbru situația.

— Lucrurile se vor înrăutăți, a avertizat-o el. De îndată ce copilul va face vârsta necesară, duceți-l la școală. Apoi găsiți-vă o slujbă pentru care să fiți plătită. Sau măritați-vă cu vreun bogătaș.

S-a întors în mașină și și-a trecut opțiunile în revistă.

Să jefuiască o bancă.

Să jefuiască un magazin de bijuterii.

Sau iată o idee absolut detestabilă – să se întoarcă în locul care o jefuise pe ea.

Douăzeci de minute mai târziu intra în holul de la Hastings, cu mâinile tremurând, transpirată din cap până-n picioare, cu corpul în alertă. A tras aer

în piept, străduindu-se să-și ia inima în dinți.

— Cu doctorul Donatti, vă rog, i-a spus ea recepționerei.

— O să-mi placă la școală? a întrebat Mad, apărând de nicăieri.

— Absolut, a spus Elizabeth, fără convingere. Ce ai acolo?

A arătat spre o bucată mare de carton negru pe care Madeline o mototolea în mâna dreaptă.

— Desenul meu, a zis ea, așezându-l pe masă în fața mamei ei.

Era un alt desen făcut cu cretă – Madeline prefera creta, nu creioanele colorate –, dar, deoarece creta se întindea atât de ușor, operele ei păreau deseori începețoșate, ca și cum lucrurile pe care le desena ar fi vrut să fugă de pe hârtie. Elizabeth a coborât privirea, văzând câteva siluete făcute din linii, un câine, o mașină de tuns iarba, un soare, o lună, posibil o mașină, flori, o cutie lungă. Partea de jos părea să fie distrusă de foc; ploaia domina partea de sus. Și mai era ceva mare, alb și învolburat fix în mijlocul desenului.

— Ia uite, a zis Elizabeth, ce frumos ai desenat! Îmi dau seama că ai muncit foarte mult la asta.

Mad și-a umflat obrăjorii, ca și cum mama ei nu pricepea nici pe jumătate ce se întâmpla.

Elizabeth a studiat din nou desenul. Îi citise lui Madeline o carte despre cum egiptenii foloseau suprafața sarcofagelor ca să spună povestea vieții trăite – cu suișurile și coborâșurile ei, cu victoriile și înfrângerile sale – toate exprimate cu simboluri precise. Dar, în timp ce citea, se pomenise întrebându-se: oare artistul era vreodată neatent și o dădea în bară? Desena o aspidă în locul unei capre? Dacă da, o lăsa așa? Probabil. Pe de altă parte, nu asta era însăși definiția vieții? O adaptare perpetuă, determinată de o serie interminabilă de greșeli? Ba da, iar ea știa asta mai bine decât oricine.

Doctorul Donatti a apărut în hol zece minute mai târziu. În mod straniu, părea aproape bucuros s-o vadă.

— Domnișoară Zott! a spus el, îmbrățișând-o, iar ea și-a ținut răsuflarea, dezgustată. Fix la dumneata mă gândeam!

De fapt, nu se gândea la nimic altceva *în afară de* Zott.

— Spune-mi despre oamenii aceștia, i-a spus ea lui Mad, arătând spre siluetele schematice.

— Aici suntem noi două și Harriet, a zis Mad. Și Șase-Jumate. Și asta ești tu vâslind, a explicat fetița, arătând spre obiectul în formă de cutie, iar asta e mașina noastră de tuns iarba. Și aici e un foc. Și ăștia sunt alți oameni. Asta e mașina noastră. Și răsare soarele, apoi răsare luna, apoi cresc flori. Pricepi?

— Cred că da, a spus Elizabeth. E o poveste despre anotimpuri.

— *Nu,* a zis Mad. Este povestea vieții mele.

Elizabeth a dat din cap, prefăcându-se că înțelege. O mașină de tuns iarba?

— Și în partea aceasta ce e? a întrebat Elizabeth, arătând spre vârtejul care domina desenul.

— Asta e groapa morții, a spus Mad.

Elizabeth a căscat ochii, alarmată.

— Și asta?

A arătat spre mai multe linii înclinate.

— Ploaie?

— Lacrimi, a spus fetița.

Elizabeth a îngenuncheat, privind-o în ochi pe Mad.

— Ești tristă, scumpa mea?

Mad a cuprins obrajii mamei sale cu mânuțele murdare de cretă.

— Nu. Dar tu ești.

După ce Mad a ieșit afară să se joace, Harriet a zis ceva despre „adevărul din gura copiilor", dar Elizabeth s-a prefăcut că nu aude. Era deja conștientă că fiica sa o înțelege. Observase asta și înainte – că Mad simțea exact lucrurile pe care toată lumea încerca să le ascundă. „Harriet nu a fost niciodată îndrăgostită", spusese ea, din senin, săptămâna trecută, la cină. „Șase-Jumate încă se simte vinovat", oftase ea la micul-dejun. „Doctorul Mason s-a săturat de vaginuri", pomenise la ora de culcare.

— Nu sunt tristă, Harriet, a mințit ea. De fapt, am vești grozave. Hastings mi-a oferit o slujbă.

— O slujbă? a zis Harriet. Dar ai o slujbă – una care îți permite să muncești, s-o crești pe Mad, să-l plimbi pe Șase-Jumate, să-ți vezi de cercetare și să vâslești. Câte femei se pot lăuda cu asta?

Niciuna, și-a spus Elizabeth, incluzându-se pe sine. Programul ei nonstop o omora, lipsa de venituri era o amenințare pentru familia sa, iar stima de sine îi scăzuse iarăși, atingând un nou nivel-record.

— Nu-mi place, a zis Harriet, nefericită de treaba cu școala, care urma s-o priveze de principalul ei scop. După cum s-au purtat cu tine și cu domnul Evans? Și-așa e destul de rău că te ploconești în fața tuturor idioților care vin pe-aici.

— Știința e ca oricare alt domeniu, a spus Elizabeth. Unii se pricep mai bine decât alții.

— Asta vreau să spun și eu, a subliniat Harriet. Dintre toate domeniile existente, n-ar trebui ca tocmai în ăsta să fie dați afară cei incapabili? Nu asta e teoria lui Darwin? Că cei slabi o mierlesc?

Dar și-a dat seama că Elizabeth nu o ascultă.

— Ce face copilul? a întrebat Donatti, luând-o de braț și conducând-o spre biroul lui.

Bărbatul și-a coborât privirea, surprins să-i vadă degetele bandajate, așa cum erau și înainte să plece.

Zott a răspuns ceva, dar el era prea ocupat să-și calculeze următoarea mișcare ca să fie atent. În ultimii câțiva ani – care fuseseră minunați –, scăpase de Zott și de Evans și, datorită acestor schimbări, lucrurile se îmbunătățiseră. Nu în ceea ce privea descoperirile științifice, dar toate progresau. Chiar și idiotului aceluia, Boryweitz, părea să-i fi crescut un creier mai mare. Era ca și cum fusese nevoie ca Evans să moară și Zott să plece ca toți ceilalți chimiști ai săi să înflorească.

Cu toate acestea, avea un mare ghimpe în coastă: investitorul bogătaș. Se întorsese. Voia să știe ce mama dracului făcuse domnul Zott cu banii lui în tot acest timp. Unde erau lucrările? Descoperirile? Rezultatele?

S-a uitat pe geam în timp ce Zott părea să trăncănească la nesfârșit despre o reacție ionică neașteptată. Doamne, plictisitoare mai era știința! A tușit, încercând să ascundă faptul că nu e atent. Se apropia ora de cocktail; în curând putea să plece. Și-a amintit zilele de odinioară, din timpul facultății – cineva îl felicitase pentru un Martini pe care îl preparase. Și brusc i-a venit o idee – de ce să nu se facă barman? Îi plăcea să bea; se pricepea la băuturi. Libațiile sale îi făceau pe alți oameni fericiți – adică beți. În plus, arta de a amesteca băuturi avea o aură științifică. Care ar fi fost dezavantajul? Poate salariul?

Că tot a venit vorba de salarii, nu avea buget s-o angajeze pe Zott. În niciun caz. Dar era obligat s-o facă: avea nevoie de ea, pentru că investitorul avea nevoie de ea – sau, mai bine spus, investitorul avea nevoie de *el,* de domnul Zott și de nenorocita lui de abiogeneză. Situația luase o turnură aiurea, dacă era sincer. Evita de luni de zile apelurile individului. În cele din urmă, ajunsese atât de disperat, încât își întrebase echipa dacă făcuse cineva vreun efort cât de mic în direcția aia. Și oare cine ridicase mâna? Boryweitz.

Singura problemă era că Boryweitz nu-și putea explica propria cercetare. Atunci Donatti intrase la bănuieli și Boryweitz îi dezvăluise că se întâlnise din întâmplare cu Zott și discutaseră despre abiogeneză și – ce straniu! – obținuseră rezultate asemănătoare.

— Vreau să se consemneze faptul că eu cred că faci o mare greșeală dacă accepți o slujbă la Hastings, a zis Harriet, ștergând ceștile de cafea.

— A doua oară-i cu noroc, a insistat Elizabeth.

Zicala zice că a treia oară, a corectat-o Șase-Jumate.

5 În engleză, cuvântul *pie* („plăcintă“) se pronunță la fel ca *pi*, constanta matematică cu valoarea aproximativ egală cu 3,1415 (n. red.).

Capitolul 21

E.Z.

Departamentul de Chimie a sărbătorit revenirea lui Elizabeth oferindu-i un nou halat de laborator.

— E din partea noastră, a tuturor, a zis Donatti. Ca să-ți arătăm cât de mult ne-ai lipsit.

Surprinsă de gest, ea a acceptat halatul alb cu bucurie, îmbrăcându-l în sunetul aplauzelor răzlețe, urmate de câteva hohote zgomotoase de râs. Și-a coborât privirea la cusătura de deasupra buzunarului. Unde odinioară scria „E. Zott", acum era scris doar „E. Z.".

— Îți place? a întrebat Donatti, făcându-i cu ochiul. Apropo – și-a îndoit degetul, îndemnând-o să-l urmeze în birou –, umblă vorba că faci în continuare cercetări în domeniul abiogenezei.

Elizabeth a făcut un pas în spate. Nu spusese nimănui despre cercetările sale. Singura persoană care ar fi putut să știe era Boryweitz, pentru că, ultima oară când trecuse pe la ea, Mad se trezise din somn, iar când revenise în laborator îl găsise pe Boryweitz stând la biroul ei și răsfoindu-i dosarele.

— Ce crezi că faci aici? întrebase ea șocată.

— Nimic, domnișoară Zott, răspunsese el, evident jignit de tonul ei.

— Și eu o să public ceva, a zis Donatti, din spatele biroului său. Va apărea în curând în *Science Journal.*

— Pe ce subiect?

— Nimic monumental, a replicat el, ridicând din umeri. Chestii legate de ARN. Știi cum merg lucrurile: trebuie să publici ceva din când în când sau plătești prețul profesional. Dar sunt interesat de subiectul tău. Când îți pot citi lucrarea?

— Mai sunt câteva detalii asupra cărora trebuie să-mi îndrept atenția, a spus ea. Dacă îmi permiți să mă concentrez doar asupra acestui lucru, fără distrageri, în următoarele șase săptămâni, e posibil să produc ceva.

— Să te concentrezi doar asupra cercetării *tale?* a zis el surprins. Sună a ceva caracteristic mai degrabă lui Calvin Evans, nu-i așa?

La auzul acestui nume, chipul lui Elizabeth a încremenit.

— Sunt convins că îți amintești că nu așa merg lucrurile în acest departament, a spus Donatti. Aici ne ajutăm reciproc. Suntem o echipă. Ca la canotaj, a spus el disprețuitor.

O auzise povestindu-i unui alt chimist despre faptul că încă vâslea. Păi, poate că dacă n-ar fi vâslit și-ar fi văzut mai departe de treaba ei. Deși răsfoise deja dosarele pe care le adusese Zott și-și dăduse șocat seama că avansase mult mai mult decât crezuse Boryweitz. Omul era un dobitoc desăvârșit.

— Uite, a zis Donatti, întinzându-i un teanc enorm de hârtii. Începe prin a dactilografia astea. În plus, nu mai avem cafea. Și vorbește cu băieții, vezi de ce mai au nevoie.

— Să-i asist? a zis Elizabeth. Dar eu sunt chimistă, nu laborantă.

— Ba nu, ești laborantă, a spus cu fermitate Donatti. Ai lipsit mult din activitate. Sunt convins că nu credeai că intri aici în pași de vals și-ți recapeți vechea slujbă, după ce n-ai făcut nimic ani întregi. Dar uite cum stă treaba – muncește din greu și mai vedem.

— Dar nu așa am discutat.

— *Relaxează-te,* Dulcico, a zis el tărăgănat. Nu e...

— *Cum* mi-ai spus?

Dar înainte ca el să poată răspunde, secretara i-a amintit că trebuie să intre într-o ședință.

— Uite, a zis el, întorcându-se spre Elizabeth, te-ai bucurat de un statut privilegiat când Evans era aici și mulți oameni nu te-au iertat din acest motiv. De data asta o să ne asigurăm că toată lumea știe că ți-ai câștigat locul. Ești o fată inteligentă, Lizzie. Poți s-o faci.

— Dar contam pe salariul de chimist, doctore Donatti. Nu mă pot descurca financiar ca laborantă. Am un copil de întreținut.

— În privința asta, a zis el, fluturând din mână. Am și niște vești bune. I-am rugat pe cei de la conducerea Institutului să-ți finanțeze mai departe educația.

— Serios? a zis ea, împietrită. Hastings vrea să-mi plătească doctoratul?

Donatti s-a ridicat în picioare, întinzându-și brațele deasupra capului, ca și cum tocmai ar fi încheiat un exercițiu fizic.

— Nu, a spus el. Voiam să spun că sunt de părere că ți-ar prinde bine școala de stenografie, pentru dictare. Am găsit un curs prin corespondență pentru tine, a spus el, oferindu-i o broșură. Ce e și mai fain e că poți face asta de-acasă, în timpul tău liber.

Cu inima bătându-i cu disperare în piept, Elizabeth a revenit la biroul ei, a trântit dosarele cât colo, apoi s-a dus direct la toaletă, unde a intrat în cea mai îndepărtată cabină și s-a încuiat înăuntru. Harriet avea dreptate. *Ce naiba făcuse?* Dar, înainte de a apuca să reflecteze prea mult, din cabina alăturată s-a auzit un bubuit.

— E cineva acolo? a strigat Elizabeth.

Bubuiala s-a oprit.

— Hei, a încercat din nou Elizabeth, e totul în ordine?

— Vezi-ți de treaba ta, s-a răstit un glas.

Elizabeth a șovăit, apoi a insistat.

— Ai nevoie de...

— Ești surdă? Lasă-mă dracului în pace!

A făcut o pauză. Vocea i se părea cunoscută.

— Domnișoară Frask? a întrebat ea, amintindu-și de secretara de la Personal care o torturase după moartea lui Calvin cu câțiva ani în urmă. Dumneata ești, domnișoară Frask?

— Cine naiba vrea să știe? s-a auzit o voce bătăioasă.

— Elizabeth Zott. De la departamentul de Chimie.

— Doamne sfinte! Zott. Dintre toți oamenii din lume.

A urmat o lungă tăcere.

Domnișoara Frask, acum în vârstă de treizeci și trei de ani, care în ultimii patru ani îndeplinise cu scrupulozitate fiecare pas ce-i promitea promovarea – de la a lăuda excesiv beneficiile de la Hastings, la a spiona anumite departamente, până la a inventa o rubrică de bârfe interne, numită „Aici ai auzit-o prima oară" –, încă nu fusese promovată. De fapt, acum avea un alt șef, un băiețaș de douăzeci și unu de ani, care tocmai ieșise de pe băncile facultății și care nu știa să facă altceva decât lănțișoare din agrafe de birou. Cât despre Eddie – geologul cu care se culcase ca să-i dovedească faptul că era făcută să fie nevastă –, acesta o părăsise cu doi ani în urmă, pentru o virgină. Ultima palmă primită azi: noul ei șefuleț îi dăduse un plan de dezvoltare personală care cuprindea șapte puncte. Primul de pe listă era: slăbește zece kilograme.

— Deci chiar te-ai întors, a zis Frask din cabina ei. Ca o belea care se-ntoarce pe fereastră când o dai afară pe ușă.

— Vezi cum vorbești.

— Ai adus și câinele?

— Evident că nu.

— Te transformi într-o persoană care respectă regulile, Zott?

— Câinele meu e ocupat după-amiaza.

— Câinele tău e *ocupat* după-amiaza.

Femeia și-a dat ochii peste cap.

— Îmi ia copilul de la școală.

Frask s-a foit pe scaunul toaletei. Așa e. Zott avea copil acum.

— Băiat? Fată?

— Fată.

Frask a învârtit rola de hârtie igienică.

— Îmi pare rău să aud *asta.*

Din cabina ei, Elizabeth a cercetat gresia de pe jos. Știa exact la ce se referă Frask. În prima zi de școală a lui Mad, a privit îngrozită cum învățătoarea, o femeie cu ochii umflați și cu părul făcut permanent care mirosea groaznic, a încercat să prindă de bluza fetiței o floare roz. Pe ea scria „ALFABETUL E SUPER!“

— Pot să primesc o floare albastră? a întrebat Madeline.

— Nu, a răspuns învățătoarea. Albastru e pentru băieți și roz pentru fete.

— Ba nu-i adevărat, a zis Madeline.

Învățătoarea, o anumită doamnă Mudford, și-a mutat privirea de la Madeline la Elizabeth, uitându-se la mămica prea frumușică de parcă ar fi dorit să dibuie sursa atitudinii belicoase a copilului. A observat degetul lipsit de verighetă al lui Elizabeth. Bingo!

— Deci ce te aduce înapoi la Hastings? a întrebat Frask. Ai venit să pescuiești un alt geniu?

— Abiogeneza.

— Ah, corect, a spus disprețuitoare Frask. Aceeași placă dintotdeauna. Am auzit că s-a întors investitorul și, abracadabra! Iată-te și pe tine. O să-ți spun ceva: ești previzibilă. Măcar de data asta vânezi și tu un om mai bogat. Deși, fie vorba între noi, nu-i prea bătrân pentru tine?

— Nu înțeleg.

— Nu face pe timida.

Elizabeth a scrâșnit din dinți.

— N-aș ști cum să fac asta.

Frask s-a gândit puțin la răspunsul lui Elizabeth. Corect. Zott nu era deloc genul timid. Era obtuză, impasibilă, la fel ca în ziua îi care-i spusese că Evans îi lăsase un cadou de rămas-bun – un cadou care era (cum era posibil așa ceva?) deja la școală, de unde era luat de un câine. Serios?

— Bărbatul, a continuat Frask, acela care a oferit Institutului Hastings un fond imens pentru a finanța abiogeneza, bazându-se pe cercetarea ta, nu mai știi? Sau, mai bine zis, a domnului E. Zott.

— Despre ce tot vorbești?

— Știi foarte bine despre ce vorbesc, Zott. În orice caz, bogătanul s-a întors și, ce surpriză! *La fel și tu*. Cred că ești singura femeie de la Hastings – din trei mii de angajați, fii atentă – care nu e secretară. Nu-mi pot imagina cum s-a putut întâmpla una ca asta. Și totuși, ai încercat să te dai drept bărbat. Există vreun nivel al josniciei la care nu te-ai coborât încă? Apropo, știi de ce institutul consideră că femeile nu sunt o investiție bună? Pentru că dispar mereu să toarne copii. Cum ai făcut *și tu*.

— Am fost *concediată,* a zis Elizabeth, cu vocea plină de furie. Parțial din cauza unor femei ca tine, s-a răstit ea, care le fac altora pe plac...

— Eu nu fac nimănui pe plac...

— Care le cântă altora în strună...

— Eu nu cânt nimănui în strună...

— Care par să creadă că valoarea lor depinde de un bărbat...

— Cum îndrăznești...

— Nu! a țipat Elizabeth, lovind în panoul subțire de oțel care le despărțea. Cum îndrăznești *tu,* domnișoară Frask! Cum îndrăznești *tu*!

S-a ridicat în picioare, a deschis ușa cabinei, s-a dus la chiuvetă și a deschis robinetul cu atâta forță, încât a rămas cu el în mână. Apa a țâșnit, făcându-i leoarcă halatul de laborator.

— La naiba! a urlat ea. La naiba!

— O, Doamne, a zis Frask, apărând lângă ea. Lasă-mă pe mine.

A împins-o pe Elizabeth în stânga, apoi s-a aplecat și a închis valva de apă de sub chiuvetă. S-a ridicat și cele doi femei au ajuns față în față.

— Nu m-am prefăcut niciodată că sunt bărbat, Frask! a strigat Elizabeth în timp ce-și tampona halatul cu un prosop de hârtie.

— Nici eu nu cânt în strună nimănui!

— Sunt chimistă. Nu o *femeie*-chimist. *Chimistă.* Și încă una al naibii de bună!

— Ei bine, iar eu sunt expert în relații umane! Sunt aproape psiholog, a urlat și Frask.

— *Aproape* psiholog?

— Tacă-ți fleanca.

— Nu, pe bune, a zis Zott. *Aproape*?

— N-am avut ocazia să-mi termin studiile, OK? Dar tu? Tu de ce nu ți-ai susținut doctoratul, Zott? s-a răstit Frask.

Elizabeth și-a luat inima în dinți și, fără să vrea, a dezvăluit un amănunt despre ea însăși pe care nu-l mai spusese nimănui, în afara unui ofițer de poliție.

— Pentru că am fost violată de unul dintre îndrumătorii de proiect, apoi dată afară din programul doctoral, a țipat ea. *Tu?*

Frask s-a uitat la ea, șocată.

— La fel, a spus la rândul ei, rămânând fără vlagă.

Capitolul 22

CADOUL

— Cum a fost prima zi? a întrebat Harriet de îndată ce Elizabeth a intrat pe ușă.

— Bine, a mințit Elizabeth. Mad, a zis ea, aplecându-se ca să-și ia fiica în brațe. Cum a fost la școală? Te-ai distrat? Ai învățat ceva nou?

— Nu.

— Ba sunt sigură că ai învățat ceva, a insistat ea. Spune-mi!

Madeline și-a lăsat cartea deoparte.

— Păi, unii copii suferă de incontinență.

— Doamne sfinte! a exclamat Harriet.

— Probabil aveau emoții, a spus Elizabeth, mângâindu-i părul lui Madeline. Uneori, începutul poate fi dificil.

— Pe lângă asta, a zis Madeline, doamna Mudford vrea să discute cu tine.

I-a întins un bilețel.

— Bravo, a spus Elizabeth. Așa procedează profesorii proactivi.

— Ce înseamnă proactiv? a întrebat Madeline.

— Că ai intrat în belele, a mormăit Harriet.

Câteva săptămâni mai târziu, Elizabeth s-a dus la biroul de Personal.

— Poți să-mi dai și mie niște informații despre acest investitor? a întrebat-o Elizabeth pe domnișoara Frask. Orice ai la îndemână.

— De ce nu, a zis Frask, scoțând un dosar subțirel, pe care era lipită eticheta CONFIDENȚIAL. M-am îngrășat un kilogram săptămâna asta.

— Mai e ceva? a continuat Elizabeth, răsfoind dosarul. Aici nu-i nimic.

— Știi cum sunt oamenii bogați, Zott. Discreți. Dar hai să luăm prânzul împreună săptămâna viitoare. O să am mai mult timp să scotocesc prin dosare.

Dar când a sosit momentul întâlnirii, singurul lucru pe care l-a adus Frask a fost un sendviș.

— N-am găsit nimic, a recunoscut ea. Ceea ce e ciudat, având în vedere toată agitația iscată de ultima lui vizită. Probabil înseamnă că a decis să-și bage banii altundeva; se întâmplă mereu. Apropo, cum merge treaba ca laborantă? Nu-ți vine să te sinucizi?

— Cum ai aflat despre asta? a întrebat Elizabeth, cu o venă zvâcnindu-i la tâmplă.

— Lucrez la Personal, ai uitat? Noi știm tot și vedem tot. Sau, în cazul meu, le știam și le vedeam pe toate.

— Ce vrei să spui?

— A venit rândul meu să fiu concediată, a zis Frask cu nonșalanță. Începând de vineri.

— Poftim? *De ce?*

— Mai ții mine planul de dezvoltare personală? Că trebuia să slăbesc zece kilograme? Am pus trei și jumătate.

— Nu te pot da afară pentru că te-ai îngrășat, a zis Elizabeth. E ilegal.

Frask s-a aplecat și a strâns-o pe Elizabeth de braț.

— Doamne, știi ceva? Nu mă satur niciodată de naivitatea ta!

— Vorbesc serios. Trebuie să te opui acestei decizii, domnișoară Frask. Nu poți să-i lași să-ți facă una ca asta.

— Păi, a zis Frask, devenind serioasă, ca profesionistă în domeniul relațiilor umane, întotdeauna încurajez angajații să aibă o discuție de la suflet la suflet cu șeful. Să-și scoată reușitele în evidență; să se concentreze asupra impactului pe care îl pot avea pe viitor.

— Asta e!

— Glumesc, a spus Frask. Nu funcționează niciodată. În orice caz, nu-ți face griji – mă așteaptă deja o mulțime de slujbe temporare ca dactilografă. Dar, înainte să plec, am un mic cadou pentru tine. Ceva care să compenseze durerea pe care ți-am provocat-o după ce a murit domnul Evans. Hai să ne întâlnim vineri în fața liftului din aripa de sud. La ora patru. Îți promit că n-o să fii dezamăgită.

— E mai în față, pe coridor, a direcționat-o Frask când a venit după-amiaza de vineri. Vezi pe unde mergi. Câțiva șoricei au scăpat din laboratorul de biologie.

Ea și Elizabeth au luat liftul până la subsol, apoi au înaintat pe un coridor lung, ajungând la o ușă pe care scria ACCESUL INTERZIS.

— Am ajuns, a zis veselă Frask.

— Ce e aici? a întrebat Elizabeth, holbându-se la un șir de uși micuțe din oțel, numerotate de la 1 la 99.

— Arhiva, a zis Frask, scoțând o legătură de chei. Ai mașină, nu-i așa? Și un portbagaj mare și gol?

A căutat printre chei până când a găsit-o pe cea cu numărul 41, a vârât-o în broască și a poftit-o pe Elizabeth să se uite înăuntru.

Acolo era toată munca lui Calvin. Împachetată în cutii sigilate.

— Putem folosi căruciorul ăsta, a zis Frask, aducându-l mai aproape. Sunt opt cutii în total. Dar e obligatoriu să ne grăbim – trebuie să predau cheile până la ora cinci.

— E legal ce facem?

Domnișoara Frask s-a întins să ia prima cutie.

— Și ce, ne pasă?

Capitolul 23

STUDIOURILE KCTV

O lună mai târziu

Walter Pine lucra în domeniul televiziunii aproape de la începuturile acesteia. Îi plăcea ce reprezenta ea, faptul că le promitea oamenilor o evadare din viața de zi cu zi. De-asta o alesese – căci cine nu voia să evadeze? El sigur voia.

Dar pe măsură ce treceau anii, a început să se simtă ca un prizonier a cărui sarcină permanentă e să sape tunelul de fugă. La sfârșitul zilei, când toți ceilalți prizonieri treceau în goană pe lângă el, fugind spre libertate, el rămânea în urma lor, cu lingura în mână.

Însă dădea înainte din același motiv pentru care mulți oameni dau înainte: pentru că era părinte, singurul pe care-l avea fiica sa, Amanda, în vârstă de șase ani, care mergea la Școala Primară Woody și care era lumina ochilor săi. Ar fi făcut orice pentru copilul acela. Asta însemna că înghițea în fiecare zi chinurile la care-l supunea șeful lui, care-l amenințase de curând că-l dă afară dacă nu face ceva cu locul gol din programul TV de după-amiază.

Walter a scos batista și și-a suflat nasul, uitându-se apoi la bucata de pânză, de parcă ar fi vrut să vadă din ce sunt făcute măruntaiele sale.

Flegmă. Nicio surpriză.

Cu câteva zile în urme, îl vizitase o femeie – Elizabeth Zott, mama lui... nu-și mai amintea numele copilului. Potrivit spuselor acesteia, Amanda făcea

probleme. Nicio surpriză; doamna Mudford, învățătoarea, mereu pretindea că Amanda face probleme. Lucru pe care el refuza să-l creadă. Da, era puțin anxioasă, cum era și el, un pic supraponderală, cum era și el, un pic prea dornică să le facă oamenilor pe plac, așa cum era și el, dar Amanda mai era cumva. Era un copil *drăguț.* Iar copiii drăguți, la fel ca adulții drăguți, erau o raritate.

Și ce mai era o raritate? O femeie ca Elizabeth Zott. Nu-și putea lua gândul de la ea.

— În sfârșit, a zis Harriet, ștergându-și mâinile ude de rochie, când Elizabeth a intrat pe ușa din spate. Începusem să-mi fac griji.

— Scuze, a spus ea, încercând să-și stăpânească furia din glas. A apărut ceva la muncă.

Și-a aruncat poșeta pe jos și s-a prăbușit pe un scaun.

Se întorsese la Hastings de două luni deja și stresul muncii sale necalificate o ucidea încet. Știa că oamenii cu responsabilități mari tânjeau deseori după o slujbă mai ușoară – ceva în care nu trebuiau să-și implice sufletul sau gândirea; ceva care să nu le influențeze și mai tare dispoziția, și-așa proastă, la ora trei dimineața. Dar aflase că e mult mai rău să ai o slujbă sub capacitățile tale. Nu doar că salariul îi reflecta statutul inferior, dar simțea că o doare creierul din cauza inactivității. Cu toate astea, chiar dacă era un lucru cunoscut faptul că-și depășește colegii din punct de vedere intelectual, ei se așteptau ca ea să le aplaude reușitele neînsemnate de care aveau parte uneori.

Dar reușita de astăzi nu era deloc una neînsemnată. Era una importantă. Apăruse ultimul număr al revistei *Science Journal*, în care era și lucrarea lui Donatti.

„Nimic monumental“, așa își descrisese Donatti articolul cu câteva luni în urmă. Dar cercetarea din spatele acestuia *era* monumentală, iar ea știa asta. Pentru că era cercetarea ei.

A citit articolul de două ori, ca să fie sigură. Prima oară a citit lent. Însă a doua oară l-a parcurs în mare viteză, până când sângele a-nceput să-i gonească

prin vene, de parcă ar fi fost niște furtunuri scăpate de sub control. Acest articol era furat direct din dosarele ei. Și oare cine fusese adăugat pe lista colaboratorilor?

A ridicat capul și a observat că Boryweitz se uită la ea. Acesta a pălit, apoi și-a lăsat capul în jos.

— Încearcă să înțelegi! a strigat Boryweitz când Elizabeth i-a trântit publicația pe birou. Am nevoie de slujba asta!

— Cu toții avem nevoie de slujbele noastre, a spus Elizabeth, fierbând de nervi. Problema e că tu nu ți-ai făcut niciodată treaba.

Boryweitz a ridicat privirea spre ea, cerând îndurare cu ochii lui de lemur, dar tot ce-a văzut a fost un val ucigaș care abia începea să se formeze, a cărui energie era necunoscută și a cărui forță nu fusese testată.

— Îmi pare rău, a implorat-o el. Chiar îmi pare rău. Nu mi-am închipuit că Donatti o să meargă atât de departe. A fotocopiat toate dosarele tale în prima zi când te-ai întors, dar am presupus că o face doar ca să se familiarizeze cu munca noastră de cercetare.

— Munca *noastră*?

S-a stăpânit cu greu să nu-i rupă gâtul.

— Mă ocup de tine mai târziu, i-a promis ea.

Apoi s-a răsucit și a pornit glonț pe coridor spre biroul lui Donatti, gata-gata să doboare un microbiolog care i-a ieșit întâmplător în cale.

— Ești un mincinos și un hoț, Donatti, a zis ea, dând buzna în biroului șefului ei. Și îți promit un lucru: n-o să scapi basma curată din povestea asta.

Donatti a ridicat privirea.

— Zott! a strigat el. Întotdeauna e o plăcere să te văd!

S-a lăsat pe spate, observându-i mânia cu un fel de bucurie. Pentru o asemenea față, Evans și-ar fi dat cu siguranță demisia. Ce bine ar fi fost dacă trăia să vadă asta – dar nu, a trebuit el să strice momentul prin faptul că murise.

A ascultat pe jumătate cum Zott bate câmpii la nesfârșit despre acest furt. Investitorul sunase mai devreme ca să-l felicite pe Donatti pentru progresul

său – și rostise niște cuvinte promițătoare, spunând că avea de gând să le mai dea bani. Întrebase și de Zott – dacă jucase vreun rol în cadrul cercetării. Donatti răspunsese că nu, nu chiar – din păcate, domnul Zott se dovedise a fi un dezastru: de fapt, fusese retrogradat. Investitorul oftase dezamăgit, apoi îl întrebase pe Donatti despre următorii pași în domeniul abiogenezei. Donatti mai recitase niște vorbe mari pe care le șutise din alte părți ale cercetării făcute de Zott, lucruri despre care trebuia s-o întrebe mai târziu tot pe ea, *după* ce se va calma dracului, amintindu-și că lucrează pentru *el*. Doamne, greu mai e să fii șef! În orice caz, ceea ce spusese părea să fie pe placul bogătașului.

Însă Zott a trebuit să strice totul, făcând singurul lucru pe care niciunul dintre ei nu-și permitea ca ea să-l facă.

— Uite, a zis ea, trântindu-i cheia de la laborator în cafea. N-ai decât să faci ce vrei cu slujba asta!

Apoi și-a aruncat legitimația la gunoi, și-a azvârlit halatul în mijlocul biroului și a ieșit în trombă, luând cu ea și toate acele cuvinte mari.

— Ai primit patru apeluri, spunea Harriet. Primul a fost de la cineva care întreba dacă vrei să participi la măsurarea audienței. Celelalte trei erau din partea lui Walter Pine. Vrea să-l suni când poți. Spune că e urgent. Pretinde că ați purtat o discuție plăcută despre mâncare – sau nu, nu, îmi cer scuze, despre *prânz,* s-a corectat ea, verificându-și din nou notițele. Părea agitat, a continuat femeia, ridicând privirea. Mi-a dat impresia că e un agitat de profesie. O persoană foarte manierată, dar panicată.

— Walter Pine, a zis Elizabeth, scrâșnind din dinți, e tatăl Amandei Pine. Am trecut pe la el pe la birou zilele trecute ca să discutăm despre problema mesei de prânz.

— Și cum a mers discuția?

— A fost mai degrabă o confruntare.

— Violentă, sper.

— Mamă? s-a auzit un glăscior din prag.

— Hei, iepuraș, a zis Elizabeth, încercând să pară cât mai calmă cu putință, cuprinzându-și fetița slăbănoagă cu brațul. Cum a fost la școală?

— Am făcut un nod marinăresc, a spus Madeline, ridicând o sfoară. Ca să-l arăt copiilor.

— Și le-a plăcut?

— Nu.

— E OK, a zis mama ei, trăgând-o mai aproape de ea. Oamenilor nu le place întotdeauna ceea ce ne place nouă.

— Nimănui nu-i plac lucrurile pe care le arăt la școală.

— Ce nemernici mici, a mormăit Harriet.

— Le-a plăcut vârful de săgeată pe care l-ai dus la școală.

— Ba nu.

— Păi, săptămâna viitoare de ce nu încerci cu tabelul periodic? Nu poți da greș cu el.

— Sau ai putea să le arăți cuțitul meu de vânătoare, a sugerat Harriet. Ca să știe cum stau lucrurile.

— Unde-i cina? a zis Madeline. Mi-e foame.

— Am băgat una dintre tocănițele tale la cuptor, i-a spus Harriet lui Elizabeth, îndreptându-se spre ușă. Trebuie să merg să hrănesc fiara. Sună-l pe Pine.

— Ai *sunat-o* pe Amanda Pine? a întrebat Madeline îngrozită.

— Pe tatăl ei, a răspuns Elizabeth. Ți-am spus. L-am vizitat acum vreo trei zile și am rezolvat treaba cu mâncarea de prânz. Cred că ne-a înțeles poziția și sunt convinsă că Amanda nu-ți va mai fura niciodată mâncarea. Să furi e *greșit*, s-a răstit ea, gândindu-se la Donatti și la articolul acestuia. *Greșit!*

Și Madeline, și Harriet au sărit ca arse.

— Ea... își aduce prânzul, mamă, a zis Madeline, precaută. Dar nu e unul normal.

— Asta nu-i problema noastră.

Madeline s-a uitat la mama ei ca și cum aceasta nu înțelegea despre ce e vorba de fapt.

— Trebuie să-ți mănânci prânzul, iepuraș, a spus Elizabeth pe un ton mai calm. Ca să te faci înaltă.

— Dar sunt *deja* înaltă, s-a plâns Madeline. Prea înaltă.

— Nu ai cum să fii prea înaltă, a spus Harriet.

— Robert Wadlow *a murit* pentru că era prea înalt, a zis Madeline, lovind coperta exemplarului ei din Cartea Recordurilor.

— Dar el avea o boală a glandei pituitare, Mad, a spus Elizabeth.

— Avea doi metri șaptezeci și cinci! a insistat Madeline.

— Bietul de el, a zis Harriet. De unde își cumpără oamenii ăștia ce au nevoie?

— Înălțimea *ucide,* a spus Madeline.

— Da, dar, în cele din urmă, ceva tot ne omoară, a zis Harriet. De aia murim cu toții, scumpa mea.

Dar când a văzut-o pe Elizabeth privind-o șocată și pe Madeline pleoștindu-se, a regretat imediat că a spus așa ceva. A deschis ușa din spate.

— Ne întâlnim mâine înainte de antrenament, i-a spus ea lui Elizabeth. Ne vedem când te trezești, Mad, i s-a adresat fetiței.

Acesta era programul pe care-l stabilise împreună cu Elizabeth, de când mama fetiței se întorsese la muncă. Harriet o ducea pe Mad la școală, Șase-Jumate o lua de la școală, Harriet avea grijă de ea până când Elizabeth se întorcea acasă.

— Ah, era să uit!

A scos o foaie de hârtie din buzunar.

— Ai mai primit un bilețel.

A privit-o cu subînțeles pe Elizabeth.

— De la știi-tu-cine.

Era un bilet de la doamna Mudford.

Elizabeth știa deja că Mudford nu o place pe Madeline. Nu-i convenea că Mad știe să citească, să șuteze într-o minge sau că poate să facă și să desfacă o serie complicată de noduri marinărești – un talent pe care și-l exersa frecvent, inclusiv pe întuneric, în ploaie, fără niciun strop de ajutor, doar ca să fie pregătită pentru orice eventualitate.

— Ce fel de eventualitate, Mad? o întrebase odată Elizabeth, când găsise copila pitită afară, noaptea, acoperită cu o prelată, cu ploaia bătând din toate direcțiile, ținând un capăt de sfoară în mâini.

Mad ridicase privirea spre mama ei, luată prin surprindere. Nu era evident că „pentru orice eventualitate“ nu se referea la vreun anumit tip de pericol, ci, mai degrabă, la *toate* tipurile? Trebuie să fii pregătit pentru viață; întrebați-l pe răposatul ei tată.

Deși, sincer vorbind, dacă ar fi putut să-l întrebe pe răposatul ei tată ceva, l-ar fi întrebat ce simțise când o zărise prima oară pe mama ei. Fusese dragoste la prima vedere?

Foștii lui colegi încă aveau, la rândul lor, niște întrebări pentru Calvin – spre exemplu: cum reușise să câștige atâtea premii, deși părea că nu face niciodată nimic? Și cum ajunsese să facă sex cu Elizabeth Zott? Părea frigidă – chiar era? Chiar și învățătoarea lui Madeline, doamna Mudford, avea câteva întrebări pentru răposatul Calvin Evans. Dar, evident, nu era posibil să discute cu tatăl lui Madeline, nu doar pentru că acesta era mort, ci și pentru că, în 1959, tații nu aveau nimic de-a face cu educația copiilor lor.

Tatăl Amandei Pine era excepția, însă doar pentru că doamna Pine nu mai era în peisaj. Îl părăsise (și pe bună dreptate, credea Mudford) și urmase un divorț urât în văzul tuturor, în timpul căreia ea susținuse că Walter Pine, care era mult mai în vârstă decât ea, nu era capabil să fie tată, cu atât mai puțin soț. Situația avea o stânjenitoare conotație sexuală; doamnei Mudford nu-i plăcea să se gândească la detalii. Dar, în felul acesta, doamna Walter Pine primise tot ceea ce avea Walter Pine, inclusiv pe Amanda, pe care, după cum s-a dovedit ulterior, de fapt nu o voia. Și cine putea s-o condamne? Amanda nu era un copil prea simpatic. Așa că fetița s-a întors la Walter și Walter a mers la școală, unde doamna Mudford s-a trezit silită să-i asculte scuzele jalnice privind conținutul neobișnuit al cutiilor cu mâncare ale Amandei.

Totuși, deși discuțiile cu Walter Pine erau enervante, nici nu se comparau cu întâlnirile pe care le avea cu Zott. Ce noroc că doi dintre cei mai antipatici părinți erau și cei care veneau cel mai frecvent la ea! Dar așa merg mereu

lucrurile. Problemele de comportament ale copilului încep acasă. Totuși, dacă ar fi trebuit să aleagă între Amanda Pine, hoața de mâncare, și Madeline Zott, fetița care pune întrebări nepotrivite, ar fi ales-o pe Amanda fără șovăială.

— Madeline pune întrebări nepotrivite? a zis Elizabeth alarmată în timpul ultimei lor întrevederi.

— Da, a răspuns tăios doamna Mudford, culegându-și scamele de pe mâneci asemenea unui păianjen care-și atacă prada. De exemplu, ieri, în timpul exercițiilor la care participă întreaga clasă, discutam despre broasca-țestoasă a lui Ralph, iar Madeline ne-a întrerupt ca să întrebe cum ar putea deveni luptătoare pentru libertate în Nashville.

Elizabeth a făcut o pauză, de parcă s-ar fi străduit să priceapă care e problema.

— N-ar fi trebuit să vă întrerupă, a spus ea în cele din urmă. O să discut cu ea.

Doamna Mudford a scrâșnit din dinți.

— M-ați înțeles greșit, doamnă Zott. Copiii întrerup; cu asta mă descurc. Nu mă descurc însă cu un copil care vrea să îndrepte discuția spre subiectul drepturilor civile. Aici suntem la școală, nu în platoul unei emisiuni de știri. Pe lângă asta, fiica dumneavoastră s-a plâns de curând bibliotecarei că n-a găsit nicio carte de Norman Mailer pe rafturile noastre. Se pare că solicitase volumul *Cei goi și cei morți.*

Învățătoarea a ridicat o sprânceană, îndreptându-și privirea spre inițialele E. Z. brodate deasupra buzunarului de la piept cu un scris caligrafic care sigur i se potrivea unei femei ușoare.

— A învățat repede să citească, a zis Elizabeth. Cred că am uitat să menționez asta.

Educatoarea și-a împreunat mâinile, apoi s-a înclinat amenințător înainte.

— *Norman. Mailer.*

În bucătărie, Elizabeth a despăturit biletul pe care i-l dăduse Harriet. Conținea două cuvinte scrise de Mudford, care păreau să urle de-a dreptul de pe pagină.

„VLADIMIR. NABOKOV.“

A așezat o porție de spaghete bolognese la cuptor în farfuria lui Madeline.

— În afară de exercițiile în colectiv, ți-a mers bine azi?

N-o mai întreba pe Mad dacă învățase ceva la școală. Nu avea niciun rost.

— Nu-mi place la școală.

— De ce?

Madeline și-a ridicat nasul din farfurie, bănuitoare.

— Nimănui nu-i place la școală.

De la locul lui de sub masă, Șase-Jumate a expirat prelung. Iată, acesta era adevărul: creaturii nu-i plăcea la școală și, de vreme ce el și creatura erau de acord asupra tuturor lucrurilor, acum nici lui nu-i plăcea la școală.

— Mama, ție ți-a plăcut la școală? a întrebat Mad.

— Ei bine, a zis Elizabeth, ne-am mutat foarte des, așa că uneori nu găseam una pe care s-o frecventez. Dar mă duceam la bibliotecă. Însă mereu mi s-a părut că a merge la școală în realitate poate fi foarte distractiv.

— Ca atunci când mergeai la UCLA?

În fața ochilor i-a apărut deodată fața lui Meyers.

— Nu.

Madeline și-a înclinat capul într-o parte.

— Ești în regulă, mamă?

Fără să-și dea seama, Elizabeth își acoperise fața cu mâinile.

— Sunt doar obosită, iepuraș, a zis ea, iar cuvintele i s-au scurs printre degete.

Madeline a lăsat furculița jos și a observat cu atenție postura înlemnită a mamei sale.

— S-a întâmplat ceva rău mamă? a întrebat ea. La serviciu?

Adăpostită după propriile degete, Elizabeth s-a gândit la întrebarea fiicei sale.

— Suntem sărace? a continuat Madeline, ca și cum această întrebarea ar fi urmat-o în mod natural pe cealaltă.

Elizabeth și-a luat mâinile de pe față.

— De ce spui asta, draga mea?

— Tommy Dixon spune să suntem sărace.

— Cine e Tommy Dixon? a întrebat ea tăios.

— Un băiat de la școală.

— Și ce a mai zis Tommy Dixon ăsta...

— Tata era sărac?

Elizabeth a tresărit.

Răspunsul la întrebarea lui Mad zăcea într-una dintre cutiile pe care ea și Frask le furaseră de la Hastings. Chiar pe fundul cutiei cu numărul trei era un dosar-acordeon pe care scria „Canotaj". Când l-a zărit prima oară, Elizabeth a presupus, în mod firesc, că e plin cu tăieturi din ziare în care apăruseră articole despre triumfurile bărcii lui Calvin de la Cambridge. Dar nu; era plin ochi cu ofertele de angajare pe care le primise după ce terminase facultatea.

A răsfoit geloasă ofertele – catedre la universități importante, posturi de conducere în cadrul unor companii farmaceutice, acțiuni la concerne cu capital privat. A răscolit prin grămada de hârtii până a găsit oferta de la Hastings. Iat-o: i se promisese un laborator personal – deși toate celelalte locuri garantau și așa ceva. Singurul lucru care făcea ca oferta de la Hastings să iasă în evidență era faptul că i se oferea un salariu atât de mic, încât era aproape jignitor. S-a uitat la semnătură. Era a lui Donatti.

În timp ce înghesuia scrisorile la loc în cutie, s-a întrebat de ce pe acest dosar scria „Canotaj" – în el nu era nimic legat de canotaj. Apoi a observat două mici adnotări rapide cu creionul în partea de sus a fiecărei oferte de lucru: distanța față de un club de canotaj și nivelul precipitațiilor din zona respectivă. A revenit la oferta de la Hastings – da, măsurătorile erau și acolo. Dar mai era un lucru: un cerc mare și gros care încadra adresa expeditorului.

Commons, California.

— Dacă tata era celebru, atunci ar fi trebuit să fie bogat, nu-i așa? a zis Mad, răsucindu-și spaghetele cu furculița.

— Nu, draga mea. Nu toți oamenii celebri sunt și bogați.

— De ce? Au dat-o în bară?

Elizabeth s-a gândit din nou la ofertele de lucru. Calvin o acceptase pe cea mai proastă. Cine face așa ceva?

— Tommy Dixon zice că e ușor să te îmbogățești. Vopsești niște pietre cu galben și spui că sunt din aur.

— Tommy Dixon este ceea ce noi numim escroc, a replicat Elizabeth. Un om care minte și înșală ca să obțină ce dorește pe căi ilegale.

Ca Donatti, și-a spus ea, încordându-și maxilarul.

S-a gândit la un alt dosar pe care-l găsise în cutiile lui Calvin, de data asta plin cu scrisori de la oameni de teapa lui Tommy Dixon – nebuni de legat, investitori care voiau să se îmbogățească rapid –, dar și unele venite din partea multora care pretindeau că fac parte din familia lui, fiecare având o nevoie disperată de ajutor din partea lui Calvin: o soră vitregă, un unchi înstrăinat, o mamă îndurerată, un văr de gradul al doilea.

Răscolise în grabă și scrisorile din partea rudelor false, surprinsă de cât de mult semănau între ele. Toate sugerau o legătură biologică, toate relatau o amintire de la o vârstă pe care Calvin n-avea cum s-o țină minte, toate cereau bani. Singura excepție era Mama Îndurerată. Deși și ea susținea că există o legătură biologică, în loc să ceară bani, aceasta insista că vrea să-i dea bani. *Ca să te ajut cu cercetarea ta,* scria ea. Mama Îndurerată îi scrisese lui Calvin de cel puțin cinci ori, implorându-l să-i răspundă. Felul de a insista al acestei femei era de-a dreptul crud, își spusese Elizabeth. Unchiul Înstrăinat renunțase după două încercări. *Mi s-a spus că ai murit,* scrisese Mama Îndurerată de mai multe ori. Pe bune? Atunci de ce și ea, ca mulți alții, îi scrisese lui Calvin *după* ce devenise faimos? Elizabeth făcuse presupunerea că planul femeii era să-l păcălească, apoi să-i fure cercetarea. Și oare de ce credea așa ceva? Pentru că tocmai i se întâmplase ei.

— Nu pricep, a zis Mad, împingând o ciupercă spre marginea farfuriei. Dacă ești inteligent și muncești din greu, nu înseamnă că faci mai mulți bani?

— Nu întotdeauna. Totuși, sunt convinsă că tatăl tău ar fi putut câștiga mai mulți bani, a spus Elizabeth. Doar că a făcut o alegere diferită. Banii nu

înseamnă totul.

Mad a privit-o suspicioasă.

Elizabeth nu i-a spus însă lui Mad că ea știe foarte bine de ce Calvin acceptase cu atâta entuziasm oferta absurdă a lui Donatti. Dar motivul lui era unul atât de egoist – atât de *prostesc* –, încât nu era convinsă că ar trebui să i-l împărtășească fiicei sale. Voia ca Mad să creadă că tatăl ei fusese un bărbat rațional, care luase decizii înțelepte. Aceasta dovedea exact contrariul.

Descoperise motivul alegerii lui Calvin într-un dosar pe care scria „Wakely", care conținea un schimb de scrisori între Calvin și un teolog în devenire. Cei doi bărbați fuseseră amici prin corespondență; era limpede că nu se întâlniseră niciodată. Dar schimburile lor de cuvinte dactilografiate erau fascinante și numeroase și, din fericire pentru ea, dosarul includea și răspunsurile lui Calvin, copiate la indigo. Era un lucru pe care-l știa despre Calvin: făcea copii la orice.

Wakely, care era student la Harvard Divinity School în aceeași perioadă în care Calvin era la Cambridge, părea să aibă dubii referitoare la credința sa, bazându-se pe știință în general și pe cercetările lui Calvin în particular. După cum reieșea din scrisorile sale, luase parte la un simpozion unde Calvin vorbise foarte pe scurt și, în urma acestui discurs, luase decizia să-i scrie.

„Dragă domnule Evans, voiam să iau legătura cu dumneavoastră după scurta apariție la simpozionul științific de la Boston, de săptămâna trecută. Speram să discutăm despre recentul dumneavoastră articol, «Generarea spontană a moleculelor organice complexe»", scrisese Wakely în prima lui scrisoare. „Mai precis, voiam să vă întreb: nu sunteți de părere că e posibil că credem și în Dumnezeu, și în știință?"

„Sigur că da", fusese răspunsul lui Calvin. „Se numește lipsă de sinceritate intelectuală."

Deși nonșalanța lui Calvin tindea să enerveze foarte multă lume, pe tânărul Wakely nu păruse să-l descurajeze deloc. Îi scrisese din nou, drept răspuns: „Dar cu siguranță sunteți de acord că domeniul chimiei n-ar fi existat dacă și până când nu ar fi fost creat de un chimist – un *maestru* chimist", argumentase

Wakely în următoarea sa epistolă. „La fel cum o pictură nu poate exista până când nu e creată de un artist."

„Eu lucrez cu adevăruri demonstrate, nu cu supoziții", replicase Calvin la fel de iute. „Așa că, nu, teoria dumitale cu maestrul chimist e o aiureală. Apropo, observ că studiați la Harvard. Sunteți canotor? Eu vâslesc pentru Cambridge. Am primit o bursă completă pentru canotaj."

„Nu sunt canotor", scrisese Wakely. „Deși iubesc apa. Sunt surfer. Am crescut în Commons, California. Ați fost vreodată în California? Dacă nu, ar trebui să mergeți. Commons e un orășel minunat. Cu cea mai frumoasă vreme de pe pământ. Și acolo se face canotaj."

Elizabeth s-a lăsat pe spate. Și-a amintit cât de aprig încercuise Calvin adresa expeditorului de pe propunerea primită de la Hasting. *Commons, California.* Deci acceptase oferta jignitoare a lui Donatti nu pentru a-și urma cariera, ci ca să poată vâsli? Grație unui buletin meteo de un rând primit din partea unui surfer habotnic? „Cea mai frumoasă vreme de pe pământ." Pe bune? A trecut la scrisoarea următoare.

„Ți-ai dorit dintotdeauna să fii preot?" întrebase Calvin, renunțând la formalități.

„Mă trag dintr-un lung șir de preoți", fusese răspunsul lui Wakely. „Am asta în sânge."

„Nu așa funcționează sângele", îl corectase Calvin. „Apropo, voiam să te întreb: de ce crezi că atât de mulți oameni cred în niște scrieri vechi de mii de ani? Și de ce se pare că ei cred și mai mult în ele, cu cât sursa acestor texte pare să fie supranaturală, imposibil de dovedit, absolut improbabilă și antică?"

„Oamenii au nevoie de asigurări", răspunsese Wakely. „Trebuie să știe că semenii au supraviețuit în vremuri de restriște. Și, spre deosebire de alte specii, care se pricep mai bine să învețe din propriile greșeli, oamenii au nevoie tot timpul de amenințări și de avertismente ca să fie buni. Știi cum se spune: «Oamenii nu învață niciodată». Asta pentru că e adevărat. Dar textele religioase se căznesc să-i țină pe calea cea dreaptă."

„Dar nu e oare mai multă consolare în știință?“ întrebase Calvin. „În lucrurile pe care le putem dovedi și, din acest motiv, le putem îmbunătăți? Pur și simplu nu pricep cum cineva poate crede că niște chestii scrise cu mii de ani în urmă de niște oameni beți au vreo urmă de credibilitate. Și nu e vorba că fac o judecată morală: oamenii aceia trebuiau să bea alcool, apa nu era potabilă. Totuși, mă întreb cum de poveștile lor nebunești – cu tufișuri în flăcări, cu pâine căzută din rai – par rezonabile, mai ales când sunt comparate cu știința, care este fundamentată pe dovezi. Nu există nicio persoană vie care ar alege tehnicile de lăsare de sânge ale lui Rasputin în locul terapiilor revoluționare de la Institutul Sloan Kettering. Cu toate acestea, mulți oameni insistă să creadă în aceste povești și apoi au tupeul să-i convingă și pe alții să le creadă.“

„Punctul tău de vedere e corect, Evans“, punctase Wakely. „Dar oamenii au nevoie să creadă în ceva mai important decât ei înșiși.“

„De ce?“ insistase Calvin. „De ce e greșit să credem în noi înșine? În orice caz, dacă trebuie să folosim povești, de ce nu ne bazăm pe fabule sau pe basme? Ele nu sunt o metodă la fel de bună de predare a moralității? Poate chiar mai bună? Pentru că nimeni nu trebuie să pretindă că fabulele sau basmele sunt adevărate.“

Deși nu voia să recunoască, Wakely se pomenise că e de acord. Nimeni nu trebuia să se roage în fața Scufiței Roșii sau să se teamă de mânia lui Rumpelstiltskin ca să priceapă mesajul. Poveștile erau scurte, memorabile și vorbeau despre ceea ce stătea la baza iubirii, a mândriei, a prostiei și a iertării. Regulile lor erau scurte și cuprinzătoare: nu fi ticălos. Nu face rău oamenilor sau animalelor. Împarte-ți bunurile cu cei mai puțin norocoși. Cu alte cuvinte, fii un om bun. Așa că decisese să schimbe subiectul.

„OK, Evans“, scrisese el, referindu-se la o epistolă anterioară, „îți înțeleg interpretarea extrem de *literală* cum că a fi preot nu poate, practic, să-mi curgă prin vene, dar noi, cei din familia Wakely, devenim preoți exact așa cum fiii pantofarilor devin cizmari. O să-ți fac o mărturisire: mereu am fost atras de biologie, dar această preocupare n-ar fi nicicând acceptată în familia mea. Poate că pur și simplu încerc să-mi fac tatăl fericit. Nu asta facem cu toții, la urma

urmelor? Tu cum ai procedat? Tatăl tău era om de știință? Încerci să-i faci lui pe plac? Dacă da, aș fi tentat să spun că ai reușit.“

„ÎMI URĂSC TATĂL!“, dactilografiase cu litere mari Calvin în ceea ce avea să se dovedească a fi ultimul lor schimb de corespondență. „SPER CĂ E MORT!“

Elizabeth a recitit uluită ultimele cuvinte. Dar tatăl lui Calvin *era* mort – fusese lovit de un tren cu cel puțin două decenii în urmă. De ce ar fi scris Calvin așa ceva? Și de ce Calvin și Wakely încetaseră să-și mai scrie? Ultima scrisoare era datată cu zece ani în urmă.

— Mamă, a zis Mad. Mamă! Mă asculți? Suntem sărace?

— Scumpa mea, a zis Elizabeth, încercând să prevină o cădere nervoasă – *chiar își dăduse demisia?* –, am avut o zi lungă. Te rog. Termină-ți mâncarea.

— Dar, mama...

Au fost întrerupte de sunetul telefonului. Mad a sărit de pe scaun.

— Nu răspunde, Mad.

— Poate e ceva important.

— *Luăm cina.*

— Alo? Mad Zott la telefon.

— Draga mea, a zis Elizabeth, luând receptorul. Nu dezvăluim informații personale la telefon, mai știi? Alo? a spus ea. Cu cine vorbesc?

— Doamnă Zott? s-a auzit un glas. Doamna Elizabeth Zott? Sunt Walter Pine. Ne-am cunoscut la începutul săptămânii.

Elizabeth a oftat.

— Ah. Da, domnule Pine.

— Am încercat toată ziua să dau de dumneavoastră. Poate că menajera a omis să vă transmită mesajele mele.

— Nu e menajera mea și nici nu a omis să-mi transmită mesajele dumneavoastră.

— Ah, a zis el, stânjenit. Înțeleg. Îmi pare rău. Sper că nu v-am deranjat. Aveți o clipă? E un moment potrivit?

— Nu.

— Atunci, voi fi concis, a zis el, pentru că nu voia s-o piardă din nou. Să știți, doamnă Zott, că am rezolvat problema cu prânzul. Totul s-a lămurit; Amanda își va mânca de-acum încolo doar propriul prânz. Vă cer din nou scuze. Dar acum vă sun dintr-un alt motiv – unul legat de afaceri.

A continuat prin a-i aminti că este producătorul unor emisiuni locale de televiziune din grila de după-amiază.

— KCTV, a spus el cu mândrie, deși nu era mândru deloc. Și m-am gândit să-mi schimb puțin programul – adăugând o emisiune de gătit. Încerc să pun un pic de sare și piper, a continuat el, încercându-și norocul cu o glumă, lucru pe care nu-l făcea de obicei, însă Elizabeth Zott îi dădea mari emoții.

A așteptat să audă o chicoteală politicoasă de la celălalt capăt al firului, dar, pentru că aceasta nu s-a auzit, neliniștea lui a crescut exponențial.

— Ca producător de televiziune *bine dospit*, cred că a venit momentul *să coacem* o astfel de emisiune.

Nicio reacție.

— Am făcut niște studii, a vorbit el mai departe, și, bazându-mă pe niște tendințe foarte interesante, combinate cu ceea ce știu despre emisiunile de calitate de după-amiază, cred că gătitul e pe punctul de a deveni o forță în grila de după-amiază.

Elizabeth tot nu zicea nimic și, chiar dacă ar fi făcut-o, nu ar fi avut nicio importanță, pentru că nimic din ce spunea Walter nu era adevărat.

În realitate, Walter Pine nu făcuse nicio cercetare de piață și nici nu avea habar de tendințele din televiziune. Sincer vorbind, avea foarte puține cunoștințe despre ce făcea ca o emisiune din grila de după-amiază să aibă succes. Drept dovadă, canalul său se regăsea în partea de jos a clasamentelor în ceea ce privea ratingurile. Situația reală era următoarea: Walter avea un interval orar de umplut și sponsorii îi suflau în ceafă s-o facă imediat. Intervalul fusese ocupat de o emisiune pentru copii cu un clovn, dar, în primul rând, nu era nimic de capul ei și, în al doilea rând, clovnul-vedetă fusese ucis într-o încăierare într-un bar, ceea ce omorâse emisiunea în sensul propriu al cuvântului.

În ultimele trei săptămâni, se chinuise să găsească un înlocuitor. Petrecea opt ore în fiecare zi vizionând nenumărate filmulețe de promovare ale unor personaje care se visau vedete – magicieni, consilieri de tot felul, comedianți, instructori de muzică, experți științifici, experți în bune maniere, păpușari. Scotocind prin acestea, lui Walter nu-i venea să creadă aiurelile produse de oameni și nici tupeul pe care-l aveau ca să înregistreze toate acele vrăjeli, să pună caseta la poștă și să i-o trimită. Nu aveau pic de rușine? Însă trebuia să găsească ceva rapid: cariera lui depindea de asta. Șeful lui avusese grijă să sublinieze lucrul ăsta.

Pe lângă necazurile profesionale, în acea lună fusese de patru ori chemat la ordinele doamnei Mudford, învățătoarea Amandei, care de curând îl amenințase că-l va raporta pentru simplul fapt că, amețit de epuizare și depresie, își vârâse sticluța cu băutură în locul unde ar fi trebuit să fie termosul cu lapte al Amandei. Mai trimisese la școală un capsator în loc de sendviș, un scenariu în loc de șervețele și niște trufe cu șampanie atunci când rămăseseră fără pâine.

— Domnule Pine? a zis Elizabeth, întrerupându-i gândurile. Am avut o zi grea. Doriți ceva?

— Vreau să creez o emisiune TV de gătit pentru segmentul de după-amiază, a spus el în grabă. Și vreau s-o găzduiți dumneavoastră. Îmi este clar că vă pricepeți la gătit, doamnă Zott, dar, de asemenea, cred că aveți și un anumit farmec.

Nu putea să-i spună direct că e atrăgătoare. O mulțime de oameni atrăgători se bazau pe înfățișarea lor, dar ceva îi spunea că Elizabeth Zott nu era unul dintre ei.

— O emisiune distractivă – ca o discuție de la femeie la femeie. V-ați adresa semenelor dumneavoastră.

Și, pentru că ea nu a răspuns imediat, el a adăugat:

— Adică pentru casnice.

La celălalt capăt al firului, Elizabeth a mijit ochii.

— *Poftim*?

Tonul acela... Walter ar fi trebuit să priceapă mesajul și să închidă telefonul chiar atunci. Dar nu a făcut-o, pentru că era disperat, iar oamenii disperați au tendința să nu observe anumite semnale evidente. Locul lui Elizabeth Zott era în fața camerei – era sigur de asta –, în plus, era exact genul de femeie după care i s-ar fi aprins călcâiele șefului lui.

— Aveți emoții din cauza publicului, a spus el, dar nu aveți de ce. Folosim cartonașe. Tot ce trebuie să faceți e să citiți de pe ele și să fiți naturală.

A așteptat un răspuns, dar, pentru că acesta nu a sosit, a insistat:

— Aveți prezență scenică, doamnă Zott. Sunteți exact genul de persoană pe care oamenii doresc s-o vadă la televizor. Sunteți ca o...

A încercat din răsputeri să se gândească la cineva care să-i semene, dar nu i-a venit nimic în minte.

— Sunt om de știință, s-a răstit ea.

— Corect!

— Vreți să spuneți că publicul vrea să audă mai multe din partea oamenilor de știință.

— Da, a zis el. Cine nu vrea așa ceva?

Deși el nu voia și era convins că nici altcineva.

— Deși aceasta va fi o emisiune culinară, înțelegeți.

— Gătitul *este* știință, domnule Pine. Cele două nu se exclud reciproc.

— Ce ciudat! Exact asta voiam să spun și eu.

De la masa ei din bucătărie, Elizabeth s-a gândit la facturile neplătite la utilități.

— Și cu cât e plătit cineva să facă așa ceva? a întrebat.

El a rostit o sumă care a făcut-o să scoată un mic suspin. Era jignită sau uluită?

— Faza e că, a spus el precaut, ne vom asuma un risc. Nu e ca și cum ați mai fost vreodată pe sticlă, așa-i?

Apoi a vorbit despre contractul de bază pentru seriile-pilot, subliniind că termenul inițial e de șase luni. După aceea, dacă lucrurile nu mergeau, asta era. Treaba era încheiată.

— Când ar trebui să încep?

— Imediat. Vrem ca emisiunea de gătit să se desfășoare în direct cât mai rapid cu putință – în decurs de o lună.

— Vreți să spuneți emisiunea *științifică* de gătit.

— Ați spus-o cu gura dumneavoastră – nu se exclud reciproc.

Dar deja se îndoia că acestei femei i se potrivește rolul de prezentatoare. Dar sigur înțelegea că o emisiune culinară nu era, de fapt, știință. Nu-i așa?

— Se va numi *Cina la șase*, a adăugat el, punând accentul pe cuvântul „cina".

La celălalt capăt, Elizabeth se holba în gol. Ura ideea din tot sufletul – să facă mâncare la televizor pentru gospodine –, dar ce altă variantă avea? S-a răsucit și s-a uitat la Șase-Jumate și la Mad. Stăteau întinși laolaltă pe jos. Madeline îi povestea despre Tommy Dixon, iar Șase-Jumate avea colții dezveliți.

— Doamnă Zott? a spus Walter, alertat de tăcerea de la celălalt capăt al firului. Alo? *Doamnă Zott? Mai sunteți acolo?*

Capitolul 24

DEPRESIA DE DUPĂ-AMIAZĂ

— Sunt imposibil de purtat, i-a zis Elizabeth lui Walter Pine, ieșind din garderoba de la KCTV. Toate rochiile sunt prea mulate. Săptămâna trecută, când croitorul mi-a luat măsurile, credeam că a făcut o treabă bună, dar se pare că nu. E mai în vârstă. Cred că are nevoie de ochelari de citit.

— De fapt, a spus Walter, vârându-și mâinile în buzunar și străduindu-se să pară relaxat, rochiile sunt făcute ca să fie mai strâmte. Camera adaugă cinci kilograme, așa că folosim haine mulate ca să le dăm jos. Trage burta, o să pari mai slabă. N-o să-ți vină să crezi cât de repede te vei obișnui cu ideea.

— Nu puteam să respir.

— Doar pentru treizeci de minute. După aceea poți respira cât de mult dorești.

— Cu fiecare inspirație, organismul nostru inițiază procesul de purificare a sângelui; cu fiecare expirație, plămânii noștri eliberează carbonul și hidrogenul inutil. Când comprimăm orice porțiune a plămânilor, periclităm acest proces. Se formează cheaguri. Circulația slăbește.

— Uite care e treaba, totuși, a zis Walter, testând o tactică diferită. Știu că nu vrei să pari grasă.

— Poftim?

— Pe cameră – și te rog să nu-mi iei asta în nume de rău – ești cât o viță.

Elizabeth a rămas cu gura căscată.

— Walter, a izbucnit ea. Îți spun cât se poate de clar. Nu voi purta niciodată hainele alea.

Walter a strâns din dinți. Oare chestia asta avea să funcționeze? În timp ce se chinuia să găsească un fel de a se înțelege cu ea, orchestra postului TV a început, într-o altă sală, repetiția pentru un nou cântecel. Era tema emisiunii *Cina la șase* – o melodioară vioaie pe care o ceruse chiar el. Era un amestec între un cha-cha-cha modern și o alarmă de incendiu, un tur de forță săltăreț pe care, chiar ieri, șeful lui îl descrisese cu entuziasm drept o compoziție de Lawrence Welk[6] pe amfetamine.

— Ce mama dracului e *asta*? a zis ea, scrâșnind din dinți.

Phil Lebensmal, șeful lui, producător executiv al postului KCTV și managerul acestuia, fusese foarte clar când aprobase conceptul emisiunii culinare.

— Știi ce ai de făcut, i-a spus el după ce a cunoscut-o pe Elizabeth Zott. Păr tapat, rochii mulate, platou domestic. Soția cea sexy și mama iubitoare pe care orice bărbat își dorește s-o vadă la final de zi. Executarea!

Walter s-a uitat la Phil peste biroul excesiv de lat al acestuia. Nu-l plăcea pe bărbatul ăsta. Era tânăr, avea succes și, evident, se pricepea la orice mai bine decât Walter, dar era și foarte vulgar. Lui Walter nu-i plăceau oamenii vulgari. Îl făceau să se simtă rușinat și stânjenit, ca și cum el ar fi fost ultimul membru al Oamenilor Politicoși, un trib de-acum dispărut, cunoscut pentru decență și bunele maniere la masă. Și-a trecut mâna peste creștetul său cărunt, de om de cincizeci și trei de ani.

— A avut loc o întorsătură curioasă de situație, Phil. Ți-am zis că doamna Zott se pricepe la gătit? Ei bine, se mai pricepe și la altceva. De fapt, este chimistă. Lucrează într-un laborator, cu eprubete și alte chestii. Are chiar un masterat în chimie, dacă-ți poți închipui așa ceva. Mă gândeam să profităm cumva de calificările ei; să le oferim gospodinelor ceva cu care să se poată identifica.

— Poftim? a zis surprins Phil. Nu, Walter, Zott nu se poate identifica deloc cu nimeni, ceea ce e foarte bine. Oamenii nu vor să se vadă pe ei înșiși la televizor, vor să vadă ceea ce ei nu vor fi niciodată. Oameni frumoși, sexy. Știi bine cum merg lucrurile.

S-a uitat tulburat la bărbatul din fața lui.

— Desigur, desigur, a spus Walter, dar m-am gândit că putem schimba puțin lucrurile. Ca să dăm acestui show un aer mai profesionist.

— Profesionist? E o emisiune TV de după-amiază. În același interval orar aveai un show cu clovni.

— Da, asta e partea neașteptată. În loc de clovni, vom face ceva care să aibă importanță: doamna Zott le va învăța pe femeile casnice să prepare o cină hrănitoare.

— Importanță? s-a răstit Phil. Ce naiba, ești amish? Cât despre hrănitor: nu. Ucizi emisiunea chiar înainte de a începe. Fii atent, Walter, e ușor. Rochii mulate, mișcări languroase – poate când își pune mănușile de bucătărie să facă așa, a spus el, prefăcându-se că-și pune o pereche de mănuși de satin. Și apoi mai e și cocktailul pe care-l face la finalul fiecărei emisiuni.

— Un cocktail?

— Nu e o idee grozavă? Fix acum mi-a venit în minte.

— Nu prea cred că doamna Zott va accepta să...

— Apropo. Chestia aia pe care a spus-o săptămâna trecută – că nu poate solidifica heliul la zero absolut. Era o glumă?

— Da, a răspuns el. Sunt sigur că...

— N-a fost amuzantă.

Phil avea dreptate, nu fusese amuzant. Mai rău de-atât, Elizabeth nici nu intenționase să fie amuzantă. Voia ca acesta să fie unul dintre lucrurile despre care să vorbească în timpul emisiunii. Iar asta era o problemă, pentru că, oricât de mult îi explica ideea emisiunii, ea părea să nu priceapă.

— Te vei adresa unor femei casnice normale, îi spusese atunci Walter. Niște femei mediocre, obișnuite.

Elizabeth îi aruncase o privire care-l înspăimântase.

— Nu e nimic mediocru la femeile casnice obișnuite, îl corectase ea.

— Walter, a zis Elizabeth după ce cântecul s-a terminat. Mă asculți? Cred că pot rezolva problema cu garderoba în trei cuvinte: halat de laborator.

— Nu.

— Ar da emisiunii un aer profesionist.

— *Nu,* a zis el din nou, cu gândul la așteptările foarte clare ale lui Lebensmal. Crede-mă. Nu.

— De ce să nu avem o abordare științifică? O să-l port în prima săptămână, apoi vedem care sunt rezultatele.

— Acesta nu e un laborator, i-a explicat el, pentru a nu știu câta oară. Asta este o *bucătărie.*

— Că veni vorba de bucătărie, cum merge cu scenografia?

— Nu e gata deocamdată. Încă mai lucrăm la lumini.

Dar nu era adevărat: platoul era gata de câteva zile. De la perdelele suspendate pe inele și fereastra falsă până la diversele flecușteț care umpleau blaturile; era bucătăria perfectă a Gospodinei Absolute. Elizabeth avea să o deteste.

— Au făcut rost și de instrumentele specializate de care am nevoie? a întrebat ea. De arzătorul Bunsen? De osciloscop?

— Dacă tot a venit vorba... a început el. Faza e că în majoritatea bucătăriilor nu există așa ceva. Dar, în rest, am adus aproape tot ce era pe lista ta: ustensile, mixer...

— Cuptor pe gaz?

— Da.

— Stație de prim ajutor pentru spălarea ochilor, desigur.

— D-da, s-a bâlbâit el, gândindu-se la chiuvetă.

— Cred că putem aduce arzătorul Bunsen mai târziu. E chiar util.

— Sunt convins.

— Și suprafețele de lucru?

— Oțelul inoxidabil pe care l-ai cerut ne depășește bugetul.

— Asta e ciudat, a spus ea. Suprafețele non reactive sunt de obicei ieftine.

Walter a dat din cap, ca și cum și el ar fi fost surprins, dar nu era deloc. Alesese cu mâna lui blaturile din plastic laminat: niște suprafețe presărate cu bucățele aurii, scânteietoare.

— Uite, a zis el. Știu că scopul nostru e să facem mâncare care contează – mâncare gustoasă și hrănitoare. Dar trebuie să avem grijă să nu îndepărtăm oamenii. Trebuie să facem ca gătitul să pară tentant. Știi tu. Distractiv.

— *Distractiv?*

— Pentru că altfel oamenii nu se vor uita la noi.

— Dar gătitul nu e distractiv, a explicat ea. E o treabă serioasă.

— Corect, a spus el. Dar poate fi și un pic distractiv, nu-i așa?

Elizabeth s-a încruntat.

— Nu prea.

— Bine, a zis Walter, doar puțin-puțin distractiv. O fărâmă acolo, foarte puțin, a adăugat, ridicând arătătorul, pe care aproape l-a lipit de degetul mare, ca să-i arate cât de puțin. Faza e că, și tu probabil știi asta, Elizabeth, televiziunea e guvernată de trei reguli mari și late.

— Te referi la regulile decenței, a zis ea. Standarde.

— Decență? Standarde?

S-a gândit la Lebensmal.

— Nu. Mă refer la regulile reale.

A început să numere pe degete:

— Regula numărul unu: distrează. Regula numărul doi: distrează. Regula numărul trei: distrează.

— Dar eu nu sunt distractivă. Eu sunt chimistă.

— Bine, a zis el, dar la televizor trebuie să fii o chimistă *distractivă*. Știi de ce? Răspunsul e foarte simplu: după-amiaza.

— După-amiaza.

— *După-amiaza.* Doar când rostesc acest cuvânt simt că adorm. Tu nu simți că te ia somnul?

— Nu.

— Păi, poate pentru că ești om de știință. Deja știi cum stă treaba cu ritmurile circadiene.

— Toată lumea știe cum stă treaba cu ritmurile circadiene, Walter. Și fetița mea în vârstă de patru ani știe despre ritmurile...

— Cinci ani, vrei să spui, a întrerupt-o el. Madeline trebuie să aibă cel puțin cinci ani ca să meargă la școală.

Elizabeth a fluturat din mână, făcându-i semn să continue.

— Vorbeai despre ritmurile circadiene.

— Corect, a spus el. După cum bine știi, oamenii sunt programați din punct de vedere biologic să doarmă de două ori pe zi – o siestă după-amiaza, apoi opt ore de somn în timpul nopții.

Ea a dat din cap.

— Doar că majoritatea dintre noi sărim peste siestă, pentru că asta ne cer slujbele. Și când spun majoritatea dintre noi, mă refer doar la americani. Mexicul nu are această problemă, nici Franța sau Italia sau alte țări în care se bea mai mult la prânz decât la noi. Totuși, faptele sunt fapte: productivitatea scade în mod natural după-amiaza. În televiziune, o numim Depresia de După-Amiază. E prea târziu să te mai apuci să faci ceva important; prea devreme să mergi acasă. Nu contează dacă ești casnică, dacă ești elev în clasa a patra, zidar, om de afaceri – nimeni nu este imun. Între orele 1:31 și 4:44 p.m., viața productivă, așa cum o cunoaștem noi, încetează să existe. Este, practic, un interval mort.

Elizabeth a ridicat o sprânceană.

— Și, deși am spus că afectează pe toată lumea, a continuat el, este un interval cu atât mai primejdios pentru casnice. Pentru că, spre deosebire de elevii de clasa a patra, care-și pot amâna temele, sau de oamenii de afaceri care se pot preface că-i ascultă pe cei din jurul lor, casnica trebuie să se silească să meargă mai departe. Trebuie să-și pună copiii la somn, pentru că, dacă nu o face, seara va fi un adevărat iad. Trebuie să curețe podeaua, pentru că, dacă n-o face, cineva va aluneca pe laptele vărsat pe jos. Trebuie să dea fuga la magazin, pentru că, dacă n-o face, nu va fi nimic de mâncare. Apropo, a spus el,

oprindu-se, ai observat vreodată că femeile spun întotdeauna că trebuie *să dea fuga* la magazin? Nu să se ducă, nu să meargă, nu să se oprească pe la magazin. *Să dea fuga.* Exact la asta mă refer. Casnica funcționează la un nivel al productivității incredibil de ridicat. Și chiar dacă are treburi până peste cap, *tot* trebuie să pregătească și cina. Nu e ceva realizabil, Elizabeth. O să facă infarct sau un atac cerebral sau, cel puțin, o să fie morocănoasă, pentru că ea nu-și poate amâna treburile ca elevii de clasa a patra și nici nu se poate preface că e ocupată, ca soțul ei. Este obligată să fie productivă, în ciuda faptului că se află într-o zonă potențial fatală – Depresia de După-amiază.

— E o cauză neurogenă, a zis Elizabeth, dând din cap. Creierul nu primește odihna de care are nevoie, ceea ce duce la o prăbușire a funcțiilor executive, însoțită de o creștere a nivelului de cortizol. Fascinant. Dar ce legătură au toate astea cu televiziunea?

— Au mare legătură, a zis el. Pentru că leacul pentru lipsa asta neuro, ăăă, cum s-o numi, este programul de după-amiază. Spre deosebire de programele de dimineață sau de seară, programul de după-amiază este făcut pentru a-i permite creierului să se odihnească. Studiază orarul și vei vedea că e adevărat: de la unu și jumătate la cinci după-amiaza, programul TV e plin de emisiuni pentru copii, telenovele și concursuri. Nimic care să solicite activitate cerebrală autentică. Și totul este după un plan bine stabilit: pentru că executivii din TV știu că între aceste ore oamenii sunt pe jumătate morți.

Elizabeth s-a gândit la foștii ei colegi de la Hastings. Chiar erau pe jumătate morți.

— Într-un fel, a continuat Walter, ceea ce oferim noi e un adevărat serviciu public. Le dăm oamenilor – în special casnicelor muncite peste măsură – odihna pe care o merită. Emisiunile pentru copii sunt esențiale: sunt făcute să dădăcească într-un fel electronic copiii, ca mamele să aibă ocazia de a se recupera înainte de începerea următorului act.

— Și când spui act te referi la...

— Pregătirea cinei, a zis el, și aici intervii tu. Emisiunea ta va începe la 16:30 – fix momentul în care publicul tău începe să iasă din Depresia de

După-amiază. E un interval orar cu dus și-ntors. Studiile arată că majoritatea femeilor casnice simt cea mai intensă presiune în acest moment al zilei. Trebuie să facă foarte multe lucruri într-o perioadă foarte scurtă de timp: să pregătească masa de seară, să pună masa, să-și adune copiii la un loc – lista e lungă. Dar încă sunt amețite și deprimate. De asta intervalul ăsta orar vine cu o mare responsabilitate. Pentru că persoana care le vorbește în aceste momente trebuie să le dea *energie*. De asta, atunci când îți spun că treaba ta e să le distrezi, vorbesc foarte serios. Trebuie să-i readuci pe oamenii ăștia la viață. Trebuie să-i trezești.

— Dar...

— Îți amintești ziua în care ai intrat ca o vijelie la mine în birou? Era într-o după-amiază. Și, în ciuda faptului că eram în starea de Depresie de După-amiază, tu m-ai trezit. Și te asigur că asta e aproape imposibil din punct de vedere statistic, pentru că nu mă ocup de *nimic* altceva în afara programului de după-amiază. Dar așa mi-am dat seama: dacă ai avut puterea de a mă face să mă ridic în capul oaselor ca să te ascult, nu există nicio îndoială că poți face același lucru și cu alții. Cred în tine, Elizabeth Zott, și cred în misiunea ta cu mâncarea care contează – dar asta *nu* înseamnă doar să pregătești cina. Înțelege: trebuie să faci ca totul să pară măcar *puțin* distractiv. Dacă mi-aș fi dorit să-i adormi pe telespectatori, ți-aș fi dat intervalul orar de la două și jumătate, cu mănușile tale de cuptor cu tot.

Elizabeth a rămas o vreme pe gânduri.

— Cred că nu m-am gândit deloc în felul ăsta.

— Este știința televiziunii, a zis Walter. Nu o cunoaște multă lume.

Ea a tăcut, cântărindu-i cuvintele.

— Dar eu nu sunt distractivă, a spus ea după câteva momente. Eu sunt om de știință.

— Și oamenii de știință pot fi distractivi.

— Spune-mi unul.

— Einstein, a replicat Walter. Cui nu-i place de Einstein?

Elizabeth s-a gândit la exemplul lui.

— Așa-i. Teoria relativității e de-a dreptul fascinantă.

— Vezi? Exact!

— Deși e adevărat *și că* soției sale, care era *și ea* fiziciană, nu i s-au recunoscut niciodată meritele pentru...

— Uite, vezi, iar te-ai adresat publicului nostru. Soțiile! Și cum ai putea să le trezești la viață pe aceste neveste einsteiniene? Folosind trucuri testate în televiziune: glume, haine, personalitate – și, desigur, mâncare. De exemplu, când organizezi o cină, pariez că toată lumea vrea să fie invitată.

— Nu am făcut niciodată așa ceva.

— Nu se poate să n-o fi făcut, a zis el. Sunt convins că tu și domnul Zott aveți tot timpul...

— Nu există niciun domn Zott, Walter, l-a întrerupt Elizabeth. Sunt nemăritată. Adevărul e că nu am fost măritată niciodată.

— Oh, a spus Walter, complet luat prin surprindere. Mă rog. Asta e cât se poate de interesant. Dar pot să te rog ceva? Sper să nu mă-nțelegi greșit, dar te-ar deranja dacă nu ai spune lucrul ăsta nimănui? Mai ales lui Lebensmal, șeful meu? Sau... mai bine... nimănui?

— L-am iubit pe tatăl lui Madeline, a explicat ea, ridicând imperceptibil o sprânceană. Doar că nu am putut să mă mărit cu el.

— A fost o aventură, a zis empatic Walter, coborând glasul. Își înșela soția? Asta s-a întâmplat?

— Nu, a spus ea, clătinând din cap. Ne-am iubit la nebunie. De fapt, locuiam împreună de...

— Acesta e un alt lucru pe care ar fi minunat dacă nu l-ai pomeni nimănui, a întrerupt-o Walter. Niciodată.

— ...doi ani. Eram suflete-pereche.

— Ce drăguț, a zis el, dregându-și vocea. Sunt sigur că nu-i nicio problemă. Totuși, nu e genul de detaliu pe care să-l spunem cuiva. Vreodată. Deși sunt convins că plănuiai să te măriți cu el la un moment dat.

— Nu plănuiam, a zis ea rapid. Dar, oricum, a murit.

Și, rostind aceste vorbe, disperarea i-a transfigurat trăsăturile.

Walter a fost șocat de schimbarea bruscă a dispoziției ei. Avea un fel diferit de-a fi, emana un tip de autoritate despre care știa că va da bine pe cameră, dar era și fragilă. Biata de ea. Fără să se gândească prea mult, a cuprins-o în brațe.

— Îmi pare sincer rău, a zis el, trăgând-o la piept.

— Și mie, s-a smiorcăit ea lipită de umărul lui. Și mie.

El a tresărit. Câtă singurătate! A bătut-o ușor pe spate, așa cum făcea cu Amanda, comunicându-i, cum putea mai bine, nu doar că-i părea rău pentru pierderea ei, ci și că o înțelegea. Oare el fusese vreodată atât de îndrăgostit? Nu. Dar acum avea o idee foarte clară despre ce înseamnă asta.

— Îmi cer scuze, a zis femeia, desprinzându-se de el, uimită de cât de mult simțise nevoia acelei îmbrățișări.

— Este în regulă, a spus el, cu blândețe. Ai trecut prin multe.

— În orice caz, a continuat ea, îndreptându-se, știu că nu e cazul să vorbesc despre asta. Deja am fost concediată o dată din acest motiv.

Pentru a treia oară în acea dimineață, Walter s-a crispat. Când ea spunea „asta“, el nu era deloc sigur ce voia să spună. Fusese concediată pentru că-și omorâse amantul? Sau pentru că era mamă necăsătorită? Ambele explicații erau plauzibile, dar o prefera oarecum pe-a doua.

— Eu l-am omorât, a recunoscut ea, excluzându-i varianta preferată. Am insistat să folosească lesa și a murit. Șase-Jumate nu și-a mai revenit niciodată.

— E îngrozitor, a spus Walter pe un ton și mai grav, pentru că, deși nu pricepea ce spune Elizabeth despre lesă sau despre ora șase și jumătate, înțelegea ce voia să transmită.

Făcuse o alegere și totul se terminase prost. Și el făcuse același lucru. Și alegerile greșite ale amândurora avuseseră drept urmare apariția unor omuleți care trăgeau acum ponoasele deciziilor neinspirate ale părinților lor.

— Îmi pare tare rău.

— Și mie îmi pare rău pentru tine, a zis ea, încercând să-și revină. De divorțul tău.

— Ah, să nu-ți pară, a fluturat el din mână, stânjenit că încercarea lui jalnică de a iubi ar putea fi comparată cu pasiunea ei. Situațiile nu sunt deloc

asemănătoare. La mine nu a avut nimic de-a face cu dragostea. Amanda nici măcar nu e mea, din punct de vedere genetic, s-a trezit el vorbind.

De fapt, aflase acest amănunt doar cu vreo trei săptămâni în urmă.

Fosta lui soție insinuase de mult timp că nu el e tatăl biologic al Amandei, dar Walter crezuse că susținea asta doar ca să-l facă să sufere. Desigur, Amanda nu semăna deloc cu el, dar o mulțime de copii nu aduc cu părinții lor. De câte ori o ținea pe Amanda în brațe, știa că e a lui; simțea o conexiune biologică profundă și permanentă. Dar cuvintele insistente și crude ale fostei soții îl rodeau și, atunci când au apărut în cele din urmă testele de paternitate, a trimis și el un eșantion de sânge pentru a fi analizat. Cinci zile mai târziu, a aflat adevărul. El și Amanda nu aveau nimic în comun.

Se holbase la rezultatele testului, așteptându-se să se simtă mințit sau devastat, ori în orice alt fel, dar, în schimb, fusese derutat de-a binelea. Rezultatele acelea nu aveau nicio importanță. Amanda era fiica lui și el era tatăl ei. O iubea din toată inima. Se punea prea mult preț pe biologie.

— Nu aveam de gând să devin părinte, i-a spus lui Elizabeth. Dar acum sunt un tată devotat. Viața e un mister, nu-i așa? Oamenii care își bat capul să și-o plănuiască sfârșesc inevitabil prin a fi dezamăgiți.

Ea a dat din cap. Îi plăcea să facă planuri. Și era dezamăgită.

— În orice caz, a continuat el. Cred că putem face ceva frumos cu *Cina la șase.* Dar în televiziune sunt niște lucruri pe care va trebui pur și simplu să le accepți. Legat de garderobă, o să-i spun croitoresei să mai slăbească cusăturile. În schimb, aș vrea să-ți exersezi zâmbetul.

Ea s-a încruntat.

— Jack LaLanne zâmbește când face flotări, a zis Walter. Astfel face ca lucrurile grele să pară distractive. Studiază-i stilul – e un maestru.

La auzul numelui lui Jack, Elizabeth s-a încordat. Nu se mai uitase la emisiunea acestuia de când murise Calvin, parțial din cauză că îl învinuia (da, știa că nu e corect) pentru moartea lui Calvin. Amintindu-și de momentele când Calvin intra în bucătărie după emisiunea lui Jack, s-a simțit brusc copleșită de un val de căldură.

— Uite-așa, a spus Walter.

Elizabeth a ridicat privirea spre el.

— Aproape că zâmbeai.

— Ah, a zis ea. Ei bine, nu a fost intenționat.

— E-n regulă. Intenționat sau nu, e bine oricum. Majoritatea zâmbetelor mele sunt false. Inclusiv cele pe care le afișez la Școala Primară Woody, unde mă duc acum. M-a chemat doamna Mudford.

— Și pe mine, a zis Elizabeth uimită. O să merg mâine. Întâlnirea ta are de-a face cu lista de lecturi a Amandei?

— Lecturi? a spus el, surprins. Copiii sunt prea mici, Elizabeth, nu știu încă să citească. Oricum, problema nu e Amanda, ci eu. I se pare că sunt dubios pentru că sunt un tată care-și crește singur fiica.

— De ce?

El a privit-o cu mirare.

— Tu de ce crezi?

— *Ah,* a zis ea, înțelegând. Crede că ești deviant din punct de vedere sexual.

— Eu n-aș fi spus-o atât de... atât de direct, a spus Walter, dar da. E ca și cum aș purta un ecuson pe care scrie: „Salutare! Sunt pedofil – și am grijă de copiii dumneavoastră!“

— Atunci cred că suntem amândoi suspecți, a zis Elizabeth. Eu și Calvin făceam sex aproape în fiecare zi – ceva complet normal, din moment ce eram tineri și energici –, dar pentru că nu eram căsătoriți...

— Ah, a zis Walter, pălind. Ei bine...

— Ca și cum căsnicia ar avea ceva în comun cu sexualitatea...

— Ah...

— Erau momente, a explicat ea cu nonșalanță, când mă trezeam în miezul nopții plină de dorință – sunt sigură că ți s-a întâmplat și ție –, dar Calvin era în mijlocul somnului REM, așa că nu-l deranjam. Dar când îi povesteam despre asta, practic o lua razna: „Nu, Elizabeth“, zicea el, „trezește-mă întotdeauna. Chiar dacă sunt în somnul REM. Nu șovăi.“ Abia când am citit mai multe despre testosteron am înțeles mai bine dorința sexuală masculină...

— Mi-am adus aminte, a întrerupt-o Walter, a cărui față se făcuse stacojie. Voiam să-ți spun să lași mașina în parcarea dinspre nord.

— Dinspre nord, a spus ea, cu mâinile în șolduri. Cea de pe stânga, cum vin?

— Exact.

— În orice caz, a continuat Elizabeth. Îmi pare rău că Mudford a insinuat că ai fi altceva, nu un tată iubitor. Mă îndoiesc că a citit vreodată cărțile lui Kinsey[7].

— Cărțile lui Kinsey...

— Căci, dacă le-ar fi citit, ar fi înțeles că noi doi suntem exact opusul unor devianți de natură sexuală. Noi doi suntem...

— Părinți *normali*? s-a hazardat el.

— Modele iubitoare.

— Protectori.

— Familie, a încheiat ea.

Acest ultim cuvânt a cimentat prietenia lor stranie, în care nu existau subiecte tabu, stabilind acel tip de relație care se naște doar atunci când o persoană nedreptățită cunoaște o altă persoană nedreptățită și descoperă că, deși poate e singurul lucrul pe care-l au în comun, e mai mult decât suficient.

— Uite, a spus Walter, minunându-se că nu purtase niciodată o discuție atât de deschisă despre sex sau biologie cu nimeni, nici măcar cu el însuși. Referitor la garderobă. Dacă croitoreasa nu-ți poate face rochiile mai lejere, deocamdată poți alege ceva din propriul dulap.

— Nu vrei să iei în considerare ideea cu halatul de laborator.

— Mai degrabă vreau ca tu să fii *tu*, a zis el. Nu un om de știință.

Elizabeth și-a petrecut câteva șuvițe după ureche.

— Dar *sunt* om de știință, l-a contrazis ea. Asta sunt eu.

— Poate că așa e, Elizabeth Zott, a spus el, neștiind cât de adevărate aveau să se dovedească vorbele sale. Dar acesta este doar începutul.

6 Acordeonist, dirijor și om de televiziune american, care a avut propria emisiune din 1951 până în 1982 (n. tr.).

7 Alfred Kinsey, biolog american, cunoscut în special pentru cercetările sale în domeniul sexualității umane (n. tr.).

Capitolul 25

FEMEIA OBIȘNUITĂ

Privind în urmă, probabil c-ar fi trebuit s-o lase să vadă platoul.

De îndată ce a început muzica – acel cântecel pentru care Walter plătise mult prea mult și pe care ea îl ura deja –, Elizabeth a pășit pe scenă. Bărbatul a inspirat scurt și tăios. Ea purta o rochie amărâtă cu nasturi mici până la tiv, un șorț alb, apretat, cu mai multe buzunare legat strâns în jurul taliei și un ceas Timex la mână, care ticăia atât de zgomotos, încât putea să jure că-l aude, în ciuda tobelor orchestrei. Pe cap avea o pereche de ochelari de protecție. După urechea stângă, un creion numărul doi. Într-o mână avea un caiet, în cealaltă, trei eprubete. Era combinația perfectă între o cameristă de hotel și o expertă a unei echipe de genișți.

Walter a privit cum Elizabeth așteaptă să se termine cântecul, plimbându-și ochii dintr-un capăt în celălalt al platoului, cu buzele strânse și umerii încordați, trădându-și nemulțumirea. După intonarea ultimei note, s-a întors spre cartonul cu replici, l-a privit cu atenție, apoi l-a ignorat. Și-a pus caietul și eprubetele pe blat și s-a îndreptat spre chiuvetă, cu spatele la cameră, sprijinindu-se de fereastra falsă și admirând peisajul la fel de fals.

— E absolut revoltător, a zis ea direct în microfon.

Cameramanul s-a întors spre Walter, făcând ochii mari.

— Adu-i aminte că suntem în direct, i-a șuierat Walter.

„ÎN DIRECT!!!“ a mâzgălit în grabă cameramanul pe un panou imens, pe care l-a ridicat apoi să poată fi văzut de Elizabeth.

Aceasta a citit indicatorul și a ridicat un singur deget, ca și cum ar fi vrut să-i transmită să mai aibă răbdare o clipă. Și-a continuat turul, oprindu-se pentru a examina operele de artă din bucătărie – un goblen pe care scria „Binecuvântează această casă“, un Isus deprimat îngenuncheat pentru rugăciune, un tablou cu niște bărci în largul mării, pictat de un amator – înainte de a se îndrepta spre blaturile aglomerate, arcuindu-și dezgustată sprâncenele când a văzut un coș de cusut plin cu ace de siguranță, un borcan în care erau tot felul de nasturi desperecheați, un ghem de ață maronie, o bombonieră plină cu dropsuri cu mentă și o cutie de pâine pe care scria, cu litere specifice textelor religioase, „Pâinea noastră cea de toate zilele“.

Cu o zi în urmă, Walter îi dăduse scenografului nota zece cu felicitări pentru gustul său desăvârșit.

— Îmi plac mai ales mărunțișurile astea, îi spusese el. E fix ce trebuie.

Dar astăzi, alături de ea, toate arătau ca niște gunoaie. A privit-o trecând de cealaltă parte a blatului, pălind vizibil când a dat cu ochii de solnițele în formă de găină și cocoș, uitându-se cu ostilitate la husa roz tricotată a prăjitorului de pâine, îndepărtându-se de o mingiuță ciudată, făcută în totalitate din elastice. În stânga mingii era un borcan pentru fursecuri sub forma unei nemțoaice grase care făcea covrigi. Elizabeth s-a oprit brusc, uitându-se deasupra ei, la ceasul imens agățat cu sârmă, cu limbile înțepenite permanent la ora șase. Pe cadranul acestuia scria, cu litere sclipicioase, CINA LA ȘASE.

— Walter, a zis Elizabeth, punându-și mâna streașină la ochi ca să vadă dincolo de reflectoarele aprinse. Walter, am să-ți spun două vorbe, te rog.

— Reclamă, reclamă! a șuierat Walter spre cameraman, pentru că Elizabeth plecase deja de pe platou, apropiindu-se de el. Fă-o! *Acum!* Elizabeth, a zis el, ridicându-se rapid de pe scaun ca s-o întâmpine. Nu poți face asta! Treci la loc acolo! Suntem în direct!

— Suntem? Păi, nu putem. Platoul ăsta nu funcționează.

— Totul funcționează, cuptorul, chiuveta, toate au fost probate, acum treci acolo, a zis el, făcându-i semn cu mâinile să se întoarcă pe platou.

— Voiam să zic că nu funcționează *pentru mine*.

— Uite, a insistat el. Ai emoții. De-asta difuzăm azi fără public în sală – ca să-ți dăm ocazia să te acomodezi. Dar ești în continuare *în direct* și trebuie să-ți faci treaba. Acesta e episodul nostru pilot; lucrurile pot fi reglate mai târziu.

— Deci vrei să spui că *este* posibil să facem schimbări, a spus ea, punându-și mâinile în șold și studiind din nou platoul din priviri. O să avem multe schimbări de făcut.

— OK, stai, nu, a spus el îngrijorat. Ca să fie clar, schimbările de scenografie nu sunt posibile. Ceea ce vezi tu reprezintă săptămâni întregi de cercetare efectuată de scenograful nostru. Bucătăria aceasta este exact ceea ce își doresc femeile de azi.

— Păi și eu sunt femeie și nu-mi doresc deloc așa ceva.

— Nu mă referem la tine, a zis Walter. Mă referem la femeile obișnuite.

— Obișnuite.

— Știi ce vreau să spun. Gospodinele normale.

Ea a scos un sunet plin de frustrare.

— OK, a zis Walter, coborând tonul și fluturând în zadar din mână. OK, OK, fii atentă, înțeleg, dar nu uita că nu e doar emisiunea *noastră,* Elizabeth, este și emisiunea televiziunii. Și, de vreme ce oamenii de la televiziune ne plătesc, ar fi frumos să facem cum spun ei. Știi cum merge treaba; ai mai fost angajată.

— Dar, până la urmă, cu toții lucrăm pentru public, l-a contrazis ea.

— Corect, a spus el. Oarecum. Nu, stai – nu-i chiar așa. E treaba noastră să le oferim oamenilor ce-și doresc, chiar dacă ei nu știu că-și doresc asta. Ți-am explicat: este tiparul grilei de programe de după-amiază. Erau pe jumătate morți, acum se trezesc, *știi tu cum*!

— Mai bag o reclamă? a șoptit cameramanul.

— Nu e necesar, a zis ea repede. Scuze tuturor. Acum sunt gata.

— Acum suntem pe aceeași lungime de undă? a strigat Walter când ea a revenit pe platou.

— Da, a spus Elizabeth. Vrei să mă adresez femeilor *obișnuite.* Gospodinelor *normale.*

Lui nu i-a plăcut deloc felul în care a rostit cuvintele acelea.

— În cinci... a zis cameramanul.

— *Elizabeth,* a avertizat-o el.

— Patru.

— *Ai totul scris pe cartoane.*

— Trei...

— *Citește-le și cu asta basta.*

— Doi...

— *Te rog,* a implorat-o el. *E un scenariu minunat!*

— Unu... și acțiune!

— Bună ziua, a zis Elizabeth direct spre cameră. Eu sunt Elizabeth Zott și suntem la *Cina la șase.*

— Până acum e bine, a șoptit Walter pe sub mustață.

ZÂMBEȘTE, i-a transmis el pe tăcute, trăgându-se de colțurile gurii.

— Și bine ați venit în bucătăria mea, a spus ea serioasă, în timp ce un Isus dezamăgit trăgea cu ochiul peste umărul ei stâng. Astăzi vom avea parte de foarte multă...

S-a oprit când a ajuns la cuvântul „distracție". A urmat o tăcere stânjenitoare. Cameramanul s-a întors spre Walter.

— Iar bag reclame? a întrebat el în șoaptă.

— NU, a mimat Walter. NU! LA NAIBA. TREBUIE SĂ FACĂ ASTA! LA NAIBA, ELIZABETH, a continuat el, fără să scoată un sunet, dând disperat din brațe.

Dar Elizabeth părea intrată în transă și nimic – nici Walter, care flutura din mâini, nici cameramanul, care pregătea reclama, nici machieuza, care-și tampona fața cu buretele rezervat lui Elizabeth – nu putea rupe vraja. Ce i se întâmplase?

— MUZICA, i-a spus Walter în cele din urmă sunetistului. *MUZICA.*

Dar înainte să se audă genericul, ticăitul ceasului de la mână i-a atras atenția lui Elizabeth și astfel s-a trezit la viață.

— Îmi pare rău, a spus ea. Așadar, unde rămăseserăm?

S-a uitat spre cartoanele cu replici, a mai făcut o scurtă pauză, apoi a arătat brusc spre ceasul imens de deasupra capului ei.

— Înainte să mă pun pe treabă, aș vrea să vă sfătuiesc să ignorați ceasul. Nu funcționează.

De pe scaunul lui de producător, Walter a expirat scurt și dureros.

— Eu iau gătitul foarte în serios, a continuat Elizabeth, ignorând cu desăvârșire cartoanele, și știu că și voi faceți la fel.

Apoi a luat coșul de cusut de pe blat și l-a trântit într-un sertar deschis.

— Mai știu, a spus ea, privind direct în puținele case în care lumea se uita, din întâmplare, la ea în acea zi, că timpul vostru este prețios. Și al meu la fel. Așa că hai să facem un pact...

— Mamă, a strigat plictisit un băiețel din salonul casei sale din Van Nuys, California, nu e *nimic* la televizor!

— Atunci închide-l, i-a răspuns mama lui din bucătărie. Am treabă! Joacă-te afară...

— *Mmammăăă... Mmammăăă...* a strigat din nou băiețelul.

— Ah, pentru numele lui Dumnezeu, Petey! a strigat o femeie stresată intrând în încăpere cu un cartof pe jumătate curățat în mâinile ude, în timp ce din bucătărie se auzea plânsul unui bebeluș. Chiar trebuie să fac totul în locul tău?

Dar când a dat s-o închidă pe Elizabeth, aceasta i-a vorbit.

— Știu din proprie experiență că mult prea mulți oameni nu apreciază eforturile și sacrificiile soțiilor, mamelor, femeilor. Ei bine, eu nu fac parte dintre aceștia. La finalul celor treizeci de minute petrecute împreună, vom avea ceva ce merită făcut. Vom crea ceva ce nu va trece neobservat. Cina va fi gata. Și asta va conta.

— Ce-i asta? a zis mama lui Petey.

— Habar n-am, a răspuns copilul.

— Acum, hai la treabă, a spus Elizabeth.

Mai târziu, în cabină, Rosa, fata care o coafa și o machia, a trecut pe la ea să-și ia la revedere.

— Dacă tot n-o să ne mai vedem, să știi că mi-a plăcut creionul din păr.

— N-o să ne mai vedem?

— Lebensmal urlă la Walter de douăzeci de minute.

— Din cauza unui creion?

— Pentru că n-ai urmat scenariul.

— Păi, nu l-am urmat. Dar numai pentru că toate cartoanele alea erau ilizibile.

— Ah, a zis Rosa, vizibil ușurată. Asta era? Scrisul nu era îndeajuns de mare?

— Nu, nu, a spus Elizabeth. Adică induceau lumea în eroare.

— *Elizabeth,* a spus Walter, roșu la față, apărând în pragul cabinei ei.

— Oricum, a șoptit Rosa, la revedere pentru totdeauna, apoi a strâns-o ușor de braț.

— Salut, Walter. Făceam o listă cu câteva lucruri pe care trebuie să le schimbăm imediat.

— Nu mă lua pe mine cu salut! s-a răstit el. Ce mama dracului ți s-a întâmplat?

— Nu mi s-a întâmplat nimic, ce să se întâmple? De fapt, mi s-a părut că lucrurile au mers destul de bine. Recunosc că la început m-am încurcat, dar eram în stare de șoc. N-o să se mai repete, mai ales după ce reparăm platoul.

Walter a intrat vijelios în încăpere și s-a trântit pe un scaun.

— Elizabeth, a spus el. Aceasta este o *slujbă.* Ai două lucruri de făcut: să zâmbești și să citești ce scrie pe cartoane. Asta e tot. Nu ai dreptul la păreri despre platou sau despre texte.

— Ba eu cred că am.

— Ba nu!

— Și oricum, nu puteam citi cartoanele.

— Asta-i vrăjeală, a zis el. Am exersat cu litere de diferite dimensiuni, mai ții minte? Deci *știu* că poți să citești nenorocitele alea de cartoane. Doamne, Elizabeth, Lebensmal e gata să anuleze toată treaba. Îți dai seama că ai pus în primejdie atât jobul tău, cât și pe al meu?

— Îmi pare rău. Mă duc chiar acum să discut cu el.

— O, nu, a zis iute Walter. În niciun caz nu te duci tu.

— De ce? a ripostat ea. Vreau să lămuresc câteva lucruri, mai ales în privința platoului. Cât despre cartoanele cu texte – din nou, îmi cer scuze, Walter. Nu înseamnă că n-am fost capabilă să le citesc; conștiința nu m-a *lăsat* să le citesc. Pentru că erau îngrozitoare. Cine a scris scenariul?

El și-a țuguiat buzele.

— Eu.

— Ah, a spus ea, tresărind. Dar cuvintele alea... Nu simțeam deloc că mă reprezintă.

— Da, a zis el, printre dinți. A fost *intenționat.*

Elizabeth a rămas uimită.

— Credeam că mi-ai spus să fiu *eu însămi.*

— Nu acea *tu*, a spus el. Nu tu, cea care zice chestii de genul „lucrul ăsta o să fie foarte, foarte complicat". Nici cea care zice „mult prea mulți oameni nu apreciază munca și sacrificiile pe care le fac soțiile, mamele, femeile". Nimeni nu vrea să audă lucruri de genul acesta, Elizabeth. Trebuie să fii optimistă, fericită, veselă!

— Dar eu nu sunt așa.

— Ai putea fi.

Elizabeth și-a trecut toată viața în revistă.

— Nicio șansă.

— Putem să nu ne certăm în privința asta? a zis Walter, simțind cum inima îi bate cu disperare în piept. Eu sunt expertul în programele din grila de după-amiază și ți-am explicat deja cum funcționează treaba asta.

— Iar eu sunt o femeie, s-a răstit ea, care se adresează unui public în întregime feminin.

Secretara a apărut în cadrul ușii.

— Domnule Pine. Ne tot sună lumea în legătură cu emisiunea. Nu prea știu ce să fac.

— Doamne sfinte și Maica Domnului! a exclamat el. Deja primim reclamații.

— E vorba despre lista de cumpărături. Sunt confuze în privința ingredientelor de mâine. Mai ales CH_3COOH.

— Acid acetic, a explicat Elizabeth. Oțet – are patru procente de acid acetic. Îmi pare rău, probabil c-ar fi trebuit să scriu lista în termeni profani.

— *Crezi*? a spus Walter.

— Mulțumesc frumos, a zis secretara, dispărând.

— Dar de unde ți-a venit ideea cu lista de cumpărături? a întrebat el. N-am discutat niciodată despre așa ceva – cu atât mai puțin despre una scrisă cu formule chimice.

— Știu, a spus ea, m-am gândit la ea fix înainte să intru pe platou. Cred că e o idee bună, nu?

Walter și-a lăsat capul în mâini. Chiar era o idee bună; dar el n-avea chef să recunoască asta.

— Nu poți proceda în felul ăsta, a spus el, cu voce gâtuită. La naiba, nu poți face tot ce îți trece prin cap.

— Nu fac tot ce-mi trece naibii prin cap, a ripostat Elizabeth. Dacă aș fi făcut ce mi-ar fi trecut naibii prin cap, m-aș afla într-un laborator de cercetare. Uite, a zis ea. Dacă nu mă înșel, cred că experimentezi o creștere a nivelului de cortizol – ceea ce tu numești Depresia de După-amiază. Mă gândesc că ar trebui să mănânci ceva.

— Să nu-ndrăznești să-mi ții predici pe tema Depresiei de După-amiază, a spus el bățos.

În următoarele câteva minute, au stat împreună în cabină, unul cu privirea în pământ, celălalt privind în gol. Nu au schimbat nici măcar o vorbă.

— Domnule Pine?

O altă secretară și-a vârât capul pe ușă.

— Domnul Lebensmal are un avion de prins, dar vrea să vă reamintesc că aveți la dispoziție restul săptămânii ca să rezolvați „problema“. Îmi pare rău – nu știu care e „problema“. Dar spune că trebuie s-o faceți – și-a consultat notițele – „mai sexy“.

Apoi s-a înroșit la față.

— Și mai e și asta.

I-a întins un bilețel scris de mână de Lebensmal. „Și cum a rămas cu nenorocitul de cocktail?“

— Mulțumesc, a zis Walter.

— Îmi pare rău, i-a răspuns ea.

— Domnule Pine, s-a auzit vocea primei secretare, care și-a făcut din nou apariția când a plecat cealaltă. E târziu – trebuie să plec acasă. Dar telefoanele...

— Du-te, Paula, a zis el. Mă descurc.

— Pot să te ajut cu ceva? a întrebat Elizabeth.

— Ai făcut destule azi, i-a răspuns Walter. Așa că, atunci când spun „nu, merci“, chiar asta vreau să însemne: *nu, merci.*

Apoi s-a dus în biroul secretarei, cu Elizabeth pe urmele lui, și a ridicat un receptor.

— KCTV, a spus el epuizat. Da. Scuze. E oțet.

— Oțet, a zis Elizabeth pe o altă linie.

— Oțet.

— Oțet.

— Oțet.

— Oțet.

Walter nu primise nici măcar un singur apel telefonic în legătură cu emisiunea cu clovni.

Capitolul 26

ÎNMORMÂNTAREA

— Bună ziua, mă numesc Elizabeth Zott și suntem la *Cina la șase*.

De pe scaunul lui de producător, Walter a închis ochii, strângându-i cu putere.

— Te rog, a șoptit el. Te rog, te rog, te rog.

Era a cincisprezecea zi de difuzare a emisiunii și el era surmenat. Îi explicase la nesfârșit că, așa cum el nu avea dreptul să-și aleagă biroul de la care să lucreze, nici ea nu avea dreptul să-și aleagă bucătăria în care să gătească. Nu era nimic personal; platourile, la fel ca birourile, erau alese pe baza studiilor de piață și a bugetului. Dar de câte ori el aducea acest argument, Elizabeth dădea din cap ca și cum ar fi înțeles, apoi zicea:

— Da, *dar...*

Și apoi o luau de la capăt. La fel și cu scenariul. I-a spus că treaba ei era să *activeze* publicul, nu să-l plictisească. Dar era atât de plictisitoare, cu toate denumirile ei chimice obositoare. De-asta Walter hotărâse că era momentul să introducă publicul în platou. Pentru că știa că prezența unor oameni reali la o distanță de cinci, șase metri de ea avea să-i arate instantaneu cât era de periculos să fie plictisitoare.

— Bine ați venit la prima noastră emisiune cu public, a zis Elizabeth.

Până aici e bine.

— În fiecare după-amiază, de luni până vineri, vom pregăti cina împreună.

Exact cum scrisese el.

— Începând cu cina din seara aceasta: tocană cu spanac.

Scorpia fusese îmblânzită. Urma instrucțiunile.

— Dar mai întâi trebuie să eliberăm spațiul de lucru.

Walter a deschis brusc ochii și a văzut-o cum ia ghemul de ață cafenie și-l aruncă spre public.

Nu, nu, a implorat el în tăcere. Cameramanul i-a aruncat o privire scurtă, iar spectatorii au izbucnit într-un râs nervos.

— Are cineva nevoie de niște elastice? a întrebat ea, ridicând cocoloșul de benzi elastice.

S-au înălțat câteva mâini, așa că Elizabeth l-a aruncat și pe acela în public.

Șocat, Walter s-a agățat cu disperare de brațele scaunului său pliant de pânză.

— Îmi place să am spațiu unde să mă desfășor, a spus ea. Scoate în evidență faptul că munca pe care o vom presta, voi și cu mine, este importantă. Iar azi am foarte multe lucruri de făcut și mi-ar fi de folos ceva mai mult spațiu. Vrea cineva un borcan cu fursecuri?

Spre groaza lui Walter, aproape toți oamenii din public s-au ridicat în picioare și, peste o clipă, mișunau prin platou în timp ce Elizabeth îi încuraja să ia tot ce-și doresc. În mai puțin de un minut, toate flecușteţele dispăruseră – inclusiv tablourile atârnate de perete. Singurele lucruri care rămăsesră erau fereastra falsă și ceasul uriaș.

— OK, a spus ea, pe un ton serios, când spectatorii s-au întors la locurile lor. Acum, să începem.

Walter și-a dres glasul. Una dintre regulile din televiziune, în afară de a distra oamenii, era să te prefaci că, orice s-ar întâmpla, face parte din plan. Prezentatorii TV sunt antrenați să procedeze așa și asta a decis și Walter să încerce să facă în acel moment, deși nu fusese în viața lui prezentator. S-a ridicat de pe scaunul lui de pânză și a făcut o plecăciune, ca și cum el însuși ar fi orchestrat comportamentul acesta complet haotic pentru televizor. Dar, desigur, nu era adevărat și toată lumea știa lucrul ăsta, așa că cei din platou i-au

recunoscut neputința în felul lor: cameramanul a scuturat din cap, sunetistul a oftat, iar scenograful situat din partea dreaptă a scenei i-a arătat lui Walter degetul mijlociu. Între timp, Elizabeth ciopârțea pe scenă o legătură uriașă de spanac cu cel mai mare cuțit pe care-l văzuse vreodată.

Lebensmal avea să-l omoare.

A închis ochii pentru câteva clipe, ascultând zgomotele care veneau dinspre public: foiala în scaune, micile accese de tuse. O auzea ca prin vis pe Elizabeth vorbind despre rolul pe care potasiul și magneziul îl joacă în organism. Cartonul pe care el îl scrisese pentru acest moment fusese printre preferatele lui: „Nu-i așa că spanacul are o culoare superbă? Verde. Îmi amintește de primăvară." Elizabeth îl ignorase complet.

— ...mulți oameni cred că spanacul ne face puternici deoarece conține aproape la fel de mult fier precum carnea. Însă adevărul e că spanacul e bogat în acid oxalic, care inhibă absorbția fierului. Așa că, atunci când Popeye susține că devine puternic după ce mănâncă spanac, să nu-l credeți.

Minunat. Acum îl făcea mincinos pe Popeye.

— Totuși, spanacul are valori nutritive din belșug și vom vorbi despre asta și despre multe altele, a continuat ea, fluturându-și cuțitul în fața camerei, după pauza de publicitate.

Doamne, Dumnezeule! Walter nici nu s-a mai obosit să se ridice.

— Walter, a zis ea câteva clipe mai târziu, apărând lângă el. Ce părere ai? Ți-am urmat sfatul. Am implicat spectatorii.

El s-a întors și a privit-o, cu chipul împietrit.

— Am făcut exact ce ai spus tu: *i-am distrat.* Știind că am nevoie de mai mult spațiu de lucru, m-am gândit la baseball – știi cum aruncă vânzătorii alunele în tribune? Și a funcționat.

— Da, a zis el pe un ton neutru. Și apoi i-ai invitat pe toți să ia și tabela de scor, și bâtele, și mănușile și tot ce le-a mai ieșit în cale.

Elizabeth a părut surprinsă.

— Ești supărat.

— Treizeci de secunde, doamnă Zott, a spus cameramanul.

— Nu, nu, a spus el calm. Nu sunt supărat. Sunt absolut *furios.*

— Dar mi-ai zis să-i distrez.

— Nu. N-ai făcut decât să iei niște obiecte care nu-ți aparțineau și le-ai dat de pomană.

— Dar *aveam nevoie* de spațiu.

— Pregătește-te ca luni să murim, a zis el. Mai întâi eu, după aceea tu.

Ea s-a îndepărtat.

— M-am întors, a auzit-o spunând iritată, iar spectatorii au început să aplaude bucuroși.

Din fericire, după aceea n-a mai auzit mare lucru, dar numai pentru că-l durea stomacul și inima i se zbătea în piept într-un fel care, spera el, indica faptul că e grav bolnav. A închis ochii ca să-și grăbească moartea – atac cerebral sau infarct, nu mai stătea să aleagă.

A ridicat privirea și a văzut-o pe Elizabeth mișcându-și brațul, arătând spre bucătăria goală.

— Gătitul e chimie, a spus ea. Iar chimia e viață. Capacitatea voastră de a schimba totul – inclusiv pe voi înșivă – începe aici.

Doamne sfinte!

Secretara lui s-a aplecat spre el și a șoptit ceva despre Lebensmal, care voia să-l vadă mâine-dimineață la prima oră. El a închis din nou ochii. *Relaxează-te,* Și-a spus. *Respiră.*

Printre gene, a văzut ceva ce nu și-ar fi dorit să vadă. Pe sine la o înmormântare – înmormântarea *lui* –, cu o mulțime de oameni îmbrăcați în haine colorate mișunând peste tot. A auzit fără să vrea pe cineva – era secretara lui? – povestind cum a murit. A fost o poveste plictisitoare care nu i-a plăcut nici lui, dar se potrivea cu profilul grilei sale de programe de după-amiază. A ascultat cu atenție, sperând să afle detaliile despre viața sa, împletite cu complimente, dar majoritatea oamenilor spuneau chestii de genul: „Deci ce faci weekendul ăsta?“

De la depărtare, o auzea pe Elizabeth Zott vorbind despre importanța muncii. Ținea din nou predici, umplând capetele participanților la

înmormântare cu idei despre respectul de sine.

— Asumați-vă riscuri, zicea ea. Nu trebuie să vă fie teamă să experimentați.

Nu fiți ca Walter, voia să spună, de fapt.

Oamenii n-ar trebui să poarte negru la înmormântări?

— Să ai curaj în bucătărie înseamnă să ai curaj în viață, susținea Zott.

Cine îi spusese să țină un astfel de discurs? Phil? Ce nesimțit. Mai ales că singurul risc pe care el, Walter Pine, și-l asumase vreodată – angajând-o – se dovedea a fi motivul morții lui premature. Asumați-vă-riscuri-nu-vă-fie-frică-să-experimentați *pe naiba,* Zott. Cine murise?

A continuat să-i audă glasul pe fundal, însoțit de țăcănitul insistent al unui cuțit. Apoi, după alte zece minute sau ceva de genul ăsta, au venit și replicile ei de final.

— Copii, puneți masa. Mama voastră are nevoie de un răgaz.

Cu alte cuvinte, gata cu mortăciunea de Walter – hai să ne întoarcem atenția spre *mine.*

Persoanele îndoliate au bătut cu entuziasm din palme. Hai la cârciumă!

După asta nu s-a mai întâmplat mare lucru. Din nefericire, moartea lui imaginară semăna mult de tot cu viața sa. I-a trecut prin cap că expresia „plictisit de moarte“ nu e doar o expresie.

— Domnule Pine?

— Walter?

A simțit o mână pe umăr.

— Să chem un doctor? a întrebat prima voce.

— Poate, a zis cealaltă voce.

A deschis ochii și le-a văzut pe Zott și pe Rosa lângă el.

— Credeam că ai leșinat, a zis Zott.

— Erai așa de pleoștit, a adăugat Rosa.

— Aveai pulsul crescut, a continuat Elizabeth, cu degetele pe încheietura lui.

— Să chem un doctor? a întrebat Rosa din nou.

— Walter, ai mâncat? Când ai mâncat ultima oară?

— Sunt *bine,* a zis el răgușit. Cărați-vă.

Dar nu se simțea deloc bine.

— Nu a mâncat de prânz, a zis Rosa. Nu a luat nimic din căruciorul cu mâncare. Și știm că n-a mâncat nici la cină.

— Walter, a spus Elizabeth, preluând frâiele problemei. Ia asta acasă.

I-a pus în mâini o tavă mare.

— E tocana cu spanac pe care tocmai am făcut-o. Pune-o în cuptor la 195 de grade timp de 40 minute. Poți să faci asta?

— Nu, a zis el, ridicându-se în capul oaselor. Nu pot. Și, oricum, Amanda urăște spanacul, deci, repet, NU.

Dându-și seama că se poartă ca un copil răsfățat, s-a întors spre femeia care se ocupa de coafură și machiaj (cum o chema, oare?) și a spus:

— Îmi pare foarte rău că te-am speriat – a bălmăjit mai multe nume –, dar mă simt foarte bine. Seară frumoasă să aveți!

Ca să dovedească faptul că nu are nimic, s-a ridicat de pe scaun și a mers șovăielnic spre biroul său, așteptând ca femeile să iasă din clădire, apoi să plece și el. Dar când a ajuns în parcare, a găsit tocana pe plafonul mașinii. „Gătește-o la 195 de grade timp de 40 de minute“, scria pe un bilețel.

Când a ajuns acasă, doar pentru că era frânt de oboseală, a băgat blestemăția aia în cuptor și, la scurt timp după aceea, s-a așezat să ia cina cu fetița lui.

După trei îmbucături, Amanda a declarat că era cel mai bun lucru pe care l-a mâncat vreodată.

Capitolul 27

TOTUL DESPRE MINE

Mai 1960

— Băieți și fete, a zis doamna Mudford, în primăvara următoare o să începem un nou proiect. Se numește „Totul despre mine".

Mad a inspirat profund.

— Rugați-o pe mama voastră să completeze asta. Este un arbore genealogic. Ceea ce va scrie ea pe acest arbore vă va ajuta să aflați mai multe lucruri despre o persoană foarte importantă. Cine știe cine ar putea fi această persoană? Indiciu: răspunsul se află în *titlul* noului nostru proiect, „Totul despre mine".

Copiii s-au așezat în cerc la picioarele doamnei Mudford, cu bărbiile în palme.

— Cine vrea să ghicească primul? a întrebat Mudford. Da, Tommy, a spus ea.

— Pot să merg la baie?

— *Îmi dați voie*, Tommy, și nu. Orele aproape s-au terminat. O să poți merge în scurt timp.

— Președintele, a spus Lena.

— *Ar putea fi vorba despre* președinte? a corectat-o doamna Mudford. Și nu, e greșit, Lena.

— Ar putea fi vorba despre Lassie? a zis Amanda.

— Nu, Amanda. E un arbore genealogic, nu un coteț. Vorbim despre *oameni.*

— Oamenii sunt animale, a zis Madeline.

— Nu, nu sunt, Madeline, a pufnit doamna Mudford. Oamenii sunt oameni.

— Poate ursul Yogi? a întrebat alt copil.

— *Ar putea fi vorba despre* ursul Yogi? a zis enervată doamna Mudford. Și nu, desigur. Un arbore genealogic nu e plin cu urși și, categoric, nu e despre emisiuni de televiziune. Suntem oameni!

— Dar oamenii sunt animale, a insistat Madeline.

— Madeline, a zis tăios doamna Mudford. Ajunge!

— Suntem animale? a întrebat-o Tommy pe Madeline, făcând ochii mari.

— NU! NU SUNTEM! a strigat doamna Mudford.

Dar Tommy deja își vârâse degetele la subsuori și începuse să țopăie prin clasă, urlând ca un cimpanzeu.

— Uuu! Uuu! a strigat el spre ceilalți preșcolari, jumătate dintre aceștia alăturându-i-se instantaneu. Uuu! Uuu!

— ÎNCETEAZĂ, TOMMY, a urlat doamna Mudford. ÎNCETAȚI CU TOȚII! DACĂ NU, O SĂ AJUNGEȚI ÎN BIROUL DIRECTORULUI!

Severitatea din glasul ei, combinată cu amenințarea pe care o reprezenta o autoritate superioară, i-a făcut pe copii să revină la locurile lor de pe podea.

— ACUM, a continuat ea cu asprime, după cum ziceam, o să aflați lucruri noi despre o persoană foarte importantă. O PERSOANĂ, a subliniat ea, uitându-se urât la Madeline. Acum, cine credeți că ar putea fi această PERSOANĂ?

Nimeni nu s-a clintit.

— *CINE* ? s-a răstit ea.

Câțiva puști au clătinat din cap.

— E vorba despre VOI, copii, a țipat ea, mânioasă.

— Ce? De ce? a întrebat Judy, oarecum alarmată. Dar cu ce-am greșit?

— Nu fi toantă, Judy, a zis Mudford. Pentru numele lui Dumnezeu!

— Mama spune că ea nu mai dă școlii niciun bănuț, a intervenit un băiețel ursuz, pe nume Roger.

— Cine a spus că e vorba de bani, Roger? a țipat doamna Mudford.

— Pot să văd arborele? a întrebat Madeline.

— *Îmi dați voie,* a tunat doamna Mudford.

— Îmi dați voie? a spus Madeline.

— NU, NU-ȚI DAU VOIE! a urlat femeia, împăturind hârtia în patru, de parcă acest simplu gest ar fi apărat foaia de atingerea fetiței. Acest arbore nu e pentru *tine,* Madeline; e pentru *mama* ta. Acum, copii, a spus ea, străduindu-se să recapete controlul, așezați-vă unul în spatele celuilalt. O să vă prind hârtia de tricouri. Apoi veți putea pleca acasă.

— Mama a zis să nu mai prindeți chestii cu bolduri de mine, s-a auzit vocea lui Judy. Spune că îmi faceți găuri în haine.

Maică-ta e o târfă mincinoasă, și-ar fi dorit să spună doamna Mudford, dar a zis doar:

— E-n regulă, Judy. O s-o prindem cu capsatorul.

Unul câte unul, copiii au lăsat-o pe doamna Mudford să le prindă hârtia de pulover, apoi au ieșit pe rând din clasă. După ce au trecut pragul, au căpătat dintr-odată viteza unor mici ponei care fuseseră ținuți legați ore întregi.

— *Tu* nu pleci, Madeline, a spus ea. Tu rămâi aici.

— Stai să văd dac-am priceput, a zis Harriet când Mad i-a spus de ce a întârziat. Te-a ținut în clasă pentru că i-ai spus că oamenii sunt animale? De ce-ai spus așa ceva, scumpa mea? Nu e frumos.

— Cum nu e? a întrebat derutată Madeline. Dar de ce? Chiar *suntem* animale.

Harriet s-a întrebat în sinea ei dacă nu cumva Mad are dreptate – dacă oamenii chiar *sunt* animale? Nu era sigură.

— Ideea e că, a continuat ea, uneori e mai bine să nu te contrazici. Învățătoarea ta merită respectul tău și uneori asta înseamnă s-o aprobi chiar dacă nu ești de acord cu ce zice. Așa funcționează diplomația.

— Credeam că diplomația înseamnă să fii drăguț.

— Asta voiam să spun și eu.

— Chiar dacă ea ne spune lucruri greșite.

— Exact.

Madeline și-a mușcat buza de jos.

— Și tu faci uneori greșeli, nu-i așa? Și nu vrei să te corecteze cineva în fața altor oameni, nu? Doamnei Mudford îi era, probabil, rușine.

— Nu părea deloc rușinată. Și nu e prima oară când ne dă informații eronate. Săptămâna trecută ne-a zis că Dumnezeu a creat pământul.

— Mulți oameni cred asta, a spus Harriet. Nu e nimic greșit să crezi așa ceva.

— Tu o crezi?

— Hai mai bine să ne uităm puțin la bilețelul ăsta, a adăugat Harriet iute, desprinzând hârtia de puloverul lui Madeline.

— E un proiect despre arborele genealogic, a zis fetița, trântindu-și cutia pentru mâncare pe blat. Mama trebuie să-l completeze.

— Nu-mi plac chestiile asta, a mormăit Harriet, studiind stejarul prost desenat, pe ale cărui crengi se cereau scrise numele rudelor în viață, pierdute, moarte, legate între ele prin căsătorie, naștere sau ghinion. Ciocănitoare mică și băgăcioasă. V-a dat și o citație?

— Ar fi trebuit? a întrebat Madeline uimită.

— Știi ce cred? a continuat Harriet, împăturind biletul la loc. Cred că arborii aceștia sunt o încercare caraghioasă de a-ți da impresia că ești un om care se bazează pe altcineva. De obicei, reprezintă o încălcare a dreptului la intimitate. Mama ta o să-și iasă din minți. Dacă aș fi în locul tău, nici nu i l-aș arăta.

— Dar nu știu cum să-l completez. Nu știu nimic despre tatăl meu.

S-a gândit la bilețelul pe care mama ei i-l lăsase în cutia de mâncare dis-de-dimineață. „Bibliotecara are cel mai important rol în ceea ce privește educația în școală. Ce nu știe poate afla. Aceasta nu e doar o părere, ci un fapt dovedit. Dar nu-l împărtăși cu doamna Mudford.“

Dar când Madeline îi ceruse bibliotecarei de la școală s-o îndrume spre niște anuare ale Universității Cambridge, aceasta se încruntase și-i dăduse fetiței cel mai recent exemplar al unei reviste pentru copii.

— Știi destule despre tatăl tău, a spus Harriet. De exemplu, știi că părinții lui – bunicii tăi – au murit într-un accident de tren când era mic. Și că a mers să locuiască alături de mătușa lui, până când aceasta a intrat cu mașina într-un copac. Apoi a ajuns într-un cămin de băieți – îi tot uit numele, dar suna mai degrabă feminin. Și că tatăl tău avea un fel de nașă, deși nașele nu sunt trecute în arborele genealogic.

De îndată ce a pomenit-o pe nașă, Harriet și-a dorit să n-o fi făcut. Știa despre existența acelei femei pentru că-și băga nasul unde nu-i fierbea oala, dar, oricum, era evident că nu fusese o nașă reală, ci, mai degrabă, o nașă ca zâna cea bună din povești. Știa acest lucru pentru că, într-o zi, cu mult timp înainte ca Evans s-o cunoască pe Elizabeth, Calvin plecase în grabă la muncă, lăsând ușa de la intrare larg deschisă, iar Harriet, ca o vecină bună ce era, se dusese s-o închidă.

Firește, pentru că era genul de persoană care depunea mereu un efort în plus, intrase în casă ca să se asigure că aceasta nu fusese jefuită. Un tur complet al locuinței o liniștise că nu se întâmplase absolut nimic în cele 46 de secunde care se scurseseră de la plecarea lui Calvin.

În timpul acestei vizite descoperise câteva lucruri. În primul rând, Calvin Evans era un om de știință celebru – apăruse pe coperta unei reviste. În al doilea rând, era un îngălat. În al treilea rând, crescuse în Sioux City, într-un cămin sordid de băieți, care părea să aibă ceva de-a face cu religia. Aflase despre cămin doar pentru că zărise o foaie de hârtie mototolită în gunoi – o hârtie pe care o recuperase pentru că cine nu aruncă uneori, din greșeală, lucruri pe care de fapt vrea să le păstreze? Potrivit acelei scrisori, căminul avea nevoie de bani. Își pierduse principalul finanțator – cineva care odinioară se asigurase că băieții se bucură de „o educație științifică și de activități sănătoase în aer liber“. Acum căminul cerea sprijinul foștilor săi elevi. Oare Calvin Evans putea da o mână de ajutor? *Spune da! Donează chiar azi Căminului de Băieți All Saints!* Răspunsul lui era la coșul de gunoi. Practic, le spunea „cum îndrăzniți, duceți-vă dracului, ar trebui să înfundați cu toții pușcăria“.

— Ce-i aia nașă? a întrebat Madeline.

— O prietenă apropiată a familiei sau o rudă, a spus Harriet, alungând acea amintire. Cineva care să vegheze asupra vieții tale spirituale.

— Eu am așa ceva?

— O nașă?

— O viață spirituală.

— Ah, a zis Harriet. Nu știu. Crezi în lucruri pe care nu le poți vedea?

— Îmi plac trucurile de magie.

— Mie nu, a spus Harriet. Nu-mi place să fiu păcălită.

— Dar crezi în Dumnezeu.

— Păi, da.

— De ce?

— Pur și simplu. Majoritatea oamenilor cred.

— Mama nu crede.

— Știu, a zis Harriet, încercând să-și ascundă dezamăgirea.

Harriet era de părere că e greșit să nu crezi în Dumnezeu. Însemna că-ți lipsește smerenia. După părerea ei, credința în Dumnezeu era ceva obligatoriu, la fel ca spălatul pe dinți sau purtatul chiloților. Sigur toți oamenii decenți credeau în Dumnezeu – ba chiar și cei mai puțin decenți, cum era soțul ei, credeau în Dumnezeu. Acesta era motivul pentru care ei erau căsătoriți în continuare și motivul pentru care căsnicia era crucea pe care ea trebuia s-o poarte – pentru că îi fusese dată de Dumnezeu. Dumnezeu era generos cu poverile și se asigura că fiecare primește câte una. În plus, dacă nu credeai în Dumnezeu, nu aveai dreptul să crezi nici în rai sau iad, iar ea voia să creadă din tot sufletul în iad, pentru că-și dorea foarte mult să știe că acolo va sfârși domnul Sloane. S-a ridicat în picioare.

— Unde ți-e sfoara? Cred că e momentul să exersezi nodurile.

— Le știu deja, a zis Mad.

— Poți să le faci cu ochii închiși?

— Da.

— Dar la spate? Poți așa?

— Da.

Harriet se prefăcea că susține hobbyurile ciudate ale lui Mad, dar adevărul era că n-o făcea câtuși de puțin. Fetiței nu-i plăcea să se joace cu păpușile Barbie sau cu alte jocuri normale – îi plăceau nodurile, cărțile despre război, dezastrele naturale. Ieri o auzise pe Madeline întrebând-o pe bibliotecara din centru despre Krakatau – când credea ea că va erupe din nou? Cum vor fi avertizați locuitorii? Cam câți oameni vor muri, aproximativ?

Harriet s-a răsucit și a zărit-o pe Madeline începând să lucreze la arborele genealogic, privind atentă, cu ochii ei mari și cenușii, crengile goale și mușcându-şi ușurel și constant buza de jos. Calvin își mușca des buzele. Oare astfel de lucruri se transmiteau genetic? Nu știa. Harriet adusese pe lume patru copii, fiecare complet diferit de ceilalți și complet diferit de ea însăși. Iar acum erau cu toții niște străini, locuind în orașe îndepărtate, având copii la rândul lor. Voia să creadă că între ea și copiii ei exista o legătură indestructibilă care avea să dureze toată viață, dar lucrurile nu funcționau așa. Familiile trebuie întreținute în permanență.

— Ți-e foame? a întrebat Harriet. Vrei niște brânză?

S-a întins către spatele frigiderului, iar Madeline a scos o carte din ghiozdan. *Five Years With the Congo Cannibals,* „Cinci ani cu canibalii din Congo“. Harriet a privit-o peste umăr.

— Scumpa mea, învățătoarea ta știe că citești asta?

— Nu.

— Foarte bine, așa să rămână.

Acesta era un alt aspect asupra căruia ea și Elizabeth aveau opinii diferite: cititul. Cu un an și trei luni în urmă, Harriet a presupus că Madeline doar se preface că știe să citească. Copiilor le place la nebunie să-și imite părinții. Dar era evident că Elizabeth nu doar că o învățase pe Madeline să citească, dar că micuța lectura chestii foarte de complexe: ziare, romane, revista *Popular Mechanics.*

Harriet luase în considerare posibilitatea ca fetița să fie un geniu. Ca tatăl ei. Dar nu era cazul. Mad era bine educată, fapt care i se datora lui Elizabeth, care refuza pur și simplu să accepte că există limite, nu doar în ceea ce-o privea, dar

și când venea vorba de restul lumii. După un an de la moartea domnului Evans, Harriet găsise pe biroul lui Elizabeth niște notițe care sugerau că încerca să-l învețe pe Șase-Jumate un număr absurd de cuvinte. La momentul respectiv, Harriet pusese toată povestea pe seama nebuniei temporare – așa e suferința. Dar mai târziu, când Mad avea trei ani, întrebase dacă-i văzuse cineva yoyoul și, un minut mai târziu, Șase-Jumate i-l pusese în poală.

Cine la șase dădea aceeași impresie a unui lucru imposibil. Elizabeth deschidea fiecare emisiune insistând că gătitul nu e ușor și că următoarele treizeci de minute pot fi, pentru unii, o adevărată tortură.

— Gătitul nu este o știință exactă, spusese Elizabeth chiar ieri. Roșia pe care o țin în mână este diferită de cea pe care o aveți dumneavoastră. De-asta trebuie să vă implicați cu adevărat în alegerea ingredientelor. Experimentați: gustați, atingeți, mirosiți, priviți, ascultați, încercați, evaluați.

Apoi își purtase telespectatorii printr-o descriere elaborată a descompunerilor de ordin chimic, care, atunci când apar ca urmare a combinării de ingrediente separate în diverse feluri de încălzire, vor rezulta într-un mix complicat de interacțiuni enzimatice care vor duce la ceva bun de mâncat. Vorbea foarte mult despre acizi și baze și ioni de hidrogen, lucruri pe care, după ce le tot auzise timp de câteva săptămâni, Harriet începea, straniu, să le priceapă.

În timpul acestui proces, Elizabeth, cu o mutră serioasă, le spunea telespectatorilor săi că urmau să facă față cu brio acestei provocări dificile, că știe că sunt oameni capabili și descurcăreți și că are încredere în ei. Era o emisiune foarte ciudată. Nu se putea zice că era distractivă. Aducea mai degrabă cu urcatul pe munte. Un lucru de care te bucuri, dar numai după ce se isprăvește.

Totuși, ea și Madeline urmăreau *Cina la șase* împreună, în fiecare zi, convinse că fiecare nou episod va fi ultimul.

Madeline și-a deschis cartea și acum studia o gravură cu un bărbat care ronțăia femurul altuia.

— Oamenii au gust bun?

— Nu știu, a spus Harriet, punându-i câteva cubulețe de brânză în față. Sunt sigură că totul ține de preparare. Mama ta probabil că ar face pe oricine să aibă gust bun.

Cu excepția domnului Sloane, și-a spus ea. *Pentru că e putred până-n măduva oaselor.*

Madeline a dat din cap.

— Tuturor le place ce gătește mama.

— Care tuturor?

— Copiilor, a zis Madeline. Unii aduc la școală aceeași mâncare de prânz pe care o am și eu.

— Serios? a zis Harriet surprinsă. Resturi? De la cină?

— Da.

— Mamele lor se uită la emisiunea mamei tale?

— Așa cred.

— *Pe bune?*

— *Da,* a spus Madeline apăsat, de parcă Harriet ar fi fost înceată la minte.

Femeia credea că *Cina la șase* are puțini urmăritori, iar Elizabeth îi confirmase bănuiala destăinuindu-i că perioada de probă de șase luni se apropia de final; fusese de-a dreptul o bătălie; era sigură că nu-i va fi reînnoit contractul.

— Dar poți negocia, nu-i așa? o întrebase Harriet, încercând să nu pară disperată.

Îi plăcea de minune s-o privească pe Elizabeth la televizor.

— Poate dacă ai încerca măcar să zâmbești…

— Să zâmbesc? îi răspunsese Elizabeth. Chirurgii zâmbesc în timpul apendicectomiilor? Nu. Așa le-ai spune și lor, să zâmbească? Nu. Gătitul, asemenea chirurgiei, presupune concentrare. În orice caz, Phil Lebensmal vrea să mă comport de parcă oamenii ar fi tâmpiți. Nu voi face asta, Harriet, nu voi perpetua mitul că femeile sunt incompetente. Dacă-mi vor anula emisiunea, n-au decât. O să fac altceva.

Dar nicio altă slujbă nu va fi plătită la fel de bine, gândise Harriet. Mulțumită banilor câștigați la televiziune, Elizabeth se ținuse de cuvânt: acum o plătea pe Harriet. Era primul salariu din viața ei și nu-i venea să creadă cât de puternică o făcea să se simtă acest lucru.

— Știi că sunt de acord, spusese Harriet cu mare prudență, dar există și varianta ca tu doar să te prefaci că le faci pe plac. Știi tu, să le cânți în strună.

Elizabeth își înclinase capul într-o parte.

— Să le cânt în strună?

— Înțelegi ce vreau să spun, insistase Harriet. Ești deșteaptă. Poate așa le mai tai cheful domnului Pine sau lui Lebensmal ăla. Știi cum sunt bărbații.

Elizabeth reflectase o vreme. Nu, nu știa cum sunt bărbații. Cu excepția lui Calvin și a răposatului ei frate, John, a doctorului Mason și, poate, a lui Walter Pine, întotdeauna păruse să scoată ce e mai rău din bărbați. Voiau fie s-o controleze, s-o atingă, s-o domine, s-o reducă la tăcere, s-o corecteze sau să-i spună ce să facă. Nu pricepea de ce nu o pot trata ca pe un om la fel ca ei, ca pe o colegă, o prietenă, o egală sau măcar ca pe o necunoscută de pe stradă, un om căruia îi arăți în mod automat respect până când afli că a îngropat mai multe cadavre în curtea din spatele casei.

Harriet era singura ei prietenă adevărată și aveau aceeași părere despre majoritatea lucrurilor, dar aici nu erau de acord. Conform lui Harriet, bărbații erau complet diferiți de femei. Trebuiau să fie răsfățați, aveau egouri fragile, nu puteau permite ca o femeie să-și manifeste inteligența sau talentul dacă acestea le depășeau pe ale lor.

— Harriet, e absurd, o contrazisese Elizabeth. Și bărbații, și femeile sunt ființe umane. Și, ca ființe umane, suntem produsele creșterii noastre, victimele sistemului nostru educațional deloc strălucitor și alegem singuri cum ne purtăm. Pe scurt, când reduci femeile la ceva *inferior* bărbaților și îi ridici în slăvi pe ei, considerându-i *superiori* femeilor, nu e ceva biologic: e cultural. Și începe cu două cuvinte: roz și albastru. Totul o ia complet razna de acolo.

Că tot venise vorba despre sistemul educațional deloc strălucitor, chiar săptămâna trecută fusese chemată la școală de doamna Mudford pentru a

discuta o problemă legată de acesta: Madeline nu voia să participe la activitățile specifice fetițelor, cum ar fi să se joace de-a mama.

— Madeline vrea să facă lucruri care sunt mai degrabă potrivite pentru băieți, spusese Mudford. Nu se cuvine. Cu siguranță dumneavoastră cunoașteți locul femeii în casă, mai ales cu – tușise ușor – *emisiunea dumneavoastră.* Așa că, discutați cu ea. Săptămâna asta vrea să fie în patrula școlii.

— Și de ce ar fi asta o problemă?

— Pentru că numai băieții sunt în patrula școlii. Băieții le protejează pe fete. Pentru că sunt mai mari.

— Dar Madeline este cea mai înaltă fată din clasă.

— Iar asta e o altă problemă, comentase Mudford. Înălțimea ei îi complexează pe băieți.

— Așa că nu, Harriet, îi spusese tăios Elizabeth, revenind la subiect. *Nu le voi cânta în strună.*

Harriet își scotea niște murdărie de sub unghie în timp ce Elizabeth vorbea despre femeile care-și acceptau pozițiile subordonate ca și cum era un lucru prestabilit, ca și cum ar fi crezut că trupurile lor mici erau un indicator de ordin biologic al creierului mic, ca și cum ar fi fost inferioare în mod natural, dar cât se poate de fermecătoare. Mai mult de-atât, explicase Elizabeth, multe dintre aceste femei le transmiteau aceste noțiuni și copiilor lor, folosind expresii de genul: „Băieții sunt tot băieți“ sau „Știi și tu cum sunt fetele“.

— Ce or fi având femeile? întrebase Elizabeth. De ce pică în aceste stereotipuri culturale? Și de ce le perpetuează? Nu cunosc rolul femeii dominante din triburile secrete ale Amazonului? Nu se mai publică Margaret Mead?

Se oprise abia când Harriet se ridicase în picioare, sugerând că nu mai are chef să mai audă vreun cuvânt necunoscut.

— Harriet. *Harriet,* a repetat Madeline. Mă asculți? Harriet, ce s-a întâmplat cu ea? Și ea a murit?

— Cine să moară? a întrebat Harriet distrasă, gândindu-se că nu a citit nicio carte de Margaret Mead.

Nu ea scrisese *Pe aripile vântului*?

— Naşa.

— A, naşa, a zis ea. Habar nu am. Şi oricum, ea – sau el – nu era o naşă adevărată.

— Păi, ai zis...

— Era o naşă sub formă de *zâna cea bună* – cineva care a dat bani căminului unde stătea tatăl tău. Asta voiam să spun, nimic mai mult. Naşa *din poveste.* Şi ea – apropo, ar fi putut fi un el *sau* o ea – le-a dat acei bani tuturor celor de la cămin. Nu doar tatălui tău.

— Cine era?

— Habar nu am. Mai contează? O zână bună e doar un fel de-a te referi la un filantrop. O persoană care donează bani cauzelor caritabile – cum ar fi Andrew Carnegie şi bibliotecile lui. Dar trebuie să ştii că dacă eşti filantrop eşti scutit de taxe, aşa că nu e un gest total altruist. Nu ai alte teme, Mad? Pe lângă arborele ăla blestemat?

— Aş putea să le trimit o scrisoare celor din căminul unde a crescut tata, să-i întreb cine e naşul acesta zână. Apoi i-aş putea trece numele în arbore – pe post de ghindă, să zicem. Nu o creangă întreagă sau ceva de genul ăsta.

— Nu. *NU* există ghinde în arborele genealogic. Pe lângă asta, naşele din poveşti – filantropii – sunt oameni care ţin la intimitatea lor; căminul nu-ţi va dezvălui niciodată cine a pus banii la bătaie. În al treilea rând, nu spunem niciodată naş zână. O zână e întotdeauna de sex feminin.

— Din cauza crimei organizate? a întrebat Madeline.

Harriet a expirat zgomotos, uluită şi totodată iritată.

— *Ideea e că* naşii ăştia din poveşti nu sunt trecuţi în arborele genealogic. În primul rând, pentru că nu sunt rude de sânge, în al doilea rând, pentru că sunt nişte persoane foarte secretoase. Aşa trebuie să fie, pentru că altfel toată lumea le-ar cere bani.

— Dar e greşit să ţii secrete.

— Nu întotdeauna.

— Tu ai secrete?

— Nu, a mințit Harriet.

— Crezi că mama are secrete?

— Nu, a spus Harriet, dar de data asta era sigură că spune adevărul.

Și-ar fi dorit ca Elizabeth *să păstreze* câteva secrete – sau măcar câteva păreri – pentru ea însăși.

— Hai să completăm arborele ăsta cu niște aiureli. Oricum învățătoarea ta n-are de unde să știe că nu e real, apoi ne putem uita la emisiunea mamei tale.

— Vrei să *mint*?

— Mad, a zis Harriet, iritată. Am zis eu să minți?

— Zânele nu au și ele rude de sânge?

— Ba normal că au! a țipat Harriet, ducându-și o mână la frunte. Hai s-o lăsăm pe mai târziu. Du-te și joacă-te afară.

— Dar...

— Aruncă-i mingea lui Șase-Jumate.

— Trebuie să duc și o fotografie, Harriet, a adăugat Madeline. Una cu toată familia.

De sub masă, Șase-Jumate și-a sprijinit capul de genunchiul ei osos.

— Cu *toată* familia, a subliniat Madeline. Asta înseamnă că trebuie să fie și tata în ea.

— Nu, nu trebuie.

Șase-Jumate s-a ridicat și s-a dus spre dormitorul lui Elizabeth.

— Dacă nu vrei să vă jucați cu mingea, atunci ia-l pe Șase-Jumate și mergeți la bibliotecă. Trebuie să returnezi cărțile. Ai suficient timp înainte de emisiunea mamei tale.

— N-am chef.

— Păi, uneori trebuie să facem și lucruri de care nu avem chef.

— Tu de ce nu ai chef să te ocupi, dar tot te ocupi?

Harriet a închis ochii. A văzut chipul domnului Sloane.

Capitolul 28

SFINȚII

— Madeline, a spus bibliotecara. Cu te pot ajuta azi?

— Trebuie să găsesc adresa unui loc din Iowa.

— Vino cu mine.

Bibliotecara a condus-o printre rafturile labirintice cu cărți, oprindu-se scurt ca să dojenească un cititor care îndoia colțurilor paginilor drept semne de carte și pe altul care-și sprijinise picioarele pe un scaun de lângă el.

— Aceasta este biblioteca Carnegie, a șoptit femeia mânioasă. Pot să-ți interzic accesul pe viață. Aici sus, Madeline, a zis ea cu glas tare, ducând-o la un raft cu cărți de telefon. Iowa ai spus, așa-i?

S-a întins și a scos trei volume groase.

— Vreun oraș anume?

— Caut un cămin pentru băieți, a zis Madeline, dar cu un nume de fată. Asta e tot ce știu.

— O să avem nevoie de mai multe informații, a spus bibliotecara. Iowa nu e mică.

— Pun pariu că e vorba de Sioux City, s-a auzit un glas din spate.

— Sioux nu e nume de fată, a spus bibliotecara, întorcându-se. E un nume amerindian – ah, dumneata erai, părinte, bună ziua. Îmi pare foarte rău, – am uitat să caut cartea pe care o dorești. Mă ocup chiar acum.

— Dar ar putea fi confundat cu un nume de fată, nu-i așa? a continuat bărbatul, care purta o robă închisă la culoare. Sue în loc de Sioux? E posibil ca un copil să facă o asemenea greșeală.

— Nu și copilul ăsta, a zis bibliotecara.

— Nu-i aici, a zis Madeline după vreo cincisprezece minute, după ce urmărise cu degetul toată coloana de la litera C. Niciun Cămin de Băieți.

— Ah, a zis preotul din capătul opus al mesei, ar fi trebuit să precizez – uneori, locurile acelea poartă numele unor sfinți.

— De ce?

— Pentru că oamenii care au grijă de copiii altora sunt niște sfinți.

— De ce?

— Pentru că e greu să ai grijă de copii.

Madeline și-a dat ochii peste cap.

— Încearcă Saint Vincent, a zis el, lărgindu-și cu degetul gulerul bisericesc, ca să mai intre aerul.

— Ce citești? a întrebat Madeline, răsfoind până la litera S din cartea de telefon.

— Chestii religioase, a zis el. Sunt preot.

— Nu, la cealaltă chestie mă referam – aia, a spus fetița arătând spre o revistă pe care preotul o îndesase între paginile scripturii.

— Ah, a zis el, stânjenit. Asta e doar așa... pentru distracție.

— Revista *Mad,* a citit ea cu glas tare, smulgând-o de unde o pitise.

— E o revistă umoristică, a explicat el, recuperând-o imediat.

— Pot să mă uit și eu?

— Nu cred că mama ta ar fi de acord.

— Pentru că sunt poze cu oameni dezbrăcați?

— Nu! a zis el. Nu, nu – nimic de genul ăsta. Doar că uneori am nevoie de o porție de râs. În profesia mea nu e prea mult umor.

— De ce?

Preotul a ezitat.

— Pentru că Dumnezeu nu e foarte amuzant, cred. De ce cauți un cămin de băieți?

— Acolo a crescut tatăl meu. Fac un arbore genealogic.

— Înțeleg, a zis el, zâmbind. Pare distractiv să faci un arbore genealogic.

— E discutabil.

— *Discutabil?*

— Înseamnă îndoielnic, a zis Mad.

— Așa e, a spus el, surprins. Te superi dacă te întreb câți ani ai?

— Nu am voie să dezvălui această informație privată.

— Ah, a zis el, înroșindu-se. Sigur că nu. Bravo ție!

Madeline și-a rontăit guma de șters.

— În orice caz, a spus bărbatul, e distractiv să afli despre strămoșii tăi? Eu așa cred. Ce-ai descoperit până acum?

— Păi, a zis Mad, bălăngănindu-și picioarele sub masă, din partea mamei, tatăl ei e la închisoare pentru că a dat foc unor oameni, mama ei e în Brazilia din cauza taxelor, iar fratele ei a murit.

— Vai...

— Din partea tatei nu am nimic deocamdată. Dar cred că oamenii de la căminul de copii sunt un fel de familie.

— În ce fel?

— Pentru că au avut grijă de el.

Preotul și-a frecat ceafa. Din experiența lui, astfel de cămine colcăiau de pedofili.

— *Sfinți,* așa i-ai numit tu, i-a reamintit ea.

El a oftat în sinea lui. Când ești preot, problema e că trebuie să minți în mod repetat în fiecare zi. Din cauză că oamenii aveau nevoie să li se spună că lucrurile sunt OK și că vor fi în continuare așa, în loc să li se aducă la cunoștință realitatea cât se poate de evidentă conform căreia lucrurile erau deja nasoale și aveau să se înrăutățească. Oficiase chiar săptămâna trecută o înmormântare – un bărbat din congregația sa murise de cancer pulmonar –, iar mesajul lui către membrii familiei răposatului, care fumau toți ca niște

locomotive, fusese că omul nu murise din cauză că fumase patru pachete de țigări pe zi, ci pentru că Dumnezeu avusese nevoie să-l cheme la dreapta sa. Rudele, inspirând profund, îi mulțumiseră pentru vorbele sale înțelepte.

— Dar de ce vrei să trimiți o scrisoare căminului de băieți? a întrebat el. De ce nu-l întrebi direct pe tatăl tău?

— Pentru că și el a murit, a oftat fetița.

— O, Dumnezeule! a spus bărbatul, clătinând din cap. Îmi pare foarte rău!

— Mulțumesc, a zis Madeline pe un ton grav. Unii oameni cred că nu-ți poate lipsi ceea ce nu ai avut niciodată, dar eu cred că se poate. Tu ce zici?

— Absolut, a spus el, ducându-și din nou mâna la ceafă, unde a dat peste un smoc micuț de păr care crescuse prea lung.

Când fusese în vizită la un prieten de-al său din Liverpool, merseseră la un concert de-al unei noi trupe – The Beatles. Erau britanici și aveau bretoane. Era ceva nemaipomenit ca bărbații să aibă breton, dar el descoperise că-i plăcea și aspectul lor, pe lângă muzică.

— Ce anume cauți acolo? l-a întrebat fetița, arătând spre cartea lui.

— Inspirație. Ceva care să-i influențeze pe oameni la slujba de duminică.

— Despre nașele care sunt și zâne din povești ce părere ai?

— Zâne...

— Căminul tatei avea o astfel de naș㠎. Ea dona bani căminului.

— Ah, a spus el. Vrei să spui un finanțator. E posibil ca acest cămin să fi avut mai mulți finanțatori. E nevoie de mulți bani ca să întreții un asemenea loc.

— Nu, a zis ea. Adică o naș㠎 ca zânele din povești. Cred că trebuie să ai ceva magie ca să dai din banii tăi unor oameni pe care nici măcar nu-i cunoști.

Preotul a simțit din nou un fior de uimire.

— Adevărat, a recunoscut el.

— Dar Harriet spune că e mai bine să-ți câștigi propriul salariu. Ei nu-i place magia.

— Cine e Harriet?

— Vecina mea. E catolică. Nu poate divorța. Harriet crede că ar trebui să completez arborele genealogic cu aiureli, dar eu nu vreau. Mă face să simt că e

ceva în neregulă cu familia mea.

— Păi, a zis bărbatul cu mare grijă, crezând, într-adevăr, că era ceva în neregulă cu familia copilei, probabil că Harriet vrea să spună doar că unele lucruri sunt personale.

— Adică secrete.

— Nu, adică personale. De exemplu, te-am întrebat câți ani ai și ai răspuns, în mod corect, că aceasta e o informație privată. Nu e un secret; doar că nu mă cunoști suficient de bine încât să-mi spui. Dar un secret e un lucru pe care-l păstrăm pentru că există șansa ca, dacă l-ar afla cineva, l-ar putea folosi împotriva noastră sau ca să ne facă să ne simțim rău. De obicei, secretele implică un lucru de care ne este rușine.

— Tu ai secrete?

— Da, a recunoscut el. Tu?

— Și eu, a zis fetița.

— Sunt sigur că toată lumea are, a spus el. Mai ales oamenii care spun că nu au. Nu ai cum să treci prin viață fără să fii stânjenit sau rușinat de una sau de alta.

Madeline a dat din cap.

— În orice caz, oamenii cred că află mai multe despre ei înșiși bazându-se pe niște crengi cu numele unor oameni pe care nu i-au cunoscut niciodată. De exemplu, știu pe cineva care se mândrește că e un urmaș direct al lui Galileo și pe altcineva care-și poate numi cu precizie strămoșii până la *Mayflower*[8]. Amândoi vorbesc despre genealogia lor ca și cum ar avea pedigri, dar nu e cazul. Rudele tale nu te pot face important sau inteligent. Nu te pot face cine *ești*.

— Atunci, ce mă face cine sunt?

— Ceea ce alegi să faci. Cum îți trăiești viața.

— Dar mulți oameni nu pot alege cum să-și trăiască viața. De exemplu, sclavii.

— Da, a spus reverendul, îndurerat de înțelepciunea ei simplă. Și asta e adevărat.

Au tăcut câteva clipe, timp în care Madeline a răsfoit din nou cartea de telefon, iar preotul s-a gândit dacă nu ar fi cazul să-și cumpere o chitară.

— Oricum ar fi, a adăugat el, cred că arborii genealogici nu sunt un mod foarte inteligent de a înțelege rădăcinile cuiva.

Madeline a ridicat privirea spre el.

— Acum un minut ai spus că ar fi distractiv să aflu mai multe despre strămoșii mei.

— Da, a mărturisit el, dar mințeam, ceea ce i-a făcut pe amândoi să izbucnească în râs.

De la depărtare, bibliotecara a ridicat capul, aruncându-le o privire amenințătoare.

— Sunt preotul Wakely, a șoptit el, dând din cap în semn de scuze spre bibliotecara încruntată. De la biserica First Presbyterian.

— Mad Zott, a spus Madeline. Mad – ca revista ta.

— Ei bine, Mad, a spus el, gândindu-se că „Mad" e vreun cuvânt franțuzesc. Dacă nu e Saint Vincent, atunci încearcă Saint Elmo. Sau, stai așa, caută All Saints. Așa numesc locurile când nu se pot decide asupra unui singur sfânt.

— All Saints, a zis ea, căutând în carte. All, All, All. Stai așa... Am găsit. Căminul de Băieți All Saints!

Dar bucuria ei a fost de scurtă durată.

— Dar nu e nicio adresă. Doar un număr de telefon.

— E vreo problemă?

— Mama spune că apelurile la distanță sunt permise doar dacă moare cineva.

— Păi, poate sun eu de la mine de la birou. Trebuie să fac astfel de apeluri tot timpul. Aș putea spune că ajut un membru al congregației mele.

— Iarăși minți. Faci asta des?

— E o minciună *nevinovată*, Mad, a zis el, ușor iritat.

N-o să priceapă nimeni în veci contradicțiile slujbei sale?

— Sau, a spus el direct, ai putea urma sfatul lui Harriet, să umpli arborele cu aiureli – ceea ce nu o ideea atât de rea. Pentru că, uneori, lucrurile din trecut trebuie să rămână în trecut.

— De ce?

— Pentru că trecutul e singurul loc unde aceste lucruri au un rost.

— Dar tatăl meu nu aparține trecutului. E tot tatăl meu.

— Bineînțeles, așa este, a zis el, înmuindu-se. Voiam doar să spun – - referindu-mă la cei de la All Saints – că e posibil să se simtă mai în largul lor să-mi vorbească mie, pentru că suntem în domeniul religiei. Așa cum și tu te-ai simți mai bine dacă ai vorbi cu ceilalți copii de la școală despre chestii școlărești.

Madeline a părut surprinsă. Nu se simțise niciodată bine când vorbea cu copiii de la școală.

— Sau, știu, a zis el, dorindu-și acum să se spele pe mâini de toată tărășenia. Roag-o pe mama ta să sune. E soțul ei; sunt convins c-o s-o ajute. Poate că vor avea nevoie de dovada căsătoriei înainte de a-i oferi detalii importante – un certificat, ceva de genul ăsta –, dar ar trebui să fie destul de simplu.

Madeline a înlemnit.

— Dacă mă gândesc mai bine, a zis fetița, scriind iute două cuvinte pe o bucățică de hârtie, iată numele tatei.

Apoi a adăugat numărul ei de telefon și i-a întins hârtia.

— Cât de repede poți suna?

Preotul și-a coborât privirea spre numele respectiv.

— *Calvin Evans?* a zis el, dându-se înapoi uimit.

Când era la Harvard Divinity School, Wakely a participat la un curs de chimie. Scopul lui era să afle cum explica tabăra inamică procesul creației, ca să le poată combate teoria. Dar, după un an de chimie, s-a trezit cufundat în ea până peste urechi. Grație cunoștințelor sale proaspăt dobândite în domeniul atomilor, al materiei, al elementelor și al moleculelor, acum îi era foarte greu să mai creadă că Dumnezeu crease vreodată ceva. Sigur nu raiul, nici pământul. Nici măcar pizza.

Fiind a cincea generație din familia sa care luase calea preoției și frecventând una dintre cele mai prestigioase școli religioase din lume, aceasta era o problemă uriașă. Nu era vorba doar despre așteptările familiei sale; era vorba de știință în sine. Știința punea accentul asupra unui lucru pe care avea să-l întâlnească rareori în viitorul său domeniu profesional: dovezile. Și în mijlocul acestor dovezi stătea un tânăr. Numele lui era Calvin Evans.

Evans a venit la Harvard ca să asiste la o masă rotundă a cercetătorilor din domeniul ARN, iar Wakely, care nu avea ceva mai bun de făcut într-o sâmbătă seara, a participat și el. Evans, care era de departe omul cel mai tânăr de la acea întrunire, nu a spus prea multe. Se discuta la nivel profesionist despre cum se formau legăturile chimice, despre cum se rupeau și apoi se formau din nou în urma unui fenomen pe care cineva l-a numit „coliziune eficientă". Sincer, toată povestea era un pic plicticoasă. Totuși, unul dintre participanți a continuat să vorbească despre felul în care o schimbare reală putea să aibă loc doar prin intermediul aplicării energiei cinetice. Atunci, cineva din public a cerut un exemplu de coliziune ineficientă – un lucru căruia îi lipsește energia și care nu s-a modificat niciodată, dar încă are un efect important. Evans s-a apropiat de microfon și a spus:

— Religia.

Apoi s-a ridicat în picioare și a plecat.

Comentariul despre religie l-a ros, așa că a decis să-i scrie lui Evans și să-i spună asta. Spre marea lui surprindere, Evans i-a răspuns, iar corespondența lor a continuat. Chiar și atunci când nu erau de acord unul cu celălalt, era clar că se simpatizau. Acesta a fost motivul pentru care, după ce au depășit granițele religiei și ale științei, scrisorile lor au devenit personale. Atunci au descoperit nu doar că erau de-o seamă, dar și că aveau două lucruri în comun – o pasiune vecină cu fanatismul pentru sporturile acvatice (Calvin era canotor; el era surfer) și o obsesie pentru vremea însorită. În plus, nici unul, nici celălalt nu avea iubită. Niciunuia nu-i plăcea școala doctorală. Niciunul nu știa ce-i pregătește viața după absolvire.

Dar apoi Wakely a stricat totul pomenind ceva despre faptul că urmează cariera tatălui său. S-a întrebat dacă Evans face același lucru. Ca răspuns, Calvin a scris cu majuscule că-și urăște tatăl și că speră că e mort.

Wakely a fost șocat. Era clar că omul suferise grav din cauza tatălui său și, cunoscându-l pe Evans, această ură era sigur bazată pe cel mai crud lucru de pe pământ: pe dovezi.

A început de câteva ori să-i scrie lui Evans, dar nu-și găsea cuvintele. El. Preotul. Tipul care scria în acel moment o teză de doctorat intitulată „Nevoia de consolare în societatea modernă". Nu avea ce să zică.

Schimbul de scrisori dintre ei s-a încheiat.

Imediat după absolvire, tatăl lui a murit în mod neașteptat. S-a întors în Commons pentru înmormântare și s-a hotărât să rămână. Și-a găsit o căsuță aproape de plajă, a preluat congregația tatălui său, s-a reapucat de surfing.

Locuia aici de câțiva ani când a aflat, în sfârșit, că și Evans locuia în Commons. Nu-i venea să creadă. Care erau șansele? Dar înainte să-și ia inima în dinți și să reia legătura cu faimosul lui prieten, Evans a murit într-un accident ciudat.

Vestea a început să circule: cineva trebuia să oficieze înmormântarea omului de știință. Wakely s-a oferit voluntar. S-a simțit obligat să-și ia la revedere de la unul dintre puținii oameni pe care-i admira; să ajute cum poate la călăuzirea spiritului lui Evans spre un loc plin de pace. Pe lângă asta, era curios. Cine va fi acolo? Cine va deplânge plecarea dintre cei vii a acestui om genial?

Răspunsul: o femeie și un câine.

— În caz că ajută, a adăugat Madeline, spune-le că tata era canotor.

Wakely a făcut o pauză scurtă, reamintindu-și sicriul foarte lung.

A încercat să recompună exact ce-i spusese tinerei care stătea lângă mormânt: *Îmi pare rău pentru pierderea suferită*? Probabil. Avea de gând să discute cu ea după slujbă, dar ea a plecat, cu câinele la picior, înainte ca el să termine rugăciunea de încheiere. Și-a spus că se va duce s-o viziteze, dar nu știa cum o cheamă sau unde locuiește și, deși nu i-ar fi fost atât de greu să afle, a abandonat ideea. Femeia avea ceva care-l făcea să creadă că, dacă o să-i

vorbească despre sufletul lui Evans, n-o să reușească decât să înrăutățească lucrurile.

După slujbă – ba chiar luni întregi după aceea – nu și-a putut scoate din cap cât de scurtă fusese viața lui Evans. Erau atât de puțini oameni pe lume care făcuseră lucruri care contau cu adevărat, care făcuseră descoperiri ce schimbaseră totul. Evans pătrunsese în cele mai profunde locuri ale necunoscutului și explorase universul într-un fel pe care teologia îl ocolea complet. Și, pentru o foarte scurtă perioadă de timp, simțea că făcuse și el parte din asta.

Dar trecutul e trecut și prezentul e prezent. Era preot; nu avea nevoie de știință. Avea însă nevoie de niște metode mai inventive de a le spune membrilor congregației sale să se poarte ca niște oameni decenți, să nu mai fie atât de răi unii cu ceilalți, să se comporte frumos. Așa că, într-un final, în ciuda îndoielilor sale, a devenit preot, dar a continuat să se gândească la remarcabilul Evans. Iar acum, în fața ochilor săi era fetița aceasta care susținea că e fiica lui. Încurcate mai fuseseră căile Domnului!

— Doar ca să ne lămurim, a zis el, vorbim despre Calvin Evans. Cel care murit într-un accident de mașină acum vreo cinci ani.

— A fost lesa de vină, dar da.

— Ah, a zis el. Dar uite care-i treaba. Calvin Evans nu avea copii. De fapt, nici măcar nu era...

A șovăit.

— Ce nu era?

— Nimic, a zis el iute.

În mod evident, colac peste pupăză, fetița mai era și copil ilegitim.

— Și ce-i acolo? a întrebat Wakely, arătând spre o tăietură îngălbenită dintr-un ziar, care ieșea din caietul fetei. O altă temă?

— Trebuie să duc la școală o fotografie de familie, a zis ea, scoțând hârtia decupată din ziar, udă de salivă de câine.

A ridicat-o cu grijă, așa cum ții o comoară imposibil de înlocuit.

— E singura în care suntem toți trei.

El a despăturit-o cu mare atenție. Era un articol despre înmormântarea lui Calvin Evans și era ilustrat cu o fotografie în care apăreau aceeași femeie și același câine, cu spatele la cameră, dar evident devastați, privind cum pământul înghite sicriul pe care el însuși îl binecuvântase. S-a pomenit copleșit de un val de tristețe.

— Dar, Mad, Dumnezeule, cum e asta o fotografie de familie?

— Păi, asta e mama, a zis Madeline, arătând spre spinarea lui Elizabeth, și ăsta-i Șase-Jumate, a adăugat, arătând spre câine. Iar eu sunt înăuntrul mamei, acolo, a spus fetița, arătând iarăși spre Elizabeth, iar tata e în sicriu.

Wakely își petrecuse ultimii șapte ani din viață consolând oameni, dar ceva din modul în care copilul acesta vorbea atât de nonșalant despre pierderea suferită îl dezarma.

— Mad, trebuie să înțelegi ceva, a zis el, observând șocat că în fotografie erau și mâinile lui. Familiile nu sunt făcute să fie agățate în copaci. Poate pentru că oamenii nu fac parte din lumea vegetală – noi facem parte din regatul animalelor.

— Exact, a oftat Madeline. *Exact* asta i-am spus și eu doamnei Mudford.

— Dacă am fi fost copaci, a adăugat el, făcându-și griji referitor la suferința pe care o îndura acest copil în încercarea de a-și explica originile, am fi fost, poate, puțin mai înțelepți. Am fi trăit mai mult și așa mai departe.

Apoi și-a dat seama că viața lui Calvin Evans n-a fost una foarte lungă și că el a insinuat că asta s-a întâmplat, probabil, pentru că Evans nu era prea inteligent. Sincer vorbind, era un preot îngrozitor – cel mai jalnic din lume.

Madeline a părut să reflecteze o clipă la răspunsul acesta, apoi s-a aplecat peste masă.

— Wakely, a zis ea pe un ton coborât, acum trebuie să mă duc să mă uit la mama, dar mă întrebam... Poți să păstrezi un secret?

— Pot, a zis el, întrebându-se la ce s-a referit fetița când a zis că se duce să se uite la mama ei.

Oare era bolnavă?

Mad l-a privit cu mare atenție, ca și cum ar fi încercat să-și dea seama dacă minte din nou, apoi s-a ridicat de pe scaun, s-a apropiat de Wakely și i-a șoptit ceva la ureche cu atâta hotărâre, încât preotul a făcut ochii mari de uimire. Înainte să se poată stăpâni, și-a făcut mâna căuș în jurul urechii fetiței și i-a împărtășit și el un secret. Apoi s-au îndepărtat unul de altul, uluiți.

— Nu-i un secret prea rău, Wakely, a zis Madeline. Serios.

Dar el a rămas fără cuvinte, gândindu-se la ce i-a spus fetița.

8 Numele corabiei care a transportat un grup de familii engleze, grup cunoscut astăzi drept „pelerini“, în America de Nord, în 1620 (n. tr.).

Capitolul 29

LEGĂTURA

— Eu sunt Elizabeth Zott și voi urmăriți *Cina la șase*.

Cu mâinile în șold, cu buzele conturate cu roșu-cărămiziu și părul prins la spate într-un coc simplu franțuzesc, fixat cu un creion numărul doi, Elizabeth și-a ridicat privirea și s-a uitat direct spre camera de filmat.

— Vești bune, a zis ea. Azi vom studia trei tipuri diferite de legături chimice: cea ionică, cea covalentă și de hidrogen. De ce trebuie să învățați despre legăturile chimice? Pentru că astfel veți înțelege chiar ceea ce stă la baza vieții. Pe lângă asta, vă vor crește și prăjiturile.

În casele din sudul Californiei, femeile și-au pregătit hârtia și creionul.

— În cazul legăturii ionice, contrariile se atrag, a explicat Elizabeth, ieșind din spatele blatului ca să scrie pe un șevalet. De exemplu, să presupunem că v-ați scris teza de doctorat despre economia pieței libere, dar soțul vostru își câștigă pâinea schimbând cauciucuri. Vă iubiți, dar probabil că el nu e interesat de mâna invizibilă[9]. Și nu-l poate învinui nimeni, căci știți prea bine că mâna invizibilă e o porcărie a libertarianismului.

S-a uitat spre public și a văzut că unii dintre spectatori luau notițe: „Mâna invizibilă: o porcărie a libertarianismului“.

— Ideea e că voi și soții voștri sunteți complet diferiți, dar, cu toate astea, aveți o legătură puternică. Iar asta e-n regulă. E o legătură ionică.

A făcut o pauză, ridicând foaia de hârtie de pe șevalet, pentru a dezvălui o coală nouă.

— Sau poate că mariajul este mai degrabă o legătură covalentă, a zis ea, schițând o altă formulă structurală. Și dacă așa stau lucrurile, sunteți norocoase, pentru că asta înseamnă că amândoi aveți puncte tari care, atunci când se combină, creează ceva și mai bun. De pildă, când hidrogenul se combină cu oxigenul, ce obținem? Apa – sau H_2O, cum e cunoscută în mod normal. Sub multe aspecte, legătura covalentă seamănă mult cu o petrecere – o petrecere foarte reușită datorită plăcintei pe care ai făcut-o tu și vinului adus de el. Dacă nu vă plac petrecerile – mie nu-mi plac –, puteți compara legătura covalentă cu o mică țară europeană, de pildă, cu Elveția.

„Munții Alpi", a scris ea repede pe foaie, „+ o Economie Puternică = Toată Lumea Vrea să Trăiască Acolo".

Într-un living din La Jolla, California, trei copii se băteau pe un camion de gunoi de jucărie, care zăcea stricat lângă muntele de rufe de călcat care amenința să se prăbușească peste o femeie minionă, cu părul pe bigudiuri, care avea un carnețel în mână. „Elveția", a scris ea. „Mută-te acolo."

— Astfel ajungem la cea de-a treia legătură, a spus Elizabeth, arătând spre altă grupare de molecule, legătura de hidrogen – cea mai fragilă și delicată dintre toate. Eu o numesc legătura „iubirii la prima vedere", pentru că ambele părți sunt atrase reciproc bazându-se doar pe informațiile vizuale: ție îți place zâmbetul lui, iar lui îi place părul tău. Dar apoi discutați și descoperi că de fapt e un nazist care crede că femeile se plâng prea mult. Puf! Într-o fracțiune de secundă, legătura asta delicată se rupe. Aceasta e legătura de hidrogen, doamnelor – un detaliu chimic care întărește ideea că, dacă lucrurile par prea frumoase ca să fie adevărate, probabil că așa e.

S-a întors în spatele blatului și, lăsând la o parte markerul ca să apuce un cuțit, a tăiat în două o ceapă mare și galbenă.

— În seara asta facem plăcintă de pui, a anunțat ea. Hai să începem.

— Vezi? i-a spus o femeie din Santa Monica fiicei sale în vârstă de șaptesprezece ani, care se dăduse cu atât de mult rimel, încât i-ar fi putut

ateriza un avion pe gene. Ce ți-am spus? Legătura ta cu băiatul ăla e clar una de hidrogen. Când o să te trezești la realitate și o să-ți dai seama că există și ioni?

— Nu începe cu asta.

— Ai putea să te duci la facultate. Ai putea să devii cineva!

— Mă iubește!

— Te trage înapoi!

— Revenim în scurt timp, a zis Elizabeth, când cameramanul i-a transmis că urmează pauza publicitară.

Walter Pine se pleoștise din nou în scaunul lui de producător. După numeroase umilințe, reușise să-l convingă pe Phil Lebensmal să-i prelungească lui Zott contractul pe încă șase luni, cu condiția ca ea să devină sexy și să renunțe la știință. Phil îl avertizase că, de data asta, emisiunea era pe muchie de cuțit. După spusele lui, primeau o grămadă de reclamații. Walter a abordat subiectul cu Elizabeth chiar înainte de începerea emisiunii.

— Trebuie să facem câteva schimbări, i-a explicat el.

Ea l-a ascultat, a dat gânditoare din cap, ca și când ar fi acordat o mare atenție fiecărei schimbări propuse. Apoi a zis:

— Nu.

Pe lângă această mică problemă, Amanda avea o temă tâmpită, un arbore genealogic afurisit, care cerea o fotografie recentă de familie *cu* mami în ea, deși mami dispăruse de mult din peisaj. Mai rău, proiectul insista să celebreze relația biologică dintre el și copilul lui, o legătură care nu existase niciodată și nici nu avea să existe în veci. Evident, plănuia să-i spună Amandei adevărul și asta cât mai curând: că mama ei nenorocită nu avea să se întoarcă niciodată și că, practic, el și ea nu erau rude. Copiii adoptați aveau dreptul să afle. Aștepta doar momentul potrivit. Probabil când fetița urma să împlinească patruzeci de ani.

— Walter, a spus Elizabeth apropiindu-se de el. Ai vreo veste de la firma de asigurări? După cum știi, în ediția de mâine a emisiunii o să vorbesc despre combustie și, deși eu continui să cred că nu există un pericol real... Walter? a făcut ea, fluturându-i mâna prin fața ochilor. Walter?

— Șaizeci de secunde, Zott, a zis cameramanul.

— N-ar strica să avem câteva extinctoare în plus la îndemână. Desigur, aș prefera azotul pentru stingerea incendiilor în locul noilor stingătoare cu apă și spumă, dar asta e doar părerea mea; sunt sigură că oricare își va face treaba. Walter? Mă asculți? Răspunde.

S-a încruntat, apoi a revenit pe scenă.

— Ne vedem în pauza următoare.

Când s-a întors în platou, Walter s-a răsucit și s-a uitat la Elizabeth urcând treptele, observându-i pantalonii albaștri – purta *pantaloni* – cu talie înaltă și curea. Cine se credea? Katharine Hepburn? Lebensmal o să-și piardă mințile. S-a întors, făcându-i semn machieuzei.

— Da, domnule Pine? a întrebat Rosa, cu mâinile pline de bureței. Aveți nevoie de ceva? Fața lui Zott e în regulă, apropo. Nu lucește.

El a oftat.

— Nu-i lucește *niciodată,* a spus el. Deși reflectoarele alea dau îndeajuns de multă căldură cât să se coacă o friptură în treizeci de secunde, ea nici nu transpiră. Cum e posibil așa ceva?

— E un lucru neobișnuit, într-adevăr, l-a aprobat Rosa.

— Și am revenit, s-a auzit Elizabeth, care a arătat spre cameră cu ambele mâini.

— Te rog, fii normală, a șoptit Walter.

— Acum, s-a adresat Elizabeth telespectatoarelor de acasă, sunt convinsă că ați folosit scurta noastră pauză pentru a tăia separat morcovii, țelina și ceapa în bucăți mici, creând astfel spațiul necesar folosirii condimentelor, dar și pentru a scurta timpul de gătit. Așadar, acum lucrurile arată astfel, a spus ea, îndreptând o tigaie spre cameră. Apoi adăugați clorură de sodiu după gust...

— Ar muri să-i zică sare? a șuierat Walter. *Ar muri?*

— Mie îmi place când folosește cuvinte științifice, a zis Rosa. Mă face să mă simt, nu știu cum să zic... capabilă.

— Capabilă? a spus el. *Capabilă?* Nu mai vreți să fiți slabe și frumoase? Și ce mama dracului se întâmplă cu pantalonii ăia? De unde-au apărut?

— Sunteți OK, domnule Pine? a întrebat Rosa. Pot să vă aduc ceva?

— Da, a răspuns el. Cianură.

Au mai trecut câteva minute, timp în care Elizabeth le-a prezentat telespectatorilor alte ingrediente felurite, explicând, pe măsură ce le adăuga în tigăi, tipurile de legături care se formau.

— Iată, a zis ea, înclinând din nou tigaia spre camera de filmat. Ce am obținut? Un amestec, adică o combinație de două sau mai multe substanțe pure, în care fiecare își păstrează proprietățile chimice individuale. În cazul plăcintei noastre cu carne de pui, observați cum morcovii, mazărea, ceapa și țelina se amestecă, dar rămân entități separate. Gândiți-vă la asta. O plăcintă cu pui reușită este ca o societate care funcționează la un nivel cât se poate de eficient. Suedia, să zicem. Aici, fiecare legumă are locul ei. Niciun produs nu susține că e mai important decât altul. Și atunci când adăugați mirodeniile adiționale – usturoi, cimbru, piper și clorură de sodiu – creați o aromă care nu doar că sporește textura fiecărei substanțe în parte, ci și echilibrează aciditatea. Rezultatul? Subvenții pentru îngrijirea copiilor. Deși sunt convinsă că și Suedia are problemele ei. Cancerul de piele, cel puțin.

Cameramanul i-a făcut un semn.

— Ne întoarcem imediat după promo.

— Ce-a fost *asta*? a pufnit Walter. Ce-a spus?

— Subvenții pentru îngrijirea copiilor, a zis Rosa, ștergându-i fruntea cu un burete. Ar trebui să supunem și noi asta la vot.

S-a aplecat, observând vena care pulsa pe fruntea lui Walter.

— Ascultă, de ce nu iei niște acid acetilsalicilic? O să...

— Ce ai spus? a tunat el, dându-i buretelul la o parte.

— Subvenții pentru îngrijirea copiilor.

— Nu, cealaltă...

— Acid acetilsalicilic?

— *Aspirină,* a rostit el, răgușit. Aici, la KCTV, îi spunem *aspirină.* Aspirină produsă de Bayer. Vrei să știi de ce? Pentru că Bayer este unul dintre sponsorii

noștri. Oamenii care ne plătesc salariile. Îți sună cunoscut? Spune și tu. *Aspirină.*

— Aspirină, a zis ea. Mă-ntorc imediat.

— Walter?

Glasul lui Elizabeth s-a auzit brusc de undeva de sus, făcându-l să tresară violent.

— Doamne, Elizabeth! a spus el. Chiar trebuie să mă sperii în halul ăsta?

— Nu voiam să te sperii. Țineai ochii închiși.

— Mă *gândeam.*

— La extinctoare? Și eu la fel. Aș spune că ne trebuie trei. Două sunt suficiente, dar trei ar îndepărta aproape complet posibilitatea unei tragedii. Să spunem, în proporție de 99% sau puțin peste.

— Doamne, s-a cutremurat el, ștergându-și palmele asudate de pantaloni. Ce-i cu coșmarul ăsta? Și de ce nu mă pot trezi?

— Te întrebi ce e cu acel 1%, a zis Elizabeth. Nu-ți face griji. Acel procent mititel reprezintă, de obicei, voia lui Dumnezeu – cutremure, tsunamiuri –, lucruri pe care nu le putem anticipa, pentru că știința nu a evoluat într-atât.

A făcut o pauză, aranjându-și cureaua.

— Walter, nu ți se pare interesant că oamenii folosesc această expresie, „voia lui Dumnezeu"? Având în vedere că majoritatea își doresc să creadă că Dumnezeu are de-a face doar cu treburi cum ar fi mielușeii, dragostea și bebeluși într-o iesle, aceeași ființă așa-zis binevoitoare lovește oameni nevinovați în stânga și în dreapta, ceea ce sugerează că are probleme în a-și controla furia – sau poate are episoade maniacale. Într-o instituție psihiatrică, un astfel de pacient ar fi supus terapiei cu electroșocuri. Lucru pe care eu nu-l aprob. Efectele benefice ale terapiei cu electroșocuri nu sunt deocamdată dovedite. Dar nu e interesant că aceste lucruri care apar prin voia lui Dumnezeu și terapia cu electroșocuri au atât de multe în comun? Sunt așa de violente, crude...

— Șaizeci de secunde, Zott.

— ...nemiloase, barbare...

— Doamne, Elizabeth, te rog!

— În orice caz, mai bine trei. Orice femeie ar trebui să știe cum să stingă un incendiu. O să începem cu tehnica înăbușirii focului, apoi, dacă aceasta nu dă rezultate, trecem la azot.

— Patruzeci de secunde, Zott.

— Și cu pantalonii ăia ce e? a spus Walter, cu dinții atât de încleștați, încât vorbele abia dacă i-au ieșit pe gură.

— Ce vrei să spui?

— Știi prea bine ce vreau să spun.

— Îți plac? Trebuie să-ți placă. Îi porți și tu tot timpul și înțeleg de ce. Sunt foarte comozi. Nu-ți face griji; intenționez să-ți recunosc meritul în fața tuturor.

— Nu! Elizabeth, eu *niciodată* n-am...

— Uitați aspirina, domnule Pine, i-a întrerupt Rosa. Iar tu, Zott, dă-mi voie să mă uit repede la tine... bravo, bravo... acum întoarce-te invers... bravo, senzațional. OK, ești gata.

— Zott, zece secunde, a strigat cameramanul.

— Ți-e rău, Walter?

— Ai văzut proiectul cu arborele genealogic? a șoptit el.

— Opt secunde, Zott.

— Ești alb la față, Walter.

— *Arborele,* a icnit el.

— Abatere? Mi-ai spus deja să nu mai dau lucruri pe gratis, ce abatere?

Elizabeth a urcat din nou pe scenă și, întorcându-se spre cameră, a spus:

— Suntem din nou în direct.

— Nu știu ce pastilă mi-ai dat, s-a răstit Walter la Rosa, dar nu are niciun efect.

— Mai durează.

— Iar eu nu am *timp*, a spus el. Dă-mi flaconul.

— Ai luat deja doza maximă.

— Serios? a ridicat el tonul, zgâlțâind recipientul. Atunci explică-mi de ce încă mai sunt câteva pastile.

— Acum turnați propria voastră versiune a Suediei în configurația de molecule de amidon, lipide și proteine pe care ați întins-o mai devreme – crusta plăcintei –, cea ale cărei legături chimice s-au creat folosind molecula de apă, H_2O, și cu ajutorul căreia ați format combinația perfectă de stabilitate și structură, s-a auzit vocea lui Elizabeth.

A făcut o pauză, arătând cu mâinile acum pline de făină spre crusta umplută cu legume și carne de pui.

— Stabilitate și structură, a repetat, ridicând privirea spre publicul din studio. Chimia nu poate fi separată de viață – prin însăși definiția sa, chimia *este* viață. Dar, la fel ca această plăcintă, viața are nevoie de o temelie solidă. În căminele voastre, voi sunteți această temelie. Este o responsabilitate enormă, cea mai subestimată muncă din lume care, totuși, ține totul la un loc.

Câteva femei din studio au încuviințat cu putere din cap.

— Îngăduiți-vă un mic răgaz și admirați-vă experimentul, a continuat Elizabeth. Ați folosit eleganța legăturilor chimice ca să creați o crustă care va adăposti și va spori aroma ingredientelor voastre. Mai gândiți-vă o dată la umplutură, întrebându-vă ce anume își dorește Suedia? Acid citric? Poate. Clorură de sodiu? Probabil. Reglați cantitățile. Când sunteți mulțumite, așezați al doilea strat de crustă deasupra, ca pe o pătură, vârând marginile înăuntru, ca să le închideți. Apoi faceți câteva tăieturi în partea de sus, ca să creați niște orificii. Scopul acestora este de a oferi moleculei de apă spațiul de care are nevoie pentru a se transforma în abur, ca să poată ieși. Fără acele orificii, plăcinta voastră e vulcanul Vezuviu. Ca să-i salvați pe sătenii nevinovați de la moarte sigură, faceți întotdeauna orificii.

A luat un cuțit și a făcut trei mici tăieturi în crustă.

— Iată, a zis ea. Acum băgați la cuptor la 195 de grade Celsius. Lăsați la copt aproximativ 45 de minute.

A ridicat privirea spre ceas.

— Se pare că mai avem puțin timp, a spus ea. Poate că voi răspunde la o întrebare din partea publicului din studio.

S-a uitat spre cameraman, care și-a dus un deget la gât, mișcându-l înainte și-napoi, de parcă și l-ar fi tăiat.

— NU, NU, NU, a șoptit acesta.

— Bună ziua, a zis ea, arătând spre o femeie din primul rând, cu ochelarii cocoțați în vârful unei coafuri țepene și picioare groase înfășurate în ciorapi compresivi.

— Sunt doamna George Fillis din Kernville, a spus emoționată femeia, ridicându-se în picioare, și am treizeci și opt de ani. Voiam doar să spun cât de mult îmi place emisiunea ta. Mie... nu-mi vine să cred cât de multe lucruri am învățat. Știu că nu sunt prea deșteaptă, a zis ea, înroșindu-se, așa spune mereu soțul meu, dar săptămâna trecută, când ai zis că osmoza reprezintă trecerea unui solvent mai puțin concentrat printr-o membrană semipermeabilă într-un solvent mai concentrat, m-am pomenit întrebându-mă dacă... mă rog...

— Continuă.

— Dacă edemul meu de la picioare nu e cumva rezultatul secundar al unei conductivități hidraulice defectuoase, combinate cu un coeficient de reflexie osmotică neregulată a proteinelor plasmatice. Ce părere ai?

— Un diagnostic foarte detaliat, doamnă Fillis, a spus Elizabeth. Ce specializare aveți în medicină?

— Ah, s-a bâlbâit femeia, nu, nu sunt doctor. Sunt doar o gospodină.

— Nicio femeie din lume nu e *doar* o gospodină, a zis Elizabeth. Ce altceva mai faceți?

— Nimic. Am câteva hobbyuri. Îmi place să citesc publicații medicale.

— Interesant. Ce altceva?

— Să cos?

— Haine?

— Corpuri.

— Suturi?

— Da. Am cinci băieți. Mereu își găuresc corpurile.

— Iar când erați de vârsta lor visați să deveniți...

— Soție și mamă iubitoare.

— Nu, serios...

— Chirurg cardiovascular, a spus femeia fără să-și dea seama.

În sală s-a lăsat tăcerea, iar greutatea acelui vis absurd s-a simțit atârnând ca niște rufe mustind de apă într-o zi lipsită de vânt. Chirurg cardiovascular? Pentru o clipă, a părut că întreaga lume aștepta hohotele de râs care, logic, trebuiau să urmeze. Dar apoi, dintr-un colț s-a auzit o bătaie neașteptată din palme – urmată de alta, apoi de încă zece –, și în curând toți cei aflați în public s-au ridicat în picioare și cineva a strigat:

— Doamna doctor Fillis, chirurg cardiovascular.

Și aplauzele au devenit de-a dreptul furtunoase.

— Nu, nu, a spus femeia, acoperind zgomotul. Glumeam și eu. Nu pot face asta. Oricum, e prea târziu.

— Nu e niciodată prea târziu, a subliniat Elizabeth.

— Dar n-aș putea. Nu pot.

— De ce?

— Pentru că e greu.

— Și să crești cinci băieți nu e greu?

Femeia și-a dus degetele la broboanele de sudoare care-i umpluseră fruntea.

— Dar de unde ar putea să pornească cineva ca mine?

— De la biblioteca publică, a zis Elizabeth. Apoi să dea examenele de admitere pentru facultate, Școala de Medicină și rezidențiat.

Femeia și-a dat deodată seama că Elizabeth o lua în serios.

— *Chiar* crezi că aș putea s-o fac? a zis ea, cu glas tremurat.

— Care a masa moleculară a clorurii de bariu?

— E 208,23.

— O să te descurci de minune.

— Dar soțul meu...

— E un bărbat norocos. Apropo, e Ziua Bunăvoinței, doamnă Fillis, a spus Elizabeth, pe care tocmai a născocit-o producătorul meu. Ca să vă arătăm

sprijinul pentru viitorul dumneavoastră neînfricat, veți lua acasă plăcinta mea cu carne de pui. Veniți aici.

În zgomotul aplauzelor furtunoase, Elizabeth i-a întins plăcinta acoperită cu folie de aluminiu doamnei Fillis, care acum părea mai hotărâtă ca niciodată.

— Am ajuns oficial la finalul emisiunii, a zis Elizabeth. Dar sper să ne urmăriți și mâine, pentru că vom explora lumea incendiilor din bucătărie.

Apoi a privit drept în obiectivul camerei de filmat, ca și cum s-ar fi uitat într-un glob de cristal, fix la chipurile uluite ale celor cinci copii ai doamnei George Fillis, care stăteau în fața televizorului în Kernville, cu ochii căscați și gurile deschise, de parcă și-ar fi văzut mama pentru prima dată în viața lor.

— Băieți, puneți masa, le-a poruncit Elizabeth. Mama voastră are nevoie de un răgaz.

9 Concept din economie introdus de Adam Smith, conform căruia indivizii stimulează indirect economia prin faptul că își urmează propriile interese în cadrul pieței libere (n. tr.).

Capitolul 30

NOUĂZECI ȘI NOUĂ LA SUTĂ

— Mad, a spus Elizabeth precaută o săptămână mai târziu. M-a sunat doamna Mudford azi la muncă. În legătură cu o fotografie inadecvată de familie.

Madeline a devenit brusc pasionată de o coajă formată într-un loc unde-și julise genunchiul.

— Și lângă poză era un arbore genealogic, a spus cu blândețe Elizabeth. În care tu susții că ești descendenta directă a unor femei cum ar fi – a făcut o scurtă pauză, consultând o listă – Nefertiti, Sojourner Truth și Amelia Earhart. Îți sună cunoscut?

Madeline a privit-o cu inocență.

— Nu prea.

— Și arborele conținea o ghindă pe care scria „Nașa Zână din povești".

— Hmm...

— Iar în josul paginii cineva a notat: „Oamenii sunt animale". Și a subliniat de trei ori. Apoi a adăugat: „Pe interior, oamenii sunt, din punct de vedere genetic, identici în proporție de 99%."

Madeline a ridicat privirea spre tavan.

— Nouăzeci și nouă la sută? a zis Elizabeth.

— Poftim? a spus Madeline.

— E lipsit de acuratețe.

— Dar...

— În știință, acuratețea contează.

— Dar...

— Adevărul e că această valoare poate fi de 99,9%. Nouăzeci și nouă *virgulă* nouă.

Apoi s-a oprit și și-a luat fiica în brațe.

— E vina mea, iubito. Cu excepția lui pi, deocamdată nu te-am învățat mare lucru despre zecimale.

— Scuze că vă deranjez, a strigat Harriet, intrând pe ușa din spate. Mesajele telefonice. Am uitat să ți le dau.

I-a pus o listă în față lui Elizabeth și a dat să plece.

— Harriet, a spus Elizabeth, cercetând lista din priviri. Cine e ăsta? Preotul de la First Presbyterian?

Lui Madeline i s-a ridicat părul de pe brațe.

— Mi s-a părut că e unul dintre apelurile alea prin care încearcă să-și crească numărul de enoriași. A întrebat de Mad. Probabil are o listă greșită de nume. În orice caz, voiam să mă asigur că-l vezi pe ăsta, a zis ea, bătând cu degetul pe hârtie. *LA Times.*

— M-au sunat și la serviciu, a zis Elizabeth. Vor să le dau un interviu.

— Un interviu!

— O să apari din nou în ziar? a întrebat Mad îngrijorată.

Familia ei apăruse de două ori în presă: prima oară, când murise tatăl ei, iar a doua oară, când piatra de mormânt a acestuia fusese distrusă de un glonț rătăcit. Nu era un istoric prea grozav.

— Nu, Mad, a spus Elizabeth. Persoana care vrea să-mi ia interviul nici măcar nu e reporter în domeniul științei; scrie rubrica pentru femei. Mi-a spus deja că nu-l interesează să discutăm despre chimie, ci despre cină. E cât se poate de evident că nu înțelege că cele două nu pot fi separate. Și bănuiesc că vrea să-mi pună și întrebări despre familia noastră, deși familia noastră nu e deloc treaba lui.

— De ce nu? a întrebat Madeline. Ce *e în neregulă* cu familia noastră?

De sub masă, Șase-Jumate a ridicat capul. Ura faptul că Mad credea că e ceva greșit la familia lor. Cât despre Nefertiti și celelalte femei, nu era deloc doar gândirea idealistă a lui Mad – informația era corectă într-un punct esențial: toți oamenii aveau un strămoș comun. Cum de Mudford nu știa asta? El era câine și tot știa. Iar dacă interesa pe cineva, tocmai învățase un nou cuvânt: „jurnal“. Era un loc unde oamenii scriau lucruri oribile despre familia și prietenii lor, lucruri pe care sperau din tot sufletul ca aceștia să nu le vadă niciodată. Cu „jurnal“, numărul cuvintelor pe care le învățase ajunsese la șase sute patruzeci și opt.

— Ne vedem mâine-dimineață, a strigat Harriet, trântind ușa în urma ei.

— Ce e-n neregulă cu familia noastră, mamă? a repetat Madeline.

— Nimic, a spus tăios Elizabeth, strângând masa. Șase-Jumate, ajută-mă cu hota. Vreau să încerc să curăț vasele folosind vapori de hidrocarbură.

— Povestește-mi despre tata.

— Ți-am povestit totul, draga mea, a zis ea, afecțiunea luminându-i deodată chipul. A fost un om genial, cinstit, iubitor. Un canotor excelent și un chimist talentat. Era înalt și avea ochi cenușii, ca tine, și mâini foarte mari. Părinții lui au murit într-un accident urât de tren, iar mătușa lui a intrat cu mașina într-un copac. Apoi a crescut într-un cămin de băieți, unde...

S-a oprit, răzgândindu-se în privința experimentului ei referitor la vase, iar fusta ei în carouri albe și albastre i-a fluturat, lipindu-i-se de picioare.

— Fă-mi un serviciu, Mad, și pune-ți masca de oxigen. Și tu, Șase-Jumate, stai să te ajut cu ochelarii de protecție. Gata, a zis ea, reglând curelele tuturor. În orice caz, apoi tatăl tău a mers la Cambridge, unde a...

— ...ăminu de ăieți, a încercat Mad să spună de sub mască.

— Am depășit subiectul, draga mea. Nu știu prea multe despre căminul de băieți. Tatălui tău nu-i plăcea să vorbească despre locul ăla. Era ceva privat.

— Pri-at? Sau se-ret? a bombănit din nou fetița.

— Privat, a spus mama ei cu fermitate. Uneori se întâmplă lucruri rele. Sunt inevitabile în viață. Tatălui tău nu-i plăcea să discute despre cămin, pentru că probabil era conștient că, indiferent cât ar fi insistat asupra acelor gânduri, tot

nu putea schimba nimic. A crescut fără familie, fără părinți pe care să se poată baza, fără protecția și iubirea la care are dreptul orice copil. Dar el a perseverat. Uneori, cea mai bună cale de a face față răului, a zis ea, încercând să-și găsească creionul în păr, este să-l zgudui din rădăcini – să-l folosești ca pe-o putere, să refuzi ca lucrul acela negativ să te definească. Să i te *împotrivești.*

Felul în care a spus asta – ca o războinică – a făcut-o pe Madeline să se îngrijoreze.

— Și ție ți s-au întâmplat lucruri rele, mami? a încercat ea să întrebe. În afară de moartea tatei?

Dar experimentul cu spălatul vaselor era în plină desfășurare, iar întrebarea ei s-a pierdut în coconul măștii și în țârâitul telefonului.

— Da, Walter, a spus Elizabeth, o clipă mai târziu.

— Sper că nu te deranjez...

— Deloc, a zis ea, în ciuda bâzâitului neobișnuit de pe fundal. Cu ce te pot ajuta?

— Păi, te-am sunat din două motive. Primul e tema cu arborele genealogic. Mă întrebam...

— Da, a confirmat ea. Avem probleme mari.

— Și noi, a spus el nefericit. Pare că și-a dat seama că numele pe care le-am scris pe crengi sunt niște invenții. Așa ai făcut și tu?

— Nu, a zis Elizabeth. Mad a făcut o greșeală de calcul.

El a tăcut, neînțelegând.

— Trebuie să mă văd mâine cu Mudford, a continuat ea. Apropo, nu știu dacă ai aflat, dar ambele fete au fost repartizate iarăși în clasa ei de la toamnă. O să le predea și în noul an școlar, iar când spun „o să le predea“ sunt, desigur, ironică. Deja am făcut reclamație.

— Doamne, a oftat Walter.

— Care e al doilea lucru, Walter?

— Phil, a spus el. Nu e... ăăă... nu e... mulțumit.

— Nici eu nu sunt, a zis Elizabeth. Cum de a devenit omul ăsta producător executiv? Îi lipsesc viziunea, calitățile de lider și manierele. Iar felul în care se

poartă cu femeile din televiziune e dezgustător.

— Mă rog, a zis Walter, gândindu-se că, în urmă cu câteva săptămâni, când discutau despre Elizabeth, Lebensmal îl scuipase. Sunt de acord că are un caracter mai ciudat.

— Nu are caracter, Walter. E degradant. O să fac o reclamație adresată consiliului de conducere.

Walter a clătinat din cap. *Iar a-nceput cu reclamațiile.*

— Elizabeth, Phil *face parte* din consiliu.

— Păi, cineva trebuie să afle despre felul în care se comportă.

— Sunt sigur, cât se poate de sigur că știi deja că lumea e plină de oameni ca Phil, a zis Walter, oftând din nou. Ce putem face noi e să încercăm să ne adaptăm. Să profităm la maximum de o situație nasoală. De ce nu putem face asta și gata?

Ea a încercat să identifice măcar un singur lucru bun la Phil Lebensmal. Nu, nu i-a venit nimic în minte.

— Uite, am o idee, a continuat el. Phil curtează un potențial nou sponsor – un producător de supă. Vrea să folosească supa la tine-n emisiune, s-o încorporezi într-un fel de mâncare. Fă asta – adică atrage un sponsor important – și cred c-o să te mai lase-n pace.

— Un producător de supă? Eu lucrez doar cu ingrediente proaspete.

— Poți să faci măcar acest mic compromis? a implorat-o el. E o amărâtă conservă de supă. Gândește-te și la ceilalți – la toți oamenii care lucrează la emisiunea ta. Cu toții avem familii de întreținut, Elizabeth; cu toții avem nevoie de slujbele astea.

Elizabeth n-a mai zis nimic, ca și cum ar fi cântărit cuvintele lui Walter.

— Aș vrea să mă întâlnesc cu Phil față-n față, a spus ea. Să lămurim lucrurile.

— *Nu,* a spus apăsat Walter. Asta n-o să se-ntâmple. Niciodată.

Ea a expirat cu putere.

— Bine. Azi e luni. Adu conserva joi. O să văd ce pot face.

Dar săptămâna a mers din rău în mai rău. A doua zi – marți –, informațiile descoperite pe baza temei cu arborele genealogic ajunseseră subiect de bârfă în

toată școala: Madeline se născuse în afara căsătoriei; Amanda nu avea mamă; tatăl lui Tommy Dixon era alcoolic. Celorlalți copii nu le păsa deloc de chestiile astea, dar Mudford, cu ochii ei răutăcioși, înlăcrimați de entuziasm, a halit aceste informații ca un virus înfometat, apoi le-a dat mai departe celorlalte mame, care le-au răspândit prin școală ca pe o boală.

Miercuri, cineva a vârât pe furiș pe sub ușa lui Elizabeth o foaie de hârtie care conținea lista cu salariile tuturor angajaților postului KCTV. Elizabeth s-a uitat surprinsă la sume. Ea câștiga o treime din salariul tipului de la sport? Un individ care era în direct mai puțin de trei minute pe zi și a cărui unică abilitate era aceea de a citi scorurile? Colac peste pupăză, se părea că la KCTV mai exista și o așa-numită tantiemă. Dar numai angajații de sex masculin fuseseră invitați să ia parte la această distribuire a profitului.

Dar cel mai mult a înfuriat-o felul în care arăta Harriet când a venit la ea joi dimineața.

Tocmai vârâse un bilețel împăturit în cutia pentru mâncare a lui Madeline – „Materia nu poate fi nici creată, nici distrusă, dar poate fi transformată. Cu alte cuvinte, nu te așeza lângă Tommy Dixon“ –, când Harriet s-a așezat la masă și, în ciuda întunericului dimineții, nu și-a scos ochelarii de soare.

— Harriet? a spus Elizabeth, alarmată.

Folosind un ton prin care făcea tot posibilul să pară că situația nu e așa de gravă, Harriet a explicat că domnul Sloane nu fusese în apele lui seara trecută. Ea îi aruncase niște reviste cu fete dezbrăcate, echipa Dodgers pierduse meciul, lui nu-i convenise felul în care Elizabeth o încurajase pe femeia aceea să devină chirurg cardiovascular. Aruncase în ea cu o sticlă goală de bere, iar Harriet căzuse pe spate ca o țintă de la poligonul de trageri.

— Chem poliția, a zis Elizabeth, întinzându-se spre telefon.

— Nu, a spus Harriet, punându-și mâna pe brațul lui Elizabeth. Nu vor face nimic și refuz să-i ofer această satisfacție. În plus, l-am pocnit cu poșeta.

— Mă duc imediat la el, a zis Elizabeth. Trebuie să priceapă că tipul ăsta de comportament nu poate fi tolerat.

S-a ridicat în picioare.

— Îmi iau bâta de baseball.

— Nu. Dacă-l ataci, polițiștilor le va cășuna pe tine, nu pe el.

Elizabeth a reflectat puțin. Harriet avea dreptate. A strâns din dinți și a simțit din nou acea furie bine cunoscută pe care o simțise în timpul interacțiunii pe care o avusese la rândul ei cu poliția, cu mulți ani în urmă. „Fără declarație de regret, deci?“ S-a retras și și-a căutat creionul în păr.

— Pot să am grijă de mine însămi. Nu mă sperie, Elizabeth; mă scârbește. E o diferență.

Elizabeth cunoștea foarte bine această senzație. S-a aplecat și a cuprins-o pe Harriet în brațe. În ciuda prieteniei lor, cele două femei nu se prea atingeau.

— Aș face orice pentru tine, a spus Elizabeth, strângând-o la piept. *Știi* asta, nu?

Surprinsă, Harriet a ridicat privirea spre Elizabeth, cu lacrimi în ochi.

— Păi, și eu la fel. Fix așa.

Harriet s-a desprins, în cele din urmă, din îmbrățișare.

— Va fi bine, a promis ea, ștergându-și fața. Hai să uităm că s-a întâmplat.

Dar Elizabeth nu era genul de persoană care să uite că s-a întâmplat ceva. Cinci minute mai târziu, când a plecat cu mașina de pe alee, avea deja un plan.

— Bună ziua, dragi telespectatori, a rostit Elizabeth, trei ore mai târziu. Și bine ați revenit. Vedeți asta? a adăugat ea, ridicând conserva de supă către cameră. Vă va ajuta să economisiți timp.

De pe scaunul lui de producător, Walter a oftat recunoscător. Elizabeth folosea supa!

— Asta pentru că e plină de chimicale, a spus ea, aruncând-o cu un pocnet zgomotos într-un coș de gunoi din apropiere. Dacă vă veți hrăni deseori membrii familiei cu așa ceva, până la urmă vor muri, iar asta înseamnă că veți economisi timp prețios, pentru că nu veți mai fi nevoite să-i hrăniți.

Cameramanul s-a întors, uitându-se derutat la Walter. Acesta și-a privit ceasul de la mână, ca și cum ar fi uitat că are o întâlnire importantă, apoi s-a ridicat și a ieșit, mergând direct în parcare. S-a urcat în mașină și s-a dus acasă.

— Din fericire, există metode mai rapide de a-i omorî pe cei dragi, a continuat Elizabeth, îndreptându-se către șevalet, unde erau desenate câteva tipuri de ciuperci, iar ciupercile sunt o modalitate excelentă de a începe. Dacă vreți părerea mea, aș alege *Amanita phalloides,* a zis ea, arătând spre unul dintre desene, cunoscută și sub numele de buretele-viperei. Nu doar că otrava ei rezistă la temperaturi înalte, ceea ce-o face ingredientul potrivit pentru un fel de mâncare cu aspect inofensiv, dar se și aseamănă foarte mult cu verișoara sa comestibilă, ciuperca-de-paie. Așadar, dacă moare cineva și se deschide o anchetă, puteți lesne juca rolul casnicei tâmpite și puteți invoca faptul că ați încurcat ciupercile între ele.

Phil Lebensmal a ridicat capul și s-a uitat la unul dintre ecranele din biroul lui plin de televizoare. Ce-a zis?

— Faza cu ciupercile otrăvitoare, a continuat ea, e cât de ușor se pot adapta la diferite forme. Dacă nu facem o mâncare la cuptor, putem încerca ciuperci umplute. Un fel de mâncare pe care-l putem împărți cu vecinul de alături – cel care își iese din minți și îi distruge viața soției sale. Deja e cu un picior în groapă. De ce să nu-i dăm o mână de ajutor cu celălalt?

La această replică, o persoană din public a scos un hohot neașteptat de râs și a aplaudat. Între timp, camera a reușit să surprindă câteva mâini care notau cu atenție cuvintele *Amanita phalloides*.

— Desigur, e doar o glumă când spun să-i otrăviți pe cei dragi vouă, a spus Elizabeth. Sunt convinsă că soții și copiii voștri sunt cu toții niște ființe minunate care fac tot posibilul să vă laude și să vă spună cât de mult vă apreciază eforturile. Sau, în eventualitatea improbabilă că munciți în afara căminului vostru, sunt sigură că șeful vostru cel corect se asigură că sunteți plătite egal cu colegii voștri bărbați.

Și asta s-a lăsat cu câteva râsete și aplauze, care au continuat cât timp Elizabeth s-a întors în spatele blatului de bucătărie.

— E seara tocanei de broccoli și *ciuperci*, a spus ea, ridicând un coșuleț plin cu ciuperci-de paie (probabil). Hai să începem.

N-ar fi nimic greșit în a spune că nimeni din California nu s-a atins de cină în seara aceea.

— Zott, a strigat-o Rosa când Elizabeth tocmai pleca. Lebensmal vrea să discute cu tine la șapte.

— La șapte? a zis Elizabeth, pălind. Evident, omul nu are copii. Apropo, l-ai văzut pe Walter? Cred că e supărat pe mine.

— A plecat devreme, a spus Rosa. Uite, nu cred c-ar trebui să te duci de una singură la Lebensmal. O să vin cu tine.

— Mă descurc, Rosa.

— Poate că ar trebui să-l suni mai întâi pe Walter. El nu ne lasă pe niciunul dintre noi să mergem singuri la întâlnirile cu Lebensmal.

— Știu, a zis Elizabeth. Nu-ți face griji.

Rosa a șovăit, uitându-se la ceas.

— Du-te acasă. Nu-i mare scofală.

— Măcar sună-l pe Walter mai întâi, a insistat femeia. Anunță-l.

S-a răsucit să-și adune lucrurile.

— Apropo, mi-a plăcut la nebunie emisiunea din seara asta. A fost amuzantă.

Elizabeth a înălțat privirea, ridicând sprâncenele.

— Amuzantă?

Cu câteva minute înainte de ora șapte, după ce a terminat de scris notițele pentru emisiunea de-a doua zi, Elizabeth și-a aruncat geanta imensă pe umăr și a pornit-o pe holurile pustii de la KCTV spre biroul lui Lebensmal. A bătut de două ori la ușă, apoi a intrat fără să fie invitată înăuntru.

— Voiai să mă vezi, Phil?

Lebensmal stătea la un birou imens, acoperit cu teancuri de hârtii și mâncare pe jumătate mâncată, cu patru televizoare enorme pe care rulau emisiuni zgomotoase, într-un alb-negru fantomatic. Aerul era stătut și mirosea a fum de țigară. Pe un ecran se derula o telenovelă; pe altul, emisiunea lui Jack LaLanne; pe cel de-al treilea un program pentru copii; și pe cel de-al patrulea *Cina la șase*. Elizabeth nu se uitase până atunci la propria emisiune, nu-și auzise vreodată sunetul propriei voci venind din difuzor. Se auzea oribil.

— Era și timpul, a zis irascibil Lebensmal, stingând o țigară într-un bol decorativ de cristal.

A arătat spre un scaun, indicându-i lui Elizabeth că ar trebui să se așeze, apoi s-a repezit la ușă și a trântit-o, punând zăvorul.

— Mi s-a spus la ora șapte, a zis ea.

— Ți-am spus eu să vorbești? s-a răstit el.

Din partea stângă s-a auzit pe ea însăși explicând interacțiunea dintre temperatura înaltă și fructoză. Elizabeth și-a înclinat capul spre televizor. Nimerise pH-ul? Da, îl nimerise.

— Știi cine sunt eu? a întrebat el, din celălalt capăt al încăperii.

Dar televizoarele cu sonorul dat la maximum i-au acoperit cuvintele.

— Ai auzit de... *cartofi-dulci*?

— *Te-am întrebat,* a ridicat el glasul, revenind la birou, *dacă știi cine sunt.*

— Ești Phil LEBENSMAL, a zis tare Elizabeth. Te superi dacă te rog să închizi televizoarele? Nu aud nimic.

— Nu fi tupeistă cu mine! a zis el. Când te întreb dacă știi cine sunt, vreau să spun *știi cine sunt*?

Pentru o clipă, ea a părut derutată.

— Repet, ești Phil Lebensmal. Dar, dacă preferi, putem să ne uităm la permisul tău de conducere.

El a mijit ochii.

— Ne aplecăm! a strigat Jack LaLanne.

— Petrecere cu dans! a râs un clovn.

— Nu te-am iubit niciodată, a mărturisit o asistentă medicală.

— Nivelul pH-ului, s-a auzit pe ea însăși.

— Sunt *domnul* Lebensmal, producător executiv al...

— Îmi pare rău, Phil, a spus ea, făcând un gest spre difuzorul celui mai apropiat televizor, dar chiar nu aud...

S-a întins spre butonul de volum.

— SĂ NU TE ATINGI, a tunat el, DE TELEVIZOARELE MELE!

S-a ridicat, luând un teanc de dosare, și a străbătut hotărât camera, postându-se în fața ei, cu picioarele larg depărtate, ca un trepied.

— Știi ce sunt astea? a zis el, scuturându-i dosarele în față.

— Dosare.

— Nu face pe deșteapta cu mine. Sunt chestionare de audiență ale telespectatorilor emisiunii *Cina la șase*. Cifre de vânzări de publicitate. Indici Nielsen de audiență.

— Pe bune? a spus ea. Mi-ar plăcea să mă uit...

Dar înainte să apuce să tragă cu ochiul, el i le-a tras din față.

— De parcă ai ști să interpretezi rezultatele, a spus el tăios. De parcă ai *cea mai vagă idee* despre ce înseamnă lucrurile astea.

Și-a lovit dosarele de coapsă, apoi s-a întors la birou.

— Am lăsat absurditatea asta să continue prea multă vreme. Walter nu e capabil să te stăpânească, dar eu sunt. Dacă vrei să-ți păstrezi locul de muncă, te vei îmbrăca așa cum vreau eu, vei pregăti cocktailurile pe care le aleg eu și vei găti cina folosind cuvinte normale. Pe lângă astea...

S-a oprit în mijlocul frazei, enervat de reacția ei – sau, mai bine zis, de lipsa ei de reacție. Se citea ceva în felul în care stătea pe scaun. Ca un părinte care așteaptă ca odrasla să termine cu criza de nervi.

— Dacă mă gândesc mai bine, a început el să se răstească, ești concediată!

Și când a văzut că ea tot nu reacționează, s-a ridicat în picioare și s-a îndreptat apăsat către fiecare dintre cele patru televizoare, închizându-le, stricând totodată două dintre butoane.

— TOATĂ LUMEA E CONCEDIATĂ! a urlat el. Tu, Pine și toți cei care au avut până și cel mai mic rol ajutându-te și susținând această porcărie. Sunteți CONCEDIAȚI cu toții!

Gâfâind, s-a întors la birou și s-a trântit în scaun, așteptându-se doar la două reacții din partea ei, singurele care puteau sau trebuiau să urmeze: să izbucnească în plâns sau să-și ceară scuze, preferabil ambele.

Elizabeth a dat din cap în încăperea acum liniștită, netezindu-și partea din față a pantalonilor.

— Mă dai afară pentru episodul din seara asta, cu ciupercile otrăvitoare. Pe mine și pe toate celelalte persoane asociate cu emisiunea.

— *Corect*, a subliniat el, incapabil să-și ascundă surprinderea că amenințarea nu o impresionase. Toată lumea pleacă, iar asta e din cauza *ta.* Și-au pierdut locurile de muncă. Doar din cauza ta. *S-a terminat.*

S-a lăsat pe spate, relaxat, așteptând ca Elizabeth să înceapă să se umilească.

— Deci, ca să lămurim lucrurile, a zis ea, sunt concediată pentru că nu port hainele pe care le vrei tu și nu zâmbesc la cameră, dar și pentru că – zic bine? – nu știu „cine ești". Și, ca să-mi dovedești cine ești, îi concediezi pe toți cei care lucrează la *Cina la șase*, deși oamenii ăștia mai muncesc la alte patru sau cinci emisiuni, care se vor trezi brusc fără personal. Ceea ce înseamnă că acele emisiuni vor fi afectate în așa măsură, încât nu vor mai putea fi difuzate.

Iritat de logica ei evidentă, Phil s-a încordat.

— Pot să angajez oameni noi în douăzeci și patru de ore, a spus el, pocnind din degete. Chiar mai puțin.

— Și asta e decizia ta finală, în ciuda succesului emisiunii.

— *Da*, e decizia mea finală, a spus el. Și *nu*, emisiunea *nu* are succes – asta e faza.

A luat din nou dosarele și le-a fluturat în aer.

— Curg reclamațiile în fiecare zi: în privința ta, a opiniilor tale – față de *știința* ta. Sponsorii amenință că ne părăsesc. Producătorul de supă probabil că ne va da în judecată.

— Sponsorii, a zis ea, împreunându-și vârfurile degetelor, ca și cum s-ar fi bucurat că au ajuns la acest subiect. Voiam să vorbesc cu tine despre ei. Tablete împotriva refluxului gastroesofagian? Aspirină? Produsele de genul acesta par să sugereze că mâncărurile preparate în emisiune nu vor pica bine la stomac.

— Pentru că nu pică bine, a ripostat Phil.

Rontăise peste zece pastile antiacide în ultimele două ore și măruntaiele lui tot nu se potoliseră.

— Cât despre reclamații, a recunoscut ea. Am avut câteva, da. Dar nici nu se compară cu scrisorile de susținere. Lucru la care nu mă așteptam. Știu că în

trecut nu m-am integrat, Phil, dar încep să cred că fix această incapacitate de a mă integra este motivul pentru care emisiunea merge bine.

— *Emisiunea nu merge bine,* a insistat el. E un dezastru!

Ce se petrecea aici? De ce femeia asta continua să vorbească de parcă n-ar fi fost concediată?

— E un sentiment oribil să știi că nu te integrezi, a continuat ea netulburată. E în natura oamenilor să vrea să aparțină unui loc – face parte din condiția noastră biologică. Dar societatea ne face să simțim că nu suntem niciodată îndeajuns de buni pentru a ne integra. Știi ce vreau să zic, Phil? Pentru că ne comparăm folosind repere inutile cum ar fi sexul, rasa, religia, politica, școlile. Ba chiar înălțimea și greutatea...

— *Poftim?*

— La polul opus, *Cina la șase* se concentrează asupra lucrurilor pe care le avem în comun – pe chimia dintre noi. Așadar, chiar dacă telespectatorii noștri sunt încă prizonierii unui comportament societal deprins – când spunem „bătrânii sunt așa, femeile sunt pe dincolo“ –, emisiunea îi încurajează să gândească dincolo de această simplitate culturală. Să folosească filtrul rațiunii. Asemenea unui om de știință.

Phil s-a trântit pe spate în scaun, neobișnuit cu senzație de a pierde.

— De-asta vrei tu să mă dai afară. Pentru că-ți dorești o emisiune care să consolideze normele societății. Acest lucru limitează capacitățile unui individ. Înțeleg perfect

Lui Phil au început să-i zvâcnească tâmplele. Și-a întins mâinile tremurânde spre pachetul de Marlboro, a scos nervos o țigară, apoi și-a aprins-o. Pentru o clipă, s-a lăsat tăcerea. El a tras cu putere fumul în piept, iar capătul aprins al țigării a trosnit aproape imperceptibil, de parcă ar fi fost un foc de tabără făcut de o păpușică. În timp ce sufla fumul afară, a studiat chipul lui Elizabeth. S-a ridicat brusc, teribil de iritat, și s-a dus spre un bufet plin ochi cu sticle de whiskey și burbon care păreau scumpe, în culori chihlimbarii. A luat una dintre ele și și-a turnat într-un pahar din sticlă groasă, pe care l-a umplut până

când lichidul aproape a dat pe dinafară. L-a dat pe gât dintr-o înghițitură și și-a mai turnat unul, apoi s-a răsucit, uitându-se la Elizabeth.

— Aici există o ordine ierarhică, a spus el. Și a venit clipa să înveți și tu cum funcționează lucrul ăsta.

Ea l-a privit netulburată.

— Vreau să se consemneze că Walter Pine a făcut toate eforturile posibile ca să mă facă să-ți urmez sugestiile, în ciuda faptului că și el crede că emisiunea asta ar putea și *ar trebui* să fie ceva mai mult. N-ar trebui să fie pedepsit pentru acțiunile mele. E un om bun și un angajat loial.

Când femeia l-a pomenit pe Walter, Lebensmal și-a pus paharul jos și a mai tras un fum de țigară. Nu suporta să-i pună nimeni autoritatea la îndoială, dar să facă asta o femeie i se părea de-a dreptul intolerabil. Cu sacoul lui cu dungi deschis în talie, Phil a privit-o drept în ochi pe Elizabeth, apoi a început să-și desfacă încet cureaua.

— Probabil că ar fi trebuit să fac chestia asta de la bun început, a zis el, scoțând cureaua din găicile pantalonilor. Să stabilesc cine e șeful. Dar în cazul tău vom spune că asta face parte din interviul de plecare.

Elizabeth și-a apăsat antebrațele de brațele fotoliului. Apoi a spus, pe un ton neutru:

— Te-aș sfătui să nu te apropii mai mult, Phil.

El a privit-o cu răutate.

— Pari să nu pricepi deloc cine-i șeful aici, nu-i așa? Lasă c-o să pricepi.

Apoi și-a coborât privirea, deschizându-și nasturele și trăgând în jos fermoarul pantalonilor. A venit spre ea, cu organele genitale fluturându-i la câțiva centrimetri de fața ei.

Elizabeth a clătinat surprinsă din cap. Habar nu avea de ce bărbații credeau că femeile au impresia că organele genitale masculine sunt impresionante sau înspăimântătoare. S-a aplecat, băgându-și mâna în geantă.

— Știu bine cine sunt! a bubuit el, apropiindu-se și mai mult de ea. Întrebarea e cine *mama dracului* crezi tu că ești?

— Eu sunt Elizabeth Zott, a zis ea cu calm, scoțând un cuțit de bucătărie cu lama de treizeci și cinci de centimetri, proaspăt ascuțit.

Dar nu era sigură că o auzise. Phil leșinase, iar acum zăcea lat pe podea.

Capitolul 31

FELICITAREA DE ÎNSĂNĂTOȘIRE GRABNICĂ

Avusese un atac de cord. Nu unul grav, dar, în 1960, majoritatea oamenilor nu supraviețuiau atacurilor cardiace minore. Omul avusese noroc că încă era în viață. Doctorii spuseseră că va rămâne internat timp de trei săptămâni, urmând apoi să aibă un repaus total la pat timp de cel puțin un an. Nu se mai punea problema să muncească.

— *Tu* ai fost cea care a chemat ambulanța? s-a minunat Walter. Erai *acolo*?

Era a doua zi și Walter tocmai aflase veștile.

— Da, a zis Elizabeth.

— Și el unde era? Pe podea? Se ținea cu mâinile de piept? Gâfâia?

— Nu chiar.

— Atunci *cum*? a spus Walter, dând exasperat din mâini în vreme ce Elizabeth și tipa de la machiaj au schimbat o privire complice. Ce s-a *întâmplat*?

— Mai bine mă-ntorc mai târziu, a zis repede Rosa, strângându-și trusa.

Înainte de a pleca, a strâns-o ușor pe Elizabeth de umăr.

— E întotdeauna o onoare, Zott. O onoare absolută.

Walter a privit interacțiunea celor două femei cu sprâncenele ridicate de panică.

— I-ai salvat viața lui Phil, a spus el agitat când ușa s-a închis, asta înțeleg. Dar ce s-a întâmplat, mai exact? Nu lăsa la o parte niciun detaliu, începe cu motivul pentru care te aflai acolo de la bun început. După ora șapte? Nu are niciun sens. Spune-mi. Și să nu-ţi scape nimic.

Elizabeth și-a întors scaunul cu fața spre Walter. A întins mâna după creionul ei numărul doi, l-a scos din coc și și l-a așezat după urechea stângă, apoi a luat ceașca de cafea și a sorbit din ea.

— M-a convocat la o ședință, a zis ea. A zis că nu suferă amânare.

— O *ședință*? a spus el îngrozit. Dar ți-am zis – știi bine – am discutat despre asta. Nu trebuie să te întâlnești niciodată singură cu Phil. Nu pentru că n-aș crede că nu te poți stăpâni; doar că eu sunt producătorul tău și cred că e întotdeauna mai bine dacă...

A scos o batistă, apoi și-a lipit-o de frunte.

— Elizabeth, a spus el, coborând tonul. Între noi fie vorba, Phil Lebensmal nu e un om bun – știi ce vreau să spun? Nu poți avea încredere în el. Are un fel de a gestiona problemele care...

— M-a dat afară.

Walter a pălit.

— Și pe tine.

— *Doamne!*

— A dat afară pe toată lumea care lucrează la emisiune.

— Nu!

— A zis că n-ai fost în stare să mă stăpânești.

Walter s-a făcut cenușiu la față.

— Trebuie să înțelegi, a spus el, strângând cu putere batista. Știi ce părere am despre Phil; știi că nu sunt de acord cu tot ceea ce spune. Cică să te stăpânesc... Mă faci să râd. Te-am forțat *eu* să porți ținutele alea caraghioase? Nici măcar o dată. *Te-am implorat* să citești textele simpatice de pe cartoane? Ei bine, da, dar numai pentru că erau scrise de mine.

A ridicat brațele, exasperat.

— Uite, Phil mi-a dat două săptămâni – două săptămâni ca să găsesc o modalitate de a-l convinge că scandalosul tău fel de a face lucrurile funcționează, iar în timpul ăsta vreau să-l fac să înțeleagă că primești mai multe scrisori de apreciere din partea fanilor, mai multe telefoane, că mai mulți oameni vor să fie spectatori în studio decât la toate celelalte emisiuni la un loc. Și că toate astea sunt motive pentru care ar trebui să rămâi. Dar știi că nu pot intra în pași de dans la el în birou ca să-i spun: „Phil, tu greșești și ea are dreptate“. Ar fi ca și cum m-aș sinucide. Nu. Când vorbești cu Phil, trebuie să-i mângâi egoul, să te folosești de punctele lui de vedere, să-i spui ce vrea să audă. *Știi* bine la ce mă refer. Când ai ridicat conserva aia de supă, am crezut că ai înțeles ideea. Apoi le-ai spus tuturor că e otravă.

— Pentru că e.

— Uite, a zis Walter. Eu trăiesc în lumea reală, unde spunem și facem lucrurile astfel încât să ne păstrăm locurile astea idioate de muncă. Ai idee câte mizerii am îndurat în ultimul an? Pe lângă asta, știi măcar faptul că sponsorii noștri sunt pe picior de plecare?

— Asta ți-a spus-o Phil.

— Da, și uite o veste senzațională. Nu contează cât de călduroase și de drăgăstoase sunt scrisorile pe care le primești *tu*, dacă sponsorii spun: „O urâm pe Zott.“ S-a zis cu tine. Iar rapoartele lui Phil spun că sponsorii te detestă.

Și-a vârât batista la loc în buzunar, apoi s-a ridicat în picioare, și-a umplut un pahar de unică folosință cu apă de la dozator, așteptând să se oprească gâlgâitul din recipient, un sunet neplăcut, care-i amintea întotdeauna de ulcerul său.

— Uite, a spus el, cu mâna pe abdomen. Ar trebui să păstrăm secretul ăsta între noi până îmi vine vreo idee. Câți oameni știu? Doar noi doi, nu-i așa?

— Le-am spus tuturor celor care lucrează la emisiune.

— *Nu.*

— Cred că putem deduce cât se poate de corect că întreaga clădire știe deja.

— *Nu*, a repetat el, plesnindu-se peste frunte. La naiba, Elizabeth, ce-a fost în capul tău? Nu știi ce presupune o concediere? Pasul unu: nu spune niciodată nimănui adevărul – susține că ai câștigat la loterie, că ai moștenit o fermă de

vite în Wyoming, că ai primit o ofertă importantă la New York, ceva de genul ăsta. Pasul doi: bea în exces până când îți dai seama ce ai de făcut mai departe. Doamne! De parcă nu ți-e deloc familiară jungla asta căreia i se spune televiziune!

Elizabeth a mai luat o gură de cafea.

— Vrei să auzi ce s-a întâmplat sau nu?

— Mai e ceva? a întrebat el neliniștit. Ce? O să ne confișteși mașinile?

Ea l-a privit drept în ochi, încruntându-se, ceea ce făcea foarte rar, iar el și-a îndreptat imediat atenția spre ea. Walter a devenit tulburat. Trecuse complet cu vederea cea mai importantă parte a întâlnirii ei cu Phil. Se dusese la el de una singură.

— Spune-mi, a zis el, simțind că-i vine să vomite. Spune-mi, te rog.

Oare majoritatea bărbaților erau ca Phil? După părerea lui Walter, nu. Dar oare majoritatea bărbaților făceau ceva în privința celor ca Phil, inclusiv el? Nu. Desigur, poate părea lașitate sau teamă, dar, pe bune, ce *ar fi putut* cineva să facă? Nu te luai la harță cu un tip ca Phil. Ca să eviți astfel de momente, făceai pur și simplu ce ți se cerea. Toată lumea știa lucrul ăsta și se purta ca atare. Dar Elizabeth nu era ca toată lumea. Walter și-a dus mâna tremurândă la frunte, urându-și fiecare oscior și corpul lipsit de coloană vertebrală.

— A încercat ceva? A trebuit să te lupți ca să scapi de el? a șoptit el.

Ea s-a îndreptat în scaun. Becurile din jurul oglinzii de machiaj păreau să o scalde într-o lumină care-i evidenția și mai mult vitejia. El i-a privit chipul cu teamă, gândindu-se că tot așa arătase și Ioana d'Arc chiar înainte să fie arsă pe rug.

— A încercat.

— Doamne! a strigat Walter, strivind în pumn paharul de unică folosință. Doamne, nu!

— Walter, relaxează-te. N-a reușit.

Walter a șovăit.

— Din cauza atacului de cord, a spus el, ușurat. Normal! Ce sincronizare stranie. Atacul de cord... Slavă Domnului!

Ea l-a privit întrebător, apoi s-a aplecat spre aceeași geantă cu care intrase în biroul lui Phil cu o seară în urmă.

— Eu nu Domnului i-aș mulțumi, a zis ea, scoțând din geantă același cuțit de bucătărie, cel cu lama lungă de treizeci și cinci de centimetri.

El a oftat prelung. Ca majoritatea bucătarilor, Elizabeth insista să folosească propriile cuțite. Le aducea cu ea în fiecare dimineață și le lua acasă în fiecare seară. Toată lumea știa asta. Toată lumea, mai puțin Phil.

— Nu l-am atins, a explicat ea. Pur și simplu s-a prăbușit.

— Isuse... a șoptit Walter.

— Am chemat o ambulanță, dar știi și tu ce trafic e la ora aia. A durat o veșnicie. Așa că m-am folosit cum trebuie de timpul de așteptare. Iată. Aruncă o privire.

I-a întins dosarele pe care i le fluturase prin față Lebensmal.

— Oferte de cumpărare a drepturilor de difuzare, a zis ea, în timp ce el citea surprins conținutul dosarelor. Știai că emisiunea se difuzează de trei luni în statul New York? Nu doar asta, dar au apărut câteva oferte noi și interesante de sponsorizare. În ciuda lucrurilor pe care ți le spunea Phil, sponsorii se bat să apară în emisiunea noastră. Cum ar fi ăsta, a spus ea, bătând cu degetul într-o reclamă de la firma RCA Victor.

Walter își ținea privirea în jos, holbându-se la teancul de dosare. I-a făcut semn lui Elizabeth să-i dea ceașca ei de cafea, iar după ce i-a fost oferită, a dat-o pe gât.

— Scuze, a reușit el să rostească în cele din urmă. Doar că totul e de-a dreptul copleșitor.

Ea a aruncat o privire nerăbdătoare spre ceasul de perete.

— Nu-mi vine să cred că am fost dați afară, a continuat el. Adică avem o emisiune cu care am dat lovitura și *noi suntem dați afară*?

Elizabeth l-a privit cu îngrijorare.

— Nu, Walter, a spus ea lent. *Nu* suntem dați afară. Noi suntem șefii.

Patru zile mai târziu, Walter s-a așezat la vechiul birou al lui Phil. Încăperea fusese golită de scrumiere, covorul persan dispăruse, iar butoanele telefoanelor

aproape că luaseră foc de la atâtea apeluri importante.

— Walter, fă doar schimbările necesare, a zis ea, amintindu-i că acum rolul lui era cel de producător executiv interimar.

Iar când el a vrut să refuze responsabilitatea asta, Elizabeth a simplificat descrierea noii fișe a postului lui Walter.

— Fă ce crezi că e mai bine. Nu e așa de greu, nu? Apoi spune-le și altora să facă la fel.

Nu era atât de simplu pe cât se străduia ea să dea impresia – singurul stil de a conduce pe care Walter îl cunoștea se baza pe intimidare și manipulare; așa fusese *el* întotdeauna condus. Dar ea părea să creadă – Doamne, cât era de naivă! – că angajații erau mai productivi când se simțeau respectați.

— Nu mai șovăi, Walter, a spus ea când stăteau la intrarea Școlii Primare Woody, așteptând o nouă întâlnire cu Mudford. Preia cârma. Condu. Când ai îndoieli, prefă-te că știi ce faci.

Prefă-te. La *asta* se pricepea. În decurs de câteva zile, încheiase mai multe înțelegeri, vânzând drepturile de difuzare a emisiunii *Cina la șase* de pe o coastă pe cealaltă. Apoi a negociat un nou set de sponsorizări capabile să dubleze profitul total al postului KCTV. În cele din urmă, înainte să-i piară curajul, a convocat o ședință cu toți angajații, ca să-i informeze despre problema cardiovasculară a lui Phil și despre rolul pe care-l avusese Elizabeth în salvarea vieții acestuia, spunându-le că, în ciuda acestui „incident“, spera din tot sufletul ca toată lumea să-și continue munca plină de însemnătate la KCTV. Dintre toate lucrurile enumerate, atacul de cord al lui Phil primise cele mai multe aplauze.

— I-am cerut artistului grafic să creeze ceva prin care să-i urăm însănătoșire grabnică, a spus el, ridicând o felicitare imensă pe care era o caricatură care-l reprezenta pe Phil înscriind un eseu câștigător.

Dar, în loc să strângă la piept o minge normală, Phil își strângea inima, ceea ce poate nu fusese cea mai bună alegere, acum că Walter se gândea mai bine.

— Vă rog să vă semnați cu toții, a zis el. Și, dacă doriți, adăugați și un mesaj personal.

Mai târziu, când felicitarea a ajuns la el pentru a o semna, s-a uitat în treacăt la urările de bine. Majoritatea dintre ele erau bine-cunoscuta „Însănătoșire grabnică!“, dar câteva aveau un ton sumbru:

„Du-te-n pizda mă-tii, Lebensmal.“

„Eu n-aș fi chemat ambulanța.“

„Mori mai repede.“

A recunoscut scrisul de mână al ultimului mesaj – îi aparținea uneia dintre secretarele lui Phil.

Deși știa că nu are cum să fie singurul care-și urăște șeful, nici nu-și închipuia că făcea totuși parte dintr-un club atât de extins. Era un lucru liniștitor, desigur, dar și absolut scârbos. Pentru că, fiind producător, făcuse parte din echipa condusă de Phil, iar asta însemna că era responsabil să se ocupe de cerințele acestuia, ignorându-i pe cei care, la urma urmelor, plăteau prețul pentru asta. S-a întins după un pix și, pentru a patra oară în acea zi, a urmat sfatul simplu primit de la Elizabeth Zott: fă ceea ce trebuie să faci.

„ÎȚI UREZ SĂ NU-ȚI MAI REVII NICIODATĂ“, a scris el cu litere uriașe chiar în mijlocul felicitării. Apoi a îndesat-o într-un plic enorm, pe care l-a așezat în coș și și-a făcut o promisiune solemnă. Lucrurile trebuiau să se schimbe. Va începe cu el însuși.

Capitolul 32

MEDIUM RARE

— Mama știe? a întrebat Mad când s-a pomenit urcată de Harriet în Chrysler-ul ei.

Trecuse destul de mult timp din noul an școlar și, după cum li se spusese, copilul ajunsese tot în clasa lui Mudfor. Așa că Harriet s-a gândit că putea lipsi de la școală o zi. Sau douăzeci.

— Doamne sfinte, nu! a zis Harriet, îndreptându-și oglinda retrovizoare. Dacă ar ști, am mai face noi pozna asta?

— Dar n-o să se supere?

— Doar dacă află.

— Te-ai descurcat destul de bine să-i falsifici semnătura, a spus Mad, examinând cererea de învoire pe care o scrisese Harriet ca Mad să poată lipsi de la școală. În afară de E și de Z.

— Ce să zic, a izbucnit Harriet iritată, înseamnă că am noroc că școala nu angajează grafologi.

— Chiar ai, a încuviințat Mad.

— Uite care-i planul, a continuat Harriet, ignorând-o. Stăm la rând ca toți oamenii și, după ce intrăm, ne ducem fix pe rândul din spate. Nimeni nu merge acolo vreodată. Noi vrem să stăm în spate pentru că, dacă se întâmplă ceva, o să fim fix lângă ieșirea de urgență.

— Dar ieșirea de urgență trebuie folosită *doar* în cazuri de urgență, a zis Mad.

— Da, bine, dacă mama ta ne vede, va fi un fel de urgență.

— Dar ușile au alarmă.

— Da, ăsta e încă un avantaj. Dacă va trebui să ieșim urgent, zgomotul o va distrage.

— Ești *convinsă* c-ar trebui să facem asta, Harriet? a întrebat Mad. Mama spune că un studio de televiziune nu e un loc sigur.

— Aiureli.

— Spune că e...

— Mad, suntem în siguranță. E un loc care încurajează învățarea. Mama ta predă tehnici de gătit la televizor, nu-i așa?

— Predă chimie, a corectat-o Madeline.

— Ce fel de primejdii ne-ar putea ieși în cale?

Madeline s-a uitat pe geam.

— Excesul de radiații, a spus ea.

Harriet a expirat zgomotos. Copila se transforma în mama ei. În mod normal, un astfel de lucru se petrecea mai târziu în viață, dar Mad avea un avans remarcabil. S-a gândit cum va fi fetița ca adult. *Dacă nu ți-am spus de o mie de ori!* va urla ea la propriul copil. *Nu lăsa niciodată arzătorul Bunsen nesupravegheat!*

— Am ajuns! a izbucnit Mad când a dat cu ochii de parcarea studiourilor. KCTV! O, măiculiță!

Apoi s-a posomorât.

— Dar, Harriet, uite ce coadă e...

— La naiba, a blestemat Harriet, măsurând din priviri mulțimea care viermuia prin parcare.

Erau sute de oameni, majoritatea femei cu genții atârnându-le greoaie pe antebrațele transpirate, dar și câteva zeci de bărbați, care-și scoseseră sacourile, ținându-le cu vârfurile degetelor. Toată lumea folosea evantaie improvizate – hărți, pălării, ziare.

— Toți sunt aici pentru emisiunea mamei? a zis Madeline uluită.

— Nu, draga mea, aici se înregistrează multe emisiuni.

— Scuzați-mă, doamnă, a spus un angajat al parcării, făcându-i semn lui Harriet să se oprească.

S-a aplecat pe partea lui Madeline și a adăugat:

— Dar n-ați văzut indicatorul? Nu mai sunt locuri în parcare.

— Bine, atunci unde să parchez?

— Ați venit pentru *Cina la șase*?

— Da.

— Îmi pare rău că tre' să vă zic asta, dar n-aveți cum să intrați, a spus el, arătând spre coada interminabilă. Cei mai mulți dintre oamenii ăștia stau degeaba aici. Încep să se așeze la coadă pe la patru dimineața. Majoritatea celor care fac parte din publicul din studio au fost deja selectați.

— Ce? a exclamat Harriet. Habar nu aveam.

— Emisiunea e foarte populară, a zis bărbatul.

Harriet a șovăit.

— Dar am luat copilul de la școală pentru asta.

— Îmi pare rău, mamaie.

Apoi s-a aplecat mai tare spre mașină.

— Îmi pare rău și pentru tine, puștoaico. Trebuie să refuz o grămadă de oameni în fiecare zi. Nu e o slujbă plăcută, crede-mă pe cuvânt. Oamenii țipă la mine tot timpul.

— Mamei mele n-o să-i placă asta, a spus Mad. Ei nu-i place ca oamenii să țipe unii la alții.

— Mama ta pare foarte de treabă, a zis bărbatul. Dar puteți să plecați? Mai am o groază de lume de întors din drum.

— OK, a spus Mad. Dar puteți să-mi faceți o mică favoare? Vreți să vă scrieți numele în caietul meu? O să-i spun mamei cât de greu vă este.

— *Mad*, a șuierat Harriet.

— Vrei să-ți dau un autograf? a spus el râzând. Ce să zic, asta-i o premieră.

Și, înainte ca Harriet să-l oprească, el a luat caietul din mâna lui Mad și a scris *Seymour Browne,* respectând liniatura paginii, care arăta cât de înalte trebuie să fie literele mari și cât de scunde cele mici. Apoi a închis caietul și cele două cuvinte de pe coperta acestuia i-au provocat un fior, de parcă ar fi atins un fir electric neizolat.

— Madeline *Zott*? a citit el, nevenindu-i să creadă.

În studio era întuneric și răcoare. Numeroase cabluri groase străbăteau spațiul dintr-un capăt în celălalt și niște camere imense de filmat erau postate pe laterale, gata să se răsucească și să capteze ceea ce se scălda în lumina reflectoarelor de deasupra.

— Am ajuns, a spus secretara lui Walter Pine, făcându-le semn lui Madeline și lui Harriet să se așeze pe două scaune goale din primul rând. Sunt cele mai bune locuri.

— De fapt, a zis Harriet, vă supărați dacă vă rog ceva? Noi am fi vrut să stăm în spatele sălii.

— O, Doamne, nu, a spus femeia. Domnul Pine m-ar omorî.

— Cineva va muri oricum, a murmurat Harriet.

— Mie-mi plac locurile astea, a spus Madeline, așezându-se.

— Să vezi o emisiune în direct e cu totul altceva decât atunci când o urmărești de-acasă, a explicat secretara. Aici nu doar vezi show-ul, ci faci parte din el. Și luminile schimbă totul. Vă garantez, e cel mai bine să stați aici.

— Nu vrem s-o distragem pe Elizabeth Zott, a spus Harriet, insistând. Nu vrem să-i dăm emoții.

— Zott să aibă emoții? a râs secretara. Ce amuzant! Oricum, ea nu vede oamenii din public. O orbesc luminile de platou.

— Ești *sigură*? a întrebat Harriet.

— La fel de sigură ca de faptul că trebuie să plătim taxe și să murim.

— Toată lumea moare, a subliniat Mad. Dar nu toată lumea își plătește taxele.

— Ce precoce ești, micuțo! a zis secretara, părând deodată iritată.

Dar înainte ca Madeline să-i ofere niște statistici despre evaziunea fiscală, cvartetul a început să cânte tema emisiunii *Cina la șase* și secretara a dispărut. În stânga sa, Madeline a observat cum Walter Pine s-a așezat pe scaunul lui cu spătar din pânză. A dat scurt din cap, apoi una dintre camere a început să filmeze și un bărbat cu niște căști pe cap a ridicat degetul mare. Când melodia a atins acordurile finale, o siluetă bine cunoscută a urcat pe podium cu o atitudine impunătoare, cu capul sus, postura dreaptă și părul sclipindu-i în bătaia luminilor.

Madeline își văzuse mama într-o mie de feluri diferite – la prima oră a dimineții, seara, înainte de culcare, supraveghind un arzător Bunsen, uitându-se printr-un microscop, înfruntând-o pe doamna Mudford, încruntându-se concentrată în fața unei pudriere, ieșind din duș, strângând-o în brațe. Dar nu-și văzuse niciodată mama în felul acesta – niciodată, niciodată. *Mamă!* și-a spus ea, plină de mândrie. *Mămico!*

— Bună seara, a zis Elizabeth. Eu sunt Elizabeth Zott și suntem la *Cina la șase*.

Secretara avea dreptate. Luminile acelea aveau ceva special – puneau mult mai bine în valoare lucrurile decât imaginea pixelată, alb-negru, a televizorului de acasă.

— În seara aceasta facem friptură, a spus Elizabeth, ceea ce înseamnă că vom explora compoziția chimică a cărnii, concentrându-ne în special pe diferența dintre „apă legată“ și „apă liberă“, pentru că – și asta s-ar putea să vă ia prin surprindere, a adăugat ea, ridicând o bucată mare de mușchi de cea mai bună calitate – carnea are în jur de 72% apă.

— Ca salata, a șoptit Harriet.

— Spre deosebire, evident, de salată, a spus Elizabeth, care conține mult mai multă apă – aproape 96%. De ce este apa importantă? Pentru că este cea mai comună moleculă din trupurile noastre: 60% din compoziția noastră. În timp ce corpurile noastre pot rezista fără hrană până la trei săptămâni, fără apă, murim în trei zile. Maximum patru.

Din public s-a iscat un val de murmure agitate.

— Acesta este motivul pentru care, atunci când vă gândiți să vă realimentați organismul, luați mai întâi în considerare apa, a continuat Elizabeth. Dar acum, să ne întoarcem la carne.

A luat un cuțit mare, neted și, în timp ce demonstra cum se feliază o bucată de carne, a menționat și conținutul de vitamine al fripturii, explicând nu doar ce face organismul cu fierul, zincul și complexul de vitamine B, dar și de ce proteina este fundamentală pentru creștere. Apoi a explicat ce procentaj de apă din țesutul muscular există sub formă de molecule libere, încheind cu ceea ce sigur își imagina că sunt definițiile captivante ale apei libere și ale celei legate.

Pe parcursul explicațiilor ei, publicul din studio a fost fascinat – nimeni nu a tușit, nu a șușotit, nu și-a încrucișat sau descrucișat picioarele. Dacă se auzea vreun zgomot, era cel făcut de pixuri pe hârtie, căci câțiva oameni luau notițe.

— Luăm o pauză de publicitate, a zis Elizabeth, urmând semnalul cameramanului. Rămâneți cu noi, nu-i așa?

Apoi a lăsat cuțitul jos și a ieșit de pe platou, oprindu-se cât timp machieuza a tamponat-o cu un burete pe frunte și i-a aranjat câteva șuvițe răsfirate.

Madeline s-a răsucit ca să-i privească pe cei din public. Erau emoționați, așteptând nerăbdători să reapară Elizabeth Zott. A simțit o mică împunsătură de gelozie. Și-a dat seama dintr-odată că trebuie să-și împartă mama cu o mulțime de alți de oameni. Și asta nu-i plăcea deloc.

— După ce frecați friptura cu o jumătate de cățel de usturoi proaspăt, a spus Elizabeth câteva minute mai târziu, presărați ambele părți ale cărnii cu clorură de sodiu și piperină. Apoi, când observați că untul face spumă – a arătat spre tigaia din fontă care se încinsese – puneți carnea în vasul de gătit. Așteptați cu răbdare ca untul să facă spumă. Aceasta indică faptul că apa din el s-a evaporat. E un lucru deosebit de important. Pentru că acum friptura se poate coace în lipide, nu va absorbi H_2O.

Când carnea sfârâia, Elizabeth a scos un plic din buzunarul șorțului.

— În timp ce carnea se frige, vreau să împărtășesc cu voi o scrisoare pe care am primit-o de la Nanette Harrison, din Long Beach. Nanette spune așa:

Dragă doamnă Zott, eu sunt vegetariană. Nu din motive religioase, ci pur și simplu nu mi se pare un gest frumos să mănânc lucruri vii. Soțul meu spune că organismul are nevoie de carne și că sunt o proastă, dar urăsc să mă gândesc că un animal și-a dat viața pentru mine. Și Isus a făcut asta și uite ce-a pățit.

Cu sinceritate, a dumneavoastră,
Nanette Harrison,
Long Beach, California

Nanette, ai ridicat o chestiune interesantă, a spus Elizabeth. Ceea ce mâncăm noi are consecințe asupra altor ființe vii. Cu toate acestea, și plantele sunt organisme vii și rareori ne gândim că le mâncăm cât sunt încă în viață, mărunțindu-le în bucăți, sfârtecându-le cu molarii, împingându-le de-a dura pe esofag și apoi digerându-le în stomacul nostru plin cu acid clorhidric. Pe scurt, te aplaud, Nanette. Gândești înainte de a mânca. Dar ai mare grijă, în continuare iei viața unor organisme ca să-l ții în viață pe al tău. Aici nu încape îndoială. N-am niciun comentariu în privința lui Isus.

S-a întors și, scoțând din tigaie friptura din care se prelingeau picături de un roșu-sângeriu, a privit direct spre cameră.

— Și acum, câteva cuvinte de la sponsorul nostru.

Harriet și Madeline s-au uitat una la alta, făcând ochii mari.

— Uneori mă întreb *cum* de este emisiunea asta atât de populară, a șoptit Harriet.

— Scuzați-mă, doamnelor.

Secretara se întorsese.

— Domnul Pine ar vrea să discute ceva cu voi?

Suna ca o întrebare, deși nu era.

— Vreți să mă urmați?

Le-a condus departe de scenă, călăuzindu-le pe un coridor. Acolo, într-un birou, Walter Pine se plimba în sus și-n jos. Patru televizoare erau suspendate pe pereți, pe toate derulându-se *Cina la șase.*

— Bună, Madeline, a zis el. Sunt încântat să te văd, dar și surprins. N-ar trebui să fii la școală?

Mad și-a înclinat capul într-o parte.

— Salutare, domnule Pine, a zis fetița, arătând spre însoțitoarea ei. Ea e Harriet. A fost ideea ei. A falsificat scutirea.

Harriet i-a aruncat o privire.

— Walter Pine, a spus el dând mâna cu Harriet. În sfârșit! Mă bucur enorm să te cunosc, Harriet... Sloane, corect? Am auzit doar lucruri bune despre tine. Dar, a zis el, coborând glasul, ce-a fost în capul vostru? Dacă află că sunteți aici...

— Știu, a zis Harriet. Noi am cerut să stăm în spatele sălii.

— Voia să vină și Amanda, a spus Mad, dar Harriet nu voia să comită o infracțiune. Falsul în acte e o infracțiune minoră, dar răpirea...

— Ce drăguț din parte dumitale, doamnă Sloane, a întrerupt-o el. Deși, ca să știți, dacă ar depinde de mine, ați fi mereu binevenite. Însă nu depinde de mine. Mama ta, a spus el, răsucindu-se spre Madeline, încearcă doar să te protejeze.

— De radiații?

El a șovăit.

— Ești o fetiță foarte inteligentă, Madeline, așa că, dacă-ți spun că mama ta încearcă să te protejeze de celebritate, pun pariu că o să înțelegi ce vreau să spun.

— Nu înțeleg.

— Înseamnă că vrea să-ți protejeze intimitatea. Să te apere de toate lucrurile pe care le spun și le cred oamenii despre cineva a cărui viață se desfășoară în public. Cineva faimos.

— Cât de faimoasă e mama?

— De când am început să fim difuzați la nivel național, a zis Walter, ducându-și degetele la frunte, e ceva mai cunoscută. Pentru că acum și oameni din locuri precum Chicago, Boston și Denver o pot vedea la televizor.

— Tăiați rozmarinul cu cel mai ascuțit cuțit pe care-l aveți, s-a auzit vocea calmă a lui Elizabeth pe fundal. Acest lucru minimalizează daunele aduse plantei și astfel evităm pierderile excesive de electroliți.

— De ce e rău să fii faimos? a întrebat Madeline.

— N-aș spune că e rău, a spus Walter. Doar că vine la pachet cu niște surprize, și nu toate sunt plăcute. Uneori, oamenii vor să creadă că au o relație personală cu mama ta. Îi face să se simtă importanți. Dar ca să facă asta trebuie să inventeze povești despre ea, și nu toate poveștile sunt plăcute. Mama ta încearcă pur și simplu să se asigure că nimeni nu inventează vreo poveste despre tine.

— Oamenii inventează povești despre mama? a zis Madeline alarmată.

Probabil că era din cauza luminilor, a felului în care o făceau pe mama ei să pară invincibilă. Asta avea publicul nevoie să vadă: o femeie care cere și primește respect – chiar dacă mama ei avea probleme, ca restul lumii. Mad s-a gândit că era la fel ca în cazul ei, când se prefăcea că nu știe prea bine să citească. Făceai ce trebuie ca să te descurci.

— Nu-ți face griji, a zis Walter, punându-și mâna pe umărul ei ascuțit. Dacă pe lumea asta există o persoană care știe să descurce, aceea e mama ta. Puțini oameni s-ar pune cu Elizabeth Zott. Vrea doar să se asigure că nimeni nu va încerca să profite de tine. Înțelegi? E valabil și pentru dumneata, doamnă Sloane, a zis el, întorcându-se spre Harriet. Petreci mai mult timp decât oricine în preajma lui Elizabeth; sunt convins că prietenelor tale le-ar plăcea la nebunie să le povestești totul.

— Nu am multe prietene, a zis Harriet. Și, chiar dacă aș avea, sunt mai deșteaptă de-atât.

— Ce femeie inteligentă! a spus Walter. Nici eu nu am prea mulți prieteni.

De fapt, s-a gândit el, avea un singur prieten: pe Elizabeth Zott. Și nu era o prietenă oarecare – era cea mai bună prietenă a lui. Ei nu-i spusese niciodată lucrul ăsta, dar era adevărat. Da, mulți oameni susțineau că un bărbat și o femeie nu pot fi prieteni de-adevăratelea. Se înșelau. El și Elizabeth discutau despre orice, despre lucruri intime – moarte, sex și copii. Pe lângă asta, se

ajutau unul pe altul așa cum fac prietenii, ba chiar râdeau împreună – așa cum fac prietenii. Desigur, Elizabeth nu râdea prea mult de obicei. Totuși, în ciuda popularității în creștere a emisiunii, părea mai deprimată ca niciodată.

— Deci, a spus Walter, ce-ar fi să ieșim de-aici înainte să ne prindă mama ta și să ardem cu toții în suc gastric?

— Dar de ce crezi că mama e atât de populară? a întrebat Madeline, încă dorindu-și să nu trebuiască s-o împartă cu niște necunoscuți.

— Pentru că spune exact ceea ce gândește, a zis Walter. Ceea ce e un lucru foarte rar. Dar și pentru că mâncarea pe care o face este foarte, foarte bună. Și pentru că tuturor pare să le placă să învețe chimie. Ceea ce e cât se poate de ciudat.

— Dar de ce e un lucru rar să spui ce gândești?

— Pentru că există consecințe, a zis Harriet.

— Consecințe serioase, a fost de acord Walter.

Dintr-un televizor de pe colț, Elizabeth a spus:

— Se pare că astăzi avem timp pentru o întrebare din public. Da, dumneavoastră, cea cu rochie de culoarea lavandei.

O femeie s-a ridicat în picioare, surâzând.

— Da, bună ziua, mă numesc Edna Flattistein și sunt din China Lake. Vreau să spun că-mi place la nebunie emisiunea și mi-a plăcut în mod special când ai spus că trebuie să fim recunoscători pentru mâncare. Mă întrebam dacă ai vreo rugăciune preferată pe care o spui înainte de fiecare masă, ca să-I mulțumești Domnului și Mântuitorului nostru pentru masa îmbelșugată! Mi-ar plăcea s-o aud! Mulțumesc!

Elizabeth și-a făcut mâna streașină la ochi, de parcă ar fi vrut s-o vadă mai bine pe Edna.

— Bună, Edna, a zis ea, și mulțumesc pentru întrebare. Răspunsul e nu: nu am o rugăciune preferată. De fapt, nu spun nicio rugăciune.

În birou, Walter și Harriet s-au albit la față.

— Te rog, a șoptit Walter. N-o spune.

— Pentru că sunt atee, a continuat Elizabeth relaxată.

— Ba a spus-o, a zis Harriet.

— Cu alte cuvinte, nu cred în Dumnezeu, a adăugat Elizabeth, iar oamenii din public au suspinat uluiți.

— Stai. Asta e ceva rar? a intervenit Madeline. A nu crede în Dumnezeu e unul dintre acele lucruri *rar* întâlnite?

— Dar cred în oamenii care ne înlesnesc accesul la hrană, a continuat Elizabeth. Fermierii, culegătorii, camionagii, cei ce aprovizionează rafturile din băcănii. Dar, mai presus de toate, eu cred în tine, Edna. Pentru că tu faci mâncarea care-ți hrănește familia. Datorită ție, înflorește o nouă generație. Datorită ție, trăiesc și alții.

A făcut o pauză, uitându-se la ceas, apoi s-a răsucit spre cameră.

— S-a terminat timpul pentru emisiunea de azi. Sper că veți fi și mâine alături de mine, pentru că vom explora fascinanta lume a temperaturii și felul în care influențează aromele.

Apoi și-a înclinat ușor capul spre stânga, de parcă s-ar fi întrebat dacă nu cumva a mers prea departe sau, poate, nu îndeajuns de departe.

— Copii, așezați masa! a spus ea cu un strop în plus de fermitate în glas. Mama voastră are nevoie de un răgaz.

Și, după câteva secunde, telefonul lui Walter a început să sune și nu s-a mai oprit.

Capitolul 33

CREDINȚA

În 1960, oamenii nu apăreau la televizor spunând că nu cred în Dumnezeu, așteptându-se apoi să mai apară multă vreme la televizor. Drept dovadă, telefonul lui Walter a fost asaltat de un val de amenințări de la sponsori și telespectatori care-și doreau ca Elizabeth Zott să fie concediată, trimisă la pușcărie și/sau lapidată până își dă ultima suflare. Ultima idee venea chiar din partea autointitulaților oameni ai lui Dumnezeu – același Dumnezeu care predica toleranța și iertarea.

— La naiba, Elizabeth, a spus Walter, după ce, cu zece minute mai devreme, le scosese afară prin spate pe Harriet și pe Madeline. Sunt lucruri pe care e mai bine să nu le zici!

Erau în cabina lui Elizabeth, care încă avea șorțul galben în carouri legat în jurul taliei subțiri.

— Ai tot dreptul să crezi ce vrei tu să crezi, dar n-ar trebui să-i obligi pe alții să-ți urmeze convingerile, cu atât mai puțin la televiziunea națională.

— În ce fel i-am obligat să-mi urmeze convingerile? a întrebat ea surprinsă.

— Știi bine ce vreau să spun.

— Edna Flattistein mi-a adresat o întrebare directă, iar eu i-am răspuns. Mă bucur că simte că-și poate exprima credința în Dumnezeu și-i încurajez dreptul de a o face. Dar ar trebui să mă bucur și eu de același privilegiu. Mulți oameni

nu cred în Dumnezeu. Unii cred în astrologie sau în cărțile de tarot. Harriet crede că dacă sufli în zaruri, o să ai mai mult noroc la jocurile de societate.

— Cred că știm amândoi că Dumnezeu e puțin diferit de jocurile de societate, a șuierat Walter printre dinți.

— De acord, a zis Elizabeth. Jocurile sunt distractive.

— O să plătim pentru asta, a avertizat-o Walter.

— Haide, Walter, a spus ea. Ai puțină credință.

Credința era, teoretic, domeniul de activitate al preotului Wakely, dar astăzi nu-i era ușor s-o găsească. După ce petrecuse ore întregi consolând o membră plângăcioasă a congregației care dădea vina pe toată lumea pentru orice, se întorsese la birou, dorindu-și să fie singur. În schimb, dăduse de dactilografa care lucra pentru el cu jumătate de normă, domnișoara Frask, care stătea pe scaunul lui și-i folosea mașina de scris. Încă tândălea la treizeci de cuvinte scrise pe minut, cu ochii lipiți de ecranul televizorului.

— Uitați-vă bine la această roșie, a auzit-o din televizor pe femeia cu aspect vag cunoscut, cu un creion înfipt în păr. Poate nu credeți că aveți ceva în comun cu acest fruct, dar aveți. E vorba despre ADN. Până în proporție de 60%. Acum răsuciți-vă și priviți persoana de lângă voi. Vi se pare cunoscută? Poate că da, poate că nu. Totuși, aveți în comun mai mult de-atât: 99,9% din ADN-ul vostru – cât aveți în comun cu oricare alt om de pe pământ.

A pus roșia jos și a ridicat o fotografie a Rosei Parks.

— De-asta le sunt alături liderilor mișcării pentru drepturi civile, inclusiv curajoasei Rosa Parks. Discriminarea bazată pe culoarea pielii nu e doar absurdă din punct de vedere științific, dar și un semn de ignoranță profundă.

— Domnișoară Frask? a spus Wakely.

— Stați așa, părinte, a spus ea, ridicând un deget. Aproape s-a terminat. Iată aici predica.

A smuls o foaie de hârtie din mașina de scris.

— S-ar zice că spița ignoranților ar dispărea mai repede, a continuat Elizabeth. Însă lui Darwin i-a scăpat faptul că ignoranții nu prea uită să mănânce.

— Ce e chestia asta?

— *Cina la șase*. N-ați auzit niciodată de *Cina la șase*?

— Am timp pentru o singură întrebare, s-a auzit vocea lui Elizabeth. Da, dumneavoastră de-acolo, din...

— Salutare, mă numesc Francine Luftson și sunt din San Diego! Și voiam să spun că sunt un mare fan, chiar dacă nu crezi în Dumnezeu! Mă întrebam: recomanzi vreo dietă? Știu că trebuie să scad în greutate, dar nu vreau să-mi fie foame. Iau pastile de slăbit în fiecare zi. Mulțumesc!

— Mulțumesc, Francine, a zis Elizabeth. Dar observ că nu ești supraponderală. Așadar, presupun că ai fost influențată pe nedrept de imaginile pe care le vedem încontinuu cu femei slabe care apar acum prin toate revistele, distrugându-ne moralul și subminându-ne încrederea în sine. În loc de diete și pastile de slăbit...

A făcut o scurtă pauză.

— Pot să întreb ceva? a zis ea. Câți oameni din sală iau pastile de slăbit?

Câteva persoane au ridicat cu timiditate mâna.

Elizabeth a așteptat.

S-au înălțat și mai multe mâini.

— Nu mai luați pastilele alea, le-a spus ea. Sunt amfetamine. Pot duce la psihoză.

— Dar nu-mi place să fac sport, a spus Francine.

— Poate că n-ai găsit exercițiile potrivite.

— Mă uit la Jack LaLanne.

La auzul numelui lui Jack, Elizabeth a închis ochii.

— Ce părere ai de canotaj? a continuat ea, simțindu-se brusc obosită.

— Canotaj?

— *Canotaj,* a repetat Elizabeth, deschizând ochii. Este o formă dură de recreere, făcută să-ți pună la grea încercare mușchii din tot corpul și mintea. Se desfășoară înainte de venirea zorilor, deseori în ploaie. Poate cauza bătături groase. Lățește brațele, pieptul și coapsele. Coastele se fisurează uneori; mâinile fac bășici. Uneori, canotorii se întreabă: „De ce fac chestia asta?“

— Doamne, a zis Francine îngrijorată. Canotajul ăsta pare ceva îngrozitor!

Elizabeth a părut derutată.

— Ideea e că acest sport înlătură nevoia de dietă și pastile. Este, de asemenea, foarte bun pentru suflet.

— Dar aș fi zis că nu crezi în existența sufletului.

Elizabeth a oftat. A închis din nou ochii. Calvin. *Chiar ai de gând să spui că femeile nu pot vâsli?*

— Am lucrat cu ea, a zis Frask, stingând televizorul. La Hastings, până când am fost amândouă date afară. Serios, n-ați auzit niciodată de ea? Elizabeth Zott. Are o emisiune difuzată la nivel național.

— Și ea e canotoare? a întrebat Wakely uluit.

— Cum adică „și ea"? a întrebat Frask. Mai știți alți canotori?

— Mad, a spus Wakely, privind câinele enorm pe care Madeline l-a adus cu ea în parc, de ce nu mi-ai spus că mama ta apare la televizor?

— Credeam că știi. Toată lumea știe. Mai ales acum, că nu crede în Dumnezeu.

— E-n regulă să nu crezi în Dumnezeu, a zis Wakely. Este unul dintre lucrurile la care ne referim când spunem că trăim într-o țară liberă. Oamenii n-au decât să creadă ceea ce vor, atâta timp cât convingerile lor nu fac rău nimănui. În plus, se-ntâmplă ca eu să cred că știința este o formă de religie.

Madeline a ridicat o sprânceană.

— Apropo, cine-i el? a întrebat Wakely, întinzând mâna câinelui ca să i-o adulmece.

— Șase-Jumate, a zis fetița, iar pe lângă ei au trecut două femei care purtau o conversație zgomotoasă.

— Spune-mi dacă greșesc, Sheila, a întrebat una dintre ele, dar nu cumva ea a spus că fonta are nevoie de 0,11 calorii pentru a crește temperatura unui singur gram de masă atomică cu un grad Celsius?

— Așa e, Elaine, a zis cealaltă. De-asta îmi cumpăr o tigaie nouă.

— Gata, mi-l amintesc, a continuat Wakely, după ce au fost depășiți de cele două femei. Din fotografia voastră de familie. Ce câine frumos!

Șase-Jumate și-a lipit căpățâna de palma bărbatului. *Om bun.*

— Așa, probabil îți închipui că am uitat complet – a trecut o grămadă de timp –, dar chiar am verificat căminul All Saints. Adevărul e că am sunat de câteva ori după ce am discutat prima oară, dar episcopul nu era niciodată acolo. Azi însă am dat de secretara lui și mi-a spus că nu există nici urmă de Calvin Evans. Se pare că ne-am îndreptat atenția spre căminul greșit.

— Nu, a zis Madeline. Acela e. Sunt *convinsă.*

— Mad, mă-ndoiesc că secretara unei biserici ar mințI.

— Wakely, a spus fetița. Toată lumea minte.

Capitolul 34

ALL SAINTS

— Mai spune-mi o dată, cum se numește? All Saints? a repetat episcopul, șocat.

Era 1933 și, deși sperase că va primi un alt loc de muncă, într-o parohie bogată, înecată în whiskey, nimerise în schimb într-un cămin jalnic de copii din mijlocul statului Iowa, unde peste o sută de băieți de diferite vârste, care se pregăteau intens să devină infractori, îi serveau drept memento constant ca, data viitoare când avea de gând să ia peste picior un arhiepiscop, să n-o mai facă sub nasul acestuia.

— All Saints, a spus arhiepiscopul. Locul ăla are nevoie de disciplină. Și tu la fel.

— Adevărul e că nu prea mă descurc cu copiii, i-a răspuns el. Văduve, prostituate – ăsta e talentul meu. N-ar fi mai bine în Chicago?

— Pe lângă disciplină, a zis arhiepiscopul, ignorându-i rugămintea, locul acela are nevoie de bani. O parte a rolului tău va fi să asiguri finanțare pe termen lung. Fă acest lucru și poate că-ți voi găsi ceva mai bun pe viitor.

Dar acel viitor nu a mai venit. Pe la începutul anului 1937, episcopul tot nu rezolvase problema fluxului de numerar. Dar oare rezolvase ceva? Doar își scurtase lista de zece pagini cu motive pentru care ura cu furie acest loc la cinci probleme fundamentale: preoții de mâna a doua, mâncarea plină de amidon, mucegaiul, pedofilii și un șir nesfârșit de băieți prea nestăpâniți sau prea

înfometați pentru a face vreodată parte dintr-o familie normală. Erau copiii pe care nu-i dorea nimeni, iar episcopul înțelegea perfect lucrul ăsta, pentru că nici el nu-i dorea.

Se descurcau cum puteau, prin eternele mijloace ale catolicilor: din vânzări de cherry sau de semne de carte cu citate din Biblie, cerșit, lingușeală. Dar aveau nevoie fix de ceea ce sugerase arhiepiscopul – de finanțare. Problema era că bogătașii tindeau să investească în lucruri pe care căminele de băieți nu le aveau. În catedre. Burse. Comemorări. Indiferent cât de des încerca să prezinte ideea de finanțare, potențialii donatori puteau identifica din start erorile fatale.

— Burse? se strâmbau ei.

Căminul de băieți nu era, de fapt, o școală, așa cum nici închisorile nu sunt, de fapt, un loc de reabilitare – nimeni nu încearcă să ajungă înăuntru. Cine să finanțeze înființarea unei catedre? Aceeași problemă – căminul nu avea departamente educaționale, cu atât mai puțin catedre. Comemorări? Băieții erau prea tineri ca să moară și, în orice caz, cine ar fi dorit să-i comemoreze pe aceiași copii pe care toată lumea încerca să-i dea uitării?

Așadar, iată-l tot aici patru ani mai târziu, blocat în lanurile de porumb alături de o mână de copii respinși de societate. Părea destul de clar că nici toate rugăciunile din lume nu aveau să schimbe această realitate. Ca să treacă timpul, deseori făcea clasamente ale băieților care provocau cele mai mari neplăceri, dar chiar și acest lucru era o pierdere de vreme, pentru că același pușți era mereu în fruntea listei. Calvin Evans.

— Preotul acela din California a sunat iarăși în legătură cu Calvin Evans, i-a spus secretara episcopului, care acum era mult mai bătrân și cărunt, trântindu-i niște dosare pe birou. Am făcut deja ceea ce mi-ați cerut – i-am spus că am verificat registrele și că aici n-a stat niciodată cineva cu acest nume.

— Doamne, Dumnezeule! De ce nu ne lasă în pace? a zis episcopul, împingând dosarele la o parte. Ce ți-e și cu protestanții. Ăștia nu știu niciodată când e cazul să renunțe!

— Dar chiar așa, cine a fost Calvin Evans? a întrebat ea curioasă. Un preot?

— Nu, a răspuns episcopul, amintindu-și băiatul din cauza căruia el se afla *tot* în Iowa, după atâtea decenii. Un blestem.

După ce secretara a plecat, episcopul a clătinat din cap, reamintindu-și cât de des stătuse Calvin în biroul lui, făcându-se mereu vinovat de vreo încălcare a regulilor – o fereastră spartă, o carte furată, un ochi vânăt oferit cadou unui preot care nu dorise altceva decât să-l facă să se simtă iubit. Uneori, cupluri bine intenționate veneau la cămin pentru a adopta unul dintre băieți, dar nimeni nu era niciodată interesat de Calvin. Și cine i-ar fi putut învinovăți?

Dar apoi, într-o bună zi, tipul ăsta, pe nume Wilson, a apărut din senin. A spus că e de la Fundația Parker, o organizație catolică putred de bogată. Când episcopul a auzit că în clădire se află cineva de la Fundația Parker, a fost convins că, în sfârșit, a ieșit soarele și pe strada lui. Inima a început să-i bată din ce în mai repede aflând ce donație uriașă propunea acest Wilson. Voia să-i asculte oferta, apoi să-i forțeze mâna și să ceară mai mult – cu demnitate, bineînțeles.

— Bună ziua, domnule episcop, a zis Wilson, ca și cum n-ar fi avut deloc timp de pierdut. Caut un băiat, cred că are vreo zece ani, probabil e înalt, cu părul blonduț.

A continuat, explicându-i că băiatul își pierduse familia în urma unui șir de accidente, cu patru ani în urmă. Avea motive să creadă că acest copil se afla aici, la All Saints. Băiatul avea rude în viață care aflaseră de curând de existența lui; îl voiau înapoi.

— Îl cheamă Calvin Evans, a încheiat el, uitându-se la ceasul de la mână ca și cum ar fi trebuit să ajungă la o altă întâlnire. Dacă aveți aici un pușți cu aceste semnalmente, aș vrea să-l cunosc. De fapt, planul meu este să-l iau cu mine.

Episcopul s-a holbat la Wilson cu buzele întredeschise, total dezamăgit. Deja își compusese un discurs de mulțumire în perioada dintre momentul în care aflase de sosirea bogătașului și cel în care își strânseseră mâinile.

— E totul în regulă? a întrebat domnul Wilson. Nu-mi place să insist, dar trebuie să prind un avion peste două ore.

N-a făcut nici măcar un apropo la bani. Episcopul simțea cum visul lui de a ajunge în Chicago se îndepărtează. L-a privit îndelung pe Wilson. Bărbatul era înalt și arogant. Cum era și Calvin.

— Mă gândeam să mă plimb puțin printre băieți. Poate-l recunosc și singur.

Episcopul s-a răsucit spre fereastră. În aceeași dimineață îl prinsese pe Calvin spălându-și mâinile în cristelniță.

— Nu e nimic sfânt la apa asta, îl anunțase Calvin. E apă de la robinet.

Dar, oricât de nerăbdător ar fi fost să scape de Calvin, avea o problemă mai mare, cea a banilor. S-a uitat la cele câteva pietre de mormânt din grădină. *In Memoriam*, asta scria pe ele.

— Domnule episcop?

Wilson se ridicase în picioare. Își luase deja servieta în mână.

Episcopul nu a răspuns. Nu-l plăcea pe omul acela, nu-i plăceau nici hainele lui simandicoase și nici felul în care se înființase aici fără programare. El era episcop, pentru numele lui Dumnezeu! – ce se întâmplase cu respectul? Și-a dres glasul, trăgând de timp și privind pietrele funerare ale tuturor episcopilor nefericiți care îl precedaseră. Nu putea permite ca această promisiune nerostită a finanțării din partea Fundației Parker să dispară.

S-a întors spre Wilson.

— Am o veste îngrozitoare, a zis el. Calvin Evans a murit.

— Apropo, dacă preotul ăla enervant mai sună vreodată, a continuat bătrânul episcop să-și instruiască secretara în timp ce aceasta îi făcea curat pe birou, luându-i ceașca de cafea, spune-i că am murit. Sau nu, a adăugat el, pocnind din degete, mai bine spune-i că ai aflat că exista un Calvin Evans într-un alt cămin – undeva prin, știu și eu, Poughkeepsie? Dar locul a ars din temelii și toate actele s-au pierdut.

— Vreți să inventez ceva? s-a îngrijorat femeia.

— Nu inventezi nimic, a zis el. Nicidecum. Clădirile ard frecvent din temelii. Nimeni nu mai ia în serios codurile de construcție.

— Dar...

— Fă-o și nu mai comenta, a spus episcopul. Preotul ăla ne irosește timpul. Scopul nostru e să strângem fonduri, ai uitat? Bani pentru copiii noștri *care trăiesc și respiră.* Dacă primești vreun telefon legat de bani, aici mă găsești. Dar prostia asta cu Calvin Evans e încheiată.

Wilson arăta de parcă n-ar fi auzit bine.

— Poftim... ce-ați spus?

— Calvin a murit de curând, din cauza pneumoniei, a spus direct episcopul. A fost un șoc îngrozitor. Era unul dintre copiii noștri preferați.

Pe măsură ce-și depăna povestea, a amintit de bunele maniere ale lui Calvin, de faptul că era cel mai bun la orele de studiat Biblia și despre faptul că iubea lanurile de porumb. Cu cât dădea mai multe detalii, cu atât Wilson părea să se adâncească în șoc. Încântat de cât de bine îi turuia gura, episcopul s-a dus la fișet, de unde a scos o fotografie.

— Pe aceasta o folosim pentru fondul său memorial, a zis el, arătând spre poza alb-negru în care Calvin apărea cu mâinile în șolduri, cu trunchiul aplecat înainte și cu gura deschisă, ca și cum i-ar fi strigat cuiva să se ducă dracului. Îmi place enorm fotografia asta. Mi se pare reprezentativă pentru el.

S-a uitat la Wilson, care privea tăcut poza. Episcopul se aștepta ca bărbatul să-i mai ceară vreo dovadă. Dar nu – părea șocat, ba chiar de-a dreptul îndurerat.

S-a întrebat brusc dacă nu cumva chiar acest domn Wilson era așa-zisa rudă înstrăinată. Se asemănau în privința unui lucru: înălțimea. Poate Calvin era nepotul lui? Sau nu – *fiul lui*? Doamne, Dumnezeule! Dacă așa stăteau lucrurile, omul ăsta nici nu avea idee de câte bătăi de cap îl scutise. Și-a dres glasul și a mai așteptat câteva minute, ca să-l lase pe bărbat să asimileze vestea cea tristă.

— Desigur, o să vrem să înființăm un fond comemorativ, a spus în cele din urmă Wilson, cu glas tremurat. Fundația Parker o să dorească să onoreze amintirea acestui băiețel.

A expirat, ceea ce a părut să-l dezumfle și mai tare, apoi și-a scos carnetul de cecuri din servietă.

— Desigur, a spus episcopul, plin de compasiune. Fondul comemorativ Calvin Evans. Un omagiu special pentru un băiat special.

— Voi reveni cu detaliile despre felul în care vom organiza finanțarea, domnule episcop, a spus Wilson întristat, dar, până atunci, vă rog să acceptați acest cec în numele Fundației Parker. Vă mulțumim pentru tot... ce ați făcut.

Episcopul s-a străduit din răsputeri să ia cecul fără să se uite la el, dar imediat ce Wilson a ieșit pe ușă, a așezat bucata de hârtie pe birou. O sumă bunicică. Și altele pe drum, grație ideii sale geniale de a crea un fond comemorativ pentru cineva care nu murise încă. S-a lăsat pe spate în scaun și și-a împreunat degetele la piept. Dacă avea cineva nevoie de dovezi care să sprijine existența lui Dumnezeu, nu era cazul să mai caute. All Saints: locul în care Dumnezeu îi ajuta pe cei care se ajutau singuri.

După ce a lăsat-o pe Madeline în parc, Wakely a revenit în biroul său și a ridicat cu reticență receptorul. Singurul motiv pentru care suna din nou la All Saints era ca să-i demonstreze lui Mad că se înșală. Nu toată lumea minte. Dar ce ironie! – mai întâi trebuia să mintă chiar el.

— Bună ziua, a zis el, imitând un accent britanic, la auzul vocii deja cunoscute a secretarei. Mi-ar plăcea să discut cu cineva de la departamentul financiar. Aș dori să fac o donație considerabilă.

— Ah! a spus voioasă secretara. Dați-mi voie să vă fac legătura cu domnul episcop.

— Am înțeles că ați dori să faceți o donație, i-a spus bătrânul episcop lui Wakely câteva momente mai târziu.

— Așa este, a mințit Wakely. Parohia mea este devotată ajutorării... ăăă... copiilor, a spus el, gândindu-se la mutra supărată a lui Mad. A orfanilor, în mod special.

Dar oare Calvin Evans fusese orfan? s-a întrebat Wakely. Pe când corespondau, Calvin spusese foarte clar că avea cel puțin un părinte în viață. „ÎMI URĂSC TATĂL! SPER CĂ E MORT!“ Wakely încă vedea cu ochii minții acele cuvinte scrise cu majuscule.

— Ca să fiu mai exact, caut locul unde a crescut Calvin Evans.

— Calvin Evans? Îmi pare rău, dar numele acesta nu-mi este cunoscut.

La capătul celălalt al liniei telefonice, Wakely a tăcut. Bărbatul mințea. Asculta mincinoși în fiecare zi, așa că știa. Dar care erau șansele ca doi oameni ai Domnului să se mintă reciproc în același timp?

— Ah, ce păcat! a zis Wakely, precaut. Pentru că donația mea este dedicată căminului în care și-a petrecut copilăria Calvin Evans. Sunt singur că depuneți o muncă minunată, dar știți și dumneavoastră cum pot fi donatorii. Când li se pune pata...

Episcopul și-a apăsat pleoapele cu buricele degetelor. Da, știa cum sunt donatorii. Fundația Parker îi transformase viața într-un adevărat infern; mai întâi cu cărțile de știință și tâmpenia cu canotajul, apoi cu reacția lor exagerată când au descoperit că finanțarea oferită de ei omagia amintirea cuiva care, practic, nu murise. Și de ce știau ei asta? Pentru că dragul de Calvin reușise să se ridice dintre cei nu tocmai morți și să apară pe coperta unei reviste lipsite de orice importanță, *Chemistry Today.* Și, la vreo două secunde după aceea, o femeie pe nume Avery Parker era la telefon, amenințându-l cu vreo sută de procese diferite.

Cine era Avery Parker? Chiar purtătoarea numelui Parker, de la Fundația... Parker.

Episcopul nu vorbise niciodată cu ea până atunci – avusese de-a face numai cu Wilson, despre care pricepuse în cele din urmă că e reprezentatul personal și avocatul femeii. Dar dacă se gândea mai bine, își amintea că, pe fiecare document legat de finanțare din ultimii cincisprezece ani, lângă numele lui Wilson era și o semnătură dezordonată.

— *I-ai mințit* pe cei de la Fundația Parker? a urlat ea la telefon. Ai pretins că Evans a murit de pneumonie la vârsta de zece ani doar ca să primești o finanțare!?

Iar el și-a spus: *Cucoană, habar n-ai cât de greu o duce lumea pe-aici, prin Iowa.*

— Doamnă Parker, a spus el pe un ton liniștitor. Înțeleg că sunteți supărată. Dar jur că acel Calvin Evans care a fost aici *e* mort de-a binelea. Cine a apărut pe coperta aceea are doar același nume, nimic mai mult. E un nume foarte comun.

— Nu, a insistat ea. Era Calvin. L-am recunoscut imediat.

— L-ați mai întâlnit pe Calvin?

Ea a șovăit.

— Păi... Nu.

— Înțeleg, a zis el, folosind un ton care îi transmitea femeii că e ridicolă.

Aceasta a anulat finanțarea cinci secunde mai târziu.

— Avem o sarcină dificilă, nu-i așa, domnule Wakely? a spus episcopul. Donatorii sunt alunecoși ca niște pești. Dar trebuie să fiu sincer – ne-ar fi de folos donația voastră. Chiar dacă acest Calvin Evans nu a fost aici, avem și alți băieți, la fel de merituoși.

— Sunt sigur că merită și ei, a încuviințat Wakely. Dar am mâinile legate. Pot să ofer această donație – am menționat că e în valoare de 50 000 de dolari? – doar căminului lui Calvin Evans...

— *Stați puțin*, a zis episcopul, cu inima bătându-i rapid la auzul acestei sume atât de generoase. Vă rog, încercați să înțelegeți: e o problemă de confidențialitate. Nu putem vorbi despre indivizi. Chiar dacă băiatul acela a fost aici, noi nu avem voie să spunem.

— Corect, a spus Wakely. Totuși...

Episcopul a ridicat ochii la ceasul de pe perete. Era aproape ora la care începea emisiunea lui preferată, *Cina la șase.*

— Nu, stați așa, s-a răstit el, pentru că nu voia să piardă nici donația, nici emisiunea. Chiar mi-ați forțat mâna. Între noi doi și peretele ăsta fiind vorba, da, aici a crescut Calvin Evans.

— Chiar așa? a spus Wakely, îndreptându-și postura. Aveți vreo dovadă a acestui fapt?

— *Bineînțeles* că am dovezi, a zis episcopul, jignit, atingându-și ridurile pe care Calvin i le provocase de-a lungul anilor. Am fi fost gazda fondului comemorativ Calvin Evans dacă n-ar fi locuit aici?

Wakely a fost luat prin surprindere.

— Pardon?

— Fondul comemorativ Calvin Evans. L-am înființat cu mulți ani în urmă în onoarea acestui băiat prețios care a devenit un tânăr chimist senzațional. Într-o bibliotecă bine dotată veți găsi documente care să-i dovedească existența. Dar Fundația Parker – ei au fost finanțatorii – a insistat să nu-l facem niciodată public și probabil puteți ghici de ce. Nu-și pot permite să finanțeze toate căminele care au pierdut vreun copil.

— Au pierdut un copil? a zis Wakely. Dar Evans era adult când a murit.

— D-d-da, s-a bâlbâit episcopul. Corect. Doar că așa le spunem noi foștilor rezidenți – copii. Pentru că atunci i-am cunoscut cel mai bine, în copilărie. Calvin Evans era un puști grozav. Isteț foc. Foarte înalt. Acum, despre donație...

Câteva zile mai târziu, Wakely s-a întâlnit din nou cu Madeline în parc.

— Am vești bune și vești proaste, a zis el. Ai avut dreptate. Tatăl tău a fost la All Saints.

A continuat, povestindu-i ce-i spusese episcopul: Calvin Evans fusese un „puști grozav“ și „isteț foc“.

— Au până și un fond comemorativ Calvin Evans, a zis el. Mi s-a confirmat la bibliotecă. A fost finanțat aproape cincisprezece ani de o instituție numită Fundația Parker.

Fetița s-a încruntat.

— A fost?

— Fundația a oprit finanțarea acum ceva timp. Se mai întâmplă. Se schimbă prioritățile.

— Dar, Wakely, tatăl meu a murit acum *șase* ani.

— Și?

— De ce ar fi finanțat Fundația Parker un fond comemorativ timp de cincisprezece ani? Când în primii... nouă ani, a spus ea, numărând pe degete, el nici măcar nu murise?

— Ah, a spus Wakely, înroșindu-se.

El nu observase discrepanța dintre ani.

— Păi... pe atunci probabil că nu era fond comemorativ, Mad. Poate mai degrabă un fond onorific – a spus că era în *onoarea* tatălui tău.

— Și dacă ei au acest fond, de ce n-au zis așa atunci când i-ai sunat prima oară?

— E o chestiune de confidențialitate, a zis el, repetând ce-i spusese episcopul.

Măcar acest lucru avea sens.

— Oricum, uite vestea cea bună. Am căutat Fundația Parker și am descoperit că e condusă de un anumit domn Wilson. Locuiește în Boston.

A privit-o cu entuziasm.

— Wilson, a repetat el. Nașul tău din povești, cel de pe ghindă.

S-a lăsat pe spătarul băncii, așteptând o reacție pozitivă. Când copilul n-a spus nimic, Wakely a adăugat:

— Wilson pare a fi un tip cu suflet nobil.

— Pare prost informat, a zis Mad, examinându-și o zgârietură. De parcă n-ar fi citit în viața lui *Oliver Twist.*

Mad avea dreptate. Totuși, Wakely dedicase foarte mult timp acestui lucru și se așteptase ca fetița să fie mai entuziasmată. Sau cel puțin recunoscătoare. Dar de ce își închipuise asta? Nimeni nu-și exprima vreodată recunoștința pentru munca lui. Era acolo, în tranșee, în fiecare zi, consolând oameni care aveau tot felul de procese de conștiință și de frământări și nu auzea decât aceeași replică veche și obosită:

— De ce mă pedepsește Dumnezeu?

Doamne! De unde naiba să știe el?

— În orice caz, a continuat el, străduindu-se să nu pară dezamăgit. Asta e povestea.

Madeline și-a încrucișat brațele, descumpănită.

— Wakely, a spus fetița. Asta trebuia să fie vestea bună sau vestea rea?

— Asta era vestea cea *bună*, a zis el apăsat.

Avea foarte puțină experiență cu copiii și începea să creadă că nu-și dorește să aibă mai multă.

— Singura veste proastă e că, deși am adresa lui Wilson de la Fundația Parker, aceasta e doar o cutie poștală.

— Și de ce nu e bine?

— Bogătașii folosesc cutiile poștale ca să se protejeze de corespondența nedorită. E ca un coș de gunoi pentru scrisori.

S-a aplecat spre geantă și, după ce a scotocit o vreme, a scos o bucată de hârtie. I-a întins-o fetei și a spus:

— Uite numărul cutiei poștale. Dar, Mad, te rog, nu-ți face speranțe prea mari.

— Nu am nicio speranță, a replicat ea, studiind adresa. Am credință.

El a privit-o surprins.

— E un cuvânt ciudat, venind din partea ta.

— Cum așa?

— Pentru că, a spus el, mă rog, știi tu. Religia se bazează pe credință.

— Dar tu îți dai seama, a spus ea atentă, de parcă n-ar fi vrut să-l pună într-o situație și mai jenantă, că în niciun caz credința nu se bazează pe religie. Corect?

Capitolul 35

MIROSUL EȘECULUI

Luni dimineața, la patru și jumătate, Elizabeth a plecat de acasă ca de obicei, pe întuneric, îmbrăcată cu haine călduroase, îndreptându-se spre hangar. Dar când a intrat în parcarea de obicei pustie, a observat că aproape toate locurile erau deja ocupate. Și a mai observat un lucru. Femei. O mulțime de femei. Târșâindu-și picioarele prin beznă spre clădire.

— O, Doamne, a șoptit ea, trăgându-și gluga pe cap.

S-a strecurat pe lângă mica ceată de femei, sperând să-l găsească la timp pe doctorul Mason, ca să-i explice ce se petrece.

Dar era prea târziu. Acesta stătea la o masă lungă, împărțind formulare de înscriere. A ridicat privirea spre ea, fără să zâmbească.

— Zott.

— Poate că te întrebi ce se petrece aici, a zis ea, pe un ton șoptit.

— Nu chiar.

— Cred că, a spus Elizabeth, una dintre spectatoarele mele mi-a cerut părerea despre o dietă, iar eu i-am sugerat să se apuce de sport. E posibil să-i fi pomenit canotajul.

— E posibil.

— Da, e posibil.

O femeie de la coadă s-a întors spre prietena ei.

— Ce-mi place deja la canotaj, a zis ea, arătând spre fotografia cu opt bărbați într-o barcă, e că se face stând jos.

— Să vedem dacă te pot ajuta să-ți amintesc, a spus Mason, întinzându-i un pix următoarei femei de la coadă. Mai întâi, ai descris canotajul ca pe cea mai oribilă formă de pedeapsă, apoi le-ai sugerat femeilor din toată țara asta mare să-i dea o șansă.

— Mă rog. N-au fost *exact* cuvintele pe care le-am folosit...

— Ba chiar astea au fost. Știu pentru că ți-am văzut emisiunea în timp ce așteptam ca o pacientă să se dilate. Și soția mea a văzut-o. N-o ratează niciodată.

— Îmi pare rău, Mason, sincer. Nu m-am așteptat vreodată...

— Pe bune? s-a răstit el. Pentru că, acum două săptămâni, o altă pacientă a refuzat să împingă până când n-ai terminat tu de explicat reacția Maillard.

Ea a părut inițial surprinsă, apoi s-a gândit mai bine.

— Păi, *chiar* e o reacție complicată.

— Te sun întruna de vineri în legătură cu povestea asta, a zis el tăios.

Elizabeth a tresărit. Așa era. O sunase și la studio, și acasă și, în noianul de lucruri pe care le avea de făcut, ea uitase să-i telefoneze.

— Îmi pare rău. Am fost extrem de ocupată.

— M-ai fi putut ajuta cu organizarea.

— Așa e.

— E clar că azi *nu* vom ieși pe apă.

— Din nou, îmi pare rău.

— Știi ce mă enervează pe mine, de fapt? a spus el, gesticulând spre o femeie care făcea sărituri pe loc. Ani întregi am încercat să-mi conving soția să vină la canotaj. După cum știi, eu cred că femeile au un prag mai ridicat al durerii. Totuși, *eu* n-am fost capabil s-o conving. Dar o singură vorbă de la Elizabeth Zott...

Femeia care făcea sărituri s-a oprit și a ridicat degetul mare spre Elizabeth.

— ...și nu știa cum să ajungă mai repede aici.

— Ah, înțeleg, a zis încet Elizabeth, dând din cap în semn de aprobare spre femeia respectivă. Deci, de fapt, ești bucuros.

— Eu...

— Deci ce încerci de fapt să spui e: „*Mulțumesc*, Elizabeth".

— *Nu.*

— Cu mare *plăcere,* doctore Mason.

— *Nu.*

Ea s-a uitat din nou la femeie.

— Soția ta se urcă în ergometru.

— O, Doamne, a strigat Mason. Betsy, *nu* în ăla!

Un lucru similar s-a întâmplat în toate hangarele de bărci de pe cuprinsul țării. Femeile își făceau apariția, iar unele dintre cluburi le încurajau să se înscrie. Dar nu toate cluburile de canotaj procedau la fel. Și nici toată lumea care se uita la emisiunea lui Elizabeth nu era de acord cu ceea ce avea ea de spus.

„PĂGÂNĂ FĂRĂ DUMNEZEU!" fusese mâzgălit în grabă pe o pancartă ținută de o femeie fioroasă, chiar la intrarea în studiourile KCTV, alături de portretul lui Elizabeth.

Era a doua parcare în care Elizabeth ajungea în acea dimineață și, la fel ca prima, era mai aglomerată ca de obicei.

— Protestatari, a zis Walter, ajungând-o din urmă. De-asta nu spunem anumite lucruri la televizor, Elizabeth, i-a reamintit el. De-asta ne păstrăm părerile pentru *noi înșine.*

— Walter, a spus Elizabeth, protestul pașnic este o formă importantă de exprimare.

— Asta numești tu exprimare?

Exact în acel moment, cineva a urlat:

— SĂ ARZI ÎN IAD!

— Vor să atragă atenția asupra lor, a răspuns ea, ca și cum ar fi vorbit din experiența personală. La un moment dat, o să treacă peste...

Totuși, Walter își făcea griji. Elizabeth primea amenințări cu moartea. Împărtășise aceste informații cu poliția și cu bodyguarzii studioului, ba chiar o sunase pe Harriet Sloane și o avertizase și pe ea. Însă lui Elizabeth nu-i spusese, pentru că știa că va lua chestiunea în propriile mâini. Mai mult de-atât, poliția nu luase amenințările în serios.

— O mână de nebuni inofensivi, așa puseseră ofițerii problema.

În cealaltă parte a orașului, câteva ore mai târziu, aflat în livingul familiei Zott, Șase-Jumate s-a pomenit și el făcându-și griji. La finalul emisiunii de vineri observase că nu toată lumea aplaudă. La emisiunea de azi, la fel. Un om care refuza să aplaude.

Neliniștit, a așteptat până când creatura și Harriet și-au făcut de lucru prin laborator, apoi s-a strecurat afară pe ușa din spate, alergând vreo patru străzi spre sud, apoi două spre vest, postându-se convenabil pe șoseaua de centură. Când un camion cu platformă a încetinit ca să se alăture unui șir de mașini care așteptau să intre pe autostradă, câinele a sărit pe el.

Evident că știa să găsească sediul KCTV. Oricine a citit *The Incredible Journey*[10] ar putea să înțeleagă că nu e deloc incredibil și neobișnuit ca un câine să găsească aproape orice. Pe vremuri, se mirase de povestea cu acul din carul de fân pe care i-o citise Elizabeth – se mirase pentru că nu înțelegea de ce e atât de greu să găsești un ac într-un car cu fân. Mirosul de oțel e practic inconfundabil.

Pe scurt, nu era mare lucru să ajungă la KCTV. Ci să intre în studio.

În timp ce se învârtea prin parcare, croindu-și drum printre mașinile ale căror cozi și ornamente de capotă sclipeau în soarele neobișnuit de fierbinte pentru acea perioadă a anului, Șase-Jumate căuta, de fapt, intrarea.

— Hei, cățelule, a spus un individ masiv îmbrăcat într-o uniformă albastră, care stătea în fața unei uși cu aspect important. Unde crezi că te duci?

Șase-Jumate voia să spună *înăuntru*, voia să spună că, la fel ca tipul cu uniforma albastră, și el lucra în domeniul securității. Dar pentru că nu se

punea problema explicațiilor, a preferat să joace un rol – adică fix ce se făcea într-o televiziune.

— O, doamne, a spus bărbatul când Șase-Jumate s-a prăbușit la pământ într-un fel foarte convingător. Rezistă, băiete, mă duc să aduc ajutoare!

A lovit în ușă până când cineva i-a deschis, apoi l-a înhățat pe Șase-Jumate și l-a dus pe brațe în clădirea cu aer condiționat. Peste un minut, Șase-Jumate lipăia apă chiar dintr-un castron pe care Elizabeth îl folosea la gătit.

Puteți să spuneți orice despre rasa umană, dar capacitatea oamenilor de a fi buni era – după părerea lui Șase-Jumate – detaliul care-i plasa pe primul loc în clasamentul speciilor.

— Șase-Jumate?

Elizabeth!

A alergat spre ea așa cum un cățel afectat de căldură n-ar fi fost nicicând în stare.

— Ce Dumnezeu... a dat să spună bărbatul în uniformă albastră, observând vindecarea miraculoasă.

— Cum ai intrat aici, Șase-Jumate? a zis Elizabeth, cuprinzându-l în brațe. Cum de m-ai găsit? Ăsta e câinele meu, Seymour, i-a spus ea bărbatului în uniformă albastră. E Șase-Jumate.

— Ba e cinci jumate, doamnă, și tot e arșiță afară. În orice caz, câinele a leșinat, așa că l-am adus înăuntru.

— Mulțumesc, Seymour, a zis ea repede, îți rămân datoare. Cred că a alergat tot drumul până aici, a zis ea, nevenindu-i să creadă. Sunt vreo cincisprezece kilometri.

— Sau poate că a venit cu fetița dumneavoastră, și-a dat Seymour cu părerea. Și cu mamaia din Chrysler? Așa cum au făcut acum câteva luni.

— Stai, a zis Elizabeth, ridicându-și brusc privirea. *Ce?*

— Există o explicație, a spus Walter, ridicând mâinile de parcă ar fi vrut să se apere de un posibil atac.

Elizabeth spusese foarte clar, cu mult timp în urmă, că Madeline nu are voie să vină niciodată la studio. Walter nu știa de ce; Amanda venea tot timpul. Dar

de câte ori Elizabeth deschidea subiectul, el dădea din cap ca și cum ar fi priceput, aprobând-o, deși habar nu avea de ce și nici nu-i păsa.

— Avea o temă de făcut, a mințit el. Era ziua în care-ți vizitezi părinții la locul de muncă.

Nu avea nici cea mai vagă idee de ce simțise nevoia arzătoare de a inventa un alibi pentru Harriet Sloane, dar acesta părea unul bun.

— Ești ocupată, a spus el. Probabil că ai uitat.

Elizabeth a tresărit. Poate că uitase. Oare Mason nu insistase de dimineață fix pe același lucru?

— Nu e doar din cauză că nu vreau ca fiica mea să mă considere o vedetă de televiziune, a explicat ea, suflecându-și o mânecă. Nu vreau să creadă că... știi tu... joc un rol.

Și-a amintit de tatăl ei și trăsăturile i s-au înăsprit.

— Nu-ți face griji, a zis Walter sec. Nimeni n-o să creadă *vreodată* că ce faci tu aici e teatru.

Ea a făcut o mică plecăciune.

— Mulțumesc.

Secretara lui Walter a intrat peste ei, cu un teanc mare de plicuri în brațe.

— Am pus în vârf lucrurile urgente, domnule Pine, a spus ea. Și nu știu dacă aveți idee, dar e un câine mare pe coridor.

— Un ce?

— E al meu, a zis repede Elizabeth. E Șase-Jumate. Datorită lui am aflat de vizita lui Mad. Mi-a povestit Seymour...

Auzindu-și numele, Șase-Jumate s-a ridicat și a intrat în birou, adulmecând aerul. *Walter Pine. Suferă de stimă de sine scăzută.*

Făcând ochii mari, Walter s-a lipit de spătarul scaunului. Câinele era uriaș. A inspirat cu greu, apoi și-a îndreptat atenția spre teancul de plicuri, ascultând doar pe jumătate ce trăncănea Elizabeth despre lucrurile pe care le putea face câinele – să stea, să aștepte, să facă aport, probabil, Dumnezeu știe ce. Iubitorii de câini erau mereu incredibil de lăudăroși, absurd de mândri când venea vorba despre micile reușite ale animalelor lor. Dar discursul ei nesfârșit i-a dat timp

să-și facă un plan despre cât de repede o poate suna pe Harriet Sloane ca să-i spună despre minciuna lui și s-o roage să-i susțină povestea.

— Deci ce părere ai? Pentru că tot voiai să încercăm ceva nou, a spus Elizabeth. Oare o să meargă?

— De ce nu? a încuviințat el amabil, deși habar nu avea cu ce fusese de acord.

— Fantastic, a zis ea. Atunci începem de mâine?

— Sună grozav! a răspuns el.

— Bună seara, a spus Elizabeth a doua zi. Eu sunt Elizabeth Zott și suntem la *Cina la șase*. Aș vrea să vi-l prezint pe cățelul meu, Șase-Jumate. Salută oamenii, Șase-Jumate.

Șase-Jumate și-a înclinat capul într-o parte, iar spectatorii au izbucnit în râs și aplauze. În acest timp, Walter, care cu doar zece minute în urmă fusese anunțat nu doar că era din nou un câine în clădire, ci și că doamna coafeză îi tunsese bretonul ca să dea mai bine în prim-plan, s-a scufundat în scaunul lui de producător și a jurat că nu mai spune niciodată vreo minciună.

După ce Șase-Jumate era deja parte din emisiune de vreo lună, acum părea aproape incredibil că nu fusese acolo de la bun început. Toată lumea îl adora. Chiar începuse să primească propriile scrisori din partea fanilor.

Singura persoană care tot nu era încântată de prezența lui era Walter. Șase-Jumate credea că asta era din cauză că Walter nu era un „iubitor de câini" – un concept pe care se străduia să-l priceapă.

— Treizeci de secunde până la deschiderea ușilor, Zott, l-a auzit spunând pe cameraman, în timp ce se poziționa în dreapta scenei, gândindu-se la metode noi de a-l câștiga pe Walter de partea lui.

Săptămâna trecută a dat drumul unei mingi la picioare lui Walter, invitându-l la joacă. El nu prea făcea aport, i se părea un joc inutil. S-a dovedit că și lui Walter i se părea la fel.

— OK, dați-le drumul înăuntru, a strigat cineva în cele din urmă.

Ușile s-au deschis și spectatorii bucuroși, scoțând tot felul de sunete exclamative, și-au găsit locurile. Unii arătau spre ceasul uriaș, cu limbile sale

încremenite la ora șase, așa cum turiștii arată cu degetul spre muntele Rushmore.

— Uite-l, spuneau ei. Iată ceasul!

— Și uite și cățelul! zicea aproape toată lumea. Uite – e Șase-Jumate!

Nu pricepea de ce lui Elizabeth nu-i plăcea să fie vedetă. Lui îi plăcea la nebunie.

— Coaja cartofului, s-a auzit vocea lui Elizabeth zece minute mai târziu, este compusă din celule de tip phellem, numite și celule suberizate, care formează stratul exterior al peridermului, care învelește tuberculul. Acestea constituie strategia de protecție a cartofului...

Șase-Jumate stătea alături de ea ca un agent de la Serviciile Secrete, cercetând publicul din priviri.

— ...demonstrând faptul că și un simplu tubercul înțelege că cea mai bună apărare este atacul eficient.

Publicul era vrăjit, lucru care-i ușura misiunea de a observa cu atenție fiecare chip.

— Coaja cartofului este plină de glicoalcaloizi, a continuat ea, niște toxine indestructibile, care pot supraviețui cu ușurință și dacă prăjim cartofii, și dacă-i coacem. Cu toate astea, eu folosesc coaja, nu doar pentru că e bogată în fibre, ci și ca să-mi amintesc în fiecare zi că, în cartofi, dar și în viață, în general, pericolul pândește la fiecare colț. Cea mai bună strategie nu e să ne temem de pericol, ci să-l respectăm. Și apoi, a adăugat ea, luând un cuțit, să ne ocupăm de el cum se cuvine.

Camera s-a apropiat, focalizând în prim-plan cum Elizabeth scobea un mugur de pe un cartof.

— Întotdeauna eliminați mugurii și petele verzi, a povățuit ea, luând alt cartof. Acolo se găsește cea mai mare concentrație de glicoalcaloizi.

Șase-Jumate analiza oamenii din public, căutând un chip anume. Ah, iată-l! Femeia care nu aplauda.

Elizabeth a anunțat că a venit momentul pentru pauza de publicitate, apoi a coborât de pe scenă. De obicei, Șase-Jumate o urma, dar astăzi a decis să se

plimbe printre spectatori, lucru care a stârnit aplauze entuziaste, pomenindu-se strigat: „Aici, băiete!“. Walter insistase ca el să nu facă așa ceva – pentru că unii oameni se tem de câini sau pot fi alergici –, dar Șase-Jumate o făcea oricum, pentru că știa cât e de important să te conectezi cu oamenii, dar și pentru că dorea să se apropie mai mult de femeia care nu aplauda.

Aceasta stătea la capătul celui de-al patrulea rând. Avea o mutră împietrită, cu buzele subțiate dezaprobator. Cunoștea bine tipul acesta de om. În timp ce alți spectatori de pe rând se întindeau să-l mângâie, el a cercetat femeia din cap până-n picioare, ca un aparat cu raze X. Avea o expresie țeapănă, neiertătoare. Adevărul era că lui Șase-Jumate îi era puțin milă de ea. Nimeni nu devenea atât de rău dacă nu fusese, la rândul său, o victimă.

Femeia cu buze subțiri s-a întors și l-a privit cu duritate. A vârât mâna într-o geantă mare și a scos de-acolo o țigară, pe care și-a bătut-o ușor de două ori de coapsă.

Era fumătoare. Avea sens. Era un lucru bine cunoscut că oamenii cred că sunt cea mai inteligentă specie de pe pământ, și totuși sunt singurele animale care inhalează voluntar agenți carcinogeni. A dat să plece, apoi s-a oprit, recunoscând un miros, dincolo de izul nicotinei. Era slab, dar familiar. L-a adulmecat din nou chiar în timp ce cvartetul emisiunii își începea melodia care anunța revenirea pe scenă a lui Elizabeth. A aruncat din nou o privire spre femeia care refuza să aplaude. Acesta s-a întors iarăși spre geanta aflată pe jos, la marginea rândului. Mâna îi tremura când și-a dus țigara la buze.

Câinele a ridicat botul, amușinând aerul. *Nitroglicerină? Imposibil.*

— Umpleți o oală mare cu H_2O, s-a auzit Elizabeth, revenită pe scenă, apoi luați cartofii...

Șase-Jumate a adulmecat din nou. *Nitroglicerină. Când este manevrată în mod greșit, face un zgomot înspăimântător, ca un foc de artificii sau* – a înghițit dureros în sec, gândindu-se la Calvin – *o explozie.*

— ...și puneți-i în oală, la o temperatură înaltă.

— Găsește-o, la naiba, auzea el glasul insistent al dresorului de la Camp Pendleton. Găsește nenorocita aia de bombă!

— Amidonul din cartof este o polizaharidă compusă din molecule de amiloză și amilopectină...

Nitroglicerină. Mirosul eșecului.

— ...când amidonul începe să se descompună...

Vine din geanta celei care nu aplaudă.

La Camp Pendleton, câinele trebuia doar să găsească bomba, nu s-o și îndepărteze – îndepărtarea bombei era treaba ofițerului. Dar, uneori, șmecherii ăia cărora le plăcea să se dea mari – ciobănești germani – făceau și lucrul acesta. În ciuda răcorii din studio, Șase-Jumate a început să gâfâie. A încercat să se miște, dar picioarele i se înmuiaseră. S-a oprit. Tot ce trebuie să facă, și-a spus el, e să practice jocul acela care nu-i plăcea deloc – aport – și să fure un obiect care avea mirosul pe care-l ura cel mai mult – nitroglicerina. Numai gândul ăsta îi provoca greață.

— Ce mama dracului e asta? a spus Seymour Browne, dând cu ochii de poșeta de damă, cu mâner ud, care stătea acum pe măsuța de securitate de la intrare. Cred că proprietara e îngrijorată de moarte.

A deschis geanta ca să caute actele doamnei cu pricina, dar când a văzut ce era în ea, bărbatul a inspirat cu putere și a întins mâna după telefon.

— Acum stai cu mâinile încrucișate, i-a sugerat lui Seymour un reporter care schimba blițul aparatului de fotografiat. Prefă-te că ești dur – ca să transmiți că persoana care a făcut treaba asta s-a pus cu cine nu trebuie.

Deși părea incredibil, era același reporter care venise la cimitir când fusese înmormântat Calvin. Încercând să-și îmbunătățească performanțele jurnalistice, își instalase de curând o stație ilegală de poliție în mașină și, în sfârșit, azi obținuse rezultatele scontate: cineva găsise o bombă de mici dimensiuni într-o poșetă de damă la studiourile KCTV.

Lua notițe în timp ce Seymour explica faptul că geanta apăruse pur și simplu la el pe masă; habar nu avea cum ajunsese acolo. O deschisese ca să se uite după acte, dar găsise un teanc de fluturași care susțineau că Elizabeth Zott e o comunistă fără Dumnezeu și două batoane de dinamită legate atât de neglijent cu niște fire, încât toată drăcia semăna cu o jucărie stricată.

— Dar de ce oare ar vrea cineva să arunce în aer sediul KCTV? a întrebat reporterul. Nu realizați în special programe de după-amiază? Telenovele? Spectacole cu clovni?

— Avem tot felul de emisiuni, a zis Seymour, trecându-și o mână tremurândă prin păr. Dar de când una dintre prezentatoare a declarat că ea nu crede în Dumnezeu, am avut câteva probleme.

— Poftim? a întrebat reporterul, parcă nevenindu-i să creadă. *Cine* nu crede în Dumnezeu? Despre ce fel de emisiune vorbim aici?

— Seymour... Seymour! a strigat Walter Pine, croindu-și drum împreună cu un ofițer de poliție prin mulțimea de angajați speriați. Seymour, slavă Cerului că n-ai pățit nimic! După tot ce-ai făcut... ți-ai riscat viața!

— Sunt în regulă, domnule Pine, a spus Seymour. Și n-am făcut nimic. Nu chiar.

— De fapt, domnule Browne, a spus polițistul, consultându-și notițele, ați făcut foarte multe. Monitorizăm de mult timp acțiunile acestei femei. E o susținătoare înfocată a politicii lui McCarthy[11], e nebună de legat. Spune că tot trimite amenințări cu moartea de câteva luni.

Și-a închis carnețelul.

— Cred că s-a săturat să fie ignorată.

— *Amenințări cu moartea?* a întrebat reporterul, înviorându-se deodată. Deci ce emisiune e asta, un buletin de știri? Cu opinii politice? Dezbateri?

— Culinară, a răspuns Walter.

— Domnule Browne, dacă nu ați fi pus mâna pe geanta asta, ziua s-ar fi putut încheia într-un mod cu totul diferit. Cum ați reușit, de fapt? a insistat ofițerul. Cum de i-ați confiscat geanta fără să-și dea seama?

— Asta le tot spun tuturor. Nu eu i-am luat-o, a insistat Seymour. Geanta a apărut pur și simplu la mine pe masă.

— Ești prea modest, a zis Walter, bătându-l ușor pe spate.

— Așa cum trebuie să fie un erou adevărat, a adăugat polițistul, dând din cap.

— Editorului meu o să-i placă la nebunie asta, a spus reporterul.

La distanță, Șase-Jumate zăcea într-un colț, privindu-i ostenit pe cei patru bărbați.

— Doar câteva fotografii și ar trebui să...

Cu coada ochiului, reporterul l-a observat pe Șase-Jumate.

— Hei... Oare n-am mai văzut câinele ăsta? s-a întrebat el. Ba da!

— Toată lumea îl cunoaște, a zis Seymour. E în emisiune.

Reporterul s-a uitat derutat la Walter.

— Credeam că ați spus că e o emisiune culinară.

— Da, este.

— Un câine la o emisiune culinară? Și ce face acolo, mai exact?

Walter a șovăit.

— Nimic, a recunoscut el.

Dar de îndată ce a rostit aceste cuvinte s-a simțit îngrozitor.

Din celălalt colț al încăperii, Șase-Jumate l-a privit drept în ochi. Walter nu iubea câinii, dar a observat că potaia era, fără doar și poate, de-a dreptul rănită.

10 Carte pentru copii în care este relatată povestea a trei animale de companie care călătoresc sute de kilometri în căutarea stăpânilor lor (n. red.).

11 Joseph Raymond McCarthy, jurist și om politic american, care a promovat o politică anticomunistă extremă (n. red.).

Capitolul 36

VIAȚĂ ȘI MOARTE

— *Vești bune!* a spus Walter o săptămână mai târziu, tremurând din toate încheieturile de bucurie, așezându-se la masă alături de Elizabeth, Harriet, Madeline și Amanda.

Devenise un obicei să ia cina de duminică în laboratorul lui Elizabeth.

— A sunat azi cineva de la revista *Life*. Vor să apari pe prima pagină!

— Nu mă interesează, a zis Elizabeth.

— Dar e *Life*!

— O să-mi ceară detalii din viața personală. Nu e treaba nimănui ce fac eu în privat. Știu și eu cum funcționează chestiile astea.

— Uite ce e, avem mare nevoie de așa ceva, a insistat Walter. Amenințările cu moartea s-au sfârșit, dar ne-ar prinde bine un strop de publicitate pozitivă.

— Nu.

— Ai refuzat toate revistele, Elizabeth. Nu poți face asta la nesfârșit.

— Aș vorbi cu bucurie cu cei de la *Chemistry Today.*

— Da, a zis el, dându-și ochii peste cap. Fantastic. Nu e chiar publicul nostru țintă, dar sunt atât de disperat, că i-am sunat.

— Și? a zis ea entuziasmată.

— Au spus că nu-i interesează să intervieveze o doamnă oarecare care gătește la televizor.

Elizabeth s-a ridicat în picioare și a ieșit din laborator.

— Ajută-mă, Harriet, a implorat-o Walter după cină, în timp ce stăteau pe treptele din spatele casei.

— N-ar fi trebuit să-i spui că e bucătăreasă la televizor.

— Știu, știu. Dar nici ea n-ar fi trebuit să le spună tuturor că nu crede în Dumnezeu. N-o să scăpăm niciodată de tinicheaua asta legată de coadă.

Plasa de la ușă s-a deschis.

— Harriet? i-a întrerupt Amanda. Hai să ne jucăm.

— Imediat, a spus femeia, cuprinzând fetița cu brațul. De ce nu construiești mai întâi o fortăreață cu Mad? Apoi o să vin și eu.

— Amanda ține foarte mult la tine, Harriet, a șoptit Walter când fiica lui s-a întors în casă.

S-a abținut să adauge: *Și eu la fel.* În ultimele câteva luni, faptul că a mers de mai multe ori acasă la Zott a însemnat și că a văzut-o din ce în ce mai des pe Harriet. De fiecare dată când pleca, se pomenea că se gândește la ea ore întregi. Ea era măritată – o căsnicie nefericită, conform spuselor lui Elizabeth –, dar nu conta, din moment ce nu se arătase deloc interesată de el, fapt deloc condamnabil. Era un bărbat de cincizeci și cinci de ani, chelea, nu se pricepea deloc la ce făcea și avea și un copil destul de mic care, practic, nici măcar nu era al lui. Dacă ar fi existat un manual intitulat *Cele mai neatractive calități ale bărbaților*, el ar fi fost pe copertă.

— Ah, da? a reușit să îngaime Harriet, iar gâtul i s-a înroșit la auzul acestui compliment.

Și-a făcut de lucru cu rochia, trăgând de ea.

— O să vorbesc cu Elizabeth, a promis ea. Dar ar trebui să discuți mai întâi cu cel care scrie articolul. Spune-i să evite întrebările personale. În special cele referitoare la Calvin Evans. Să se concentreze asupra lui Elizabeth – asupra realizărilor *ei.*

Interviul a fost programat pentru săptămâna următoare. Reporterul, pe nume Franklin Roth, un jurnalist premiat, era faimos pentru talentul său de a scoate adevărul și de la cele mai recalcitrante vedete. Când și-a luat locul în publicul

emisiunii *Cina la șase*, Elizabeth era deja pe scenă, tocând un morman de verdețuri.

— Mulți cred că proteinele vin din carne, ouă și pește, a spus ea, însă ele își au originea în plante. Iar plantele reprezintă hrana celor mai mari și mai puternice animale de pe această planetă.

A ridicat o revistă *National Geographic*, arătându-le niște poze mari cu elefanți, apoi a continuat să explice, cu detalii chinuitoare, procesul metabolic al celui mai mare animal de pe uscat, cerându-i cameramanului să facă un prim-plan cu o fotografie a fecalelor elefantului.

— Puteți vedea fibra cu ochii voștri, a zis ea, bătând ușor în poza cu pricina.

Roth văzuse de câteva ori emisiunea și i se păruse distractivă într-un fel bizar, dar acum, ca membru al publicului, și-a dat seama că cei din jurul lui – în proporție de 98% femei – reprezentau o parte importantă a poveștii, la fel ca Zott. Toată lumea părea să fi venit înarmată cu un caiet și un creion; unii aduseseră manuale de chimie. Toți cei prezenți erau extrem de atenți, așa cum ar trebui să fii într-un amfiteatru la un curs la facultate sau la biserică, dar n-o faci.

În timpul unei pauze publicitare, s-a întors spre femeia de lângă el.

— Nu vă supărați, a spus el politicos, arătându-i legitimația, ce vă place cel mai mult la această emisiune?

— Că sunt luată în serios.

— Nu rețetele?

Ea l-a privit de parcă nu-i venea să creadă ce-o întreabă.

— Uneori am senzația, a spus ea încet, că dacă un bărbat ar trebui să petreacă o zi în pielea unei femei din America, n-ar rezista nici până la ora prânzului.

Femeia din cealaltă parte l-a bătut ușor pe genunchi.

— Pregătiți-vă pentru o revoltă.

După emisiune, reporterul s-a întors în culise, unde Zott i-a strâns mâna, iar câinele ei, Șase-Jumate, l-a adulmecat ca un polițist care te verifică de arme. După acest scurt preambul, i-a invitat pe Roth și pe fotograful care-l însoțea la ea în cabină, unde a vorbit despre emisiune – sau, mai exact, despre noțiunile

de chimie pe care le acoperea în emisiune. El a ascultat-o politicos, apoi a comentat ceva despre pantalonii ei, spunând că sunt o alegere curajoasă. Femeia l-a privit surprinsă, apoi l-a felicitat pentru aceeași alegere îndrăzneață. A spus-o pe un ton iritat.

În timp ce fotograful își făcea treaba în liniște, reporterul a schimbat subiectul, vorbind despre coafura ei. Ea i-a aruncat o privire rece.

Fotograful s-a uitat îngrijorat la Roth. Avea misiunea de a obține cel puțin o poză cu Elizabeth Zott zâmbind. *Fă ceva,* a gesticulat el spre Roth. *Spune ceva amuzant.*

— Pot să întreb ce e cu creionul din părul tău? a făcut Roth o încercare.

— Desigur, a răspuns ea. E un creion numărul doi. „Doi" reprezintă gradul de duritate a minei de plumb, deși creioanele nu conțin, de fapt, plumb. Conțin grafit, care este un alotrop de carbon.

— Nu, voiam să spun de ce...

— De ce un creion și nu un pix? Pentru că, spre deosebire de tuș, grafitul se poate șterge. Oamenii fac greșeli, domnule Roth. Creionul îți permite să ștergi greșeala și să mergi mai departe. Oamenii de știință comit greșeli și, din această cauză, noi acceptăm cu ușurință eșecul.

Apoi a aruncat o privire dezaprobatoare spre pixul jurnalistului. Fotograful și-a dat ochii peste cap.

— Uite, a zis Roth, închizând caietul. Aveam impresia că ai fost de acord cu acest interviu, dar acum îmi dai seama că ai fost obligată să-l accepți. Nu intervievez pe nimeni împotriva voinței sale; îmi cer sincer scuze pentru această intruziune.

Apoi s-a răsucit spre fotograf și a făcut semn cu capul spre ușă. Ajunseseră deja la jumătatea parcării, când Seymour Browne i-a oprit.

— Zott a zis să așteptați aici, le-a spus el.

Cinci minute mai târziu, Roth stătea lângă Elizabeth Zott pe locul din față al vechiului ei Plymouth albastru. Câinele și fotograful fuseseră alungați pe bancheta din spate.

— Nu mușcă, nu-i așa? a întrebat fotograful, lipindu-se de geam, cât mai departe de Șase-Jumate.

— Toți câinii pot să muște, a spus ea peste umăr. Așa cum toți oamenii pot face rău altor oameni. Secretul e să ai o atitudine rezonabilă, astfel încât răul să devină nenecesar.

— Asta înseamnă *da*? a zis bărbatul, dar se îndreptau spre autostradă și întrebarea s-a pierdut în vuietul motorului.

— Unde mergem? a întrebat Roth.

— În laboratorul meu.

Însă când au oprit în fața unui mic bungalow cafeniu dintr-un cartier vechi, dar curățel, lui Roth i s-a părut că auzise greșit.

— Mi-e teamă că eu sunt cea care vă datorează acum scuze, a zis ea, poftindu-i înăuntru. Mi s-a stricat centrifuga. Dar o cafea tot pot să vă fac.

S-a pus pe treabă, la fel și fotograful, iar Roth a rămas cu gura căscată, uitându-se la încăperea care, cel mai probabil, odinioară fusese o bucătărie. Acum semăna cu o combinație între o sală de operații și locul unde avusese loc un dezastru biologic.

— Era o încărcătură dezechilibrată, a explicat ea, adăugând ceva despre separarea fluidelor bazată pe densitate și arătând spre o chestie mare și argintie.

Centrifuga? Habar nu avea ce e aia. Și-a deschis iarăși carnețelul. Elizabeth i-a pus în față un platou cu fursecuri.

— Sunt cu aldehidă cinamică, a spus ea.

El s-a răsucit, pomenindu-se că e privit cu atenție de câine.

— Șase-Jumate e un nume neobișnuit pentru un câine, a continuat el. Ce înseamnă?

— *Ce înseamnă?*

Femeia s-a întors spre el, pornind arzătorul Bunsen și încruntându-se de parcă n-ar fi înțeles nici acum de ce bărbatul insistă să pună întrebări atât de banale. Apoi a făcut o descriere detaliată a babilonienilor, care se bazau pe sistemul sexagesimal – care împarte un întreg în șaizeci de părți egale, a explicat ea – și în matematică, și în astronomie.

— Deci sper că am lămurit aspectul acesta, a insistat Elizabeth.

Între timp, fotograful, pe care-l invitase să se uite prin casă, a întrebat ce e cu mașinăria din mijlocul sufrageriei.

— Ergometrul? a spus ea. E un aparat de vâslit. Sunt canotoare. Ca multe alte femei.

Roth a lăsat carnețelul pe masa din laborator și li s-a alăturat în cealaltă cameră, unde ea le-a făcut o demonstrație de vâslit.

— Ergul este o unitate de măsură a energiei, le-a explicat ea, mișcându-se înainte și înapoi într-un mod care părea foarte obositor, timp în care fotograful i-a făcut poze din mai multe unghiuri. Canotajul consumă foarte multă energie.

Apoi s-a ridicat și fotograful a tras mai multe cadre cu mâinile ei pline de bătături, după care au revenit cu toții în laborator, unde Roth l-a găsit pe Șase-Jumate bălindu-i pe notițe.

Așa s-a desfășurat interviul, trecând de la plictisitor la foarte plictisitor. Roth a continuat să-i adreseze întrebări și ea i-a răspuns la toate – într-o manieră politicoasă, sârguincioasă, științifică. Cu alte cuvinte, nu a obținut nimic publicabil.

Elizabeth i-a oferit o ceașcă de cafea. Nu era un mare băutor al acestei licori – era prea amară pentru gustul lui –, dar femeia se dăduse peste cap să o prepare, folosind tot felul de retorte, eprubete, pipete, vapori. Ca să fie politicos, a luat o înghițitură. Apoi încă una.

— Asta chiar e cafea? a întrebat el uimit.

— Poate v-ar plăcea să observați cum mă ajută Șase-Jumate în laborator, a propus ea.

I-a pus câinelui niște ochelari de protecție, apoi i-a explicat reporterului domeniul ei de cercetare – abiogeneza, așa îl numise –, după care i-a dictat cuvântul pe litere, a-b-i-o, dar până la urmă i-a luat carnețelul și a scris cuvântul cu litere mari. Între timp, fotograful i-a făcut o sută de poze lui Șase-Jumate, care apăsa un buton care ridica și cobora capacul hotei.

— Am vrut să vă aduc aici, i-a spus ea lui Roth, pentru că vreau ca cititorii să priceapă că eu nu sunt, de fapt, prezentatoarea unei emisiuni culinare. Sunt chimistă. Pentru o vreme, am încercat să rezolv unul dintre cele mai mari mistere ale chimiei din zilele noastre.

A continuat să explice abiogeneza, iar entuziasmul său era evident, folosind descrieri precise pentru a detalia întregul tablou. Femeia se pricepea de minune să explice, și-a dat el seama, avea darul de a face până și conceptele plicticoase să pară interesante. Roth a luat notițe detaliate în timp ce ea gesticula, arătând spre diverse obiecte din laborator, împărtășind din când în când cu el rezultatele testelor și interpretările ei, cerându-și scuze din nou pentru centrifuga defectă, explicând de ce era imposibil să aibă un ciclotron acasă și sugerând că actualele legi municipale o împiedicaseră să-și instaleze nu știu ce dispozitiv radioactiv.

— Politicienii nu ne ușurează deloc situația, nu-i așa? a zis ea. În orice caz, originea vieții. Asta căutam.

— Dar n-o mai faci? a întrebat el.

— N-o mai fac, a răspuns Elizabeth.

Roth s-a răsucit pe taburet. Nu-l interesase niciodată știința, câtuși de puțin – el se pricepea la oameni. Dar în ceea ce-o privea pe Elizabeth Zott, părea imposibil să afle cine e ea cu adevărat, nu doar cu ce se ocupă. Bănuia că există o cale de a pătrunde pe acel teritoriu, dar Walter Pine îl avertizase în mod explicit să nu o facă, pentru că interviul avea să se termine prost. Totuși, Roth a decis să-și asume riscul.

— Povestește-mi despre Calvin Evans, a spus el.

La auzul acestui nume, Elizabeth s-a răsucit brusc, cu dezamăgire în ochi. L-a privit cu atenție și îndelung pe Roth; era genul de privire pe care i-o arunci cuiva care și-a încălcat promisiunea.

— Deci ești mai interesat de cercetările lui Calvin, a spus ea plat.

Fotograful a dat din cap spre Roth și a șoptit:

— Bună treabă, geniule.

Apoi a pus capacul obiectivului, resemnat.

— Mă găsești afară, a zis el dezgustat.

— Nu cercetările lui mă interesează, a spus Roth. Voiam să aflu mai multe despre relația ta cu Evans.

— Și de ce-ar fi treaba ta lucrul ăsta?

Roth a simțit din nou cum este privit cu mare atenție de câine. *Ți-am detectat și memorat poziția arterei carotide.*

— Sunt multe bârfe legate de ce s-a petrecut între voi.

— Bârfe.

— Înțeleg că venea dintr-un mediu înstărit – canotaj, Cambridge –, iar tu... a spus el, verificându-și notițele, ai absolvit UCLA. Dar văd că nu ți-ai dat și doctoratul acolo. Unde te-ai dus? Am mai aflat și că ai fost concediată de la Hastings.

— Mi-ai verificat activitatea.

— Face parte din meseria mea.

— Deci ai verificat-o și pe a lui Calvin.

— Păi, nu, nu era necesar. A fost atât de celebru, încât...

Elizabeth și-a înclinat capul într-un fel care lui Roth i s-a părut neliniștitor.

— Domnișoară Zott, a spus el. Și tu ești destul de celebră...

— Nu mă interesează celebritatea.

— Nu lăsa publicul să-ți spună povestea în locul tău, domnișoară Zott, a avertizat-o Roth. Oamenii au obiceiul de a denatura adevărul.

— La fel și reporterii, a zis ea, așezându-se pe taburetul de lângă el.

Pentru o clipă, Elizabeth i-a dat impresia că are de gând să coopereze. Apoi s-a răzgândit, îndreptându-și atenția spre perete.

Au stat așa multă vreme, suficient cât să se răcească și cafeaua. Chiar și ticăitul ceasului ei părea că-și pierde entuziasmul. Afară s-a auzit un claxon, urmat de strigătul unei femei:

— Dacă nu ți-am spus de o mie de ori!

Un adevăr cunoscut de toată lumea din domeniul jurnalismului e faptul că subiectul unui interviu va începe să-și spună povestea abia când reporterul va înceta să-i pună întrebări. Roth știa acest lucru, dar nu de aceea păstrase

tăcerea. Ci mai degrabă pentru că se ura. I se spusese să nu încalce această graniță, iar el o făcuse. Îi câștigase încrederea acestei femei, apoi o călcase în picioare. Voia să-și ceară scuze, dar, pentru că era scriitor, știa deja că nimic din ce-ar zice nu ar mai conta. Cuvintele nu au prea mare greutate atunci când îți ceri iertare cu adevărat.

Deodată, din apropiere s-a auzit sunetul unei sirene, iar Elizabeth a tresărit ca o căprioară speriată. S-a înclinat și a deschis carnețelul jurnalistului.

— Vrei să știi mai multe despre mine și Calvin? a spus ea tăios.

Apoi a început să-i povestească singurul lucru pe care n-ar fi trebuit să i-l spună unui reporter: adevărul adevărat. Iar el nu prea știa ce să facă cu aceste informații.

Capitolul 37

STOC EPUIZAT

„Elizabeth Zott este, fără îndoială, cea mai influentă și inteligentă persoană de la televizor din zilele noastre“, a scris el de pe locul 21C al avionului care-l ducea înapoi la New York. S-a oprit, a mai comandat un whiskey cu apă și a privit hăul de sub el. Avea un condei strălucit și era un reporter bun, iar aceste abilități, amestecate cu o cantitate zdravănă de alcool, îi garantau că o să scrie ceva interesant; așa spera el. Povestea ei nu era una fericită și, în domeniul lui profesional, lucrul ăsta era, de obicei, unul bun. Dar în cazul ăsta, cu femeia asta...

A lovit ușor cu degetele în măsuța din avion. De regulă, reporterii vor să adopte o poziție de mijloc, să fie nepărtinitori și imuni la efectul emoțiilor. Dar acum s-a trezit că înclina să fie de partea cuiva; a *ei*, și nu avea deloc chef să vadă povestea din orice altă perspectivă. Roth s-a foit în scaun și a dat băutura peste cap dintr-o singură înghițitură prelungă.

La naiba! Intervievase o mulțime de oameni, pe Walter Pine, pe Harriet Sloane, pe câțiva dintre cei care lucrau la Hastings, toți membrii echipei emisiunii. Îi cunoscuse și copilul, pe Madeline, care intrase citind în laborator – oare chiar citea *Zgomotul și furia* lui Faulkner? Dar n-a întrebat-o nimic pe fetiță, pentru că nu părea corect, dar și pentru că intervenise câinele. În timp ce Elizabeth îngrijea o zgârietură de pe piciorul lui Madeline, Șase-Jumate s-a întors spre el și și-a dezvelit colții.

Dar nu conta ce îi spuseseră ceilalți; vorbele ei aveau să îi rămână în minte pentru restul vieții.

— Eu și Calvin eram suflete-pereche, a început ea.

Elizabeth a continuat să-și descrie sentimentele pentru acel bărbat ciudat și capricios cu o intensitate care l-a mâhnit profund.

— Nu trebuie să înțelegi chimia la un nivel avansat ca să realizezi cât de rară a fost situația noastră, a zis ea. Nu e vorba că am fost pe aceeași lungime de undă; pur și simplu ne-am ciocnit. La propriu, de fapt, în holul unui teatru. A vomitat pe mine. Cunoști teoria Big Bangului, nu-i așa?

A continuat să vorbească despre povestea lor de dragoste folosind cuvinte ca „expansiune", „densitate", „temperatură", subliniind că la baza pasiunii lor se afla respectul reciproc față de capacitățile fiecăruia.

— Știi ce lucru extraordinar e ăsta? a zis ea. Ca un bărbat să trateze munca iubitei sale cu la fel de multă seriozitate ca pe propria sa muncă?

El a inspirat tăios.

— Evident, sunt chimistă, domnule Roth, ceea ce la suprafață ar putea explica de ce Calvin era interesat de cercetările mele. Dar am lucrat cu o mulțime de alți chimiști și nici măcar unul dintre ei nu credea că am ce căuta acolo. În afară de Calvin și de încă unul.

S-a încruntat.

— Celălalt fiind doctorul Donatti, directorul departamentului de Chimie de la Hastings. Acesta nu doar că știa că locul meu este acolo, dar era conștient și că sunt pe cale de a face o descoperire importantă. Adevărul e că mi-a furat cercetările. Le-a publicat pretinzând că-i aparțin.

Roth a făcut ochii mari.

— Mi-am dat demisia în aceeași zi.

— De ce nu le-ai spus celor de la publicația respectivă? a întrebat reporterul. De ce nu ți-ai cerut drepturile?

Elizabeth s-a uitat la Roth de parcă ar fi venit pe o altă planetă.

— Asta e o glumă, nu?

Roth a roșit. Desigur. Cine avea să creadă versiunea unei femei, nu pe cea a unui bărbat, care mai era și șef de departament? Dacă era sincer, probabil că nici el n-ar fi făcut-o.

— M-am îndrăgostit de Calvin, a continuat ea, pentru că era inteligent și bun, dar și pentru că a fost primul bărbat care m-a luat în serios. Imaginează-ți cum ar fi ca toți bărbații să ia femeile în serios. Educația s-ar schimba. Forța de muncă ar fi revoluționată. Consilierii maritali ar rămâne fără meserie. Înțelegi unde bat?

Înțelegea, deși nu prea avea chef s-o facă. Soția îl părăsise de curând, spunând că nu-i respectă meseria de mamă și gospodină. Dar a fi mamă și gospodină nu e o meserie reală, nu-i așa? E mai degrabă un rol. În orice caz, plecase.

— De-asta am vrut să mă folosesc de *Cina la șase* ca să predau chimie. Pentru că atunci când femeile înțeleg chimie, încep să priceapă cum funcționează lucrurile.

Roth părea derutat de-a binelea.

— Mă refer la atomi și la molecule, Roth, a explicat ea. La regulile reale care guvernează lumea. Când femeile pricep aceste concepte fundamentale, încep să observe limitele false care au fost create special pentru ele.

— De către bărbați, vrei să spui.

— De către politicile culturale și religioase artificiale care le oferă bărbaților rolul nefiresc de conducere rezervat unui singur sex. Înțelegerea teoriilor de bază ale chimiei dezvăluie pericolul unei asemenea abordări dezechilibrate.

— Păi, a spus el, dându-și seama că nu-și pusese niciodată problema în felul acesta, sunt de acord că societatea lasă mult de dorit, dar când vine vorba despre religie, tind să cred că ne face mai umili – ne arată care e locul nostru în lume.

— Serios? a zis ea surprinsă. Eu cred că ne lasă să scăpăm prea ușor. Cred că ne învață că nimic nu e, de fapt, vina noastră; că ceva sau altcineva face jocurile; că, în ultimă instanță, nu suntem responsabili de cum decurg lucrurile; că ar trebui să ne rugăm ca să îmbunătățim o situație. Dar adevărul e

că noi suntem într-o mare măsură responsabili pentru relele din lume. Și avem puterea de a le îndrepta.

— Sigur nu vrei să zici că oamenii pot să îndrepte tot ce e rău în univers.

— Vorbesc despre îndreptarea *noastră*, domnule Roth, despre greșelile noastre. Natura funcționează la un nivel mult mai înalt. Putem învăța mai mult, putem evolua, dar pentru a atinge acest vis trebuie să deschidem larg ușile. Foarte multe creiere strălucite sunt ținute departe de cercetarea științifică din cauza unor forme de discriminare, cum ar fi cele legate de gen și de rasă. Pe mine mă scoate din minți și ar trebui să te scoată din minți și pe tine. Știința are niște mari probleme de rezolvat: foamete, boli, extincție. Și cei care închid ușile în nasul altora folosindu-se de noțiuni culturale expirate și oportuniste sunt leneși cu bună știință. Institutul de Cercetare Hastings e plin de astfel de oameni.

Roth s-a oprit din scris. În cap i-a sunat o alarmă. Lucra la o revistă cu o reputație foarte bună, dar noul său editor venise de la *The Hollywood Reporter* – o porcărie –, iar el, Roth, în ciuda faptului că avea un premiu Pulitzer, îi dădea acum socoteală unui tip care spunea „bâzâieli“ în loc de știri și care insista că „rufele murdare“ erau o componentă-cheie a fiecărei povești. „Jurnalismul este o afacere care trebuie să aducă bani!“ îi amintea mereu șeful lui. „Oamenii își doresc să afle toate mizeriile!“

— Sunt atee, domnule Roth, a zis ea, oftând din toți rărunchii. De fapt, sunt umanistă. Dar trebuie să recunosc că în unele zile rasa umană îmi provoacă greață.

S-a ridicat, a strâns ceștile, apoi le-a așezat lângă punctul de clătire a ochilor. Jurnalistul avea senzația copleșitoare că interviul lor a luat sfârșit, dar apoi ea s-a întors din nou spre el.

— Cât despre diploma mea, a adăugat ea, nu am așa ceva și nici nu am pretins că aș avea. Acceptarea mea în programul lui Meyers s-a bazat doar pe studiu individual. Că veni vorba despre Meyers, a spus Elizabeth, cu glas tăios, scoțându-și creionul din păr. Ar trebui să afli ceva.

Apoi i-a povestit toată tărășenia, explicând că fusese nevoită să plece de la UCLA pentru că, atunci când un bărbat violează o femeie, preferă ca femeia să nu le spună și altora despre asta.

Roth a înghițit în sec.

— Cât despre copilăria mea, fratele meu a fost cel care m-a crescut, a continuat Elizabeth. M-a învățat să citesc, mi-a arătat ce minunății există într-o bibliotecă, a încercat să mă protejeze de faptul că părinților mei le păsa doar de bani. În ziua în care l-am găsit pe John spânzurat de grinzile din magazie, tata nici măcar nu a așteptat să vină poliția. Nu voia să întârzie la un spectacol.

Tatăl ei, a explicat Elizabeth, era un predicator al apocalipsei care intrase la pușcărie pentru cel puțin douăzeci și cinci de ani pentru că omorâse trei oameni în timp ce înfăptuia un miracol, adevăratul miracol fiind acela că nu omorâse mai mulți. Pe mama ei n-o văzuse de peste doisprezece ani. Plecase pentru totdeauna în Brazilia cu noua ei familie. Se pare că evitarea Fiscului era un angajament care dura o viață întreagă.

— Dar cred că la capitolul copilărie de groază Calvin câștigă detașat.

A povestit mai departe despre moartea părinților, apoi a mătușii lui Calvin – de aceea a ajuns la un cămin catolic de băieți, unde a fost victima abuzului diverșilor preoți până când a crescut destul de mult ca să-i poată opri. Îi găsise vechiul jurnal în cutiile pe care le furase cu ajutorul lui Frask. Deși scrisul lui copilăros era pe alocuri imposibil de citit, suferința era cât se poate de evidentă.

Nu i-a spus însă lui Roth că în paginile acelui jurnal ea descoperise sursa ranchiunei permanente a lui Calvin. „Sunt aici, deși n-ar trebui să fiu“, scria el, insinuând că ar fi existat o altă posibilitate. „Și n-o să-l iert niciodată, nici în ruptul capului, pe omul ăla. Niciodată. Câtă vreme o să trăiesc.“ După ce i-a citit corespondența cu Wakely, a înțeles că omul pe care nu avea de gând să-l ierte era tatăl lui, cel pe care Calvin și-l dorea mort. Era omul pe care promisese să-l urască până în ziua morții sale. Era o promisiune pe care și-o respectase. Roth și-a coborât privirea spre masă. El crescuse cât se poate de normal: cu doi părinți, fără sinucideri, fără nici măcar vreo atingere ciudată din partea preotului din parohia lui. Cu toate astea, găsea multe lucruri de care să

se plângă. Ce i se întâmplase? Așa cum oamenii aveau prostul obicei de a minimaliza problemele și tragediile altora, aveau și un alt obicei prost, cel de a nu prețui ce au. Sau avuseseră. Îi era dor de soția lui.

— Cât despre moartea lui Calvin, a zis ea, eu sunt sută la sută responsabilă.

Reporterul s-a făcut alb la față când Elizabeth i-a descris accidentul, lesa și sirenele și cum, din cauza acestui lucru, ea n-avea de gând să mai pună vreodată obstacole cuiva. După cum vedea ea lucrurile, moartea lui Calvin declanșase o serie de alte eșecuri: luată prin surprindere de furtul lui Donatti, renunțase la munca ei de cercetare; hotărâtă să-și ajute fiica să se integreze, o înscrisese la o școală unde aceasta nu se integrase deloc; pe lângă toate astea, ea însăși se transformase în lucrul de care fugise toată viața, devenind o actriță, exact ca tatăl ei. Ah, și, pe lângă toate astea, îi provocase un infarct lui Phil Lebensmal.

— Deși pe ăsta din urmă nu l-aș numi chiar eșec, a zis ea.

— Despre ce-ați vorbit? a întrebat fotograful în drum spre aeroport. Am ratat ceva important?

— Nu, nimic, a mințit Roth.

Înainte de a se urca în taxi, Roth hotărâse deja că nu va dezvălui nimănui ce aflase. Urma să scrie articolul înainte de termen, conform specificațiilor, fără niciun cuvânt în plus. Avea de gând să scrie mult, dar fără să spună nimic. Să povestească despre ea, dar să nu o dea de gol. Cu alte cuvinte, avea de gând să respecte termenul de predare și, în jurnalism, asta reprezintă 99% din reguli. „În ciuda celor spuse de Elizabeth Zott, *Cina la șase* nu este doar o lecție introductivă în domeniul chimiei“, a scris el în acea zi, în avion. „Timp de treizeci de minute, cinci zile pe săptămână, este o lecție de viață. Și nu doar una despre cine suntem sau ce suntem în stare să facem, ci mai degrabă despre ce suntem capabili să devenim.“

În locul oricăror informații de ordin personal, a scris o descriere de două mii de cuvinte a abiogenezei, urmată de o divagație de cinci sute de cuvinte despre felul în care elefanții își metabolizează hrana.

— Ăsta nu-i articol! i-a scris editorul după ce a citit primul draft. Unde sunt mizeriile despre Zott?

— Nu există așa ceva, a zis Roth.

Peste două luni, Elizabeth era pe coperta revistei *Life*, cu brațele încrucișate la piept, cu o expresie sumbră, flancată de un titlu care spunea așa: „De ce vom mânca tot ce ne pune-n farfurie". Articolul de șase pagini includea cincisprezece fotografii cu Elizabeth în acțiune – în timpul emisiunii, în ergometru, pe scaunul de machiaj, mângâindu-l pe Șase-Jumate, discutând cu Walter Pine, aranjându-și părul. În primele două rânduri ale articolului, Roth scrisese că Elizabeth era cea mai inteligentă persoană de la televizor în acel moment, doar că editorul tăiase „inteligentă" și scrisese „atrăgătoare". Materialul includea o scurtă înșiruire a celor mai importante momente ale emisiunii – episodul cu extinctorul, episodul cu ciupercile otrăvitoare, episodul cu eu-nu-cred-în-Dumnezeu și nenumărate altele – terminând cu observația lui că aceasta era o emisiune cu lecții de viață. Dar restul?

— E îngerul morții, aceasta era declarația pe care un reporter neexperimentat o culesese de la tatăl lui Zott, pe care-l vizitase la penitenciarul Sing Sing. E sămânța diavolului. Și e arogantă.

Novicele reușise să obțină și o declarație din partea doctorului Meyers de la UCLA, care o caracteriza pe Zott drept o „studentă ștearsă, interesată mai degrabă de bărbați decât de molecule", adăugând că nu arăta nici pe departe la fel de bine în persoană cum dădea impresia la televizor.

— Cine? întrebase Donatti când reporterașul adusese prima oară vorba despre dosarul de angajat al lui Zott. Zott? A, stai – adică Lizzie cea Dulce? Așa îi spuneam toți aici, Dulcica, a zis el, iar ea protesta împotriva acestei porecle așa cum fac femeile când, *de fapt*, nu protestează.

Apoi zâmbise, demonstrându-și punctul de vedere arătându-i reporterului vechiul ei halat de laborator, care avea brodate inițialele ei, E. Z.

— Dulcica era o laborantă extraordinară – aceasta este o slujbă pentru oamenii care vor să lucreze în domeniul științei, dar pe care nu-i prea duce mintea.

Ultima declarație era din partea doamnei Mudford:

— Locul femeilor e acasă, iar faptul că Elizabeth Zott nu stă acasă s-a dovedit dăunător pentru bunăstarea copilului ei. A exagerat deseori calitățile copilului – primul semn că e un părinte interesat de statutul social. Firește, cât timp fiica ei mi-a fost elevă, m-am străduit din răsputeri să contracarez acest efect.

Declarația lui Mudford era însoțită, surprinzător, de o copie a arborelui genealogic al lui Madeline. „Minciuni!“ scrisese Mudford în partea de sus a paginii. „Trimite-o pe mama la școală!“

Din tot acest articol, arborele genealogic a făcut cel mai mult rău. Pentru că Madeline nu doar că-l trecuse pe Walter drept rudă – cititorii au presupus imediat că Elizabeth se culca cu producătorul emisiunii ei –, dar acesta conținea și un mic desen al unui bunic în zeghe, o bunică mâncând tamales în Brazilia, un câine imens citind *Old Yeller*, o ghindă pe care scria „Nașa Zână“, o femeie pe nume Harriet otrăvindu-și soțul, piatra funerară a unui tată mort, un copil cu un șireang în jurul gâtului, dar și niște referințe dubioase la Nefertiti, Sojourner Truth și Amelia Earhart.

Tirajul revistei s-a epuizat în mai puțin de douăzeci și patru de ore.

Capitolul 38

NEGRESELE

Iulie 1961

Unii oameni sunt de părere că nu există publicitate negativă și, în acest caz, aveau dreptate. Popularitatea *Cinei la șase* a căpătat proporții incredibile.

— Elizabeth, a spus Walter când ea a apărut la el în birou, cu fața împietrită. Știu că ești supărată din cauza articolului – cu toții suntem. Dar hai să privim partea plină a paharului. Noii sponsori se strâng buluc. Câțiva producători ne imploră să creeze produse care să-ți poarte numele. Oale, cuțite, tot felul de lucruri!

Ea și-a țuguiat buzele într-un fel care nu anunța nimic bun.

— Mattel[12] chiar ne-a trimis niște propuneri pentru un set de chimie pentru fete...

— Un set de chimie? a spus ea, înviorându-se puțin.

— Nu uita, sunt doar niște propuneri, a spus el precaut, întinzându-i un dosar. Sunt sigur că unele lucruri pot fi...

— „Fetelor!“ a citit ea cu glas tare. „Faceți-vă singure parfumul... cu ajutorul științei.“ Pentru Dumnezeu, Walter! Și cutia e roz? Sună-i pe oamenii ăștia imediat – vreau să le spun unde să-și bage eprubeta asta de plastic!

— Elizabeth, a zis el pe un ton liniștitor, nu trebuie să acceptăm orice, dar avem în față niște lucruri care ne pot oferi siguranță financiară de durată. Nu doar pentru noi, ci și pentru fetele noastre. Trebuie să ne gândim și dincolo de propriile interese.

— Asta nu e gândire, Walter, ăsta e marketing.

— Domnule Pine, a spus o secretară. Domnul Roth e pe linia doi.

— Să nu îndrăznești să răspunzi la telefon, l-a avertizat Elizabeth, cu trăsăturile încă marcate de tristețea provocată de discreditările apărute în presă.

— Bună seara, a zis Elizabeth câteva săptămâni mai târziu, eu sunt Elizabeth Zott și suntem la *Cina la șase*.

Avea un tocător în față, în jurul căruia erau mai multe legume, care de care mai colorate.

— Cina din această seară are ca vedetă vânăta, a spus ea, ridicând o legumă mare, violetă. Sau *aubergine*, cum i se spune prin alte părți ale lumii. Vânăta este extrem de nutritivă, dar poate fi amară, din cauza compușilor fenolici. Ca să scăpăm de această amărăciune...

S-a oprit brusc, răsucind leguma în mâini, ca și cum n-ar fi fost pe de-a-ntregul mulțumită.

— Dați-mi voie să reformulez. Ca să ne păzim de *tendința* vinetei de a deveni amară...

S-a oprit din nou și a expirat zgomotos. Apoi a aruncat vânăta la o parte.

— Lăsați-o baltă, a zis ea. Viața e și-așa destul de-amară.

S-a întors și a deschis dulapul din spatele ei, scoțând alte ingrediente.

— Avem un plan nou, a zis ea. Facem negrese.

Madeline s-a întins pe burtă în fața televizorului, cu picioarele în aer.

— Se pare că și-n seara asta mâncăm negrese, Harriet. A cincea zi la rând.

— În zilele mele proaste, fac negrese, a mărturisit Elizabeth. N-o să mă prefac că zaharoza e un ingredient esențial pentru bunăstarea noastră, dar eu, una, mă simt mai bine când o mănânc. Hai să începem.

— Mad, a zis Harriet peste glasul lui Elizabeth, în timp ce-și reîmprospăta rujul și-și înfoia părul. Trebuie să ies puțin, OK? Să nu deschizi ușa nimănui, să

nu răspunzi la telefon și să nu pleci de-acasă. Mă-ntorc înainte să vină mama ta. Ai înțeles? Mad? Mă auzi?

— Ce?

— Ne vedem curând.

Și a închis ușa în urma ei.

— Negresele sunt cele mai bune când sunt făcute fie cu pudră de cacao de cea mai bună calitate, fie cu ciocolată de casă neîndulcită, a continuat Elizabeth. Eu prefer cacaua din Olanda. Conține un nivel ridicat de polifenoli, care, așa cum știți, sunt compuși reducători care ne protejează organismul împotriva proceselor oxidative...

Madeline se uita cu atenție la televizor, la mama ei care amesteca pudra de cacao cu untul topit și cu zahărul, învârtind lingura de lemn în castron cu atât de multă putere, încât avea impresia o să se spargă vasul. Fusese atât de mândră când revista *Life* apăruse la chioșcurile de ziare! Mama ei era pe copertă! Dar înainte să apuce să citească articolul, mama ei îndesase toate exemplarele – și pe ale lui Harriet – într-un sac de gunoi pe care-l lăsase la colțul străzii.

— N-o să citești acest munte de minciuni, i-a zis ea lui Madeline. Pricepi? Sub niciun pretext.

Madeline a dat din cap. Dar a doua zi s-a dus direct la bibliotecă și a citit articolul cu răsuflarea tăiată, urmărind cu degetul fiecare rând.

— Nu, a zis ea, cu vocea sugrumată. Nu, nu, nu...

Lacrimile i s-au prelins peste fotografia în care mama ei își aranja părul de parcă doar asta făcea toată ziua.

— Mama mea e om de știință. E chimistă.

Și-a îndreptat din nou atenția spre televizor, acolo unde mama ei tăia nuci.

— Nucile au un conținut crescut de vitamina E, sub formă de tocoferol, a spus ea. S-a dovedit că protejează inima.

Deși, după felul în care continua să le mărunțească, părea clar că nucile nu vor vindeca în vreun fel suferința provocată inimii sale.

Deodată s-a auzit soneria, iar Mad a tresărit. Harriet n-o mai lăsa să răspundă la ușă, dar Harriet nu era acolo. A tras cu ochiul pe fereastră, așteptându-se să

vadă un străin, dar în schimb a dat cu ochii de Wakely.

— Mad, a spus preotul când fetița a deschis ușa. Mi-am făcut foarte multe griji.

De la televizor, Elizabeth Zott explica felul în care aerul se deplasează de-a lungul suprafeței dure a cristalelor de zahăr și apoi se înconjoară de o peliculă de grăsime, creând o spumă.

— Când adaug ouăle, a zis ea, proteina lor va împiedica bulele de aer îmbrăcate în grăsime să se disperseze la contactul cu căldura.

A lăsat castronul jos.

— Revenim după pauza de publicitate.

— Sper că nu e nicio problemă că am trecut pe-aici, a zis Wakely. M-am gândit că o să fii acasă în timpul emisiunii mamei tale. Chiar face negrese pentru cină?

— Are o zi proastă.

— Articolul acela din *Life*... pot doar să-mi imaginez cum se simte. Unde e bona ta?

— Harriet o să se întoarcă în cel mai scurt timp.

A șovăit, știind că probabil n-ar fi trebuit să-l întrebe ce-avea de gând.

— Wakely. Vrei să rămâi la cină?

El a făcut o pauză. Dacă zilele proaste dictau meniurile, ar fi mâncat negrese la fiecare masă din viața lui.

— Nu aș îndrăzni niciodată să intru așa în viața voastră, Mad. Voiam doar să mă asigur că ești bine. Mă simt îngrozitor că nu am fost în stare să te ajut mai mult cu arborele genealogic, deși sunt mândru de ce ai reușit. Ți-ai definit familia cu tușe groase și oneste. Familia înseamnă mult mai mult decât biologie.

— Știu.

Și-a plimbat privirea prin cămăruța plină cu cărți, oprindu-se asupra ergometrului.

— Iată-l, a spus el uimit. Aparatul de vâslit. L-am văzut în revistă. Tatăl tău era foarte priceput.

— *Mama* e foarte pricepută, l-a contrazis ea. Mama a transformat bucătăria în...

Dar, înainte să apuce să-i arate laboratorul, Elizabeth a anunțat, din televizor, că a revenit.

— Unul dintre lucrurile care-mi plac la gătit, a zis ea, adăugând făina, este inerenta sa utilitate. Când pregătim hrana, nu creăm doar ceva bun de mâncat – creăm ceva care oferă energie celulelor noastre, ceva ce întreține viața. E foarte diferit de ce creează alții. De exemplu – a făcut o pauză scurtă, apoi s-a uitat direct spre cameră, mijind ochii –, revistele.

— Biata ta mamă, a spus Wakely, scuturând din cap.

Ușa din spate s-a deschis, dându-se de perete.

— Harriet? a strigat Mad.

— Nu, scumpa mea, eu sunt.

Avea un glas îngrijorat.

— Am venit mai devreme acasă.

Wakely a încremenit.

— Mama ta?

Nu era pregătit s-o cunoască pe Elizabeth Zott. Era destul de rău că se afla în casa unde locuise odinioară Calvin Evans, dar s-o mai și întâlnească pe femeia pe care nu fusese capabil s-o consoleze la înmormântarea lui Evans? Faimoasa prezentatoare atee de televiziune? Persoana care apăruse de curând pe coperta revistei *Life*? Nu. Trebuia să plece imediat – acum, înainte ca Elizabeth să vadă un om în toată firea singur cu fiica ei într-o casă goală. Doamne, Dumnezeule! Ce fusese în capul lui? Nici că se putea ca situația să pară mai proastă.

— Pa, i-a șoptit el lui Mad, întorcându-se spre ieșirea principală.

Dar înainte să deschidă ușa, lângă el a apărut Șase-Jumate.

Wakely!

— Mad? a strigat Elizabeth, lăsându-și sacoșele în laborator și intrând în living. Unde e...

Apoi s-a oprit.

— Ah.

S-a încruntat, surprinsă să vadă un bărbat cu guler de preot strângând cu putere clanța ușii de la intrare.

— Bună, mami, a zis Madeline, încercând să pară relaxată. El este Wakely. E prietenul meu.

—Wakely, *preotul*, a zis el, dând cu reticență drumul clanței, ca să-i întindă mâna. De la First Presbyterian. Îmi cer scuze că v-am deranjat, doamnă Zott, a adăugat grăbit. Îmi pare foarte, foarte rău. Sunt sigur că sunteți obosită după o zi lungă de lucru, eu și Madeline ne-am cunoscut cu ceva timp în urmă la bibliotecă și are dreptate, suntem prieteni, suntem... eu tocmai plecam.

— Wakely m-a ajutat cu arborele genealogic.

— O temă groaznică, a zis el. Complet aiurea. Mă opun temelor pentru acasă care își bagă nasul în probleme private de familie – dar nu, de fapt, nu am prea ajutat-o. Mi-aș fi dorit însă s-o pot face. Calvin Evans a avut o mare influență în viața mea... munca lui... mă rog, poate suna ciudat dacă ne gândim la domeniul meu de activitate, dar eram un mare admirator, un fan chiar; noi doi, de fapt...

S-a oprit.

— Repet, îmi pare foarte rău pentru pierderea voastră... sunt sigur că n-a fost...

Wakely se auzea turuind, de parcă vorbele lui erau un torent. Cu cât bătea câmpii mai tare, cu atât privirea lui Elizabeth Zott devenea mai înfricoșătoare.

— Unde e Harriet? a întrebat ea, întorcându-se spre Madeline.

— Are drumuri de făcut.

De la televizor, Elizabeth Zott a spus:

— Am timp pentru una sau două întrebări.

— Chiar sunteți chimistă? a întrebat cineva. Pentru că în revista *Life* scria că...

— *Da,* sunt chimistă, s-a răstit ea. Are cineva o întrebare reală?

Elizabeth cea din propria sufragerie a părut că intră în panică.

— Închide-l imediat, a zis ea.

Dar înainte de a ajunge la buton, o femeie din public a întrebat, curioasă:

— Este adevărat că fiica ta e ilegitimă?

Wakely a făcut doi pași spre televizor și l-a închis repede.

— Nu lua în seamă chestia asta, Mad, a zis el. Lumea e plină de oameni ignoranți.

Apoi s-a uitat în jur, de parcă ar fi vrut să se asigure că nu a lăsat nimic în urmă, și a zis:

— Îmi pare tare rău că v-am deranjat.

Dar când s-a îndreptat din nou spre ușă, Elizabeth i-a atins mâneca cu mâna.

— Domnule Wakely, a spus ea, cu cea mai tristă voce pe care o auzise el vreodată. Ne-am mai întâlnit.

— Nu mi-ai zis niciodată asta, a început Madeline, întinzându-se după cea de-a doua negresă. De ce nu mi-ai spus că ai fost la înmormântarea tatei?

— Pentru că am avut un rol neimportant. L-am admirat foarte mult pe tatăl tău, dar asta nu înseamnă că l-am cunoscut. Voiam să ajut – voiam să găsesc cuvintele potrivite care s-o ajute pe mama ta, dar n-am reușit. Nu l-am întâlnit niciodată pe tatăl tău, dar am simțit că-l înțeleg. Poate că sună pompos, a spus el, întorcându-se spre Elizabeth. Îmi pare rău.

La cină, Elizabeth a vorbit foarte puțin, mărturisirea lui Wakely părea s-o atingă într-un fel imprecis. A dat din cap.

— Mad, a spus ea. Să fii copil ilegitim înseamnă să fii născut în afara căsătoriei. Înseamnă că eu și tatăl tău nu eram căsătoriți.

— Știu ce înseamnă, a zis fetița. Nu înțeleg de ce e așa mare scofală.

— E mare scofală doar pentru oamenii foarte proști, a intervenit Wakely. Vorbesc toată ziua cu proștii, știu ce spun. Ca preot, am sperat că voi diminua acest tip de prostie – că-i voi face pe oameni să înțeleagă că acțiunile lor pot declanșa astfel de lucruri inutile... în orice caz, mama ta are absolută dreptate când spune în interviu că societatea noastră e în mare parte bazată pe un mit, că toată cultura noastră, religia și politica au obiceiul de a distorsiona adevărul. Copiii ilegitimi nu sunt decât unul dintre aceste mituri. Nu da atenție acestui cuvânt și nici oamenilor care-l folosesc.

Elizabeth a ridicat capul, surprinsă.

— Asta n-a mai încăput în articolul din *Life*.

— Ce anume n-a mai încăput?

— Partea asta despre mit. Despre distorsionarea adevărului.

Era rândul lui să pară surprins.

— Corect, în *Life,* nu. Dar în noul articol al lui Roth...

S-a uitat la Mad de parcă și-ar fi adus aminte în sfârșit de ce trecuse pe la ea.

— O, Doamne Dumnezeule!

S-a aplecat și a scos un plic cafeniu desigilat, așezându-l în fața lui Elizabeth. Pe plic erau scrise trei cuvinte: *Elizabeth Zott. PRIVAT.*

— Mamă, a zis iute Mad. Domnul Roth a trecut pe-aici acum câteva zile. N-am răspuns la ușă pentru că nu am voie, dar și pentru că era vorba de Roth, iar Harriet a spus că el este Inamicul Public Numărul Unu.

S-a oprit, lăsând capul în jos.

— Am citit articolul din *Life*, a mărturisit ea. Știu că mi-ai zis să nu-l citesc, dar am făcut-o și a fost îngrozitor. Și nu știu de unde a făcut rost Roth de arborele genealogic pe care l-am făcut eu, dar uite că a reușit și e vina mea și...

Lacrimile au început să i se prelingă pe obraji.

— Draga mea, a zis Elizabeth cu glas domol, luând fetița în brațe. Nu, normal că nu e vina ta; lucrurile astea nu s-au întâmplat din vina ta. Nu ai greșit cu nimic.

— Ba da, a spus Mad înecându-se de plâns, în timp ce mama ei o mângâia pe păr. Ăsta, a zis ea, arătând spre plicul cafeniu pe care Wakely îl pusese pe masă, e de la Roth. L-a lăsat pe prag și eu l-am deschis. Și chiar dacă scrie că e ceva privat, l-am citit. Și apoi i-am dus plicul lui Wakely.

— Dar, Mad, de ce ai face una ca asta... ?

S-a oprit și s-a uitat panicată la Wakely.

— Stai așa. Și tu l-ai citit?

— Nu eram acolo când a trecut Mad, a început Wakely să povestească, dar dactilografa mea era și Mad era foarte supărată. Așa că mărturisesc – am citit și eu articolul. De fapt, și dactilografa l-a citit și e cam...

— Doamne Dumnezeule! a explodat Elizabeth. Ce e-n neregulă cu voi? Cuvântul „privat“ nu mai înseamnă nimic?

A smuls plicul de pe masă.

— Dar, Mad, a continuat Wakely, ignorând mânia lui Elizabeth, de ce te-a necăjit atât de tare? Măcar domnul Roth încearcă să îndrepte lucrurile. El a scris adevărul.

— Cum adică *adevărul*? a spus Elizabeth. Omul ăla nu e capabil să deosebească...

Dar când băgat mâna în plic și a scos paginile de acolo, s-a oprit. Titlul noului articol era: *De ce mințile lor contează.*

Era o copie a unui articol încă nepublicat. Sub titlu era o fotografie cu Elizabeth în laboratorul ei de-acasă, cu Șase-Jumate lângă ea, echipat cu ochelari de protecție. În jurul ei era un chenar format din poze ale altor femei savant din toată lumea, în laboratoarele lor. „Prejudecățile științei“ – acesta era subtitlul, „și ce fac aceste femei în privința asta“.

De partea de sus a paginii era prins un bilețel:

> Scuze, Zott. Mi-am dat demisia de la *Life*. Încă încerc să scot adevărul la lumină, dar se pare că nimeni nu-l vrea. Am fost respins de zece publicații științifice până acum. Plec să scriu un articol într-un loc numit Vietnam.
>
> Al tău, F. R.

Elizabeth și-a ținut respirația în timp ce parcurgea noul articol. Cuprindea tot ce trebuia: obiectivele ei, experimentele. Și celelalte femei și munca lor – s-a simțit întărită de luptele lor, inspirată de progresele lor.

Însă Madeline plângea.

— Iubita mea, a zis Elizabeth. Nu înțeleg. De ce te-a supărat lucrul acesta? Domnul Roth a făcut treabă bună. E un articol bun. Nu sunt supărată pe tine; mă bucur că l-ai citit. A scris adevărul despre mine și despre celelalte femei și sper din tot sufletul ca acest material să fie publicat. Undeva.

S-a uitat din nou la bilețel. Respins deja de zece ori de revistele de știință? Pe bune?

— Știu, a zis Madeline, ștergându-și nasul cu mâna, dar exact de asta sunt tristă, mamă. Locul tău e într-un laborator. În schimb, gătești cina la televizor și... și... toate astea s-au întâmplat din cauza *mea.*

— Nu, a răspuns cu blândețe Elizabeth. Nu-i adevărat. Toți părinții trebuie să-și câștige existența. Asta înseamnă să fii adult.

— Dar nu ești într-un laborator fix din cauza *mea*...

— Din nou, nu e adevărat...

— Ba da. Așa mi-a spus dactilografa lui Wakely.

Elizabeth a rămas cu gura căscată.

— Doamne sfinte, a zis Wakely, acoperindu-și fața cu mâinile.

— Poftim? a spus Elizabeth. Cine e dactilografa asta a ta?

— E foarte posibil s-o cunoști, a spus Wakely.

— Ascultă-mă, Mad, a zis Elizabeth. Fii foarte atentă. Tot chimistă sunt. O chimistă care apare la televizor.

— Nu, a răspuns Mad tristă. Nu ești.

12 Companie americană care produce jucării, printre care se numără și păpușile Barbie (n. red.).

Capitolul 39

STIMAȚI DOMNI

Cu două zile înainte, domnișoara Frask era pe val. De obicei, putea tasta aproximativ o sută patruzeci și cinci de cuvinte pe minut – rapid, conform oricărui standard –, dar recordul mondial era de două sute șaisprezece cuvinte pe minut, iar azi, Frask, care luase trei pastile de slăbit pe care le dăduse pe gât cu cafea, avea sentimentul că-l va doborî. Dar exact când intrase pe ultima sută de metri, cu degetele lovind cu furie tastele și un cronometru ticăind în apropiere, a auzit două vorbe neașteptate:

— Mă scuzați!

— Of, Doamne! a strigat ea, depărtându-se iute de birou.

Și-a răsucit capul spre stânga și a dat cu ochii de un copil slăbănog care strângea cu putere un plic cafeniu.

— Bună, a zis copila.

— Ce mama dracului! a pufnit Frask.

— Doamnă, ești tare rapidă!

Frask și-a dus mâna la inimă, ca și cum ar fi încercat s-o țină locului.

— Mu-mulțumesc, a reușit ea să spună.

— Ai pupilele dilatate.

— P-pardon?

— Wakely e aici?

Frask s-a lăsat pe spătarul scaunului, simțind palpitații, în timp ce fetița s-a aplecat ca să citească hârtia din mașina de scris.

— Ce faci *aici*? a întrebat Frask.

— Calculez, a explicat copila, apoi s-a retras, plină de uimire. Oau! Te apropii de performanța Stellei Pajunas.

— D-de unde știi cine e Stella...

— Cea mai rapidă dactilografă din lume. Două sute șaisprezece cuvinte pe...

Frask a făcut ochii mari

— ...dar te-am întrerupt, așa că trebuie să ținem cont de...

— Cine *ești* tu? a insistat Frask.

— Doamnă, transpiri.

Frask și-a dus iute mâna la fruntea umedă.

— Ai ajuns pe la o sută optzeci de cuvinte pe minut. Dacă rotunjim.

— Cum te cheamă?

— Mad, a zis puștoaica.

Frask a studiat din priviri buzele mari și rozalii ale fetiței și membrele ei lungi și stângace.

— Evans? a completat ea, fără să se gândească.

S-au uitat una la alta, la fel de uimite.

— Am lucrat pe vremuri împreună cu părinții tăi, i-a explicat Frask lui Mad în timp ce savurau un platou cu prăjiturele dietetice. La Hastings. Eu eram la Personal, iar mama ta și tatăl tău lucrau în departamentul de Chimie. Tatăl tău era celebru – sunt convinsă că știi asta. Iar acum, și mama ta este celebră.

— Din cauza revistei *Life,* a zis copila, lăsând capul în jos.

— Nu, a spus hotărâtă Frask. În ciuda revistei.

— Cum era tatăl meu? a întrebat Mad, mușcând puțin dintr-un fursec.

— Era...

Frask a șovăit. Și-a dat seama că habar nu avea cum fusese Evans.

— Era complet îndrăgostit de mama ta.

Madeline s-a luminat la față.

— Chiar așa?

— Iar mama ta, a continuat ea, fără să mai simtă vreun strop de gelozie pentru prima oară, era absolut îndrăgostită de el.

— Și mai departe? a întrebat nerăbdătoare Mad.

— Au fost foarte fericiți împreună. Atât de fericiți, încât, atunci când tatăl tău a murit, i-a lăsat mamei tale un dar. Știi care a fost acel dar?

Frask a făcut un semn cu capul spre Mad.

— Pe tine.

Madeline și-a dat ochii peste cap. Asta era maniera prin care care oamenii mari încercau să îndulcească un adevăr amar. Odată îl auzise pe Wakely spunându-i unei bibliotecare că verișoara ei, Joyce, deși murise – căzuse ca fulgerată în mijlocul unui magazin A&P, ținându-se de inimă – nu suferise. Pe bune? A întrebat-o cineva pe Joyce?

— Și apoi ce s-a întâmplat?

Ce s-a întâmplat? și-a spus Frask. *Păi, eu am răspândit niște bârfe oribile despre mama ta, care au dus la concedierea ei, iar asta a dus direct la sărăcirea ei, care a dus la revenirea ei la Hastings, care a făcut-o pe maică-ta să urle la mine în toaleta femeilor, ceea ce a dus la descoperirea faptului că amândouă am fost abuzate sexual, fapt care ne-a împiedicat să ne obținem doctoratele, ceea ce a dus la niște cariere nesatisfăcătoare într-o companie condusă de niște dobitoci incompetenți. Asta s-a întâmplat.*

Însă cu glas tare a spus:

— Păi, mama ta a decis că ar fi mai distractiv să rămână acasă și să te nască pe tine.

Madeline a pus la loc prăjiturica. Se lovea iarăși de chestia asta. Oamenii mari și relația lor fluctuantă cu adevărul.

— Nu pricep cum lucrul ăsta ar fi distractiv, a zis Mad.

— Ce vrei să spui?

— Nu era tristă?

Frask s-a uitat în altă parte.

— Eu, când sunt tristă, nu vreau să fiu singură.

— Mai vrei un fursec? a întrebat Frask cu jumătate de gură.

— Era singură acasă, a continuat Madeline. Fără tata. Fără un loc de muncă. Fără prieteni.

Frask a părut brusc interesată de o publicație numită *Pâinea noastră cea de toate zilele*.

— Ce s-a întâmplat cu adevărat? a insistat Mad.

— A fost *dată afară*, a zis Frask, fără să se gândească la efectul pe care-l vor avea vorbele sale. A fost *dată afară* pentru că era însărcinată *cu tine*.

Madeline s-a prăbușit în scaun, de parcă ar fi fost împușcată în spate.

— Nici asta nu e vina ta, a liniștit-o Frask pe copila care suspina de zece minute. Pe bune. Nu ți-ar veni să crezi cât de închiși la minte erau oameni ăia de la Hastings. Niște imbecili.

Amintindu-și că și ea făcuse parte din acei imbecili, Frask a mâncat restul prăjiturilor în timp ce Mad, în ciuda faptului că respira neregulat, a subliniat faptul că fursecurile conțin tartrazină, un aditiv alimentar colorant care influențează negativ funcția ficatului și a rinichilor.

— În orice caz, a spus Frask mai departe, privești povestea din perspectiva greșită. Mama ta nu a plecat de la Hastings din cauza ta. A scăpat de-acolo *datorită* ție. Și apoi a luat decizia proastă de a se întoarce, dar asta e cu totul altă poveste.

Madeline a oftat din toți rărunchii.

— Trebuie să plec, a zis ea, suflându-și nasul și uitându-se la ceas. Scuze că ți-am stricat testul de viteză la mașina de scris. Ești drăguță să-i dai asta lui Wakely?

A ridicat plicul nesigilat pe care scria *Elizabeth Zott. PRIVAT.*

— O să i-l dau, a promis Frask, îmbrățișând-o.

Dar imediat ce fetița a închis ușa în urma ei, a ignorat instrucțiunile primite și a deschis plicul.

— Doamne, Dumnezeule! a exclamat ea, citind ultimul articol scris de Roth. Zott chiar e supertare.

„Stimați domni“, a tastat ea viguros, adresându-se editorilor revistei *Life,* treizeci de secunde mai târziu. „V-am citit caraghiosul articol de primă pagină

despre Elizabeth Zott și cred că documentaristul vostru ar trebui să fie concediat. O cunosc pe Elizabeth Zott – am fost colegă cu ea – și știu cu siguranță că tot ce conține acest articol este o minciună. Am lucrat și cu doctorul Donatti. Știu ce a făcut el la Hastings și am documente prin care pot dovedi acest lucru."

Scrisoarea continua, menționând realizările lui Elizabeth ca om de știință, pe care Frask le-a descoperit în mare parte după ce a citit noul articol al lui Roth, și subliniind nedreptățile pe care le îndurase Zott la Hastings.

„Donatti și-a însușit finanțarea lui Zott", a scris ea, „apoi a concediat-o fără niciun motiv. Știu asta", a recunoscut Frask, „pentru că am fost părtașă – un păcat pe care încerc să mi-l ispășesc în prezent dactilografiind predici ca să-mi câștig existența."

Mai departe a explicat cum, mai târziu, Donatti nu doar că a furat munca de cercetare a lui Zott, dar i-a și mințit pe cei mai importanți investitori. A încheiat afirmând că e sigură că *Life* nu va avea niciodată tupeul să-i tipărească scrisoarea, dar că a simțit nevoia de a o scrie oricum.

Mesajul ei a apărut chiar în numărul următor.

— Elizabeth, citește asta! a spus Harriet plină de entuziasm, ținând ultima ediție a revistei *Life* în mâini. Femeile din toată țara le-au scris celor de la *Life* în semn de protest. E o revoltă – toată lumea e de partea ta. E și o scrisoare de la o tipă care susține că ți-a fost colegă la Hastings.

— Nu mă interesează.

După ce a terminat de scris bilețelele zilnice din cutia cu masa de prânz a lui Madeline, Elizabeth a închis capacul, apoi s-a prefăcut că are treabă cu un arzător Bunsen. În ultimele câteva săptămâni făcuse tot ce-i stătuse în puteri să țină capul sus – *Ignoră articolul,* își tot repetase. Mergi mai departe. Asta era strategia ei de a face față, cea care o ajutase să treacă peste sinuciderea fratelui, peste abuzul sexual, minciuni, furt și peste toate pierderile catastrofale; avea să o ajute din nou. Doar că n-o ajutase deloc. De data asta, indiferent cât de sus își ținea capul, reprezentarea greșită din *Life* a ei ca om o dărâma din nou.

Daunele păreau ceva permanent, ca un stigmat. Simțea că n-avea să-și mai revină niciodată din acest eșec.

Harriet citea cu glas tare scrisorile.

— Dacă n-ar fi fost Elizabeth Zott...

— Harriet, am zis că *nu mă interesează*, s-a răstit ea.

Ce rost mai avea? Viața ei se sfârșise.

— Dar ce părere ai de articolul acesta nepublicat al lui Roth, a spus Harriet, ignorând tonul lui Elizabeth. Cel cu chestii științifice. Habar n-aveam că mai sunt și alte femei în domeniul științei – în afară de tine și de Curie, adică. Am citit chestia asta de două ori. Mi s-a părut fascinant. Ceea ce spune multe, pentru că, știi tu, nu mă pricep la știință.

— A fost deja respins de zece reviste din domeniu, a zis Elizabeth pe un ton inexpresiv. Femeile implicate în știință reprezintă un subiect care nu-i interesează pe oameni.

Și-a luat cheile de la mașină.

— Mă duc s-o pup pe Mad de rămas-bun și apoi plec.

— Îmi faci și mie o favoare? Încearcă să n-o mai trezești de data asta.

— Harriet, a spus Elizabeth. Am trezit-o eu vreodată?

După ce a auzit Plymouth-ul lui Elizabeth demarând de pe alee, Harriet a deschis cutia cu mâncare a lui Madeline, curioasă să vadă ce cuvinte înțelepte îi scrisese de data asta. „Nu ți se pare“, a citit ea pe primul bilețel. „Majoritatea oamenilor sunt oribili.“

Harriet și-a atins îngrijorată fruntea cu degetele. S-a plimbat în sus și-n jos prin laborator, ștergând blaturile de lucru. Povara depresiei lui Elizabeth se simțea într-un fel pe care nu-l mai percepuse până atunci. Teancul de carnețele de însemnări goale, rezerva neatinsă de substanțe chimice, creioanele neascuțite. La naiba cu revista *Life,* și-a zis ea. În ciuda numelui ei, revista îi furase viața lui Elizabeth – îi pusese capăt – din cauza unor declarații mincinoase din partea unor oameni ca Donatti și Meyers.

— Ah, draga mea, a zis Harriet atunci când Mad a apărut în prag. Te-a trezit mama ta?

— E o nouă zi.

S-au așezat la masă și au ciugulit din brioșele pentru micul-dejun, pe care Elizabeth le pregătise mai devreme.

— Îmi fac multe griji, Harriet, a spus Mad. În privința mamei.

— Păi, e foarte demoralizată, Mad, a zis Harriet. Dar o să-și revină în scurt timp. O să vezi.

— Ești sigură?

Harriet s-a uitat în altă parte. Nu, nu era deloc sigură. În viața ei nu fusese mai puțin sigură de ceva. Toată lumea are un moment critic; se temea că, în cele din urmă, Elizabeth, atinsese acel prag.

Și-a îndreptat atenția spre ultimul număr din *Ladies' Home Journal*. „Poți avea încredere în coafeza ta?" întreba un articol. „Anul bluzei importante" informa un altul. Oftând, s-a întins după încă o brioșă. Ea o convinsese pe Elizabeth să dea interviul pentru revista *Life*. Dacă era vorba să se caute un vinovat, acela era ea.

Au rămas tăcute. Mad jumulea folia de hârtie de pe brioșă, iar Harriet repeta în gând ceea ce spusese Elizabeth despre faptul că nu interesa pe nimeni să citească despre femeile din domeniul științei. Părea adevărat. Dar așa să fi fost oare?

Și-a înclinat capul într-o parte.

— Ia stai puțin, Mad, a spus ea încet, venindu-i o idee. Stai puțin, ce mama mă-sii!

Capitolul 40

NORMAL

— Mă gândesc foarte des la moarte, i-a mărturisit Elizabeth lui Wakely într-o seară rece de noiembrie.

— Și eu, a spus el.

Stăteau pe treptele din spatele casei, vorbind pe un ton coborât. Madeline era înăuntru, uitându-se la televizor.

— Nu cred că e ceva normal.

— Poate că nu, a încuviințat el. Dar nu prea știu ce e normal și ce nu. Știința poate recunoaște normalitatea? Cum ai defini normalul?

— Păi, a spus ea, cred că normalitatea seamănă puțin cu mediocritatea.

— Nu știu ce să zic. Normalitatea nu e ca vremea; nu te poți aștepta la normalitate. Nu poți face normalul cu mâna ta. Din câte-mi dau eu seama, normalul poate că nici nu există.

Elizabeth l-a privit pieziș.

— Ciudate vorbe din partea cuiva căruia Biblia i se pare normală.

— Deloc, a zis el. Pot spune fără urmă de îndoială că în Biblie nu există nici măcar un eveniment normal. Probabil ăsta e unul dintre motivele pentru care e atât de populară. Cine-și dorește să creadă că viața este exact așa cum pare?

Ea l-a privit curioasă.

— Dar tu crezi în poveștile alea. Le propovăduiești.

— Cred în câteva lucruri, a corectat-o el. Mai ales în cele care ne îndeamnă să nu ne pierdem speranța, să nu cedăm în fața întunericului. Cât privește cuvântul „propovăduiești", prefer „empatizezi". În orice caz, e irelevant ce cred eu. Cred că, dacă te simți moartă, crezi că ești moartă. Dar nu ești moartă. Ești foarte, foarte vie. Și asta te pune într-o poziție dificilă.

— Ce vrei să zici?

— Știi bine ce vreau să zic.

— Ești un preot foarte ciudat.

— Nu. Sunt un preot execrabil, a corectat-o el.

Ea a șovăit puțin.

— Trebuie să-ți fac o mărturisire, Wakely. Am citit scrisorile. Cele pe care vi le-ați trimis tu și Calvin. Sunt sigură că erau un lucru privat, dar erau printre lucrurile lui și le-am citit. Cu mulți ani în urmă.

Wakely s-a întors spre ea.

— Evans *le-a păstrat*?

A simțit deodată un dor imens de vechiul lui prieten.

— Nu știu dacă știi, dar tu ești motivul pentru care a acceptat slujba la Hastings.

— Poftim?

— I-ai spus că în Commons e cea mai frumoasă vreme.

— Așa am făcut?

— Știi bine ce părere avea Calvin despre condițiile meteorologice. Putea să aleagă un milion de alte locuri și să câștige mult mai mulți bani, dar el a venit aici, în Commons. „Cea mai frumoasă vreme de pe pământ." Cred că așa i-ai spus.

Wakely a simțit povara sfatului său frivol. Din cauza unui lucru spus de el, Evans se mutase în Commons, unde și murise apoi.

— Dar vremea e frumoasă aici doar în a doua parte a zilei, a explicat el, de parcă s-ar fi simțit obligat să o facă. După ce se risipește ceața dimineții. Nu-mi vine să cred că s-a mutat aici să vâslească în soare. Nu e deloc soare atunci când ies canotorii pe apă.

— Nu trebuie să-mi spui mie toate astea.

— Eu sunt vinovat, a spus el, paralizat de groază, conștientizând pe de-a-ntregul rolul pe care-l jucase în moartea prematură a lui Calvin. E numai vina mea.

— Nu, nu, a oftat Elizabeth. Eu sunt cea care a cumpărat lesa.

Au ascultat-o amândoi pe Madeline cântând odată cu melodia de la televizor care se auzea pe fundal. *Un cal e doar un cal, normal, normal, și nimeni normal nu vorbește c-un cal, doar dacă armăsarul cel vestit e Domnul Ed cel renumit!*

Crispat, Wakely și-a amintit secretul pe care i-l șoptise la ureche Madeline în ziua aceea, la bibliotecă: *Câinele meu știe nouă sute optzeci și unu de cuvinte.* Îl luase prin surprindere. De ce un copil ca Madeline, obsedat de adevăr, ar alege să spună o minciună fățișă?

Cât despre ce-i spusese el ei... Era mult mai rău. *Nu cred în Dumnezeu.*

Elizabeth a închis ochii o clipă, apoi și-a dres glasul.

— Am avut un frate, Wakely, a spus ea, de parcă i-ar fi mărturisit un păcat. Și el a murit.

Wakely s-a încruntat.

— Un frate? Îmi pare tare rău. Când a murit? Ce s-a întâmplat?

— Cu mult timp în urmă. Aveam zece ani. S-a spânzurat.

— Vai, Doamne! a zis Wakely, cu glas tremurat.

Și-a amintit deodată de arborele genealogic al lui Madeline. La baza acestuia era un pușți cu un ștreang în jurul gâtului.

— Și eu era să mor odată, a zis ea. Am sărit într-un ochi de apă. Nu știam să înot. Nici acum nu știu.

— *Cum?*

— Fratele meu a sărit imediat după mine. Cumva a reușit să mă scoată la mal.

— Înțeleg, a zis Wakely, dându-și seama de ce se simte vinovată. Fratele tău te-a salvat – deci crezi că ar fi trebuit să-l poți salva și tu pe el. Așa stau lucrurile?

Elizabeth s-a întors spre el, cu o expresie imposibil de citit.

— Dar, Elizabeth, tu nu știai să înoți – de-aia a sărit în apă după tine. Trebuie să pricepi că sinuciderea nu funcționează așa. Sinuciderea e mult mai complicată.

— Wakely, a spus ea. Nici el nu știa să înoate.

Au încetat să mai vorbească, Wakely disperat pentru că nu știa ce să mai spună, Elizabeth deprimată pentru că nu știa ce să mai facă. Șase-Jumate a împins plasa de la ușă și s-a lipit de ea.

— Nu te-ai iertat niciodată, a spus Wakely în cele din urmă. Dar pe el trebuie să-l ierți. Trebuie să accepți asta.

Ea a scos un sunet trist, ca un cauciuc care se dezumflă încetișor.

— Ești om de știință. Misiunea ta e să pui lucrurile la îndoială – să cauți răspunsuri. Dar, uneori – și știu asta cu siguranță –, pur și simplu nu există răspunsuri. Știi rugăciunea aia care începe așa: „Doamne, dă-mi seninătatea de a accepta lucrurile pe care nu le pot schimba“?

Ea s-a încruntat.

— E clar că nu e pentru tine.

Elizabeth și-a înclinat capul.

— Chimia înseamnă schimbare și schimbarea stă la baza sistemului tău de credințe. Ceea ce e bine, pentru că de asta avem mai multă nevoie – de oameni care să refuze să accepte starea de fapt, cărora nu le e frică să înfrunte ceea ce pare inacceptabil. Dar, uneori, inacceptabilul – sinuciderea fratelui tău, moartea lui Calvin – este, de fapt, ceva permanent, Elizabeth. Din când în când, lucrurile se întâmplă. Pur și simplu.

— Uneori înțeleg de ce a plecat fratele meu, a recunoscut ea în taină. După tot ce s-a întâmplat, câteodată simt că și eu aș vrea să fac la fel.

— Înțeleg, a zis Wakely, gândindu-se la cât de nociv era acel articol din *Life*. Crede-mă. Dar asta chiar nu e problema ta. Nu trebuie să te gândești că vrei să pleci.

Ea s-a răsucit și l-a privit derutată.

— Trebuie să te gândești la ce anume vrei *să se întoarcă* în viața ta.

Capitolul 41

IMPLICARE CONSTANTĂ

— Bună seara. Sunt Elizabeth Zott și începe *Cina la șase*.

Din scaunul lui de producător, Walter Pine a închis ochii și gândul i-a zburat la ziua în care s-au întâlnit.

Ea dăduse buzna trecând de secretare, îmbrăcată în halatul alb de laborator, cu părul prins la spate, cu glas limpede. Și-a amintit că-l lăsase cu gura căscată. Da, era atrăgătoare, dar abia acum își dădea seama că acest fapt avea prea puțin de-a face cu înfățișarea ei. Nu, era încrederea ei, faptul că știa foarte bine cine e. A plantat acest lucru ca pe o sămânță, care apoi a prins rădăcini în alți oameni.

— Încep emisiunea de azi cu un anunț important, a spus ea. Voi părăsi *Cina la șase* începând din acest moment.

Din asistență s-au auzit sunete pline de mirare – oamenilor nu le venea să creadă.

— Poftim? s-au întrebat ei. Ce-a spus?

— Aceasta va fi ultima mea emisiune, a adăugat Elizabeth.

Într-o fermă din Riverside, o femeie a scăpat cofrajul plin cu ouă pe jos.

— Doar nu vorbești serios! a strigat o persoană din rândul al treilea.

— Eu vorbesc întotdeauna serios, a răspuns Elizabeth.

Un val de neliniște a cuprins studioul.

Luată prin surprindere, Elizabeth s-a întors și s-a uitat spre Walter. El a privit-o la rândul lui, dând încurajator din cap. Doar atât putea face fără să cedeze nervos.

Cu o seară înainte, Elizabeth a apărut neanunțată la el acasă. A fost cât pe ce să nu-i răspundă; avea un musafir. Dar când s-a uitat prin vizor și a văzut-o în fața ușii, pe Mad dormind în mașina parcată și pe Șase-Jumate la volan, ca un șofer pe punctul de a pleca de la locul unui jaf, Walter a deschis ușa cu grabă și îngrijorare.

— Elizabeth, a zis el, cu inima galopându-i. Ce ai pățit? Ce s-a întâmplat?

— A venit Elizabeth? s-a auzit un glas plin de îngrijorare chiar din spatele lui. Doamne ferește, ce-a pățit? E vorba de Mad? S-a întâmplat ceva?

— *Harriet*? a spus Elizabeth, făcând uluită un pas înapoi.

Niciunul dintre ei n-a mai spus nimic o vreme, ca într-o piesă unde actorii nu-și mai amintesc replicile. În cele din urmă, Walter a reușit să rostească:

— Încercam să mai păstrăm o vreme secretul.

Harriet a izbucnit:

— Până când se finalizează divorțul.

Walter a luat-o de mână, iar Elizabeth a strigat surprinsă, speriindu-l pe Șase-Jumate, care a apăsat din greșeală cu toată puterea claxonul – în mod repetat –, trezindu-le astfel mai întâi pe Madeline, apoi pe Amanda, apoi pe toți cei din cartier care făcuseră greșeala de a merge devreme la culcare.

Elizabeth a rămas înțepenită în pragul casei.

— Habar nu aveam, tot spunea ea. Cum e posibil să nu fi știut? Sunt chiar atât de oarbă?

Harriet și Walter s-au uitat unul la altul de parcă ar fi vrut să-i confirme că, ei bine, da.

— O să-ți povestim cât de curând, a zis Walter. Dar tu de ce ești aici? E ora nouă.

Elizabeth apăruse pe neașteptate, lucru nemaiîntâlnit.

— Ce s-a întâmplat?

— Totul e OK, a zis Elizabeth. Însă acum mă simt prost din cauza motivului pentru care mă aflu aici. Veștile voastre sunt atât de bune, iar a mea...

— Ce e? *Ce*?

— De fapt, a zis ea, ca și cum și-ar fi corectat răspunsul pe loc. Și veștile mele sunt bune.

Walter a fluturat nerăbdător din mână, ca s-o facă să spună mai repede.

— Eu... am decis să plec din emisiune.

— *Poftim?!* a exclamat Walter.

— Mâine, a adăugat ea.

— Nu! a zis Harriet șocată.

— Îmi dau demisia, a repetat Elizabeth.

Tonul vocii transmitea faptul că, deși fusese o decizie impulsivă, nu intenționa să se răzgândească. Negocierile erau inutile; nu avea niciun rost să aducă în discuție detalii triviale, cum ar fi contractele sau faptul că nu făcuse avere sau cu ce s-ar fi putut umple programul de televiziune în lipsa ei. Hotărârea ei era definitivă și, din această cauză, Walter a început să plângă.

Și Harriet i-a recunoscut tonul și, mândră exact așa cum pretinde o mamă că e atunci când copilul ei anunță că a decis să-și dedice viața unei slujbe foarte prost plătite, a început și ea să plângă. Apoi i-a strâns în brațe și pe Walter, și pe Elizabeth.

— M-am bucurat mult de timpul petrecut ca gazdă a emisiunii *Cina la șase*, a continuat Elizabeth, uitându-se fără întrerupere la camera de filmat, dar am decis să mă întorc în lumea cercetării științifice. Vreau să profit de această ocazie ca să vă mulțumesc nu doar pentru că v-ați uitat la emisiune, a spus ea, ridicând glasul pentru a acoperi zarva din studio, ci și pentru prietenia voastră. În ultimii doi ani, am realizat multe împreună. Sute de feluri de mâncare, dacă vă vine să credeți. Dar nu am pregătit doar cina, doamnelor. Am intrat și în istorie.

A făcut un pas înapoi, surprinsă când publicul s-a ridicat în picioare, ovaționând-o.

— ÎNAINTE SĂ PLEC, a strigat ea, M-AM GÂNDIT SĂ VĂ SPUN CĂ...

A ridicat mâinile, ca să liniștească asistența.

— Își mai aduce aminte cineva de doamna George Fillis – femeia care a avut curajul să ne spună că vrea să devină chirurg cardiovascular?

A băgat mâna în buzunarul șorțului, de unde a scos o scrisoare.

— Am niște vești. Se pare că doamna Fillis și-a definitivat studiile pregătitoare pentru medicină în timp-record, fiind deja acceptată la facultate. Felicitări, doamnă George... nu, scuze! *Marjorie* Fillis. Nu ne-am îndoit de tine nici măcar o secundă.

La auzul acestei vești, publicul și-a redobândit vigoarea, iar Elizabeth, în ciuda aerului ei mereu serios, și-a închipuit-o pe doamna doctor Fillis pregătindu-se să intre în operație și nu s-a mai putut abține. A zâmbit.

— Dar pun pariu că Marjorie ar fi de acord cu mine, a zis ea, ridicând din nou glasul, când spun că partea cea grea nu a fost întoarcerea la școală, ci îndrăzneala de a face acest pas.

S-a dus spre șevaletul ei, cu markerul în mână. „CHIMIA ÎNSEAMNĂ SCHIMBARE“, a scris ea.

— Când vă îndoiți de voi însevă, a continuat Elizabeth, întorcându-se din nou spre spectatori, de câte ori vă e teamă, amintiți-vă un lucru. Curajul este rădăcina schimbării – iar noi asta suntem programați să facem din punct de vedere chimic, să ne schimbăm. Așa că mâine, când vă treziți, faceți o promisiune. Gata cu ezitările. Nu mai acceptați părerile altora care spun ce puteți și ce nu puteți face în viață. Și nu mai lăsați pe nimeni să vă încadreze în categoriile inutile care se referă la sex, rasă, statut economic și religie. Nu vă lăsați talentele să lâncezească, doamnelor. Creați-vă propriul viitor. Când ajungeți azi acasă, întrebați-vă ce anume vreți să schimbați. Și apoi treceți la treabă.

În toate colțurile țării, femeile au sărit de pe canapele și au lovit cu putere în mesele din bucătărie, manifestându-și entuziasmul datorat cuvintelor lui Elizabeth și părerea de rău pentru plecarea acesteia.

— Înainte DE A PLECA, a strigat din nou pentru a acoperi larma, aș vrea să-i mulțumesc unei PRIETENE foarte speciale. Numele ei este HARRIET

SLOANE.

În livingul lui Elizabeth, Harriet a rămas cu gura căscată.

— Harriet, a zis Mad. Ești celebră!

— După cum știți, a continuat Elizabeth, potolindu-și din nou publicul cu un gest al mâinilor, mi-am încheiat întotdeauna emisiunile spunându-le copiilor voștri să așeze masa ca să aveți și voi un răgaz. „Ia-ți un răgaz pentru sufletul tău" – acesta a fost sfatul pe care mi l-a dat Harriet în ziua în care am cunoscut-o și acesta este sfatul care a dus la decizia mea de a părăsi *Cina la șase.* Harriet mi-a spus să folosesc răgazul pentru a mă reconecta la propriile nevoi, pentru a-mi identifica adevărata cale, pentru a mă implica din nou. Și, mulțumită lui Harriet, într-un final am reușit.

— Vai de capul meu, a spus Harriet, pălind.

— Frățică, Pine o să *te omoare*, a zis Mad.

— Îți mulțumesc, Harriet, a spus Elizabeth. Vă mulțumesc tuturor, a adăugat ea, făcând semn către cei din public. Și, pentru ultima oară, aș vrea să-i rog pe copiii voștri să așeze masa. Și o să vă rog pe fiecare dintre voi să vă luați un răgaz și să vă implicați din nou. Provocați-vă pe voi înșevă, doamnelor. Folosiți legile chimiei și schimbați starea de fapt.

Oamenii din public s-au ridicat din nou în picioare, aplaudând furtunos. Dar când Elizabeth a dat să plece, era clar că spectatorii nu aveau de gând s-o lase – în niciun caz fără o ultimă instrucțiune. Neștiind ce să facă, s-a uitat spre Walter. El i-a făcut semn că are o idee, apoi a mâzgălit ceva pe un carton, ridicându-l ca Elizabeth să-l poată citi. Ea a dat din cap, apoi s-a întors din nou către cameră.

— Aici se termină introducerea noastră în chimie, a anunțat ea. Lecțiile de chimie au luat sfârșit.

Capitolul 42

PERSONAL

Ianuarie 1962

Toată lumea își închipuise – toată lumea, adică Harriet, Walter, Wakely, Mason și Elizabeth însăși – că va fi copleșită de oferte de angajare. Universități, laboratoare de cercetare, poate chiar Institutul Național al Sănătății. În ciuda batjocurii în care revista *Life* îi transformase viața, era o personalitate proeminentă, o celebritate din domeniul televiziunii.

Dar nu a fost așa. De fapt, nu s-a întâmplat nimic. Nu doar că nu a primit nici măcar un singur telefon, dar CV-urile pe care le depusese la diverse companii de cercetare fuseseră complet ignorate. În ciuda popularității lui Elizabeth, comunitatea științifică avea în continuare îndoieli referitoare la pregătirea ei academică. Doctorul Meyers, doctorul Donatti – chimiști de mare importanță – erau citați în revista *Life* spunând că ea nu e om de știință. Nici nu a fost nevoie să zică mai mult.

Și în felul acesta a făcut cunoștință cu celălalt truism referitor la faimă: că era un lucru trecător. Singura Elizabeth Zott de care era interesat cineva era cea care purtase șorț de bucătărie.

— Te poți întoarce oricând la emisiune, a zis Harriet când Elizabeth a intrat pe ușă cu Șase-Jumate, cu brațele pline cu cărți de la bibliotecă. Știi că Walter

te-ar primi în emisiune și azi, dacă ai vrea.

— Știu, i-a răspuns Elizabeth, lăsând cărțile jos, dar nu pot. Măcar reluările fac audiență. Vrei cafea? a întrebat-o, aprinzând arzătorul Bunsen.

— Nu am timp. Mă întâlnesc cu avocatul meu. Dar uite aici, a zis Harriet, scoțând niște bilețele din buzunarul șorțului. Doctorul Mason vrea să discutați despre noile echipamente ale echipajelor feminine și – ești pregătită pentru asta? – au sunat cei de la Hastings. Era să le închid în nas. Îți poți imagina? *Hastings*. Au mare tupeu să sune aici.

— Cine era? a întrebat Elizabeth, străduindu-se să nu pară îngrijorată.

În ultimii doi și jumătate, se tot așteptase ca cei de la Hastings să observe că lipsesc cutiile lui Calvin.

— Șefa de la Personal. Dar nu-ți face griji. I-am spus să se ducă dracului.

— Șefa?

Harriet a răsfoit notițele cu mesaje.

— Uite-aici. O anumită domnișoară Frask.

— Frask nu e la Hastings, a spus ușurată Elizabeth. A fost dată afară acum câțiva ani. Acum îi dactilografiază predicile lui Wakely.

— Interesant, a zis Harriet. Ei bine, a pretins că e șefa de Personal de la Hastings.

Elizabeth s-a încruntat.

— Îi place să glumească.

După ce mașina lui Harriet a ieșit de pe alee, Elizabeth și-a turnat o ceașcă de cafea, apoi a ridicat telefonul.

— Biroul domnișoarei Frask, domnișoara Finch la telefon, s-a auzit un glas.

— *Biroul* domnișoarei Frask? a pufnit Elizabeth.

— Pardon? a întrebat celălalt glas.

Elizabeth a șovăit.

— Îmi pare rău, a spus ea, dar cine e la telefon?

— Cine sunteți *dumneavoastră*? a insistat glasul.

— OK, OK. O să intru în joc. Sunt Elizabeth Zott, o caut pe domnișoara Frask.

— Elizabeth Zott, a repetat persoana de la celălalt capăt al firului. Ce glumă bună!

— E vreo problemă?

Iată, tonul inconfundabil al lui Elizabeth Zott.

— Ah! a exclamat fata, inspirând cu putere. Chiar dumneavoastră sunteți. Îmi cer scuze, domnișoară Zott. Sunt o mare admiratoare. E o mare onoare să vă fac legătura. Vă rog să așteptați.

— Zott, s-a auzit un alt glas, un moment mai târziu. Era și timpul, în pizda mă-sii!

— Bună, Frask. Șefa de la Personal de la Hastings? Wakely știe că faci farse la telefon?

— Am trei chestii de spus, Zott, a continuat Frask tăios. Unu: mi-a plăcut articolul la nebunie. Am știut dintotdeauna că o să te văd pe coperta unei reviste, dar chiar pe coperta asta? Ce să mai... a fost o mișcare de geniu. Dacă vrei să ajungi la inimile celor din turmă, cel mai bine e să mergi în locul unde se-nchină ei.

— Ce?

— Doi – îmi place la nebunie menajera aia a ta...

— Harriet nu e menajeră...

— ...în clipa în care i-am spus că te sun de la Hastings, mi-a spus să mă duc dracului. M-a binedispus.

— Frask...

— Trei, trebuie să vii aici cât mai repede cu putință – cum ar fi azi –, peste o oră sau ceva de genul ăsta, ca să începem spectacolul. Îl mai ții minte pe investitorul bogat? S-a întors.

— Frask, a oftat Elizabeth, știi că-mi plac glumele bune, dar...

Frask a izbucnit în râs.

— *Ție* îți plac glumele? Crezi că *asta* e o glumă? Nu, Zott, ascultă aici. M-am întors la Hastings – de fapt, sunt șmechera șmecherilor. Investitorul acela al tău a văzut scrisoarea pe care am trimis-o revistei *Life* și m-a contactat. Îți comunic mai târziu și celelalte detalii; acum nu am timp. Fac curățenie pe-aici, scap de

toate mizeriile. Doamne, cât îmi place să fac asta! Poți să vii sau nu? Ah, și – nu-mi vine să cred că spun una ca asta – poți să aduci și nenorocitul ăla de câine? Investitorul vrea să-l cunoască.

Harriet a intrat în biroul de avocatură Hanson & Hanson cu mâinile tremurându-i. În ultimii treizeci de ani, îi mărturisise preotului că soțul ei bea și înjura și nu venea niciodată la slujbă, că o trata ca pe sclava lui personală, că o batjocorea. Și, în ultimii treizeci de ani, preotul dăduse din cap, apoi îi explicase că, deși de divorț nu se punea problema, avea în continuare o sumedenie de opțiuni. De exemplu, se putea ruga pentru a găsi modalități de a deveni o soție mai bună, putea să se uite cu luare-aminte la ea însăși, ca să încerce să priceapă cu ce își supără soțul, putea avea mai multă grijă de propria înfățișare.

De-asta își făcuse abonamente la toate revistele acelea pentru femei – pentru că erau biblii ale dezvoltării personale și îi puteau arăta ce e de făcut. Dar oricât se străduise să urmeze sfaturile de-acolo, lucrurile dintre ea și domnul Sloane nu se îmbunătățiseră. Dimpotrivă, uneori, sfaturile aveau efectul invers – ca atunci când își făcuse părul permanent, despre care revista spunea că-l va face „să înmărmurească de admirație". Toată povestea însă provocase doar plângeri infinite despre felul oribil în care mirosea Harriet. Însă apoi Elizabeth Zott și-a făcut apariția în viața ei și Harriet și-a dat seama în sfârșit că poate nu de haine noi și de coafuri diferite avea ea nevoie. Poate că avea nevoie de o carieră. La vreo revistă.

Oare exista cineva pe lume care să știe mai multe decât ea despre reviste? Așa ceva nu era posibil. Și știa exact de unde să înceapă ca să dovedească lucrul ăsta. De la articolul nepublicat al lui Roth.

După părerea lui Harriet, Roth făcuse o greșeală banală în privința plasării articolului – presupusese că doar revistele de știință ar fi interesate de un material despre femeile care activează în domeniul științei. Harriet știa că asta nu e adevărat. L-a sunat, pregătită să-și susțină argumentele, dar robotul telefonic i-a transmis că Roth era tot în... cum se numea? Vietnam. Așa că a trimis articolul fără permisiunea lui Roth. De ce să n-o facă? Dacă urma să fie

acceptat, Roth avea să-i mulțumească și, dacă nu... mai rău decât îi era acum n-avea cum să-i fie.

A dus pachetul la oficiul poștal ca să-l cântărească, a adăugat un plic timbrat autoadresat, ca să se asigure că va primi grabnic un răspuns, apoi a spus de trei ori Ave Maria, și-a făcut de două ori semnul crucii, a inspirat o dată profund și i-a dat drumul în cutie.

După două săptămâni în care n-a primit niciun răspuns, a început să îngrijoreze. După patru luni a simțit usturimea respingerii. A încercat să accepte situația. Poate că nu cunoștea lumea revistelor atât de bine pe cât credea. Poate că nimeni nu o voia pe Harriet, nu voiau nici articolul scris de Roth, așa cum nimeni n-o voia nici pe Elizabeth, cu abiogeneza ei.

Sau poate că domnul Sloane, amărât din cauza fericirii proaspăt descoperite a lui Harriet, decisese s-o pedepsească în toate felurile posibile. Poate că-i aruncase corespondența.

— Domnișoară Zott, a spus recepționera de la Hastings când Elizabeth a pășit pe hol. O voi anunța pe domnișoara Frask că ați sosit.

A introdus un cablu în centrala telefonică.

— *E aici!* a șuierat femeia către cineva de la celălalt capăt al firului. V-ar deranja?

I-a întins un exemplar din *Călătoria unui naturalist în jurul lumii la bordul vasului Beagle.*

— Tocmai am început liceul la seral.

— Cu mare plăcere, a zis Elizabeth, dându-și autograful pe pagina de titlu. Mă bucur pentru tine.

— Datorită dumneavoastră, domnișoară Zott, a spus tânăra cu sinceritate. Dacă nu vă deranjez, pot să vă rog să-mi semnați și revista?

— Nu, a zis Elizabeth. *Life* e moartă pentru mine.

— Ah, scuze, a spus tânăra. Eu nu citesc *Life.* Mă referam la cealaltă.

I-a întins o publicație groasă și lucioasă. Elizabeth a lăsat privirea în jos, șocată să-și vadă propriul chip.

„De ce mințile lor contează“ scria pe coperta revistei *Vogue.*

În timp ce înaintau pe coridor, în sunetul puternic al tocurilor lor, care contrasta cu bâzâitul înăbușit al generatoarelor și al ventilatoarelor din laboratoare, Frask a anunțat-o pe Elizabeth că întâlnirea urma să aibă loc în fostul laborator al lui Calvin.

— De ce *acolo*? a întrebat Elizabeth.

— A insistat bogătașul.

— E o plăcere să vă cunosc, domnișoară Zott, a spus Wilson, părând să se dezlipească de pe taburet.

I-a întins mâna, iar Elizabeth l-a analizat cu mare atenție: păr cărunt tuns îngrijit, ochi de culoarea salviei, costum de lână cu dungi. Șase-Jumate l-a adulmecat meticulos, apoi s-a întors spre Elizabeth. *Totul e-n regulă.*

— Îmi doream să vă cunosc de foarte mult timp, a spus Wilson. Să știți că noi apreciem bunăvoința de care ați dat dovadă venind într-un timp atât de scurt.

— Noi? a întrebat surprinsă Elizabeth.

— Se referă la mine, a spus o femeie de vreo cincizeci de ani, ieșind din depozitul laboratorului cu un clipboard în mână.

Se vedea că fusese cândva blondă, dar începuse să albească din cauza vârstei. La fel ca Wilson, și ea purta un costum, dar al ei era albastru-aprins și, în ciuda croielii meticuloase, părea mai puțin serios, grație unei broșe ieftine în formă de margaretă prinse de rever.

— Avery Parker, a spus ea emoționată, strângându-i mâna lui Elizabeth. Încântată.

Șase-Jumate s-a dus s-o analizeze pe Parker. I-a adulmecat cu interes piciorul.

— Salutare, Șase-Jumate, a zis ea.

S-a aplecat spre el, apoi și-a lipit capul câinelui de coapsă. El a amușinat curios, apoi și-a retras capul, luat prin surprindere.

— Probabil că simte mirosul câinelui meu, a zis Parker, trăgându-l din nou spre ea. Bingo e fanul tău, a adăugat femeia, privindu-l. I-a plăcut mult ce făceai la emisiune.

Iată o ființă umană extrem de inteligentă.

— Va trebui să facem inventarul lucrurilor din fiecare laborator, a zis ea, întorcându-se spre Frask. Și va trebui să aflăm ce vă lipsește, domnișoară Zott, pentru cercetarea dumneavoastră, a continuat ea respectuos. Cercetarea pe care o veți face aici, la Hastings, vreau să spun.

— Ca să vă continuați munca în domeniul abiogenezei, s-a băgat Wilson. La ultima ediție a emisiunii v-ați anunțat intenția de a reveni în domeniul cercetării. Există vreun loc mai bun decât acesta?

Elizabeth și-a înclinat capul într-o parte.

— Oricare altul, aș spune.

Ultima oară când se aflase în această încăpere, Frask era și ea aici, spunându-i lui Elizabeth că lucrurile lui Calvin dispăruseră, că Șase-Jumate trebuia să dispară și Madeline era pe cale de a veni pe lume.

A privit tabla deprimantă pe care era scrisul altcuiva, apoi s-a uitat la Wilson. Se înfășurase în jurul vechiului taburet al lui Calvin de parcă ar fi fost un sul de pânză.

— Nu vreau să vă irosesc timpul, a zis Elizabeth, dar nu mă văd întorcându-mă la Hastings. E ceva personal.

— Pot să înțeleg, a spus Avery Parker. După câte s-au întâmplat aici, cine v-ar putea condamna? Totuși, aș vrea să-mi dați o șansă să vă fac să vă răzgândiți.

Elizabeth s-a uitat în jurul ei în laborator, cu ochii la vechile semne atârnate de Calvin. „NU INTRAȚI“, avertizau ele.

— Îmi pare rău, a zis ea. Vă pierdeți vremea.

Avery Parker s-a uitat la Wilson, care, la rândul său, s-a uitat la Frask.

— Ce-ar fi să bem o cafea împreună? a zis Frask, sărind ca arsă. O să fac cafea proaspătă. Iar câtă vreme așteptăm, Fundația Parker îți poate prezenta câteva dintre planurile sale.

Dar după ce a făcut câțiva pași, ușa laboratorului s-a dat de perete.

— Wilson! a urlat Donatti, de parcă și-ar fi salutat un prieten pe care nu-l mai văzuse de mult timp. Am auzit că ești în oraș.

S-a repezit înainte, cu mâna întinsă ca un comis-voiajor extrem de entuziasmat.

— Am lăsat totul baltă și am venit direct aici. Practic, sunt încă în concediu, dar...

S-a oprit brusc, surprins să vadă un chip cunoscut.

— Domnișoară Frask? a zis el. Ce cauți...

Apoi și-a rotit capul spre o femeie mai în vârstă, încruntată, care ținea un clipboard. Și fix lângă taburetul acesteia – *ce mama dracului?* – era Elizabeth Zott.

— Salutare, doctore Donatti, a zis Avery, întinzându-i mâna chiar în clipa în care el a lăsat-o jos pe a sa. Mă bucur să vă cunosc în sfârșit.

— Îmi pare rău, dar dumneavoastră *sunteți...*? a zis el cu un aer de superioritate, străduindu-se în același timp să nu se uite la Zott, așa cum eviți să te uiți la o eclipsă solară.

— Eu sunt Avery Parker, a răspuns ea, retrăgându-și mâna.

Și pentru că el părea să fie la fel de derutat, femeia a adăugat:

— Parker. De la Fundația *Parker.*

Donatti a rămas cu gura căscată, speriat.

— Îmi pare rău să aflu că v-am întrerupt vacanța, doctore Donatti, a spus Avery. Dar vestea bună e că în curând veți avea foarte mult timp liber.

Donatti a clătinat din cap spre ea, apoi s-a întors din nou spre Wilson.

— După cum spuneam. Dacă aș fi știut că veniți...

— Dar noi nu am vrut să știți că venim, a explicat Wilson cât se poate de sincer. Ne-am dorit să vă facem o surpriză. Sau nu, mai degrabă să vă atacăm pe neașteptate.

— P-pardon?

— Pe neașteptate, a repetat Wilson. Știți prea bine. Cum ați făcut și dumneavoastră în ceea ce ne privește, folosind în mod neadecvat fondurile primite de la Fundația Parker. Sau așa cum ați procedat cu domnișoara Zott – sau poate ar trebui să spun cu *domnul* Zott? – când i-ați furat cercetarea.

Din celălalt colț al camerei, Elizabeth a ridicat din sprâncene, complet luată prin surprindere.

— Ia fiți atenți *la mine,* a spus Donatti, fluturând un deget în direcția lui Zott. Nu știu ce v-a spus femeia asta, dar vă pot asigura că...

S-a oprit în mijlocul frazei.

— Și *tu* ce mama dracului cauți aici? a întrebat el, arătând spre Frask. După toate minciunile alea ridicole pe care le-ai turnat în scrisorica aia enervată către revista *Life*? Avocatul meu vrea să te dea în judecată.

S-a răsucit spre Wilson.

— Poate că nu știi, Wilson, dar am concediat-o pe Frask cu câțiva ani în urmă. Vrea să se răzbune.

— Sigur că da, a încuviințat Wilson. E de-a dreptul însetată de răzbunare.

— *Exact*, a zis Donatti.

— Știu, a continuat Wilson. Pentru că sunt avocatul ei.

Lui Donatti aproape că i-au ieșit ochii din cap.

— Donatti, a spus Avery Parker, scotocind în geantă și scoțând de-acolo o singură foaie de hârtie. Urăsc să fiu nepoliticoasă, dar nu prea avem timp. Avem nevoie doar de semnătura ta, apoi ești liber să pleci.

I-a întins documentul intitulat simplu: „Hotărâre de încetare a contractului."

Donatti, rămas fără cuvinte, s-a holbat la hârtie în timp ce Wilson i-a explicat că Fundația Parker achiziționase de curând pachetul majoritar de acțiuni de la Hastings. Scrisoarea lui Frask din revista *Life*, a precizat Wilson, îi făcuse să analizeze mai atent Institutul – bla, bla, bla – infracțiuni – bla, bla, bla –, așa că au decis să preia întreaga companie. Donatti nu mai avea putere să asculte. *Acesta nu era vechiul laborator al lui Calvin Evans?* De undeva, de la mare distanță, îl auzea pe Wilson trăncănind despre „management defectuos", „rezultate falsificate la teste", „plagiat". Doamne, avea nevoie să bea ceva!

— Facem niște reduceri de personal, a zis Frask.

— Cum adică *facem*? a spus Donatti, revenind la realitate.

— *Eu* fac niște reduceri de personal, a precizat Frask.

— Tu ești *secretară,* a pufnit el, ca și cum s-ar fi săturat de șarada asta. Te-am dat afară, mai ții minte?

— Frask e noua noastră șefă de la Personal, l-a informat Wilson. Am rugat-o să găsească un alt director pentru departamentul de Chimie.

— Dar *eu* sunt șeful de la Chimie, i-a reamintit Donatti.

— Am decis să oferim slujba aceasta altcuiva, a zis Avery Parker, dând din cap spre Elizabeth.

Aceasta a făcut un pas în spate, luată prin surprindere.

— Nici nu se pune *problema*! a tunat Donatti.

— Nici nu credem că e problema dumitale, a spus Avery Parker, cu hârtia de încetare a contractului de muncă în mână. Dar, dacă doriți, putem lăsa chestiunea statutului dumitale profesional la latitudinea unei persoane care vă cunoaște cu adevărat munca.

Și-a înclinat pentru a doua oară capul spre Elizabeth.

Toate privirile s-au întors spre ea, dar femeia părea să nu fi observat; avea ochii ațintiți asupra lui Donatti cel furios. Cu mâinile în șolduri, s-a aplecat puțin înainte, mijind ochii de parcă s-ar fi uitat printr-un microscop. Timp de două secunde, s-a lăsat tăcerea. Apoi s-a retras, ca și cum ar fi fost mulțumită de cele văzute.

— Îmi pare rău, Donatti, a spus ea, întinzându-i un pix. Dar pur și simplu nu ești îndeajuns de inteligent.

Capitolul 43

NĂSCUT MORT

— Foarte puțini oameni reușesc să mă mai surprindă, doamnă Parker, a zis Elizabeth, privind cum Frask îl conduce pe Donatti spre ieșire. Dar dumneavoastră ați reușit.

Avery Parker a dat din cap.

— Mă bucur. Oferta e cât se poate de sinceră. Sperăm c-o veți accepta. Și, apropo, eu sunt domnișoara Parker. Nu sunt măritată. De fapt, a adăugat ea, n-am fost măritată niciodată.

— Nici eu, a zis Elizabeth.

— Da, a continuat Avery Parker, iar vocea i-a coborât o octavă. Știu asta.

Elizabeth a observat schimbarea de timbru și a simțit imediat un val de iritare. Din cauza revistei *Life,* toată lumea știa că Madeline se născuse în afara căsătoriei, iar din acest motiv, auzea acest ton mai tot timpul.

— Nu-mi dau seama câte știți despre Fundația Parker, a spus Wilson, plimbându-se prin laborator, oprindu-se pentru scurt timp pentru a citi eticheta unui dosar.

— Știu că vă concentrați pe cercetare științifică, a zis Elizabeth, răsucindu-se spre el. Dar aveți rădăcinile în actele de binefacere în lumea catolică. Biserici, coruri, orfelinate...

S-a oprit brusc, simțindu-se teribil de conștientă de acel ultim cuvânt. S-a uitat mai atent la Wilson.

— Da, fondatorii noștri erau devotați cauzelor catolice; totuși, misiunea noastră a devenit în întregime laică. Încercăm să găsim cei mai buni oameni care să se ocupe de cele mai stringente probleme ale prezentului.

Wilson a pus deoparte dosarul cu un gest care spunea că el nu făcea parte dintre aceștia.

— Cu șapte ani în urmă, când v-am oferit finanțare, dumneavoastră fix asta făceați, prin faptul că vă ocupați de abiogeneză. Fie că știți sau nu, domnișoară Zott, dumneavoastră sunteți motivul pentru care am venit de la bun început la Hastings. Dumneavoastră și Calvin Evans.

La auzul numelui lui Calvin, Elizabeth a simțit o strângere de inimă.

— Ciudată treaba cu Evans, nu-i așa? a spus Wilson. Nimeni nu pare să știe ce s-a ales de munca lui.

Tonul lui relaxat a izbit-o cu forța unui ciclon. Și-a tras un scaun și s-a așezat, privindu-l cum își vâră nasul prin laborator ca un arheolog, examinând în detaliu fiecare colțișor, de parcă ar fi dus la o descoperire mai importantă.

— Știu că deja v-ați exprimat punctul de vedere, a continuat el, dar credeam că ați fi interesată să aflați că avem de gând să modernizăm în mare parte echipamentul.

Wilson a arătat spre un raft pe care zăcea nefolosit un aparat de distilare depășit. Când și-a ridicat brațul, un buton sclipitor a apărut de sub mâneca sacoului.

— De exemplu, acesta. Chestia asta pare că nu a fost folosită de ani întregi.

Dar Elizabeth n-a reacționat în vreun fel. Se preschimbase în stană de piatră.

Când Calvin avea zece ani, scrisese despre un bărbat înalt, aparent bogat, cu butoni strălucitori la cămașă, care venise la căminul de băieți într-o limuzină extravagantă. Părea să creadă că, datorită acestui bărbat, orfelinatul primise niște manuale noi de știință. Însă, în loc să se bucure că avea ce să citească, Calvin era devastat. „Mă aflu aici, deși n-ar trebui“, scrisese el. „Și nu-l voi ierta niciodată pe bărbatul ăsta. Niciodată. Cât timp voi trăi.“

— Domnule Wilson, a spus ea, cu glas tăios. Ați spus că fundația dumneavoastră finanțează doar proiecte laice. În acestea se încadrează și educația?

— Educația? Da, bineînțeles, a spus el. Ne-am implicat în sprijinul câtorva universități...

— Nu, adică, ați furnizat vreodată manuale unei școli...

— Mai rar, dar...

— Dar unui orfelinat?

Wilson s-a oprit brusc, luat prin surprindere. Și-a îndreptat privirea spre Parker.

Elizabeth și-a amintit de scrisoarea lui Calvin către Wakely. „ÎMI URĂSC TATĂL! SPER CĂ E MORT!"

— Unui cămin catolic de băieți, a continuat ea.

Wilson s-a uitat din nou spre Parker.

— Din Sioux City, Iowa.

S-a lăsat o tăcere apăsătoare, întreruptă numai de foșnetul zgomotos al unui ventilator.

Elizabeth s-a holbat la Wilson, cu o expresie neprietenoasă.

Brusc, totul i-a devenit limpede: slujba pe care i-o ofereau era un șiretlic. Veniseră aici dintr-un singur motiv: să pună mâna pe cercetările lui Calvin.

Cutiile. Știau de ele. Poate că le spusese Frask; poate că făcuseră o deducție logică. În orice caz, Wilson și Parker cumpăraseră Institutul Hastings; în mod legal, munca lui Calvin le aparținea. O podideau cu complimente și promisiuni, sperând că acest efort va fi suficient pentru a pune mâna pe cutiile cu pricina. Dar dacă nici asta nu ar fi funcționat, tot mai aveau un as în mânecă.

Calvin Evans avea o rudă de sânge.

— Wilson, a zis Parker, cu un tremur în glas. Nu te supăra. Aș vrea să discut doar cu domnișoara Zott.

— *Nu*, a zis tăios Elizabeth. Am niște întrebări; vreau adevărul...

Parker s-a uitat la Wilson, dezamăgită.

— E-n regulă, Wilson. Vin și eu în câteva minute.

După ce s-a închis ușa, Elizabeth s-a răsucit spre Avery Parker.

— Știu bine ce se petrece, a spus ea. *Știu* de ce m-ați rugat să vin astăzi aici.

— V-am rugat să veniți aici ca să vă oferim un loc de muncă, a zis Parker. Acesta a fost singurul nostru scop. Vă admirăm de multă vreme munca.

Elizabeth a privit cu atenție chipul femeii, căutând un semn care să dovedească faptul că o minte.

— Uitați ce e, a spus ea mai calm. Nu am nicio problemă cu dumneavoastră. Ci cu Wilson. De cât timp îl cunoașteți?

— Lucrăm împreună de aproape treizeci de ani, deci pot spune că-l cunosc foarte bine.

— Are copii?

Parker i-a aruncat lui Elizabeth o privire stranie.

— Nu cred că e treaba dumneavoastră, a răspuns ea. Dar nu, nu are.

— Sunteți *sigură*?

— Normal că sunt sigură. E avocatul meu – aceasta e fundația *mea,* domnișoară Zott, dar el este imaginea fundației.

— Din ce motiv vă reprezintă el? a insistat Elizabeth.

Avery Parker s-a uitat la ea fără să clipească.

— Sunt uimită că mă întrebați așa ceva. Poate că dispun de o avere considerabilă, dar, la fel ca în cazul multor femei din lume, am mâinile legate. Nici măcar nu pot scrie un cec dacă nu e semnat și de Wilson.

— Cum e posibil așa ceva? E Fundația *Parker*, a subliniat Elizabeth. Nu Fundația Wilson.

Parker a pufnit.

— Da, o fundație pe care am moștenit-o cu stipularea că *soțul meu* va lua toate deciziile de ordin financiar. Pentru că la momentul respectiv eram necăsătorită, consiliul director l-a împuternicit pe Wilson. Cum sunt în continuare necăsătorită, Wilson ține mai departe frâiele operațiunii. Nu sunteți singura care luptă într-o bătălie deja pierdută, domnișoară Zott, a spus ea,

ridicându-se în picioare și trăgându-și sacoul în jos. Însă am noroc. Wilson e un bărbat la locul lui.

S-a îndreptat spre ușă în timp ce Elizabeth îi adresa o altă întrebare. Dar Avery Parker a ignorat-o. *Oare ce fusese în capul ei?* Pe Elizabeth Zott nu o interesa să revină la Hastings și, având în vedere întrebările insistente despre Wilson – ca să nu mai vorbim despre toate *celelalte* probleme –, poate că ar fi fost mai bine să n-o facă. Abătută, Avery și-a atins broșa ieftină în formă de margaretă. Fusese o proastă! Să cumpere Hastings, să vină aici, să o întâlnească pe Zott. Da, fusese dintotdeauna fascinată de Zott și de cercetările acesteia – și ea visase odinioară să devină om de știință. În schimb, fusese crescută să fie într-un singur fel: amabilă. Din păcate, potrivit părinților ei și Bisericii Catolice, și în această privință eșuase.

— Domnișoară *Parker*... a insistat Elizabeth.

— Domnișoară *Zott,* a spus Avery, cu același patos. Am făcut o greșeală. Nu vreți să reveniți la Hastings – bine. Eu n-o să vă cad în genunchi și n-o să vă implor.

Elizabeth a inspirat cu putere.

— Am implorat în stânga și-n dreapta toată viața mea, a continuat Parker. M-am săturat.

Elizabeth și-a dat câteva șuvițe rebele de păr la o parte.

— Nici măcar nu mă vreți pe mine, a zis ea îndârjită. Nu-i așa? Sunteți aici pentru cutii.

Avery și-a înclinat capul, ca și cum n-ar fi auzit bine.

— Pentru cutii?

— Înțeleg foarte bine. Ați cumpărat Hastings; cutiile vă aparțin. Dar tărășenia asta...

— *Ce* tărășenie?

— ...vreau să aflu totul despre All Saints. Cred că am dreptul să știu.

— Poftim? a zis Parker. Aveți dreptul? Dați-mi voie să vă spun ceva despre drepturi: nu există.

— Există pentru cei puternici, domnișoară Parker, a subliniat Elizabeth. Spuneți-mi tot ce știți despre Wilson. Despre Wilson și Calvin.

Avery Parker s-a uitat perplexă la Elizabeth.

— Wilson și Calvin? Nu, nu...

— Din nou, cred că am dreptul să aflu.

Avery și-a lipit mâinile de un blat de lucru.

— Nu plănuiam să fac asta chiar azi.

— Ce să faceți?

— Voiam să vă cunosc mai întâi, a continuat Avery. Cred că e dreptul *meu*. Să știu cine *sunteți*.

Elizabeth și-a încrucișat brațele.

— *Poftim?*

Avery s-a întins spre buretele de șters tabla.

— Uitați. Eu... trebuie să vă spun o poveste.

— Nu mă interesează poveștile.

— E vorba despre o fată de șaptesprezece ani care s-a îndrăgostit de un tânăr, a continuat netulburată Avery Parker. E o poveste mai degrabă obișnuită, a spus ea tăios, în care fata a rămas gravidă, iar influenții ei părinți, rușinați de promiscuitatea fiicei lor, au trimis-o la un cămin catolic pentru mame nemăritate.

S-a întors cu spatele la Elizabeth.

— Poate că ați auzit de acele cămine, domnișoară Zott. Sunt conduse ca niște închisori. Pline cu tinere care aveau aceeași problemă. Nășteau, apoi își abandonau copiii. Exista un formular pe care trebuia să-l semnezi, iar majoritatea o făceau. Cele care refuzau erau amenințate: trebuiau să nască singure; unele chiar mureau. În ciuda avertismentului, fata de șaptesprezece ani refuza să semneze formularul. Tot insista, spunând că are *drepturi.*

Parker a făcut o pauză, clătinând din cap de parcă nu-i venea să creadă naivitatea fetei.

— Pentru că-și respectau promisiunile, când tânăra a intrat în travaliu, au vârât-o singură într-o încăpere și au încuiat ușa. A stat acolo de una singură,

urlând de durere, o zi întreagă. La un moment dat, doctorul, înfuriat de zgomot, a decis până la urmă că nu mai poate îndura. A intrat și a anesteziat-o. Când și-a revenit, câteva ore mai târziu, i s-a dat vestea cea tristă. Copilul ei se născuse mort. Șocată, a cerut să vadă cadavrul, dar medicul i-a spus că se descotorosiseră deja de el. Dăm timpul cu zece ani înainte, a continuat Avery Parker, întorcându-se cu fața spre Elizabeth, cu maxilarul încleștat. O asistentă de la căminul pentru mame necăsătorite o contactează pe femeia care are acum douăzeci și șapte de ani. Asistenta cere bani în schimbul adevărului. Îi spune că pruncul ei n-a murit; ci că, la fel ca toți ceilalți bebeluși, fusese dat spre adopție. Singurul detaliu neobișnuit era că părinții adoptivi ai copilului muriseră într-un accident tragic, apoi murise și mătușa acestuia. Copilul fusese trimis într-un loc din Iowa numit All Saints.

Elizabeth a rămas înmărmurită.

— Din acea zi, a continuat Avery Parker cu tristețe, tânăra a pornit în misiunea de a-și găsi fiul.

A făcut o pauză.

— Fiul meu.

Elizabeth s-a dat înapoi, albindu-se la față.

— Eu sunt mama biologică a lui Calvin Evans, a zis încet Avery Parker, iar ochii ei cenușii s-au umplut de lacrimi. Și, cu permisiunea dumitale, domnișoară Zott, mi-aș dori din tot sufletul să-mi cunosc nepoata.

Capitolul 44

GHINDA

Era ca și cum aerul ar fi dispărut deodată din încăpere. Elizabeth s-a holbat la Avery Parker, fără să știe ce să facă. Nu putea fi adevărat. Jurnalul lui Calvin dezvăluia că mama lui naturală murise la naștere.

— Domnișoară Parker, a spus Elizabeth cu mare prudență, ca și cum ar fi mers pe cărbuni încinși. Mulți oameni au încercat să profite de Calvin de-a lungul anilor. Mulți chiar au pretins că-i sunt rude înstrăinate. Povestea dumneavoastră e...

S-a oprit. S-a gândit la scrisorile pe care le păstrase Calvin. Mama Îndurerată îi scrisese de mai multe ori lui Calvin.

— Dacă ați știut că e în acel cămin pentru băieți, de ce nu ați încercat să-l luați de-acolo?

— Am încercat, a zis Avery Parker. Sau, mai bine zis, l-am trimis pe Wilson. Mi-e rușine să recunosc că nu am fost destul de curajoasă să merg eu însămi.

S-a ridicat în picioare, plimbându-se de-a lungul blatului de lucru.

— Trebuie să înțelegeți. Acceptasem de mult timp ideea că îmi murise copilul. Acum aflam pe neașteptate că e în viață. Mi-era teamă să nu-mi fac speranțe prea mari. Asemenea lui Calvin, și eu am fost ținta numeroaselor înșelăciuni, inclusiv din partea a zeci de persoane care pretindeau că-mi sunt rude. Așa că l-am trimis pe Wilson, a repetat ea, privind podeaua de parcă ar fi

dorit să-și revizuiască decizia pentru a mia oară. L-am trimis chiar a doua zi la All Saints.

Pompa de vid și-a început un nou ciclu și, odată cu el, un șuierat a umplut laboratorul.

— Și... a îndrăznit Elizabeth.

— Și, a continuat Avery, episcopul l-a informat pe Wilson că fiul meu, Calvin, era...

A ezitat puțin.

— Cum era? a impulsionat-o Elizabeth. *Cum?*

Femeia mai în vârstă s-a întristat.

— Mort.

Elizabeth s-a așezat, înfrântă. Căminul avea nevoie de bani, episcopul a descoperit o portiță prin care să profite, s-a înființat un fond comemorativ. Femeia îi oferea informațiile cu un fel de grabă monotonă, neînsuflețită.

— V-ați pierdut vreodată o rudă? a întrebat Avery din senin, pe un ton inexpresiv.

— Pe fratele meu.

— Era bolnav?

— S-a sinucis.

— O, Doamne! Deci știți cum e să te simți vinovat pentru moartea cuiva.

Elizabeth s-a încordat. Cuvintele o împresurau pe nesimțite, ca niște șireturi înnodate de două ori.

— Dar nu dumneavoastră l-ați omorât pe Calvin, a spus Elizabeth cu inima grea.

— Nu, a spus Parker pe un ton plin de remușcare. Am făcut un lucru mult mai rău. L-am îngropat.

Din partea de nord a încăperii s-a auzit alarma unui cronometru, iar Elizabeth s-a dus să-l oprească, tremurând din toate încheieturile. S-a întors și a cercetat-o din priviri pe femeia care stătea lângă tablă. S-a aplecat spre dreapta.

Șase-Jumate s-a ridicat și el și s-a dus lângă Avery, apoi și-a lipit capul de coapsa ei. *Știu cum e să dezamăgești pe cineva drag.*

— Părinții mei finanțau de multă vreme cămine pentru mame nemăritate și orfelinate, a continuat Avery, jucându-se cu buretele. Credeau că asta îi face niște oameni buni. Însă, din cauza devotamentului lor față de Biserica Catolică, au reușit să-mi transforme fiul într-un orfan.

A făcut o pauză.

— Am contribuit la fondul comemorativ al fiului meu înainte ca el să moară, domnișoară Zott, a spus ea, cu răsuflarea întretăiată. L-am îngropat de două ori.

Elizabeth s-a simțit brusc copleșită de un val de greață.

— După ce Wilson s-a întors de la căminul de băieți, am căzut într-o depresie profundă. Nu avusesem șansa de a-mi vedea fiul, de a-l strânge în brațe, de a-i auzi glasul. Mai mult decât atât, trebuia să trăiesc știind că suferise. Mă pierduse pe mine, apoi pe părinții săi adoptivi, sfârșind într-un cămin nenorocit. Toate aceste pierderi au avut loc în numele bisericii.

S-a oprit dintr-odată, înroșindu-se.

— SPUNEȚI CĂ NU CREDEȚI ÎN DUMNEZEU DIN MOTIVE ȘTIINȚIFICE, DOMNIȘOARĂ ZOTT? a izbucnit ea din senin. EI BINE, EU NU CRED ÎN DUMNEZEU DIN MOTIVE *PERSONALE*!

Elizabeth a încercat să spună ceva, dar n-a putut să scoată nici măcar un cuvânt.

— *Singura* decizie pe care am fost în stare s-o iau, a continuat Avery Parker, încercând să-și stăpânească vocea, a fost să mă asigur că toate fondurile comemorative s-au îndreptat către susținerea educației științifice. Biologie. Chimie. Fizică. Și educație fizică. Tatăl lui Calvin – cel biologic, mă refer – era sportiv. Canotor. De-asta băieții de la All Saints au învățat să vâslească. A fost un gest în onoarea lui.

Elizabeth și l-a imaginat pe Calvin. Vâsleau la dublu, iar chipul lui era luminat de soarele dimineții. Zâmbea, cu o mână pe vâslă și cu cealaltă întinsă spre ea.

— Așa a intrat la Cambridge, a zis ea, în timp ce amintirea s-a estompat încetișor. Cu o bursă pentru canotaj.

Avery a lăsat buretele jos.

— Habar nu aveam.

Toate aceste detalii reușeau să recompună încetișor tabloul general, dar ceva o deranja în continuare pe Elizabeth.

— Dar... dar cum ați aflat până la urmă că el...

— Din *Chemistry Today*, a spus Parker, așezându-se pe scaunul de lângă Elizabeth. Cea cu Calvin pe copertă. Încă-mi amintesc ziua aceea – Wilson a intrat valvârtej la mine în birou, fluturând revista în aer. „N-o să-ți vină să crezi", așa a zis. Am pus imediat mâna pe telefon și l-am sunat pe episcop. Evident, a repetat la nesfârșit că era vorba despre o simplă coincidență – „Evans", a spus episcopul, „e un nume foarte comun". Știam că minte și am intenționat să-l dau în judecată – însă Wilson m-a convins că acest gen de publicitate va fi devastator pentru fundație, dar și stânjenitor pentru Calvin.

S-a lăsat pe spate și a inspirat profund înainte de a povesti mai departe.

— Am oprit imediat finanțarea. Apoi i-am scris lui Calvin – de câteva ori. Am explicat lucrurile cât am putut de bine, l-am rugat să ne întâlnim, i-am spus că vreau să-i finanțez munca de cercetare. Nu pot decât să-mi imaginez ce i-o fi trecut prin cap, a spus ea tristă. O cucoană îi scria din senin, pretinzând că e mama lui. Sau poate că-mi pot imagina, pentru că nu mi-a răspuns niciodată.

Elizabeth a tresărit. Scrisorile din partea Mamei Îndurerate i-au apărut din nou în minte, cu semnătura de la finalul fiecăreia radiind deodată cu o limpezime cât se poate de crudă. *Avery Parker.*

— Dar sigur că... dacă ați fi stabilit o întâlnire... Dacă ați fi venit în California...

Avery a pălit.

— Uitați cum stau lucrurile. Una e să urmărești un copil cu toată voința. Dar când copilul devine adult, situația se schimbă. Am decis să o iau mai încet. Să-i acord timp să accepte posibilitatea existenței mele, să-mi verifice fundația, să-și

dea seama că nu am niciun motiv să-l amăgesc. Știam că e posibil ca asta să dureze ani întregi. M-am silit să am răbdare. Dar, evident, având în vedere ceea ce s-a întâmplat...

Și-a fixat privirea asupra teancului de caiete.

— Am avut... prea multă răbdare.

— O, Doamne sfinte, a zis Elizabeth, acoperindu-și fața cu mâinile.

— Cu toate astea, a continuat Parker cu glas monoton, i-am urmărit cariera. Am crezut că poate există o cale să-l ajut. Dar, după cum s-a dovedit, nu el avea nevoie de ajutorul meu. Ci dumneata.

— Dar de unde știați că eu și Calvin eram...

— Împreună?

Pe buze i-a apărut un zâmbet melancolic.

— Numai despre asta se vorbea, a spus Parker. Din clipa în care Wilson a pus piciorul în Hastings, nu a auzit decât povești voalate despre Calvin Evans și scandaloasa lui relație. E unul dintre motivele pentru care, atunci când Wilson i-a spus lui Donatti că voia să finanțeze abiogeneza, acesta s-a străduit din răsputeri să-l îndrepte spre o altă direcție. Nu-și dorea deloc ca fiul meu sau oricine altcineva asociat cu el să aibă succes. Și mai era și faptul că sunteți femeie. Donatti a presupus automat că majoritatea finanțatorilor nu vor dori să susțină o femeie.

— Dar atunci de ce tocmai dumneavoastră, dintre toți oamenii din lume, ați acceptat așa ceva?

— Aproape că mi-e rușine să recunosc că, într-o măsură, mi-a plăcut la nebunie situația în care l-am pus. Era disperat să-l convingă pe Wilson că sunteți bărbat. Însă Wilson avea un plan să vă întâlnească fără ca Donatti să afle. De fapt, își cumpărase biletul de avion. Dar apoi...

Nu și-a mai dat dus ideea la capăt.

— Apoi ce?

— Apoi a murit Calvin, a spus ea. Și munca lui părea să fi murit odată cu el.

Elizabeth avea expresia unei persoane care tocmai fusese plesnită.

— Domnișoară Parker, am fost *concediată.*

Avery Parker a oftat.

— Acum știu asta, mulțumită domnișoarei Frask. Dar în acel moment mi s-a părut că poate vreți să mergeți mai departe. Dumneata și Calvin nu v-ați căsătorit. Am presupus că sentimentele dintre voi nu erau împărtășite. Toată lumea spune că era un om foarte dificil – că era ranchiunos. Evident că habar n-aveam că sunteți însărcinată. În necrologul din *LA Times* era un citat în care susțineați că nu-l cunoșteați atât de bine.

A inspirat profund.

— Apropo, am fost acolo. La înmormântarea lui.

Elizabeth a făcut ochii mari.

— Am stat cu Wilson la o distanță de câteva morminte. Venisem să-l îngrop pentru ultima oară și să vorbesc cu dumneata. Dar, înainte să-mi iau inima în dinți, ați plecat. Ați plecat chiar înainte de a se încheia slujba.

Și-a lăsat capul în mâini, plângând.

— Oricât de mult aș fi dorit să cred că fiul meu a fost iubit de cineva...

La această replică, Elizabeth a simțit cum se prăbușește sub greutatea necruțătoare a unei neînțelegeri cât se poate de evidente.

— L-am *iubit* pe fiul dumneavoastră, domnișoară Parker! a țipat ea. Din toată inima. Încă-l iubesc.

A ridicat privirea, uitându-se în jur prin laboratorul în care se întâlniseră prima oară, cu chipul devastat de durere.

— Calvin Evans a fost cel mai bun lucru care mi s-a întâmplat vreodată, a spus ea, simțind că se sufocă. A fost cel mai bun și mai iubitor bărbat; cel mai blând, cel mai interesant...

S-a oprit pentru o secundă.

— Nu știu cum să explic altfel, a zis ea, cu glasul frângându-i-se, pot spune doar că exista chimie între noi. Chimie adevărată. Și că nu a fost niciun accident.

Și, poate din cauză că a folosit cuvântul „accident“, povara nemiloasă a pierderii sale a copleșit-o. Și-a lăsat capul pe umărul lui Avery Parker și a plâns cu suspine, așa cum nu mai făcuse niciodată.

Capitolul 45

CINA LA ȘASE

În laborator, timpul părea să fi stat în loc. Șase-Jumate a ridicat capul, privindu-le pe cele două femei. Cea vârstnică a cuprins-o în brațe pe Elizabeth, ca într-un cocon ocrotitor. Părea că știe foarte bine pierderea care o marca pe Elizabeth. Deși nu avea să devină niciodată chimist, era totuși câine. Iar un câine recunoaște imediat o legătură permanentă.

— Mi-am petrecut cea mai mare parte a vieții fără să știu ce s-a întâmplat cu fiul meu, a zis Parker, strângând-o la piept pe Elizabeth, care tremura din toate încheieturile. Habar nu am cum a fost familia lui adoptivă, dacă povestea spusă de episcop e complet sau parțial falsă. Nici măcar nu știu ce l-a adus la Hastings. Adevărul este că știu foarte puține lucruri, a zis ea. Sau atât știam înainte de a mă uita în cutia poștală a fundației, unde am găsit ceva neobișnuit îngropat sub zeci de plicuri de corespondență nesolicitată.

Și-a luat geanta, de unde a scos o scrisoare.

Elizabeth a recunoscut imediat scrisul. Era al lui Madeline.

— Fiica dumitale i-a scris lui Wilson și i-a pomenit despre proiectul cu arborele genealogic – cel care a apărut în *Life*. A subliniat faptul că tatăl ei crescuse într-un cămin de băieți din Sioux City – cumva, aflase că Wilson finanțase acest loc. Voia să-i mulțumească personal și să-i spună că Fundația Parker se afla și ea în arborele ei. Am crezut că e o farsă, dar dăduse foarte multe detalii. De obicei, adopțiile sunt secrete, domnișoară Zott – o practică

atât de crudă –, dar cu ajutorul informațiilor de la Madeline, un detectiv particular a reușit să descopere adevărul. E totul aici.

A scos un dosar imens din geantă.

— Uitați-vă la asta, a spus Parker, cu sfidare în glas, întinzându-i propriul certificat fals de deces, răsplata pentru lipsa de cooperare de la căminul pentru mame necăsătorite. Așa a început totul.

Elizabeth a luat certificatul. Madeline spusese odinioară că Wakely credea că unele lucruri trebuie să rămână în trecut, pentru că trecutul e singurul loc unde acele lucruri au sens. Și, așa cum se întâmpla deseori cu vorbele rostite de Wakely, Elizabeth le-a descoperit înțelepciunea. Dar mai era un singur lucru despre care Calvin ar fi dorit, probabil, ca ea să întrebe.

— Domnișoară Parker, a zis Elizabeth, precaută, ce s-a întâmplat cu tatăl natural al lui Calvin?

Avery Parker a deschis din nou dosarul, întinzându-i un alt certificat de deces – însă acesta era unul real.

— A murit de tuberculoză, a spus ea. Înainte să vină Calvin pe lume. Am o fotografie.

Și-a deschis portmoneul și a scos de-acolo o poză îngălbenită de vreme.

— Dar... a rostit Elizabeth uimită, privindu-l pe tânărul de lângă o versiune mult mai tânără a lui Avery.

— Seamănă foarte bine cu Calvin? Știu.

A scos un exemplar mai vechi al revistei *Chemistry Today* și l-a așezat lângă fotografie. Cele două femei au rămas una lângă alta, în timp ce Calvin și mult mai tânărul lui tată le priveau din trecuturile lor separate.

— Cum era?

— Dezlănțuit, a zis Avery. Era muzician sau asta își dorea să devină. Ne-am întâlnit din greșeală. M-a lovit cu bicicleta.

— V-a rănit?

— Da, a zis Parker. Din fericire. Pentru că m-a ridicat în brațe, m-a așezat pe ghidon și m-a dus de urgență la doctor. Zece copci mai târziu, a spus ea, arătând spre o veche cicatrice de pe antebraț, ne-am îndrăgostit. El mi-a dat

broșa asta, a adăugat, arătând spre margareta strâmbă de la rever. Încă o port în fiecare zi.

S-a uitat în jur.

— Îmi pare rău că ne-am întâlnit aici. Dacă mă gândesc acum, îmi dau seama că lucrul ăsta v-a provocat suferință. Voiam doar să fiu în încăperea în care...

S-a oprit.

— Înțeleg, a zis Elizabeth. Chiar înțeleg. Și mă bucur că suntem aici împreună. Ăsta e locul unde l-am întâlnit prima oară pe Calvin. Chiar acolo, a spus, arătând cu mâna. Aveam nevoie de niște pahare de laborator, așa că i le-am furat.

— Pare un lucru foarte ingenios, a zis Avery. A fost dragoste la prima vedere?

— Nu chiar, a zis Elizabeth, amintindu-și cum Calvin îi ceruse să fie sunat de șeful ei. Dar apoi am avut parte și de propriul nostru accident fericit. O să vă povestesc cândva despre el.

— Mi-ar plăcea mult, a zis Avery. Mi-ar fi plăcut să-l cunosc. Poate că se va întâmpla, cu ajutorul dumitale.

A inspirat tremurător, apoi și-a dres glasul.

— Mi-aș dori din tot sufletul să fac parte din familia dumneavoastră, domnișoară Zott, a spus ea. Sper că nu e o dorință prea îndrăzneață.

— Te rog, spune-mi Elizabeth. Și chiar faci parte din familie, Avery. Madeline a priceput acest lucru de multă vreme. Nu pe Wilson l-a agățat în arborele genealogic – ci pe tine.

— Nu cred că înțeleg ce vrei să spui.

— Tu ești ghinda.

Avery, cu ochii cenușii plini de lacrimi, a privit spre un punct îndepărtat din partea opusă a încăperii.

— Ghinda cu Nașa Zână din povești, a șoptit ea. *Eu* sunt.

De afară s-au auzit zgomote de pași, apoi cineva a bătut la ușă. Aceasta s-a deschis larg și Wilson a intrat din nou.

— Îmi pare rău că vă întrerup, a spus el prudent, dar voiam să mă asigur că totul e în ordine...

— Este, a zis Avery Parker. Este, în sfârșit.

— Slavă Domnului! a răspuns el, ducându-și mâna la piept. În acest caz, oricât de mult mi-ar displăcea să deschid subiectul afacerilor, e nevoie de implicarea ta, Avery, înainte de plecarea de mâine.

— O să fiu acolo.

— Deja pleci? a întrebat Elizabeth surprinsă, după ce Wilson a închis din nou ușa în urma lui.

— Nu am încotro, deși îmi pare tare rău, a spus Avery. După cum am zis mai devreme, nu aveam de gând să-ți povestesc nimic din toate astea – în niciun caz înainte de a ne cunoaște mai bine.

Apoi a adăugat, cu optimism:

— Dar ne vom întoarce cât de curând, promit.

— Atunci, vă invit la cină, la șase, a spus Elizabeth, care și-ar fi dorit ca Avery să rămână. În laboratorul de acasă. Toată lumea – tu, Wilson, Mad, Șase-Jumate, eu, Harriet, Walter. La un moment dat, îi vei cunoaște și pe Wakely, și pe Mason. Întreaga familie.

Avery Parker, pe al cărei chip apăruse un zâmbet care semăna cu al lui Calvin, s-a răsucit și a luat-o de mâini pe Elizabeth.

— Întreaga familie, a spus ea.

După ce s-a închis ușa în urma lor, Elizabeth s-a aplecat și i-a cuprins capul lui Șase-Jumate.

— Spune-mi. Cât de repede ți-ai dat seama?

La două patruș'unu, ar fi vrut el să zică. *Așa intenționez să-i spun.*

În schimb, câinele s-a întors, s-a dus în goană în colțul opus al încăperii și a adus un caiet nou-nouț. Elizabeth și-a scos creionul din păr, a luat caietul și l-a deschis la prima pagină.

— Abiogeneza, a spus ea. Hai să începem!

MULȚUMIRI

Scrisul este un efort individual, dar e nevoie de o armată de oameni pentru a face posibilă apariția unei cărți pe rafturile librăriilor. Aș vrea să-i mulțumesc armatei mele.

Prietenilor mei de la Zürich, cei care au citit primele capitole: Morgane Ghilardi, C.S. Wilde, Sherida Deeprose, Sarah Nickerson, Meredith Wadley-Suter, Alison Baillie și John Collette.

Camarazilor mei de scris online de la Curtis Brown: Tracey Stewart, Anna Marie Ball, Morag Hastie, Al Wright, Debbie Richardson, Sarah Lothian, Denise Turner, Jane Lawrence, Erika Rawnsley, Garret Symth și Deborah Gasking.

Scriitorilor mei incredibil de săritori și talentați de la Three- Month Curtis Brown: Lizzie Mary Cullen, Kausar Turabi, Matthew Cunningham, Rosie Oram, Elliot Sweeney, Yasmina Hatem, Simon Hardman Lea, Malika Browne, Melanie Stacey, Neil Daws, Michelle Garrett, Ness Lyons, Ian Shaw, Mark Sapwell și genialei Charlotte Mendelson, care ne-a împins să devenim din ce în ce mai buni.

Îi mulțumesc Annei Davis, de la Curtis Brown, pentru bunăvoința și sugestiile sale inspirate; le sunt recunoscătoare neobosiților Jack Hadley, Katie Smart și Jennifer Kerslake pentru sprijinul lor mereu entuziast; Lisei Babalis, care mi-a citit prima schiță cu generozitate și mi-a dat speranță; le mulțumesc lui Sarah Harvey, Katie Harrison, Caoimhe White și Jodi Fabbri, cea mai bună echipă de management a drepturilor de autor din întregul univers; lui Rosie Pierce, care se ocupă cu aplomb de orice detaliu; lui Jennifer Joel de la ICM, o voce echilibrată și încrezătoare, mai ales atunci când

lucrurile se complică; Tiei Ikemoto pentru mâna de ajutor acordată; agentului pentru drepturi cinematografice Luke Speed, care probabil ia parte la un fel de experiment științific care intenționează să testeze cât rezistă o persoană fără somn; și Annei Weguelin, care, sunt sigură, nu doarme nici ea prea mult.

De fapt, cred că nimeni de la Curtis Brown sau de la ICM nu prea doarme.

Vreau să îi mulțumesc încă o dată lui Felicity Blunt de la Curtis Brown. Acum câțiva ani, înainte de a mă muta la Londra, căutam agenți și am citit un interviu acordat de Felicity. Îmi amintesc că mi-am spus: *Dacă aș putea avea agentul pe care mi-l doresc...* Și apoi s-a întâmplat. Mulțumesc, Felicity, pentru că ai încredere în mine, pentru ochiul tău atent, pentru bunătatea și asprimea ta și pentru sprijinul necondiționat. Acum, când cartea este gata, te poți juca în voie cu copiii tăi.

În ceea ce privește procesul de editare, le mulțumesc în mod deosebit lui Jane Lawson și Lee Boudreaux, cele mai meticuloase editoare la care poate visa un scriitor, Thomas Tebbe, *für seine begeisterte Unterstützung,* „pentru sprijinul lui entuziast“, lui Beci Kelly și Emily Mahon pentru copertele captivante, Mariei Carella pentru interiorul splendid, Carei Reilly pentru că s-a ocupat de tot și lui Amy Ryan pentru revizuire. Le mulțumesc și oamenilor de la editură, Larry Finlay și Bill Thomas; talentaților mei agenți, Alison Barrow, Elena Hershey și Michael Goldsmith; sunt recunoscătoare pentru senzaționala muncă de marketing depusă de Vicky Palmer, Lauren Weber și Lindsay Mandel și - pentru mințile creative ale lui Todd Doughty, Lilly Cox, Sophie MacVeigh, Kristin Fassler și Erin Merlo. Multe mulțumiri răbdătoarei și atentei Ellen Feldman din departamentul de producție, dar și lui Lorraine Hyland. Mulțumiri și pentru Tom Chicken, Laura Richetti, Emily Harvey, Laura Garrod, Hana Sparks, Sarah Adams și întregii echipe de vânzări. În cele din urmă, mulțumiri speciale lui Madeline McIntosh. Încurajările și sprijinul tău au fost foarte apreciate.

Una e să te documentezi în domeniul chimiei, alta e s-o și nimerești. Pentru asta, le mulțumesc în mod special doctorului Mary Koto, prietena mea de multă vreme, biolog strălucit și specialistă în înghețată cu vanilie, și doctorului

Beth Mundy, chimistă renumită în Seattle, cititoare de seamă. Ambele au verificat cu bunăvoință și meticulozitate detaliile din carte.

Le ofer toată afecțiunea și recunoștința mea coechipierilor de vâslit de la Green Lake și Pocock din Seattle și mulțumiri speciale canotoarei Donya Burns, care a insistat ca echipajul nostru ostenit „să se implice constant, la fiecare stroc". Acest îndemn s-a înrădăcinat în mintea mea și a devenit sfatul pe care Harriet i-l dă lui Elizabeth.

Scriitorilor care înțeleg cât de chinuitoare e munca de creație: Joannie Stangeland, poetă extraordinară; Diane Arieff, cea mai amuzantă persoană de pe fața pământului; Sue Monshaw, pentru că a crezut mereu în mine; Laura Kasischke, care probabil nu-și aduce aminte de mine – dar sfaturile și încurajările ei m-au ajutat enorm. Îi sunt îndatorată lui Susan Biskeborn, cea mai liniștitoare și blândă voce din sălbăticia literaturii. Mulțumesc, Susan, pentru că ai știut întotdeauna ce și când să spui.

Pentru oamenii cu care aș vrea să împart această carte, dar nu pot: părinții mei, cititori de cursă lungă, și Helen Martin, cea mai veche și dragă prietenă. Mi-e dor de tine, 86.

Și pentru cei trei oameni care au fost alături de mine tot timpul: Sophie, mulțumesc că ai pus lucrurile în mișcare când mi-ai trimis acel link al site-ului celor de la Curtis Brown – e prea puțin să spun că-ți rămân datoare. Mulțumesc și pentru sprijinul permanent, pentru umorul inconfundabil, pentru că ai înțeles procesul greu al creației, pentru ponturile din domeniul editării, pentru disponibilitatea ta nesfârșită de a întreba și a răspunde la problema eternă: prăjiturele? Sau zâne?

Zoë, îți mulțumesc pentru bunătatea oferită în zilele proaste și pentru bucuria ta din zilele bune, pentru ochiul antrenat în a observa greșelile de literă, pentru toate pozele cu Ellie care mă fac mereu să râd și pentru selecția extraordinară de meme, care probabil își va găsi locul într-un muzeu. Chiar și în momentele în care erai foarte ocupată ți-ai făcut timp să vorbești cu mine.

Și pentru David, mulțumirile trebuie scrise așa – MULȚUMIRI –, și tot nu ar fi de ajuns. Mulțumesc că ai citit, că ai fost întotdeauna un bucătar

desăvârșit, că m-ai provocat mereu la dezbateri și, mai ales, că te-ai prefăcut că nu ești deloc alarmat când ai descoperit cât de mult vorbesc de una singură. Nu mi-aș fi imaginat vreodată că un om poate fi atât de amuzant (fără să mai pomenesc abilitatea ta neobișnuită de a număra înapoi din șapte în șapte de la trei sute până la numere negative în mai puțin de un minut). Te iubesc și te admir.

În cele din urmă, îi mulțumesc câinelui meu, Friday, care nu mai e printre noi, dar pe care nu-l voi uita niciodată, dar și stoicului 99. Îmi cer scuze pentru fiecare moment în care ți-am spus: „Stai să termin paragraful ăsta, apoi mergem la plimbare.“